

วารสารวิชาการ

อยุธยาศึกษา

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1/2552

สถาบันอยุธยาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วารสารวิชาการ อุตฺยาศึกษา

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 / 2552

เจ้าของ : สถาบันอุตฺยาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
96 หมู่ 2 ต.ประตู่ชัย อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000
โทรศัพท์ 0-3524-1407
เว็บไซต์ : <http://ayutthayastudies.aru.ac.th>

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สังคม
2. เพื่อเผยแพร่บทความทางวิชาการและงานวิจัย ทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สาธารณชน
3. เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของสถาบันอุตฺยาศึกษาสู่สาธารณชน

ที่ปรึกษา : อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ
อาจารย์สาวิตรี สุวรรณสถิต

บรรณาธิการบริหาร : อาจารย์พันทิพา มาลา

ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญล้ำ สุนทร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรทิพย์ วีระสวัสดิ์
อาจารย์ศรีเวียง ไตชีละสุนทร

บรรณาธิการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนันต์ รัตนภาณุศร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : นางสาวประภาพร จัฐประภา

กองบรรณาธิการ : นางสาวณัฐฐิญา แก้วแหวน
นางสาวสุนีย์ ชวนประสงค์
นางสาวสายรุ้ง กล้าเพชร

ภาพปก : นายสมชาย สุนทรวิทย์

ออกแบบปก : นายธวัช ศรีธวัช
นางสาวประภาพร จัฐประภา

ออกแบบรูปเล่ม : นางสาวประภาพร จัฐประภา

จำนวน : 500 เล่ม

ทัศนะในบทความและงานวิจัยต่าง ๆ เป็นของผู้เขียน และผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละท่าน ไม่ถือเป็น ความรับผิดชอบแต่อย่างใดของสถาบันอุตฺยาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทบรรณาธิการ

สถาบันอยุธยาศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาที่ทำหน้าที่
ในด้านการศึกษา ค้นคว้า วิจัยข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต
ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้การส่งเสริม สนับสนุนการผลิตบัณฑิต การอนุรักษ์ ส่งเสริมเผยแพร่
ศิลปวัฒนธรรมไทย และใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ ให้บริการข้อมูลแก่สังคม

สถาบันอยุธยาศึกษาจึงได้สร้างภารกิจที่จะตอบสนองหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ภารกิจหนึ่งที่จะ
ตอบสนองบทบาทของสถาบันฯ ก็คือ การรวบรวม การเพิ่มพูนและการเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ ๆ
ภายในกรอบและบทบาทของสถาบันฯ เพื่อถ่ายทอดออกสู่สาธารณะด้วยการออกวารสารวิชาการ

นับตั้งแต่บัดนี้ สถาบันอยุธยาศึกษามีกำหนดการที่จะพิมพ์เผยแพร่วารสารวิชาการ “อยุธยาศึกษา”
เป็นรายปี คือ กำหนดพิมพ์เผยแพร่ปีละฉบับ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2552 เป็นต้นไป

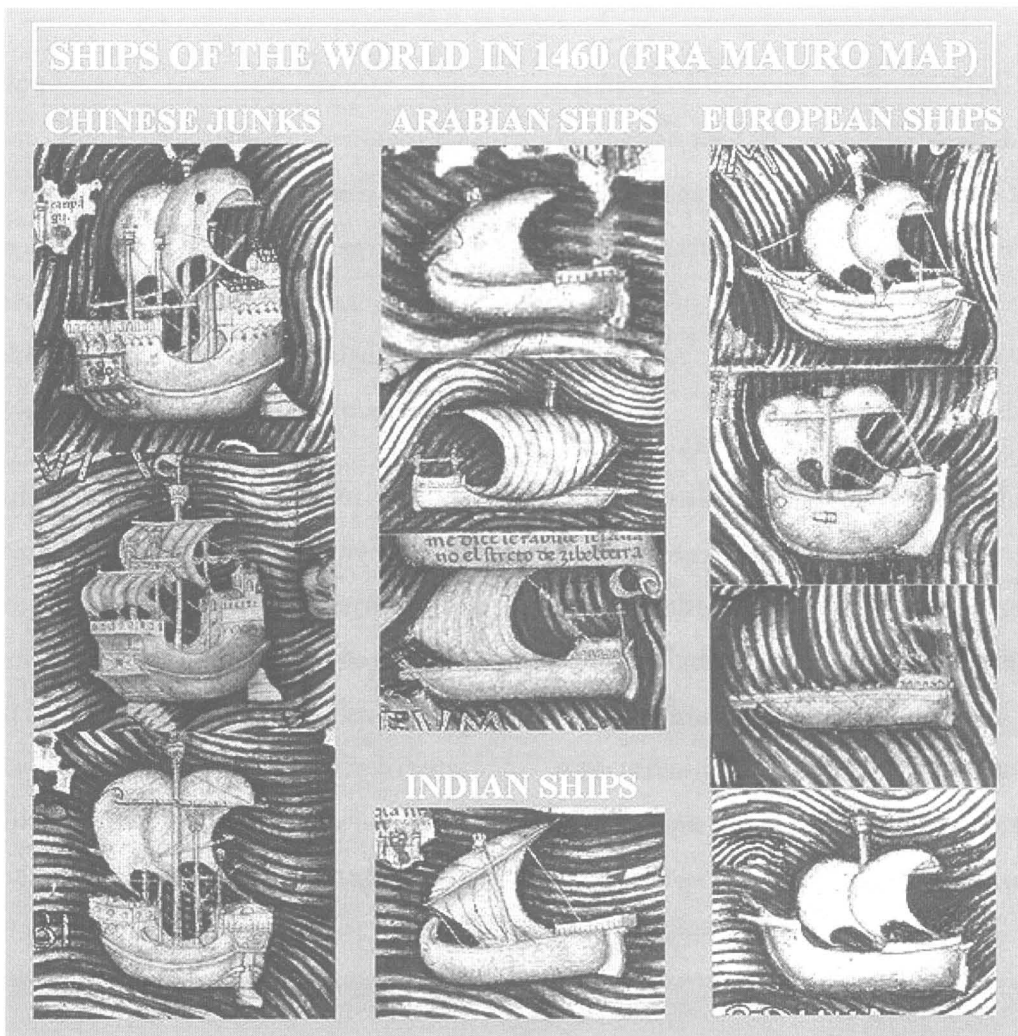
ก่อนหน้านั้นสถาบันฯ ได้ออกวารสารอยุธยาศึกษา พิมพ์เผยแพร่มาแล้วครั้งหนึ่ง แต่วารสารฉบับนั้น
มิได้บอกรายละเอียดในการพิมพ์เผยแพร่ เช่น ไม่บอกปีที่พิมพ์ ฉบับที่เท่าใด และออกเผยแพร่เป็นรายเดือน
รายภาค หรือรายปี ในภายหลังทางกองบรรณาธิการเห็นว่า วารสารวิชาการอยุธยาศึกษาสมควรจะได้
พิมพ์เผยแพร่ปีละฉบับ ดังนั้น กองบรรณาธิการจึงเห็นสมควรให้วารสารวิชาการอยุธยาศึกษาฉบับที่ท่าน
กำลังอ่านอยู่นี้เป็นฉบับที่ 1 ปีที่ 1

ส่วนบทความหรือบทความในวารสารนี้มีไฮไลต์อยู่หลายเรื่อง บรรณาธิการไม่กล้าชี้แนะว่า
เรื่องใดไฮไลต์ที่สุด จึงขอร่วมสนุกกับท่านผู้อ่าน โดยขอความกรุณาท่านผู้อ่านโปรดบอกว่า ท่านคิดว่า
เรื่องใดไฮไลต์ที่สุด ขอความกรุณาท่านผู้อ่านโปรดส่งความคิดเห็นของท่านมาที่สถาบันอยุธยาศึกษาด้วย
จักขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ในท้ายที่สุดนี้ บรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้เขียนบทความทุกท่าน และขอบพระคุณ
นายปรีชา กมลบุตร ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แทนชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ที่ช่วยอนุรักษ์ ป้องกัน รักษา และส่งเสริมอยุธยาามรดกโลก และที่จะลืมมิได้คือ ผู้อ่านวารสารที่จะ
ช่วยกันเผยแพร่ข้อมูลความรู้ต่อ ๆ กันไป

สารบัญ

- 1 อยุธยา : เมืองหลวงของสยาม และเมืองท่าของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 ชาญวิทย์ เกษตรศิริ
- 7 ความสำคัญของเอกสารของชาวต่างประเทศ
 ต่อการศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา เมืองมรดกโลก
 สาวิตรี สุวรรณสถิตย์
- 17 ภูมินามวิทยาพระนครศรีอยุธยา
 ตอน : ตามहार่องรอยบ้านรับแขกเมืองของพระยาพระคลัง
 วนิช สุธารัตน์
- 28 ตามรอยกู่ชาติ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
 กิตติพงษ์ ศรีนนท์ลักษณ์
- 43 คนไทยไม่เรียนรู้ประวัติศาสตร์จึงเป็นเหตุให้ไทยต้องสูญเสียเอกราช
 อนันต์ รัตนภาณุศร
- 58 การแสดงลูกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง
 พันทิพา มาลา
- 67 ปีพาทย์มอญ : กรณีศึกษาอำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 ศรีเวียง ไตชิละสุนทร
- 75 ผู้ว่าฯ อยุธยากับการอนุรักษ์อยุธยามรดกโลก : บทสัมภาษณ์
 อนันต์ รัตนภาณุศร และ คณะกองบรรณาธิการ
- 94 รายงานการดำเนินงานของสถาบันอยุธยาศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 - 2552
 พันทิพา มาลา
- 112 ย้อนรอย...อยุธยาศึกษา
- 122 แนะนำผู้เขียน

Ayutthaya: Capital of Siam and Emporium of Southeast Asia

อยุธยา: เมืองหลวงของสยาม และเมืองท่าของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ

Ayutthaya (1351-1767) was the capital of Siam from mid fourteenth to the latter part of the eighteenth centuries. After the destruction by war the capital was moved down to Thonburi/ Bangkok. During its days Ayutthaya was one of the most prosperous capitals and ports in Southeast Asia. There are two reasons for this.

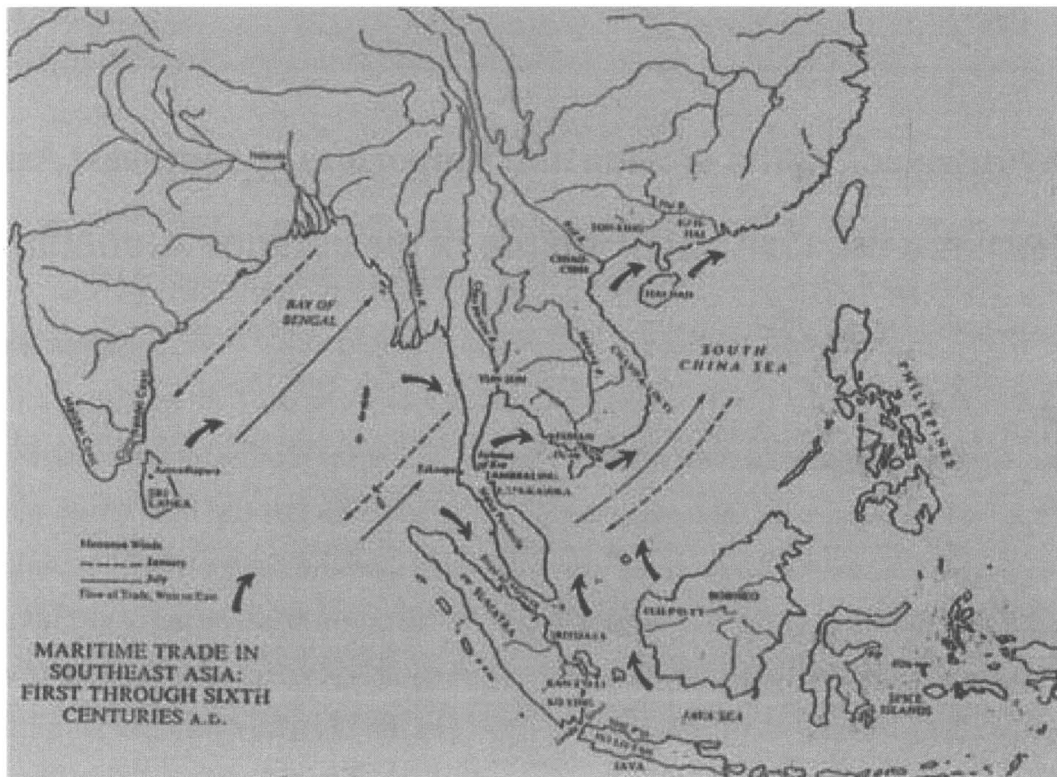
อยุธยา เป็นเมืองหลวงของอาณาจักรสยาม อยู่ระหว่างปี ค.ศ.1351-1767 คือจากกลางคริสต์ศตวรรษที่ 14 ถึงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 18 ก่อนที่เมืองหลวงนี้จะถูกทำลายโดยสงคราม และได้ย้ายลงมาตั้งอยู่ ณ กรุงเทพมหานคร (Bangkok) อยุธยาก็ได้ว่าเป็นทั้งเมืองหลวงและเมืองท่าที่เจริญรุ่งเรืองมากที่สุดเมืองหนึ่งในภูมิภาค และมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ

On the one hand, the capital at Ayutthaya was land-based, i.e. it was rich with rice and all kinds of food (mainly fish). It had abundance of agricultural and forest products. This characteristic of Ayutthaya resembled those of formerly wellknown past kingdoms like Pagan, Angkor, and Central Java.

ในด้านหนึ่ง อยุธยาเป็นเมืองหลวงที่มีพื้นฐานอยู่กับภาคพื้นแผ่นดิน (Land based) คือมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยข้าว อาหารจากสัตว์และปลา และผลผลิตทางการเกษตร ตลอดจนผลิตภัณฑ์จากป่า (forest products) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับอาณาจักรโบราณในแถบนี้ ที่รุ่งเรืองและมีมาก่อนหน้า เช่น พุกาม อังกอร์ และชวากลาง เป็นต้น (Pagan, Angkor, Central Java)

On the other hand, Ayutthaya was also sea-based and situated within the Asian trade route of silks, porcelain, and spices. It was one of trade centers, an emporium for exchanges of goods similar to its forerunners and contemporaries like Funan/Angkor Borei-Oc Eo, Srivijaya/Palembang or Melaka/Malacca, Hoi An, Banten-Batavia, Manila)

ในอีกด้านหนึ่ง อยุธยาก็เป็นเมืองหลวง ที่มีสถานที่ตั้งที่ทำให้มีฐานทางทะเล (sea based) อยู่ในเส้นทางการค้าหลักของเอเชีย (Asian trade route or sea-silk route) เป็นศูนย์กลางของการค้าการแลกเปลี่ยนสินค้า ดังเช่นอาณาจักรทางทะเลก่อนหน้านั้น เช่น พูหนาน ศรีวิชัย (Funan/Angkor Borei-Oc Eo, Srivijaya/Palembang) หรือในระยะเวลาเดียวกัน เช่น มะละกา ฮอยอัน บันเตน-ปัตตาเวีย มะนิลา (Melaka, Hoi An, Banten-Batavia, Manila)

Ayutthaya was established almost at the same time of the Ming Dynasty (1368-1644) in China. Initially, the Ming paid attention to the Southern Seas as can be seen by the many voyages of Admiral Zheng He. But it turned attention to the northern border once the capital was moved from Nanking to Peking. On top of that official trade was not encouraged by the Chinese Court, resulting in activities of private traders and piracy. In this light trade from Southeast Asian kingdoms became vigorous. Ayutthaya, Melaka, Viet Nam could enjoy such opportunity by exploiting Chinese 'Tributary System of Relationship' of bringing gifts to Imperial China in order to get trade benefit. The fifteenth and sixteenth centuries are well known as 'The Age of Commerce' in Asia.

อยุธยาสถาปนาขึ้นมาในยุคเดียวกับการเกิดใหม่ของราชวงศ์หมิงในประเทศจีน (Ming Dynasty 1368-1644) และด้วยนโยบายของราชสำนักของจักรพรรดิหมิง ที่ให้ความสนใจต่อดินแดนทางบกภาคพื้นดินด้านทิศเหนือของตน การย้ายเมืองหลวงจากนานกิงไปปักกิ่ง การไม่ให้ความสำคัญกับภาคพื้นทะเลและกับระบบการค้าอย่างเป็นทางการของรัฐ ก็ทำให้การค้าของเอกชนชาวจีนรุ่งเรืองขึ้นมาแทน ในขณะที่เดียวกันบรรดาอาณาจักรต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาทิเช่น มะละกา อยุธยา และเวียตนาม ก็สามารถเข้ามาทำการค้าขาย ทำการส่งสินค้าเข้าและออก (โดยอิงกับระบบบรรณาการจิ้มก้องของจีน Tributary System)

แลกเปลี่ยนถ่ายเทสินค้ากันในช่วงที่มีความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมากในคริสต์ศตวรรษที่ 15 และ 16 รวมทั้งในระยะเวลาต่อจากนั้นด้วย ดังที่รู้จักกันในนามของ Age of Commerce ในเอเชีย

This period coincided with the Age of Discovery and Exploration of the fifteenth and sixteenth centuries. This was for European colonialists and traders to reap benefits from Asian trade of spices, silk and ceramics. The Portuguese, Spanish, Dutch, English, all set up their 'sea-borne empires', creating chains of port-cities and emporium for trading from the Arabian Sea, to India, through Southeast Asia, to China, Korea and Japan/Ryukyu. The Spanish established Manila for their 'Galleon Trade' crossing the Pacific to Acapulco/Mexico before reaching Spain via the Atlantic.

สถานการณ์ของการค้าขายของเมืองท่าในยุคนี้ ก็ยังตรงกับยุคสมัยที่ชาวยุโรปจำนวนมาก ได้หลั่งไหลเข้ามา เพื่อเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการค้าเครื่องเทศ และผ้าแพรไหม กับเครื่องสังคโลกอีกด้วย (spices, silk, and ceramics) นี่เป็นยุคของ The Age of Discovery (15th-16th centuries) ของโปรตุเกส สเปน ฮอลันดา อังกฤษ ฯลฯ ที่ต่างก็ตั้งสิ่งที่เรียกว่า Seaborne Empires คือ ยึดเมืองท่าและตั้งให้เป็นสถานีการค้าของตนจากอินเดีย ข้ามทะเลอันดามัน มาสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยึดได้จากมะละกา ถึงปัตตาเวีย ถึงมะนิลา เพื่อติดต่อไปยังจีน เกาหลี ญีว๊ก และญี่ปุ่น รวมทั้งข้ามมหาสมุทรแปซิฟิกไปยังลาตินอเมริกาด้วย

Manila-Acapulco Galleon

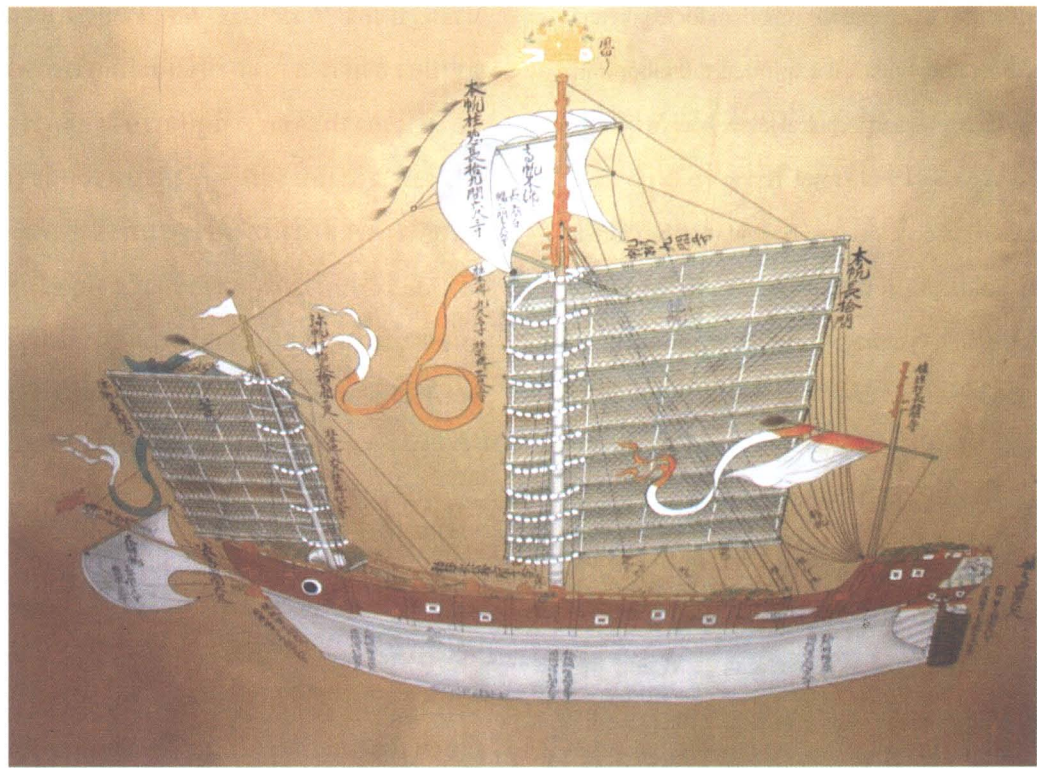
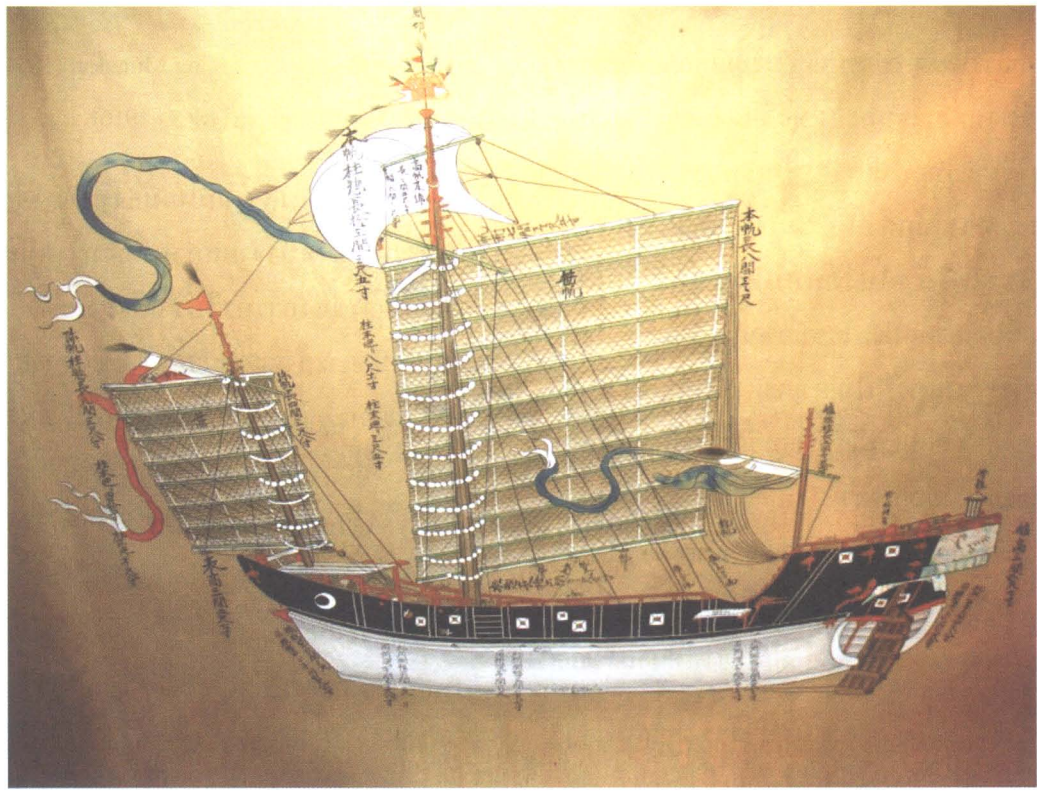
As for Ayutthaya, by controlling the land of central Siam, it could expand northward into kingdoms of Sukhothai and Lanna/Chiang Mai. It captured Angkor in Cambodia and took over the Khorat Plateau, centered around Phimai. With such land expansion and control, Ayutthaya was able to obtain for export: agricultural and forest products: rice, foodstuff, aromatic and sappanwoods, animal skin like deer, horn and elephant tusks.

ในแง่ของภาคพื้นดินหรือทางบกนั้น อยุธยาได้แสดงแสนยานุภาพขยายอาณาเขตของตนขึ้นไปยึดครองอาณาจักรสุโขทัยทางทิศเหนือ พยายามเข้าไปรุกรานในล้านนา กับทั้งยังได้พิชิตอาณาจักรพระนครหลวง (Angkor) ของกัมพูชาทางทิศตะวันออก รวมทั้งในบริเวณที่ราบสูงโคราช (Khorat Plateau) อีกด้วย และจากการที่ได้คุมฝืนแผ่นดินอย่างกว้างขวางนี้ ก็ทำให้อยุธยาสามารถคุมและมีผลิตผลทางการเกษตร เช่น ข้าว อาหารแห้งของป่า ไม้ราคาแพงที่เป็นที่ต้องการของตลาดภายนอก เช่น ไม้ฝาง ไม้หอม หนังสัตว์ เช่น กวาง เขาสัตว์และงาช้าง

Therefore, by the sea, Ayutthaya could expand to take control of the sea-coast from Chanthaburi, bordering Cambodia, crossing to the west in the area of Phetburi, Kui (Prachuab) down to Nakhon Si Thammarat (Trambalinga) and Pattani. At certain time, Ayutthaya attempted to control the Andaman sea-coast in the Gulf of Bengal from Tavoy, Mergui, down to Tenasserim, and Kedah trying to subjugate Melaka in the Malay Peninsula.

ดังนั้น ในทางภาคพื้นทะเล อยุธยาก็ขยายแสนยานุภาพของตน เข้าไปควบคุมชายฝั่งทะเลจากด้านที่ติดกัมพูชา คือ เมืองจันทบุรี ข้ามมายังด้านของเพชรบุรี เมืองกุย (ประจวบ) ไล่ลงไปยังศูนย์กลางสำคัญ คือ นครศรีธรรมราช จนถึงปัตตานี และในบางสมัยก็พยายามข้ามเลยไปยังทะเลฝั่งตะวันตก คือ ทางด้านอันดามัน เพื่อควบคุมทวาย มะริด ตะนาวศรี ในดินแดนของมอญและพม่าและพยายามคุมได้ลงไปอีกถึงยังรัฐเคดะห์ ตลอดจนมะละกาในแหลมมลายูอีกด้วย

In short, Ayutthaya was replacing those of the former times like Funan, Chenla, or even Srivijaya by controlling the sea and maritime trade of East and West, of the Southern China Sea and the Indian Ocean. It could reap benefit from spices (mainly pepper), silk, porcelain, from China, Japan (silver), Ryukyu, plus connecting with the Manila-Acapulco Galleon trade mentioned above.

ภาพเขียนเรือสำเภาจากราชสำนักสยามหรือเสียนโล่ที่เดินทางไปค้าขายกับอาณาจักรวิทเทิลคอนไดซ์ของ
ประเทศญี่ปุ่น ในระหว่าง ปี พ.ศ.2222 - 2266 ตรงกับรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ถึงสมัยของ
พระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ เรือสำเภานี้ใช้ใบเรือใหญ่ตามแบบของสำเภาจีนและมีใบเรือเล็กตรงส่วนหัวเรือหรือ
ยอดเสาใบช่วยรับลมตามแบบของสำเภาฝรั่ง

ที่มา : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเมืองซากาอิ ประเทศญี่ปุ่น

ผู้ถ่ายภาพ : รองศาสตราจารย์วินัย สุชาร์รัตน์

กล่าวโดยย่ออยุธยาได้เข้ามาแทนที่อาณาจักรเก่า เช่น ฟูนานและเจนละ (Funan-Chenla) หรือ แม้แต่ศรีวิชัย โดยการควบคุมทะเลและเส้นทางการค้าระหว่างโลกด้านตะวันออกและตะวันตก ระหว่างทะเลจีนตอนใต้กับมหาสมุทรอินเดีย สามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการค้าเครื่องเทศ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งพริกไทย) และการค้าผ้าแพรไหม กับเครื่องสังคโลกกับจีน ญี่ปุ่น และริวกิว รวมทั้งยังได้นำเข้าโลหะเงิน เมื่อการค้าของโลกเอเชียได้ถูกผนวกเข้ากับสิ่งที่เรียกว่า Manila-Acapulco Galleon Trade ที่ข้ามมหาสมุทรแปซิฟิกไปยังเม็กซิโกในลาตินอเมริกา (ก่อนที่จะข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกไปยังสเปนอีกด้วย)

In conclusion, as capital and port Ayutthaya benefited from its geographical location of the traditional Asian trade route. It became an emporium for export and import of East and West. It exploited the labor and skill of Chinese crews and technical know-how of 'junks'. The trade of Ayutthaya was a royal monopoly. Its port-duty was around 10 per cent. It could be paid in kinds or cash (silver or gold). As for its export (rice, foodstuff, forest products), Ayutthaya kings collected them as 'tax in kinds' from their peasants and vassals. This royal trade monopoly was carried out by elaborated organizations, i.e. the setting up Krom Phra Khlang (Treasury), Krom Tha Sai and Krom Tha Khwas: Port Authorities of the Left (i.e. East or what coming from the South China Sea) and the Right (i.e. West or what coming from the Indian Ocean). The system of royal trade monopoly was sustained well into the Bangkok time till the mid-nineteenth

century in the reigns of King Mongkut (1851-1868) and King Chulalongkorn (1868 - 1910).

ดังนั้น ในความเป็นเมืองท่าของอยุธยา ก็เป็นผลพลอยได้มาจากสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ บนเส้นทางของการค้าโบราณของเอเชียนั่นเอง สามารถทำการค้าส่งออกและนำเข้า กลายเป็นจุดแลกเปลี่ยน (export-import goods) และที่น่าสนใจยิ่งก็คือการใช้ลูกเรือจีน วิชาความรู้และเทคนิคของเรือจีน หรือ ลำเกา (junks) เป็นหลักในการทำการค้าทางทะเล รวมทั้งมีการจัดระบบของการค้าในรูปของการผูกขาดของรัฐ/หลวง/กษัตริย์ (state - royal monopoly of trade) การเก็บภาษีอากรเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น “ร้อยชักสิบ” หรือ 10 % ของสินค้านำเข้า (import) และในของส่วนสินค้าที่จะส่งออก (export) ก็เป็นการเก็บภาษีมาในรูปของ “ส่วย” (tax in kinds) ไม่ว่าจะเป็นข้าวปลา อาหาร หรือของป่า และมีการตั้งตำแหน่งของหน่วยงานราชการที่ดูแลเรื่องของการผูกขาดการค้าทางทะเลนี้ เช่น จัดตั้งกรมพระคลัง (สินค้า) หรือ กรมท่า มีการแบ่งเป็นกรมท่าซ้าย กรมท่าขวา เป็นต้น ระบบการค้าผูกขาดของรัฐ/หลวง/กษัตริย์นี้ ได้ดำเนินสืบทอดกันมาจนสมัยธนบุรี/กรุงเทพฯ ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในสมัยรัชกาลที่ 4 (1851 - 1868) และที่ 5 (1868 - 1910)

หมายเหตุ:

บทความสั้นชิ้นนี้เสนอเพื่อการถกเถียงเปรียบเทียบกับเมืองท่าอยุธยาของเรา และกับเมืองท่าอื่นๆ ในอุษาคเนย์และจีน ซึ่งจัดขึ้นในงานสัมมนา ณ เมืองซาไก ประเทศญี่ปุ่นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2551 Sakai-Asia Cultural Partnership Conference 2008, 2nd Collaborative Research Meeting: Comparison of Port Cities, November 18-19, 2008

ความสำคัญของเอกสารของชาวต่างประเทศ ต่อการศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา เมืองมรดกโลก

สาวิตรี สุวรรณสถิตย์

เป็นที่ทราบกันดีในหมู่นักวิชาการไทยและต่างประเทศว่า กรุงศรีอยุธยาราชธานีของสยามซึ่งเจริญรุ่งเรืองติดต่อกันนานถึง 400 กว่าปีระหว่าง ค.ศ.1350-1767 นั้น มิได้มีชื่อเสียงเป็นที่จดจำกันได้แต่ในเรื่องการทำสงครามกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างยาวนานและการสร้างวัดสำคัญในแต่ละรัชกาลเท่านั้นแต่อยุธยาอยู่ในความทรงจำของนักประวัติศาสตร์ทั่วโลก ในฐานะที่เคยเป็นเมืองท่าค้าขายระดับนานาชาติที่สำคัญมากแห่งหนึ่งในเอเชีย และมีการเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับมหาอำนาจและประเทศน้อยใหญ่ ทั้งในเอเชียและยุโรป โดยเฉพาะในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16-18 ซึ่งเป็นยุคที่ประเทศในยุโรปต่างก็แข่งขันขยายอิทธิพลทางการค้า ตลอดจนการแสวงหาอาณานิคม เข้ามายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างกว้างขวางรวดเร็ว

กรุงศรีอยุธยาในยุคนี้ ปรากฏชื่อและคำพรรณนาอยู่ในเอกสารของชาวต่างชาติหลายฉบับ เช่น ในเอกสารของโยสต์ สเคาเติน ผู้แทนคนแรกของบริษัทอินเดียตะวันออกของฮอลันดาในประเทศสยามตั้งแต่ ค.ศ.1624 ซึ่งอ้างในบันทึกของฟาน ฟลิต หรือวัน วลิต และมีบทพรรณนาเพิ่มเติมในบันทึกของวัน วลิตเองอีกด้วย (โปรดดูรวมบันทึกประวัติศาสตร์อยุธยาของฟาน ฟลิต แปลโดย นันทา วรเนติวงศ์ และวนาสรี สามานเสน กรมศิลปากรจัดพิมพ์ พ.ศ.2546) อยุธยาใน

สายตาของผู้ได้มาเยือนจากแดนไกลในยุคนั้น มีภาพลักษณ์ว่าเป็นนครสง่างาม ตั้งอยู่บนเกาะที่มีระบบการคมนาคมทางน้ำที่สะดวกและสมบูรณ์ และอยู่ในเส้นทางของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ กับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดผ่าน ทำให้อยู่ระยะเวลาการเดินทางเรือได้มาก เหมาะสมกับการค้าขายในลักษณะพาณิชย์นาวี ด้วยเหตุนี้อยุธยาจึงทำการติดต่อค้าขายทางเรือได้อย่างรุ่งเรืองกับนานาชาติ

ในระยะแรกๆ อยุธยาก็ค้าขายทั้งกับรัฐในเอเชีย โดยเฉพาะกับจีน อินเดีย และกับประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง จีนนั้นชำนาญการค้าในระบบสำเภามานานนับพันปี นอกจากนี้อยุธยาก็ค้ากับ ญี่ปุ่น อินเดีย มาลายูและ ญวน รวมทั้งพวกอาหรับและเปอร์เซีย ด้วย

โปรตุเกสเป็นชาวยุโรปชาติแรกที่เดินทางโดยทางเรือเข้ามาถึงอยุธยา เมื่อ ค.ศ.1511 ได้มีการค้าขายและเจริญไมตรีกับไทยก่อนประเทศยุโรปอื่นๆ ติดตามด้วยชาวฮอลันดาหรือชาวดัตช์ อังกฤษ และฝรั่งเศส ซึ่งชาวต่างชาติแต่ละชาติ ต่างก็มีเป้าหมายอื่นๆ ในการเดินทางเข้ามาค้าขายกับอยุธยาด้วย ดังปรากฏอยู่ในรายงานหรือจดหมายที่ชาวต่างชาติเหล่านั้นบันทึกส่งกลับไปยังประเทศของตน

การเดินทางมาจากแดนไกลทำให้นักเดินทางต่างชาติจำเป็นต้องหาที่พักแรมนานๆ เพื่อซ่อมเรือ

เพื่อซ่อมบำรุงและเพื่อจัดหาซื้อสินค้า ซึ่งหลายชาติก็ได้รับพระบรมราชานุญาตให้ตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยอย่างถาวรในอยุธยา จึงได้มีชุมชนของชาติต่างๆ และมีโบสถ์หรือสุเหร่าตามความเชื่อของแต่ละชาติอยู่ในชุมชนนั้นๆ ด้วย ดังปรากฏหลักฐานทางโบราณคดีจนถึงทุกวันนี้ นอกจากนี้ยังปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับหมู่บ้านของชาติต่างๆ อยู่ในเอกสารของพ่อค้าต่างชาติที่ได้มาเห็นด้วยตนเองอีกด้วย

อยุธยาจึงเป็นที่เลื่องลือไปทั่วแดนไกล ว่าเป็นนครที่มีผู้คนหลายชาติ หลายภาษา หลายศาสนา เดินทางมาติดต่อค้าขาย และยังอาศัยอยู่ร่วมกันในอยุธยา ในสถานภาพที่แตกต่างกันไป แต่อยู่ภายใต้พระมหากษัตริย์ของกษัตริย์ไทย ซึ่งอาจจะทรงมีนโยบายเกี่ยวกับชาวต่างชาติแตกต่างกันในแต่ละรัชกาล นอกจากนี้ในบางรัชกาล ราชสำนักสยามก็ได้มีความสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนทางไมตรีและการทูตกับหลายประเทศด้วย โดยเฉพาะในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์

ความทรงจำเกี่ยวกับอยุธยาในยุคที่ได้กล่าวถึงข้างต้นนั้น ปัจจุบันนี้มีหลงเหลืออยู่ในรูปลักษณะของโบราณสถานที่ยังคงเหลืออยู่ ซึ่งกรมศิลปากรได้ดำเนินการศึกษาโดยการสำรวจ ขุดค้นและบูรณะปฏิสังขรณ์ ติดต่อกันมาหลายสิบปีแล้ว และจะต้องศึกษาค้นคว้าต่อไปอีกมาก นอกจากนี้ นักโบราณคดี ยังต้องตรวจสอบกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่มีอยู่เป็นจำนวนมากด้วย

ซากปรักหักพังของอยุธยาที่เราเห็นอยู่ในปัจจุบันย่อมไม่ใช่หลักฐานที่สมบูรณ์ เพราะได้ถูกทำลายอย่างยับยั้งโดยสงคราม ตามมาด้วยการขุดทำลาย

ด้วยน้ำมือมนุษย์ รวมไปถึงการบูรณะโดยไม่ถูกหลักวิชาในบางยุค ทำให้มีข้อจำกัดอยู่มากในการปะติดปะต่อและสร้างเรื่องราวของอยุธยาขึ้นมาใหม่ให้สมบูรณ์ เพื่อสื่อสารให้คนรุ่นหลังศึกษาและเข้าใจอย่างลึกซึ้งได้ ดังนั้นเราจึงต้องอาศัยเอกสารหลักฐานที่มีผู้เห็นเหตุการณ์หลายๆคนที่ได้จับบันทึกไว้มาประกอบและช่วยยืนยันความถูกต้อง เพื่อให้มองเห็นภาพในประวัติศาสตร์ ได้อย่างสมบูรณ์ขึ้น อย่างไรก็ตาม หลักฐานจดหมายเหตุของไทยที่ได้บันทึกเรื่องราวในยุคก่อนเสียกรุงครั้งที่สองก็ได้ถูกทำลายไปเป็นส่วนใหญ่ที่เหลือรอดมาได้ นั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในยุคต้นรัตนโกสินทร์ ก็โปรดให้รวบรวมและสังคายนาเก็บไว้เท่าที่จะทำได้ เช่นกฎหมายตราสามดวง พระราชพงศาวดารฉบับลายพระราชหัตถเลขา และจารึกวัดโพธิ์ เป็นต้น

มีหลักฐานทางเอกสาร บันทึกจดหมายเหตุของนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับอยุธยาในยุคนี้ก็เป็นจำนวนมาก ที่อาจจะช่วยไขปริศนาและอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอยุธยาในบางเหตุการณ์ได้ นอกจากนี้ก็ยังมีแผนที่การเดินทางเรือมาอยุธยาที่สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยโบราณ รวมทั้งภาพที่เขียนโดยศิลปินต่างชาติที่ได้วาดรายละเอียดบุคคล สถานที่ และเหตุการณ์สำคัญตอนใดตอนหนึ่งของอยุธยาคุณั้นไว้ ทำให้เราให้เห็นและเข้าใจเรื่องราวได้อย่างเป็นรูปธรรม น่าเสียดายที่บันทึกหรือหลักฐานที่เป็นเอกสาร ภาพเขียนและแผนที่ ของคนไทยซึ่งเป็นเอกสารชั้นปฐมภูมิเกี่ยวกับอยุธยาจำนวนมากสูญหายหรือถูกทำลายไปเมื่อครั้งกรุงแตก ส่วนเอกสารของชาวต่างชาติที่อยู่ในเหตุการณ์ และได้จับบันทึกไว้นั้นมีเป็นภาษาต่างๆ บางฉบับก็แปลเป็นภาษาอื่น และได้ตีพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษา

ต่างชาติแล้ว แต่คนไทยส่วนใหญ่ยังมีข้อจำกัดไม่สามารถเข้าถึงเอกสารต่างชาตินั้นได้ จึงมีโอกาสได้ศึกษาเอกสารต่างชาตินั้นอย่างไม่กว้างขวางมากนัก

ในปัจจุบันนี้ กรุงศรีอยุธยาได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางด้านวัฒนธรรมแล้วเมื่อปี พ.ศ.2534 ซึ่งประเทศไทยในฐานะเป็นประเทศที่ตั้งและเป็นเจ้าของมรดกโลกแห่งนี้ มีภาระหน้าที่ตามอนุสัญญามรดกโลก ค.ศ.1972 ที่จะต้องอนุรักษ์มรดกอยุธยาเนี่ยอย่างยั่งยืนต่อไป นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าเพื่อนำเสนอเรื่องราวของอยุธยา ให้ผู้สนใจทั้งไทยและต่างชาติให้เข้าใจซาบซึ้งได้ จะต้องอนุรักษ์บริหารจัดการ “มรดกที่จับต้องมองเห็นได้” หรือที่ยูเนสโกเรียกว่า “tangible cultural heritage” อันได้แก่โบราณสถาน โบราณวัตถุ ตลอดจนอาณาบริเวณที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับโบราณวัตถุสถานเหล่านั้น และจะต้องอนุรักษ์บริหารจัดการ “มรดกที่จับต้องมองเห็นไม่ได้” หรือ “intangible cultural heritage” ควบคู่กันไปด้วย (โปรดดูเอกสารอนุสัญญามรดกโลกของยูเนสโก ค.ศ.1972 และแนวทางการปฏิบัติตามอนุสัญญาฉบับแก้ไขปรับปรุงล่าสุด ดูได้จาก whc.unesco.org)

ผู้เขียนมีความเชื่อว่า การที่เราจะเข้าใจเรื่องราวของประวัติศาสตร์อยุธยาในยุคสมัยที่อยุธยาอยู่ในแผนที่โลกและมีการติดต่อสัมพันธ์กับนานาชาติ จนอาจกล่าวได้ว่า เป็นยุคที่อยุธยาเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์สากลนั้น จำเป็นที่เราจะต้องเข้าใจด้วยว่าในช่วงเวลาที่มีเหตุการณ์ใดๆ เกิดขึ้นในอยุธยานั้น มีอะไรเกิดขึ้นบ้างในประเทศอื่นๆที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน หรือส่งอิทธิพลต่อเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องในอยุธยา ซึ่งเหตุการณ์นั้นๆ จะ

สามารถให้คำอธิบายเหตุการณ์ในอยุธยาในช่วงเวลาเดียวกันได้

เราอาจจะเริ่มต้นด้วยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับโปรตุเกส ซึ่งจะมีการฉลองครบรอบ 500 ปี ในปี ค.ศ.2011 หรือ พ.ศ.2554 ที่จะมาถึงในไม่นานนี้ เราควรจะทำความเข้าใจว่า ทำไมโปรตุเกสจึงได้เป็นชาวยุโรปชาติแรกที่เดินทางเข้ามาติดต่อกับไทย? ก่อนที่จะเดินทางเข้ามาติดต่อกับประเทศไทยนั้น โปรตุเกสติดต่อกับประเทศใดมาแล้วบ้าง และมีวิธีการหรือเป้าหมายอย่างไรในการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศเหล่านั้น? เมื่อโปรตุเกสเข้ามาในอยุธยานั้น ได้ติดต่อกับชายสินค้าประเภทไหนกับไทย และเคยมีปัญหาขัดแย้งกับไทยอย่างไรหรือไม่? เพราะเหตุใด? และอยุธยามีวิธีแก้ไขความขัดแย้งนั้นได้อย่างไร?

เกี่ยวกับเรื่องนี้ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงค้นคว้าและทรงพระนิพนธ์ไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2457 เป็นคำอธิบายเพิ่มเติมพระราชพงศาวดาร ฉบับลายพระราชหัตถเลขา ในเหตุการณ์ไมตรีกับฝรั่งเศส สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ซึ่งกรมศิลปากรได้จัดพิมพ์ พ.ศ.2548 ซึ่งทำให้เรายิ่งจะอยากค้นคว้าเพิ่มเติมจากข้อมูลที่มีมากขึ้นอีกในสมัยนี้

หากเราย้อนกลับไปดูประวัติศาสตร์ยุโรปในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่15 นั้น จะพบว่าเป็นช่วงเริ่มต้นของยุคแห่งการเดินทางสำรวจและค้นพบดินแดนใหม่ (Age of Discovery) นำโดยเจ้าชายเฮนรีแห่งโปรตุเกส ผู้มีฉายาว่า “เฮนรี เดอะเนวิกเตอร์” เฮนรีเป็นผู้ริเริ่มตั้งโรงเรียนสอนเดินเรือสมุทรขึ้นเมื่อ ค.ศ.1418 โดยสอนภูมิศาสตร์ ดาราศาสตร์ และการทำแผนที่ควบคู่ไปด้วย ทำให้โปรตุเกสสามารถสร้าง

กองทัพเรือและลูกเรือที่เก่งกล้าจนเดินเรือข้ามไป
แสวงหาอาณานิคมที่อยู่ไกลโพ้นได้

ในขั้นแรกโปรตุเกสได้ยกกองทัพเรือข้ามไป
โจมตี และยึดครองเมืองท่าชื่อเซอรต้าของโมร็อกโก
ในแอฟริกาเหนือ ซึ่งอยู่ฝั่งตรงกันข้ามกับมหาสมุทร
แอตแลนติก ใกล้ช่องแคบยิบรัลตาร์ได้ ตั้งแต่นั้นมา
กองทัพเรือของโปรตุเกสก็เดินหน้าโจมตียึดเมืองท่า
ชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน รวมทั้งเมืองท่าตาม
ชายฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติกเรื่อยลง ไปทางใต้ของ
ฝั่งทะเลทรายซาฮารา ซึ่งทะเลช่วงนี้ยังไม่เคยมีใคร
เดินเรือไปถึงมาก่อนเลย เป็นการเปิดเส้นทางเชื่อม
เมืองท่าของแอฟริกาบนชายฝั่งมหาสมุทร
แอตแลนติกได้เกือบหมด ทั้งนี้เพื่อยึดครองเส้นทาง
การค้าทอง ทาสและเครื่องเทศของแอฟริกาเข้ามาซึ่ง
ความมั่งคั่งอย่างมหาศาล

ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 16 กองเรือของ
โปรตุเกส ก็ได้ยึดครองดินแดนและก่อสร้างเมือง
แบบโปรตุเกสที่มีป้อมปราการแน่นหนาแข็งแรงขึ้น
หลายแห่งในโมร็อกโก ในแอฟริกาเหนือ บางแห่งมี
ป้อมปืนขนาดใหญ่และมีอ่างเก็บน้ำได้ดินขนาดใหญ่
เพื่อกักตุนน้ำไว้สำหรับกองทัพบรรทุกเรือเดิน
ทางไกล เช่นที่เมือง “มาซากัน” หรือ “เอลจาดีดา”
ซึ่งได้ขึ้นบัญชีมรดกโลกทางวัฒนธรรมแล้ว
โมร็อกโกได้เปลี่ยนชื่อเสียใหม่จากภาษาโปรตุเกส
เป็น “เอลจาดีดา” ซึ่งเป็นภาษาอาหรับที่เมืองมาซากันนี้
โปรตุเกสได้ใช้เป็นเมืองท่าที่โปรตุเกสสามารถจอด
เรือเดินสมุทรได้เป็นจำนวนมาก และระดมพล จัดหา
เสบียงอาหารและน้ำดื่มเพื่อแล่นออกไปแสวงหา
อาณาจักรใหม่ไกลโพ้นได้

โปรตุเกส กับโมร็อกโกนั้นทำสงคราม
จับคู่กันมาช้านานตั้งแต่ยุคที่ศาสนาอิสลามแผ่เข้า
มาในดินแดนแอฟริกาเหนือ เนื่องจากความขัดแย้ง
ในเรื่องศาสนาประกอบกับการแย่งชิงดินแดนเพื่อ
ช่วงชิงการควบคุมเมืองท่าและเส้นทางการค้ากับ
แอฟริกาตอนใต้ ก่อนหน้านี้ชาวโมร็อกโกที่เป็น
มุสลิมสืบเชื้อสายอาหรับและเบอร์เบอร์ ก็ได้แยก
กองทัพไปโจมตีดินแดนตอนใต้ของโปรตุเกสและ
สเปนได้ และก่อตั้งอาณาจักรเรียกว่า “อัล อันดาลูซ”
เป็นอาณาจักรมุสลิมขึ้นบน แหลมไอบีเรีย ตั้งแต่
คริสต์ศตวรรษที่ 8 ชาวมุสลิมในอัล อันดาลูซนั้น
เรียกกันว่า มัวร์ (Moor) อาณาจักรมัวร์ในโปรตุเกส
และสเปนได้เจริญรุ่งเรืองต่อมาจนถึงคริสต์ศตวรรษ
ที่ 15 เมื่อโปรตุเกส สเปนและฝรั่งเศสอารากอน
ได้ผนึกกำลังกัน จับไล่พวกมัวร์ออกจากแหลม
ไอบีเรียโดยสิ้นเชิง คงเหลือไว้แต่สิ่งก่อสร้างทาง
สถาปัตยกรรม ที่เรียกว่าสถาปัตยกรรมแบบมัวร์
(โปรตุเกสโมร็อกโก อาณาจักรสุดแดนตะวันตก
โดยสาวตรี สุวรรณสถิตย์ สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น
พ.ศ.2537)

ในช่วงนี้เอง คู่แข่งทางการเดินเรือของ
โปรตุเกส คือ สเปน ก็ได้พระราชทานพระราชทรัพย์
แต่งกองทัพเรือสเปนออกเดินทางไปค้นพบโลกใหม่คือ
ทวีปอเมริกาในปี ค.ศ.1490 นำโดยนักเดินเรือชื่อ
คริสโตเฟอร์ โคลัมบัสซึ่งเคยเดินเรืออยู่ในกองทัพเรือ
โปรตุเกสแต่ไปได้รับการสนับสนุนจากกษัตริย์สเปนใน
การเดินทางไปค้นพบอเมริกาครั้งนี้ แต่โปรตุเกสก็
สามารถค้นพบดินแดนใหม่ในอเมริกา คือ บราซิล
ใน ค.ศ.1500 ซึ่งโปรตุเกสสามารถก่อตั้งเป็น
อาณาจักรคริสต์ของโปรตุเกสที่สืบต่อมาจนทุกวันนี้

จึงนับว่าทั้งสเปนและโปรตุเกสต่างได้ขยายอาณาจักรไปตั้งอาณานิคมและคริสตจักรใหม่ใน “โลกใหม่” ได้ในเวลาไล่เลี่ยกัน

แต่โปรตุเกสไม่ได้หยุดอยู่แค่บราซิลเท่านั้น แต่ได้เดินทางต่อมาเพื่อตั้งอาณานิคมและสถานีการค้าในเอเชีย โดยสามารถเดินทางอ้อม “แหลมพายุ” ซึ่งเปลี่ยนชื่อเป็นแหลมกู๊ดโฮปทางใต้ของแอฟริกา เข้าสู่มหาสมุทรอินเดีย เพื่อจะหาทางเดินเรือไปยังอินเดีย ในช่วงนั้นอินเดียได้ค้าขายติดต่อกับอาหรับมานานก่อน และศาสนาอิสลามก็เผยแพร่เข้ามาในอินเดียมากแล้ว แต่ในที่สุดโปรตุเกสก็สามารถโจมตียึดครองและตั้งสถานีการค้าขึ้นที่เมืองกัวได้สำเร็จ และใช้เมืองท่าแห่งนี้เป็นฐานในการติดต่อกับเมืองท่าต่างๆ ในอ่าวเปอร์เซีย อาราเบีย และทะเลแดง ทำให้สามารถควบคุมเส้นทางการค้าในมหาสมุทรอินเดียได้ วิธีการที่โปรตุเกสเข้าโจมตียึดครองเมืองกัว ซึ่งมีประชากรเป็นมุสลิมได้ในปี 1510 นั้นมีบันทึกว่า โหดเหี้ยม ทำการฆ่าชาวเมืองที่ต่อสู้ตายหมด บังคับให้ผู้หญิงชาวพื้นเมืองกัวแต่งงานกับชาวโปรตุเกส ลูกที่เกิดมาก็เป็นเด็กลูกผสม โปรตุเกสกับอินเดีย นับถือคริสต์ พุศโปรตุเกส มีอยู่เป็นจำนวนมาก และทำให้ภาษาโปรตุเกสกลายเป็นภาษาทางการค้าในคาบสมุทรอินเดียในยุคนั้น (โปรตุเกส Derik Garnier, Ayutthya Venice of the East, River Books 2004, chapter 5)

ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันนั้น กองเรือของโปรตุเกสบางส่วนได้เดินเรือลงไปถึงศรีลังกา โดยมีบันทึกไว้ว่าในปี ค.ศ.1505 กองเรือของโปรตุเกสประกอบด้วยเรือ 6 ลำ ได้ไล่ล่าเรือของพวกมัวร์ที่ขนสินค้าประเภทเครื่องเทศมาเต็มลำ ผ่านมาทาง

ชายฝั่งอินเดีย เรือของโปรตุเกสถูกพายุพัดมาขึ้นฝั่งที่ตอนใต้ปลายล่างสุดของเกาะลังกา ที่จุดนี้โปรตุเกสได้ขึ้นฝั่งและก่อสร้างป้อมปราการในรูปแบบของเมืองโปรตุเกสขึ้น เนื่องจากมีชัยภูมิดี เป็นปากแม่น้ำ ซึ่งใช้เป็นเส้นทางลำเลียงขนเครื่องเทศลงเรือไปขายได้สะดวก โปรตุเกสเรียกเมืองนี้ว่าเมืองกอลด์ ปัจจุบันก็ยังมีป้อมปราการที่โปรตุเกสสร้างไว้ริมฝั่งมหาสมุทรอินเดีย และมีเมืองที่ถูกหลานโปรตุเกสอาศัยอยู่ โดยลูกหลานเหล่านี้ได้รักษาวิถีชีวิตและหัตถกรรมของโปรตุเกสไว้ ซึ่งเมืองและป้อมโปรตุเกสที่เมืองกอลด์นี้ ก็ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกด้วย แต่น่าเสียดายที่ได้ถูกพายุสึนามิพัดพังเสียหายหนักเมื่อปี พ.ศ.2547 (ค.ศ.2004) นี้เอง อย่างไรก็ตามโปรตุเกสก็ได้ครอบครองศรีลังกาในเวลาต่อมาและครองอยู่ยาวนาน จนได้สร้างอิทธิพลทางสังคมวัฒนธรรมในชีวิตคนศรีลังกาจนถึงทุกวันนี้ (โปรตุเกสศรีลังกา : สันติภาพที่รอคอย โดยสาวิตรี สุวรรณสถิตย์ สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น 2527)

ในปี ค.ศ.1511 โปรตุเกสก็เข้ายึดเมืองมะละกา ปลายแหลมมาลายู ซึ่งเป็นเมืองท่าสำคัญในการค้าขายระหว่างจีนกับอินเดียได้ โดยที่ต้องทำการรบราฆ่าฟันกันอยู่นานรวมทั้งเผาเมืองมะละกาเสียก่อนกว่าจะยึดได้สำเร็จ เมืองมะละกานับว่าเป็นเมืองที่มีคุณค่ามหาศาลสำหรับพ่อค้าเดินเรือโปรตุเกส เพราะจากมะละกานักเดินเรือสามารถเดินเรือไปซื้อเครื่องเทศตามเกาะต่างๆ ซึ่งภายหลังได้ถูกเรียกชื่อว่า “หมู่เกาะเครื่องเทศ” ได้โดยสะดวก ที่มะละกานี้โปรตุเกสได้สร้างเมืองและโบสถ์คริสต์ ที่มีป้อมปราการขึ้นอีกด้วย จากจุดนี้โปรตุเกสก็สามารถควบคุมเส้นทางการค้าเครื่องเทศได้อย่างสมบูรณ์

นี่เป็นเหตุผลส่วนหนึ่งที่ทำให้เมืองมะละกาได้ขึ้นทะเบียนมรดกโลกเมื่อปี ค.ศ.2008 โดยขึ้นร่วมกับเมืองจอร์จทาวน์ซึ่งเป็นเมืองประวัติศาสตร์ในช่องแคบมะละกาทั้งคู่ (โปรดดู whc.unesco.org/en/list/1224)

ในปี ค.ศ.1511 หลังจากยึดมะละกาได้นั้นเอง โปรตุเกสได้ส่งทูตลงเรือสำเภาลงมาไม่ใหญ่โตนัก แล่นจากเมืองมะละกา เข้ามายังพระนครศรีอยุธยา นำของขวัญมาถวายสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 (ครองราชย์ ประมาณ พ.ศ.2034 - 2072) พร้อมกับกราบบังคมทูลขอให้ทรงส่งทูตไทยไปเยือนมะละกาเป็นการตอบแทนทั้งนี้เพราะรู้ว่ามะละกา เคยเป็นเมืองขึ้นของไทยมาก่อน ซึ่งสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ก็ได้ทรงส่งผู้แทนไปมะละกาในปี ค.ศ.1518 และต่อมาก็ได้มีการร่างสัญญาการค้าระหว่างกัน นับว่าเป็นสัญญาทวิภาคีฉบับแรกที่ไทยทำกับประเทศตะวันตก (โปรดดู Garnier อ้างแล้ว) หลังจากนั้น โปรตุเกสก็ได้รับอนุญาตให้เข้ามาค้าขายในอยุธยา และในหัวเมืองทางใต้หลายเมืองได้อย่างเสรี ได้รับพระราชทานที่ดินให้ตั้งบ้านเรือนและโบสถ์ได้ ชาวโปรตุเกสบางคนก็ได้รับพระราชทานยศและตำแหน่งสูงๆ ได้รับเงินเดือน ดังที่วันวลิต ชาวฮอลันดาที่ได้เดินทางเข้ามาค้าขายในอยุธยาระหว่าง ค.ศ.1629 - 1634 ได้พรรณนาเกี่ยวกับชาวโปรตุเกสในอยุธยาเอาไว้ในบันทึกเรื่องอาณาจักรสยาม (โปรดดู กรมศิลปากร พ.ศ.2546 อ้างแล้ว)

หลังจากนั้น โปรตุเกส ก็เดินเรือต่อไปจนถึงจีนนับว่าเป็นชาวยุโรปชาติแรกที่พบเส้นทางเดินเรือจากอินเดียไปยังจีนในปี 1605 และยังคงเดินทางขึ้นไปถึงทิเบตได้ใน 1622 ในจีนนั้น โปรตุเกสได้ตั้งสถานี

การค้าขึ้นที่มากัว และยังได้เดินเรือไปยังเกาะต่างๆ ที่มีเครื่องเทศ (โปรดดู de Campos, Early Portuguese Account of Thailand, The Journal of Siam Society, vol XXXII, อ้างใน Garnier อ้างแล้ว)

เป็นเรื่องที่น่าสนใจมากที่ประเทศโปรตุเกส ซึ่งมีพื้นที่ขนาดเล็กในยุโรป มีประชากรไม่มากนัก สามารถแผ่อิทธิพลโดยแสนยานุภาพทางการเดินเรือ สมุทรผสมกับพลังความเชื่อในเรื่องการเผยแผ่ศาสนาคริสต์สามารถเข้าควบคุมเส้นทางการค้าอาณานิคม ตลอดจนเปลี่ยนศาสนาและภาษาของผู้คนตามเมืองท่าต่างๆ รวมทั้งควบคุมการจัดเก็บภาษีตามเมืองท่าในมหาสมุทรอินเดียทั้งฝั่งอาฟริกา อินเดีย เรื่อยมาถึงทะเลจีนตอนใต้ จนเกิดเป็นจักรวรรดิเรียกว่า Estada da India เป็นเครือข่ายซึ่งประสบความสำเร็จอยู่ได้ถึง 100 ปี ระหว่าง ค.ศ.1520 - 1620

ประเด็นที่ผู้สนใจศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา กับความสัมพันธ์กับนานาชาติควรจะได้ค้นคว้าต่อไปก็คือ ทำไมชาวโปรตุเกสจึงเข้ามาติดต่อกับอยุธยาโดยสันติ โดยอยุธยาไม่ตกเป็นอาณานิคมของโปรตุเกสเหมือนเมืองท่าอื่นๆ ในยุคนั้น ทั้งๆที่ผู้สำเร็จราชการโปรตุเกสในเอเชียในขณะนั้นคือ อัลบูเคร์เก ได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่เหี้ยมโหดมากที่สุดคนหนึ่งในประวัติศาสตร์ของอาณานิคมโปรตุเกสในเอเชีย ดังเห็นได้จากวิธีที่เขาโจมตียึดครองเมืองแก้วของอินเดียอันได้กล่าวมาแล้ว แต่ชาวโปรตุเกสกลับเดินทางเข้ามาอยุธยาอย่างเป็นมิตรและได้รับการต้อนรับจันทมิตรจากสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 และยังได้ช่วยราชการในบ้านเรือนตั้งรกรากอยู่ในกรุงศรีอยุธยาอย่างมีเกียรติอีกมีลูกหลานสืบต่อมาถึงทุกวันนี้

ผู้เขียนบทความนี้ไม่พยายามที่จะตอบคำถามทั้งหมดที่ได้ตั้งขึ้นเองเกี่ยวกับโปรตุเกส แต่ขอตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ในการศึกษาเรื่องโปรตุเกสในเอเชียและในอุษยานั้น นักวิชาการต่างชาติจะได้เปรียบมากเพราะมีเอกสารหลักฐานทั้งในระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เขียนไว้โดยชาวต่างชาติเป็นจำนวนมาก เอกสารปฐมภูมิของชาวโปรตุเกสที่แปลออกเป็นภาษาอังกฤษที่สำคัญได้แก่ บันทึกของเจโรนิโม โลโบ แพลโดยโดนัลด์ เอ็ม ล็อคฮาร์ด พิมพ์ที่ลอนดอน ค.ศ.1984 บันทึกเดินทางของเมนเดส ปินโตแปลโดย รีเบคคา คาสส์ พิมพ์ที่ชิคาโก ค.ศ.1989 และเอกสารของโตเม ปิเรส ซึ่งเขียนที่มะละกาและอินเดียระหว่าง 1512 - 1515 พิมพ์ที่ลอนดอน ค.ศ.1946

นอกจากเรื่องของโปรตุเกสแล้ว ก็ยังมีเรื่องของดัชต์ที่เข้ามาติดต่อกับค้าขายกับอุษยานในยุคนั้นซึ่งก็น่าสนใจมากเพราะได้ส่งทูตตั้งแต่นั้นในรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเพื่อขอพระบรมราชานุญาตจัดตั้งสถานีการค้าในกรุงศรีอยุธยา ซึ่งทรงอนุญาตให้ตั้งขึ้นที่ชานเมืองหลวงทางทิศใต้ (กรมศิลปากร 2546 อ้างแล้ว) ในยุคนั้นฮอลันดาเพิ่งจะแยกออกมาจากสเปนมาก่อตั้งประเทศและนับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ และเริ่มส่งกองเรือเข้ามาค้าขายและตั้งอาณานิคมในเอเชียแข่งขันกับโปรตุเกสและประเทศอื่นๆ เอกสารปฐมภูมิของฮอลันดามีเป็นจำนวนมากและเป็นเอกสารที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอุษยาและกรุงสยามในยุคนั้นอย่างค่อนข้างละเอียดถี่ถ้วนมาก ปัจจุบันได้มีการแปลเป็นภาษาไทยไว้บ้างแล้ว เช่นเอกสารของวันวลิต (อ้างแล้ว) นอกจากนี้ยังมีเอกสารของบริษัทอินเดียตะวันออกของเนเธอร์แลนด์ และของนักค้นคว้าวิจัยชาวต่างชาติ

ที่ได้นำเสนอเป็นบทความและการบรรยายในช่วงฉลองความสัมพันธ์ไทย-เนเธอร์แลนด์ พ.ศ.2547 อีกฝรั่งเศสก็เป็นอีกชาติหนึ่งที่น่าสนใจต่อกับไทยหลายยุคหลายสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มีการส่งราชทูตไปเยือนซึ่งกันและกัน เอกสารของชาวฝรั่งเศสเกี่ยวกับอุษยาก็มีอยู่เป็นจำนวนมากเช่นกัน โดยเฉพาะเอกสารในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ มีทั้งเอกสารปฐมภูมิและเอกสารที่มีผู้ศึกษาค้นคว้าไว้ในภายหลัง

เอกสารของนักเดินเรือเกี่ยวกับญี่ปุ่นในยุคการค้านานาชาติทางทะเลกับอุษยานั้น ดูเหมือนนักศึกษาประวัติศาสตร์อุษยาจะไม่ค่อยได้เอาใจใส่มากนัก คนไทยส่วนใหญ่รู้จักยามาตะ และรู้ว่ามีหมู่บ้านญี่ปุ่นอยู่ในกรุงศรีอยุธยา แต่มักจะไม่ได้สนใจว่าในยุคเดียวกันนั้นมีอะไรเกิดขึ้นบ้างในญี่ปุ่นและนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่น เอกสารคำให้การของนักเดินเรือชาวจีนทุกเล่มที่เข้าเทียบท่าที่นางาซากิและต้องให้การแก่นายด่านญี่ปุ่น เกี่ยวกับเหตุการณ์และสภาวะการค้าขายในประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ระหว่างค.ศ.1674-1723 เป็นเอกสารสำคัญซึ่งนักประวัติศาสตร์รู้จักแต่เข้าไม่ถึง เพราะเป็นภาษาญี่ปุ่นโบราณ ขณะนี้แปลและพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษแล้วและมีผู้อ้างอิงกันมากขึ้น เอกสารนี้นับว่าเป็นข้อมูลปฐมภูมิที่สำคัญและให้มุมมองที่แตกต่างจากเอกสารของตะวันตก (โปรดดู The Junk Trade from Southeast Asia, Translation from the Tosen Fusetsu-Gaki, edited by Yoneo Ishii, Institute of Southeast Asian Studies, Singapore, 1998)

การที่อุษยาในช่วงนั้นได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์การเดินทางและการค้าของโลก

จึงไม่น่าแปลกใจที่อยุธยา หรือกรุงสยามมีปรากฏอยู่ในแผนที่ของนักเดินเรือและนักสำรวจนานาชาติจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันคนไทยเรามีโอกาสได้เข้าถึงแผนที่โบราณที่หายากเหล่านี้บ้างแล้ว บางส่วน เนื่องจากมีผู้สนใจสะสมแผนที่โบราณ หรือสถาบันแห่งชาติที่เกี่ยวข้องหลายแห่งได้ซื้อสะสมไว้ และบางชิ้นก็ได้ถูกนำมาตีพิมพ์โดยการอนุญาตของเจ้าของหรือผู้สะสม แผนที่อยุธยาและกรุงสยามในยุคนี้ที่ผู้เขียนพบว่าน่าสนใจมาก ได้แก่ แผนที่สยามที่ปรากฏอยู่ในหน้าหนึ่งของหนังสือรวมแผนที่ของพีร์เนา วาซ ดูราโด ชาวโปรตุเกส ประมาณปี ค.ศ. 1576 แผนที่ของอาณาจักรสยามที่วาดขึ้นโดยโยฮานเนส เมเทยส ปี ค.ศ. 1596 มีอาณาจักรสยามอยู่กึ่งกลางระหว่างอินเดียกับจีน และมีรูปเรือสำเภาแบบ

ฝรั่งลอยอยู่ในอ่าวเบงกอล นักแผนที่ชาวฝรั่งเศสซึ่งพิมพ์ปี ค.ศ. 1668 แผนที่เมืองอยุธยาแสดงที่ตั้งเมืองและสถานที่สำคัญๆ บนเกาะเมือง ซึ่งเขียนโดยวิศวกรชาวฝรั่งเศสชื่อ ฌาคส์ นิโกลาส์ เบแล็ง (Jacques Nicolas Bellin) ราวปี ค.ศ. 1750 แผนที่นำร่องการเดินเรือจากปากแม่น้ำเจ้าพระยาเข้าสู่พระนครศรีอยุธยา ระบุรายละเอียดของลำแม่น้ำตลอดสายที่ชัดเจน ซึ่งนักเดินเรือของดัตช์ได้เขียนไว้ประมาณปี 1650 แผนที่อยุธยาเขียนแนวภาพศิลปะที่วาดโดยโยฮันเนส วิกโบนส์ (Johannes Vingboons) ชาวดัตช์ ราวปี ค.ศ. 1665 เป็นต้น (โปรดดู Siam Mapped by Thongchai Winichakul, Silkworm Books, 1994, และ Ayutthaya, Venice of the East by Derick Garnier, อ้างแล้ว)

ภาพเขียนสีน้ำกรุงศรีอยุธยา Abbildung der Stadt Iudiad Hooft des Choonincrick Siam (ภาพจากหนังสือ กรุงศรีอยุธยาในแผนที่ฝรั่ง โดยธวัชชัย ตั้งศิริวานิช)

การที่มีชาติต่างๆสนใจและจัดทำแผนที่เพื่อให้นำทางมาสู่อยุธยาอย่างละเอียดชัดเจนนั้น ย่อมแสดงว่าอยุธยาเป็นจุดหมายสำคัญในการเดินทางของชนชาติต่างๆเหล่านั้น และแผนผังกรุงศรีอยุธยาที่ถูกเขียนขึ้นอย่างสวยงามโดยวิศวกรต่างชาติที่แสดงทั้งชัยภูมิที่ตั้งเมือง ถนนหนทางและวัดวาอารามปราสาทราชวังของพระนครศรีอยุธยาสะท้อนให้เห็นความชื่นชมที่ชาวต่างชาติรู้สึกถึงความสวยงามของภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมของอยุธยา

นักเดินทางนานาชาติที่เดินทางมาอยุธยาในยุคต่าง ๆ นั้น มีจำนวนไม่น้อยที่เป็นนักบันทึกและจดรายละเอียดของการเดินทาง ตลอดจนวิถีชีวิตและนิสัยใจคอของผู้คนที่ได้พบเห็นระหว่างเดินทางบ้างก็เขียนเป็นจดหมายหรือรายงานส่งกลับไปยังประเทศของตน ซึ่งบันทึกหรือจดหมายเหล่านั้นแม้ว่าจะเขียนขึ้นจากมุมมองของคนจากชาติต่างวัฒนธรรม และอาจมีอคติบ้าง แต่ก็ยังเป็นเอกสารที่มีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษา นักวิชาการ และนักวิจัยชาวไทยและชาติต่างๆ เพราะเป็นเอกสารข้อมูลปฐมภูมิที่เขียนโดยผู้อยู่ในสถานที่จริง ในเหตุการณ์และในเวลานั้นๆจริง บรรยายเหตุการณ์และภาพที่ตนเห็นไว้จากมุมมองของตน ซึ่งผู้เดินทางรุ่นหลังหรือผู้นำบันทึกนั้นมาศึกษาก็ย่อมต้องตรวจสอบหรือเทียบเคียงเพื่อความถูกต้อง

เอกสารเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้ถูกจัดพิมพ์และเก็บรักษาไว้ใช้ในทางราชการ และใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับนักเดินทางหรือนักการทูตต่างชาติในรุ่นต่อมาได้ศึกษาก่อนจะเดินทางมาสยามยกตัวอย่างเช่นเมื่อร้อยเอกเบอร์นี ทูตอังกฤษเดินทาง

จากอินเดียเข้ามาเจรจาสนธิสัญญาไมตรีและการค้ากับกรุงสยามในปี พ.ศ.2368-2369 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์นั้น ก็ได้เขียนจดหมายจากเรือที่ใช้เดินทางรายงานไปยังเลขาธิการรัฐบาลที่อินเดีย โดยได้พูดถึงตำแหน่งเจ้าเมืองทางใต้ซึ่งบางท่านมียศเป็นเจ้าพระยาหรือเทียบเท่าผู้สำเร็จราชการหรือ Governor General และได้ยังได้ยกขึ้นเทียบเคียงว่าลูแบร์ได้เคยบันทึกไว้ว่าเป็นตำแหน่ง Viceroy หรืออุปราช ซึ่งชื่อ ลูแบร์ ที่เบอร์นีอ้างถึงในจดหมายของเขานั้น เขียน Loubere แบบภาษาฝรั่งเศส ซึ่งแน่นอนว่าเบอร์นี ย่อมหมายถึง ผู้ที่ได้เดินทางมาก่อนหน้าเบอร์นี และได้เขียนบันทึกไว้และเป็นเอกสารที่ทางการอังกฤษใช้อ้างอิง ซึ่งน่าจะเป็นลา ลูแบร์ราชทูตชาวฝรั่งเศสที่เข้ามาในสมัยพระนารายณ์และได้บันทึกเหตุการณ์เรื่องราวของราชอาณาจักรสยามไว้ตั้งแต่ ค.ศ.1693 ก็เป็นไปได้ (โปรดดูเอกสาร เสนีเบอร์นี เล่ม 5 หน้า 21 สาวตรี สุวรรณสถิตย์ แปลกรมศิลปากรจัดพิมพ์ พ.ศ.2551)

ในปัจจุบันนี้เอกสาร บันทึกการเดินทางของชาวต่างชาติที่ได้เดินทางมาอยุธยาในอดีตนั้น ได้มีการแปลและตีพิมพ์ออกเป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทยมากยิ่งขึ้นทำให้นักศึกษาและนักวิจัยที่สนใจเรื่องราวของอยุธยาที่อ่านภาษาอังกฤษและภาษาไทยได้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเอกสารเหล่านี้ได้กว้างขวางขึ้นกว่าเมื่อหลายทศวรรษที่ผ่านมา

ในบรรดาเอกสารที่มีหลักฐานนานาชาติเกี่ยวกับอยุธยาที่มีผู้เข้าไปศึกษาอ้างอิงกันมากที่สุดเห็นจะเป็นเอกสารของพ่อค้าและตัวแทนจาก

ประเทศต่างๆ ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 โดยเฉพาะ เอกสารปฐมภูมิชุดสัมพันธ์ภาพระหว่างไทยกับ นานาชาติใน คริสต์ศตวรรษที่ 17 จำนวน 5 เล่ม ซึ่งหอสมุดแห่งชาติของไทยได้รวบรวมทำสำเนา มาจากหอจดหมายเหตุของสำนักงานในอินเดีย และ จัดพิมพ์ไว้เมื่อ ค.ศ. 1915-1921 เอกสารชุดนี้มี คุณูปการต่อนักค้นคว้าที่มีโอกาสเข้าถึงและใช้ ประโยชน์ เนื่องจากทำให้สามารถนำมาวิเคราะห์และ สร้างภาพ (reconstruct) ทางประวัติศาสตร์ สมัยการค้ำ นานาชาติในยุคนั้น ได้บนหลักฐานข้อเท็จจริงที่ชน ชาติต่างๆ ในยุคสมัยนั้น ได้บันทึกไว้

คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ ผู้อำนวยการ หอสมุดแห่งชาติในช่วง 30 ปีมาแล้ว ได้ค้นพบ เอกสารชุดนี้กองไว้ปะปนกับเอกสารอื่นๆ เป็น จำนวนมาก จึงได้นำต้นฉบับของเดิมภาษาต่างประเทศ ซึ่งเก่าคู่พิงจนแทบจะให้บริการแก่ผู้อ่านไม่ได้มา ตีพิมพ์ใหม่และกรมศิลปากรจัดจำหน่าย ปรากฏว่ามี ชาวต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่สถานทูตต่างๆ ใน ประเทศไทยซื้อกันจนหมดอย่างรวดเร็ว จนบัดนี้ก็ยัง ไม่มีใครพิมพ์ซ้ำอีก (จากคำบอกเล่าของ คุณหญิง กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ ราชบัณฑิตย์ ให้กับผู้เขียนเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2552) อย่างไรก็ตาม กรรณศิลปากรในช่วง เดียวกันนั้น ก็ได้จัดให้แปลเอกสารชุดนี้ออกเป็น ภาษาไทย และตีพิมพ์ออกมาแล้วบางเล่ม เมื่อปี พ.ศ. 2515 แต่ที่เหลือกำลังจัดแปลอยู่ เอกสารต่างประเทศ เกี่ยวกับอยุธยาที่มีมากที่สุดและมีการใช้ประโยชน์ มากที่สุดเห็นจะ ได้แก่ เอกสารสมัยสมเด็จพระนารายณ์ ซึ่งทรงครองราชย์ระหว่างปี ค.ศ. 1656 - 1688 หรือ พ.ศ. 2199 - 2231 และหากนักศึกษานักวิจัยใน ยุคนี้สามารถนำบันทึกของหลาย ๆ คน จากหลาย ๆ

ชาติที่อยู่ในเหตุการณ์เดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน ในช่วงเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันมาศึกษา เปรียบเทียบ และสามารถจะสร้างภาพเหตุการณ์และ วิธีชีวิตในกรุงศรีอยุธยา ขึ้นมาใหม่ได้อย่างใกล้เคียง และชัดเจนมากที่สุดได้

การที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมืองมรดกโลกนั้น คงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าสังคมยอม คาดหวังให้มหาวิทยาลัยมีส่วนส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าและหาข้อมูลจากหลักฐานต่างๆ ทั้งหลักฐาน ของไทยและของต่างชาติ ซึ่งจะช่วยให้เราสามารถ รู้จักและเข้าใจอยุธยาจากแง่มุมต่าง ๆ ได้ชัดเจนและ ถูกต้อง มีเหตุมีผลมากขึ้น การที่มหาวิทยาลัยจะ สร้างคลังหนังสือ เอกสาร รูปเขียน แผนที่ที่สมบูรณ์ เกี่ยวกับอยุธยาศึกษา หรือให้บริการแก่นักศึกษา นักค้นคว้าวิจัย โดยเชื่อมโยงกับหอสมุดอื่นๆ ทั้งใน และต่างประเทศ ทางอินเทอร์เน็ต ก็อาจช่วยให้ การศึกษาเกี่ยวกับอยุธยามีความสะดวกและก้าวหน้า รวดเร็วยิ่งขึ้น

ภูมินามวิทยาพระนครศรีอยุธยา

ตอน : ตามหาร่องรอยบ้านรับแขกเมืองของพระยาพระคลัง

วนิช สุธารัตน์

นำเรื่อง

พระยาพระคลังตามหัวเรื่องคือ ออกพระ-
วิสูตรสุนทร หรือโกษาปาน เมื่อท่านอายุได้ 35 ปี
ได้รับการแต่งตั้งจากราชสำนักสยามให้เป็นทูต
เดินทางไปเจริญสัมพันธไมตรีกับราชสำนักของ
ฝรั่งเศสและได้ออกเดินทางไปพร้อมกับ เซวาเลียร์
เดอ โชมอง ทูตจากราชสำนักของฝรั่งเศส โดยอาศัย
เรือรบของฝรั่งเศสชื่อ ลัวโซ เดินทางจากกรุงศรีอยุธยา
เมื่อวันที่ 12 เดือนธันวาคม พ.ศ.2228 ได้เข้าเฝ้า
พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ณ พระราชวังแวร์ซายส์ กรุงปารีส
เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2229 และเดินทางกลับ
กรุงศรีอยุธยาเมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ.2230
ทูตสยามคณะนี้ได้สร้างเกียรติยศอันยิ่งใหญ่ปรากฏ
ต่อราชสำนักของฝรั่งเศสและต่อชาวยุโรป
จวบจนกระทั่งทุกวันนี้ คณะทูตสยามชุดนี้ได้รับ
เกียรติยศเรื่องอะไรบ้างมีหลักฐานปรากฏชัดเจนเป็น
ตัวอย่างบางเรื่องดังต่อไปนี้

เมื่อเรือของคณะทูตสยามถึงเมืองเบรสต์
เมืองท่าเรือของฝรั่งเศสทางด้านมหาสมุทรแอตแลนติก
ในวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2229 สิ่งแรกสุดที่ออกพระ-
วิสูตรสุนทรกับคณะทูตสยามได้รับเกียรติยศก็คือ

เซวาเลียร์ เดอ โชมอง ได้สั่งทหารที่
ประจำการอยู่ในเรือรบ 2 ลำ ให้ยิงปืนใหญ่หรือยิง
สลุตรับท่านราชทูตทุกระบอก

เส้นทางที่คณะทูตขึ้นบกเพื่อเข้าเมืองได้รับ
เกียรติยศ ดังชื่อว่า ถนนสยาม ยังคงปรากฏชื่ออยู่
จนถึงทุกวันนี้

พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศสทรงโปรด
ให้ช่างเขียนภาพ คณะทูตสยามระหว่างเดินทางจาก
เมืองเบรสต์สู่กรุงปารีสด้วยขบวนแห่ยาวเหยียด และ
ให้เขียนภาพคณะทูตเข้าเฝ้าทูลถวายพระราชสาส์น ที่
พระราชวังแวร์ซายส์ เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2229

การเข้าเฝ้าครั้งนี้ฝรั่งเศสได้ตีพิมพ์รูปลง
หนังสือพิมพ์เผยแพร่ไปทั่วทวีปยุโรปและทำเหรียญ
เป็นที่ระลึกจำนวนมากด้วยกัน โดยถือว่าเป็นการ
กระชับสัมพันธไมตรีระหว่างราชสำนักฝรั่งเศสกับ
ราชสำนักสยาม

ยังมีภาพอื่นๆ อีกหลายภาพที่มีการพิมพ์
เผยแพร่ในขณะนั้น เช่น ภาพราชทูตได้เข้าเฝ้ามกุ-
ราชกุมารีในห้องบรรทม ซึ่งถือเป็นการได้รับเกียรติยศ
สูงสุดสำหรับราชทูตสยาม ยังมีภาพราชทูตเข้าชม
โรงงานด้านพลังน้ำที่แมงเดอนอง แอ็กควัดักต์ และ
มหาวิทยาลัยอะคาเดมีเคซ์ เบลล์เลตต์ (Academic
Belles-Lettres) ได้จัดทำเหรียญขึ้น เพื่อเป็นเกียรติยศ
แก่ราชทูตไทยด้วย

เป็นที่เชื่อกันว่าออกพระวิสูตรสุนทรหรือ
พระยาพระคลังผู้นี้เป็นบรรพบุรุษของพระราชวงศ์
จักรีแห่งกรุงรัตนโกสินทร์

ภาพพิมพ์คณะราชทูตสยามไปฝรั่งเศสโดยนิโกลัส เดอลาร์
เมสแซ็ง จิตรกรชาวฝรั่งเศส แสดงภาพจากซ้ายไปขวา ออก
หลวงกัลยาราชไมตรี อุปทูต ออกพระวิสุตรสุนทรราชทูต
และออกขุน ศรีวิสารวาจา ตรีทูตเมื่อ คณะทูตอยู่ในกรุงปารีส
ประเทศฝรั่งเศส ปี พ.ศ.2229

ภาพพิมพ์ การเข้าเฝ้าถวายพระราชสาส์นแด่พระเจ้า หลุยส์ที่ 14
ในพระราชวังแวร์ซายส์ เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2229
ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ทั่วประเทศฝรั่งเศสและทวีปยุโรปในยุคนั้น

ภาพเหรียญที่ระลึก ด้านหน้าเป็นรูปของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14
ด้านหลังเป็นรูปการเข้าเฝ้าถวายพระราชสาส์นของคณะราชทูตสยาม
เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2229

ประวัติโดยย่อของพระยาพระคลัง (โกษาปาน)

หลักแก้ว อัมโรสถ, (2548, หน้า 125-126 อ้างอิงจาก ชาติมา พิทักษ์ไพรวรรณ, 2531) ได้กล่าวถึงประวัติของโกษาปานไว้ว่า ต้นตระกูลของท่านคือพระยาเกียรติแม่ทัพมอญที่ได้ติดตามสมเด็จพระนเรศวรมหาราช มารับราชการที่กรุงศรีอยุธยาตั้งแต่ปี พ.ศ.2108 ต่อมาลูกหลานคนหนึ่งของพระยาเกียรติ (บางตำราบอกว่าลูกหลานของพระยาราม-ผู้เขียน) ได้แต่งงานกับผู้หญิงชื่อบัว ที่เรียกกันว่า เจ้าแม่วัดคูสิดสตรีผู้สูงศักดิ์แห่งราชสำนักสยาม รัชสมัยพระเจ้าปราสาททอง และเป็นแม่นมของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ตอนหลังได้เป็นท้าวสมศักดิ์มหาชาติริท่านบัวนั้นแต่เดิมอาศัยอยู่ใกล้วัดคูสิด ซึ่งตั้งอยู่ริมคลองคูสิดตรงส่วนที่ต่อกับคลองปากข้าวสาร จึงได้เรียกกันมาว่า เจ้าแม่วัดคูสิด

ศาลเจ้าแม่คูสิด ตั้งอยู่ทางฝั่งเทศบาลนครโยชยาวิมคลองคูสิด ด้านหลังเป็นซากสถูปของวัดคูสิดในสมัยกรุงศรีอยุธยา เจ้าแม่คูสิดหรือพระนมของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ผู้เป็นมารดาของโกษาปาน เคยมีนิवासถานอยู่ในบริเวณนี้

เจ้าแม่วัดคูสิดมีบุตร 3 คน บุตรชายคนโตชื่อเหล็ก ภายหลังก็คือเจ้าพระยาโกษาเหล็ก บุตรคนที่สองเป็นหญิงชื่อ แซ่ม ต่อมาเป็นท้าวศรีจุฬาลักษณ์ บุตรคนที่สามเป็นชายชื่อ ปาน ต่อมาก็คือออกพระวิสุตรสุนทร หรือโกษาปานตามที่ได้กล่าวถึงในตอนต้น

โกษาปาน มีบุตรชายชื่อขุนทอง ภายหลังได้รับยศเป็นพระยาอัสดาเรืองเดช และเลื่อนเป็นพระยากลาโหมและพระยารวงศาธิราช เสนาบดีทางการต่างประเทศในรัชกาลของขุนหลวงสรศักดิ์

พระยารวงศาธิราช มีบุตรชื่อทองคำ เป็นเจ้ากรมมหาดเล็กในรัชกาลขุนหลวงสรศักดิ์และเลื่อนยศเป็นพระราชินิกุล ตำแหน่งปลัดว่าการกรมมหาดไทย ในรัชกาลขุนหลวงท้ายสระ พระยาราชินิกุลนั้น ได้ย้ายหลักแหล่งไปสร้างบ้านอยู่ที่ “สะกูดรัง” หรือเมืองอุทัยธานีในปัจจุบัน

พระยาราชินิกุล มีบุตรชื่อทองดี ได้เป็นหลวงพินิจอักษรเสมียนตราประจำกรมมหาดไทย ในรัชกาลของพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ

หลวงพินิจอักษรได้สมรสกับธิดารูปงามของคหบดีชาวจีนชื่อ คาวเรือง ซึ่งมีบ้านอยู่ที่หลังป้อมเพชร และได้ย้ายมาอยู่กับภรรยา ณ สถานที่แห่งนี้

หลวงพินิจอักษรก็คือ สมเด็จพระราชบิดาของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกปฐมกษัตริย์ราชวงศ์จักรี

ทั้งหมดนี้คือสายสัมพันธ์จากพระยาเกียรติถึงพระยาพระคลัง ตลอดมาจนถึงสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนกแห่งราชวงศ์จักรี

เมื่อออกพระวิสุตรสุนทรเดินทางกลับจากฝรั่งเศสในปลายปี พ.ศ.2230 นั้น ก็ได้รับราชการเป็น

ที่โปรดปรานของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมาก จนรุ่งขึ้นอีกปีหนึ่งคือ พ.ศ.2231 สมเด็จพระนารายณ์มหาราชเสด็จสวรรคต พระเพทราชาขึ้นครองราชสมบัติ ในราวต้นๆ ของแผ่นดินพระเพทราชา โกษาปาน ได้รับพระราชทานเลื่อนบรรดาศักดิ์เป็นพระยาโกษาธิบดี ตำแหน่งว่าที่พระยาพระคลังในฐานะของอัครมหาเสนาบดี และผู้ว่าราชการต่างประเทศ

ในปลายสมัยของสมเด็จพระนารายณ์ ชาวสยามเกิดความรู้สึกต่อต้านชาวต่างชาติขึ้นอย่างรุนแรง โดยเฉพาะชาวฝรั่งเศส โกษาปานได้เข้าเป็นฝ่ายของพระเพทราชาที่เป็นผู้นำการต่อต้าน และเมื่อพระเพทราชาปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์ โกษาปานได้รับมอบหมายให้เป็นผู้เจรจากับผู้บัญชาการทหารของฝรั่งเศสที่คุมป้อมอยู่ที่เมืองบางกอก (ธนบุรี) ในเวลานั้น ให้ถอนทหารออกไปจากอาณาจักรสยาม ได้สำเร็จ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2550 หน้า 205)

บ้านของหลวงพินิจอักษรตั้งอยู่ในสถานที่ใด

ความตอนที่แล้วมีว่า เมื่อหลวงพินิจอักษรหรือพระปฐมบรมมหาชนกนาถได้สมรสกับธิดาของคหบดีชาวจีนชื่อ ดาวเรือง ซึ่งมีบ้านอยู่หลังป้อมเพชร แล้วท่านได้ย้ายมาอยู่กับภรรยา ณ สถานที่แห่งนี้

คำถามจึงมีอยู่ว่า ก่อนหน้านั้นขณะที่ท่านรับราชการดำรงตำแหน่งเสมียนตราประจำกรมมหาดไทย ท่านพำนักอยู่ที่ใด คำตอบได้จากข้อเขียนของกฤษฎา บุญยสมิต ดังนี้คือ

กฤษฎา บุญยสมิต, (2548 หน้า 2) ได้อ้างถึงหนังสือที่ระลึกและจดหมายเหตุพระราชพิธีสมมงคลพระชนมายุเท่าพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

ตอนพระราชประวัติพระพุทธรูปยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ระบุว่า

“ขณะที่กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า ใน พ.ศ.2310 สมเด็จพระปฐมบรมมหาชนก ดำรงตำแหน่งเป็นพระอักษรสุนทรเสมียนตราในกรมมหาดไทย ท่านตั้งนิเวศสถานอยู่ภายในกำแพงพระนครศรีอยุธยา ใกล้พระอารามวัดบรมพุทธรามวาสีคือ วัดกระบือเอื้องเคลือบ ซึ่งเป็นพระอารามของสมเด็จพระเพทราชา ทรงสร้างลงในบ้านเดิมของพระองค์ ต่อมาย้ายไปอยู่บ้านสมเด็จพระมหาชนนีภายในกำแพงพระนครหลังป้อมเพชร ทรงสร้างวัดสุวรรณดาราม”

วัดบรมพุทธรามวาสีหรือวัดบรมพุทธราม เป็นวัดที่ตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วัดบรมพุทธราม สร้างในรัชสมัยของพระเพทราชา กษัตริย์ในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา อยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

จากแผ่นดินของพระเพทราชา ซึ่งเป็นสมัยที่พระยาพระคลังยังมีชีวิตอยู่ จนถึงแผ่นดินของพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ สมัยของหลวงพิณิจอักษรนั้นมีระยะเวลาห่างกันประมาณ 50 - 60 ปี มีความเป็นไปได้สูงที่หลวงพิณิจอักษรคงจะตั้งบ้านเรือนอยู่ในที่ดินส่วนที่เป็นของปู่ทวด (โกษาปาน) มาก่อนหรือบางทีบ้านที่ท่านอยู่นั้น อาจจะเป็นหลังเดียวกันกับบ้านที่ปู่ทวดเคยใช้ต้อนรับแขกเมืองคือคณะราชทูตเนเธอร์แลนด์และหมอแกมเฟอร์ ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

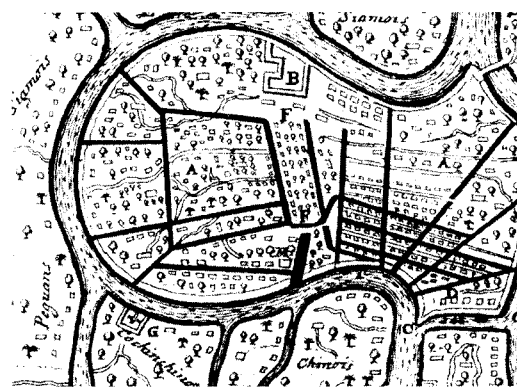
การเดินทางของหมอแกมเฟอร์เข้ามาในราชอาณาจักรสยาม

เมื่อปี พ.ศ.2233 หมอชาวเยอรมันชื่อ เอนเฮลเบิร์ต แกมเฟอร์ (Engelbert Kaempfer) เป็นหมอประจำคณะทูตของเนเธอร์แลนด์ เดินทางมาพร้อมกับคณะทูตจากเมืองบาดาเวียในเกาะชวา จะไปยังประเทศญี่ปุ่นเพื่อเจริญทางพระราชไมตรีกับประเทศนั้นได้แวะเข้ามายังประเทศสยาม เพื่อการถวายพระราชสาส์นของราชทูต ณ กรุงศรีอยุธยาด้วย คณะทูตได้เดินทางมาถึงโรงสินค้าของเนเธอร์แลนด์ ซึ่งอยู่ทางใต้ของวัดพนัญเชิง เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ.2233

หลังจากนั้นอีก 2-3 วัน ผู้อำนวยการโรงสินค้าของเนเธอร์แลนด์กับคณะทูตพร้อมด้วยล่ามภาษาไทย ภาษามลายู ได้พร้อมกันเข้าพบพระยาพระคลังในฐานะที่ท่านดำรงตำแหน่งอัครมหาเสนาบดีและผู้ว่าราชการต่างประเทศ เพื่อยื่นราชสาส์นและเครื่องบรรณาการซึ่งนำมากับเรือถวายพระเจ้าแผ่นดินรวมทั้งตัวของพระยาพระคลังเองด้วย

สถานที่ซึ่งจะเข้าพบพระยาพระคลังก็คือที่ออกแขกเมือง หรือบ้านสำหรับรับแขกเมืองของท่านนั่นเอง

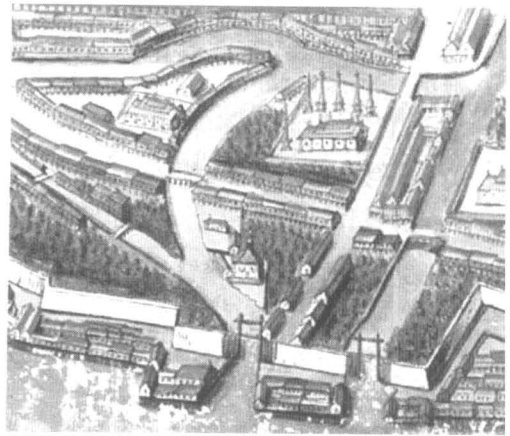
หมอแกมเฟอร์ เขียนเล่าว่า พระยาพระคลังได้ส่งขุนนางชั้นที่ 2 หรือชั้นออกพระ (opera) มา 4 คน พร้อมด้วยขบวนเรือ ซึ่งมีลวดลายอันงามวิจิตรจำนวน 6 ลำ ขบวนแห่พระราชสาส์นนั้นมีเรือลำหนึ่ง นำหน้าเป็นเรือของออกพระศรียศ ตามด้วยเรือขุนนางอีก 3 ลำ ลำละคน ต่อไปเป็นเรือเชิญพระราชสาส์นถวายพระเจ้าแผ่นดินและสาส์นสำหรับพระยาพระคลังที่เขียนเป็นภาษามลายูและภาษาดัชท์ แต่ละฉบับใส่ไว้ในกระเป๋าปักคันทอง กระเป๋าทั้งสองวางไว้ในพานทองมีผ้าปักคลุมแล้วจึงนำบรรจุหีบไม้จันทร์ประดับมุกอีกชั้นหนึ่งตามธรรมเนียมของบ้านเมืองแล้วจึงนำไปวางบนเก้าอี้ไม่มีแขนและพนักพิงซึ่งตั้งอยู่ใต้หลังคาครอบ มีลำนั่งอยู่บนพรมตรงหน้าสาส์นสำหรับหมอแกมเฟอร์กับคณะนั้น ได้ลงเรือลำท้ายสุดซึ่งมีความลับเป็นพิเศษแล่นตามเรือเชิญสาส์นถวายพระเจ้าแผ่นดิน

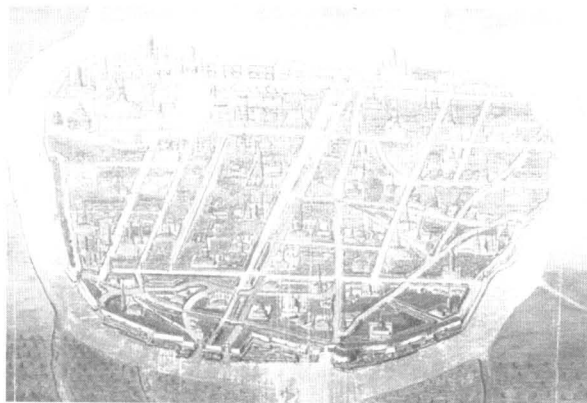
ภาพเขียนแผนที่พระนครศรีอยุธยา โดย มองซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์ ซึ่งเข้ามาในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ก่อนหมอแกมเฟอร์ 3 ปี ภาพนี้ให้สังเกตเส้นสีดำเส้นขนาดใหญ่ตรงส่วนล่างของภาพ นั่นคือ คลองประตู่เทพหมี คลองน้ำใหญ่ที่สุดของพระนครศรีอยุธยา

สืบค้นตำแหน่งบ้านรับแขกเมืองของพระยาพระคลัง
 หมอแถมเฟอร์ เขียนเล่าต่อว่า ขบวนเรือแล่น
 เลียบกำแพงพระนครขึ้นไปตามลำน้ำสักประเดี๋ยวหนึ่ง
 ก็เลี้ยวไปสู่บ้านของท่านพระยาพระคลัง อันเป็นที่
 ซึ่งท่านออกมารับแขกเมืองอย่างสง่าสมเกียรติ เราขึ้น
 บกทางด้านนี้ และเดินต่อไปจนถึงบ้าน ลานบ้านอยู่
 ค่อนข้างจะสกปรกและอับๆ แต่ยังคงดีกว่าบ้านอีกแห่ง
 หนึ่งของท่าน ซึ่งเราได้ไปเยี่ยมค้ำับท่านเป็น
 ส่วนตัวมาแล้วก่อนหน้านี้ 2-3 วัน พอเข้าไปใน
 บริเวณลานบ้าน เราก็เห็นเรือนหรือห้องเปิดโล่งหลัง
 หนึ่งอยู่ทางซ้ายมือทำเกือบเป็นรูปจัตุรัส ไม่มีผนัง
 พื้นปูกระดาน มีคนอยู่เต็ม บ้างก็นั่ง บ้างก็เดินคุยกัน
 ทางขวามือเห็นข้างเข็อกหนึ่ง ผู้กระบายยืนอยู่ในโรง
 ตรงกันข้ามกับทางเข้ามีบันไดหินขึ้นสู่เรือน
 พระยาพระคลัง

บันทึกของหมอแถมเฟอร์ ตอนนี้อธิบายให้เรา
 รู้ว่า ขบวนเรืออัญเชิญพระราชสาสน์มี 6 ลำ จัดเรียง
 ขบวนกันเป็น 1 : 3 : 1 : 1 โดยที่ขบวนเรือแล่นเลียบ
 กำแพงพระนครขึ้นไปในชั่วเวลาไม่นาน ก็เลี้ยวไปสู่
 บ้านของพระยาพระคลัง

ภาพถ่ายจากแผนที่ข้างต้น คือ ส่วนของคลอง
 ประตูนครที่มีเห็นรูปลำคลองมีความโค้งเหมือน
 คันธนู ตรงส่วนกลางของคลองเป็นสะพานวานร
 ในภาพเขียนนี้มีช่องใต้สะพานจำนวน 5 ช่อง
 เป็นสะพานที่ใหญ่ที่สุดและปัจจุบันยังมีสภาพ
 เป็นสะพานที่มีความสมบูรณ์มากที่สุดของบรรดา
 สะพานโบราณทั้งหลายของพระนครศรีอยุธยา
 บนสะพานคือถนนคนเดินที่เชื่อมโยงพื้นที่
 ระหว่างปากตะวันออกกับตะวันตกของพื้นที่ตอนใต้
 ของพระนครศรีอยุธยาในอดีต

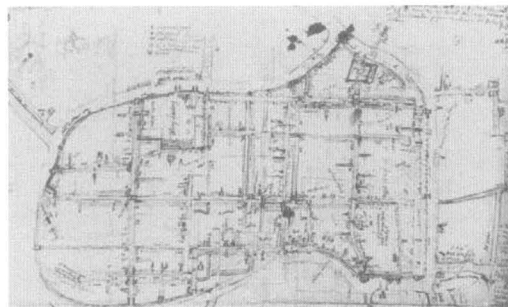
ภาพเขียนสีน้ำมันสมัยกรุงศรีอยุธยา โดย โยฮันเนส วังโบนส์ จิตรกรชาวดัตช์ ภาพนี้เขียนขึ้นราวปี พ.ศ.2208
 ตามความประสงค์ของบริษัทอินเดียตะวันออก ฮอลันดา (VOC) ในภาพแสดงรูปพรรณสัณฐานของกรุงศรีอยุธยา
 ทางตอนล่างของภาพคือ คลองประตูนครที่มีสถานที่ตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน

ถ้าเราสร้างจินตนาการภาพประกอบกับการคิดเชิงเหตุผลในลักษณะของความเป็นไปได้ ก็จะเห็นภาพของเรือแล่นทวนกระแสน้ำเจ้าพระยาเลียบกำแพงเมืองด้านทิศใต้ผ่านคลองนายกาย (คลองมะขามเรียงในปัจจุบัน) ขบวนเรือแล่นเลียบกำแพงอีกซุ้มประเดี้ยวเดียวก็ถึงคลองน้ำสายใหญ่ ถึงตรงนี้ขบวนเรือเลี้ยวขวาเข้าประตูใหญ่ของคลองน้ำที่ชื่อว่า **คลองประตูเทพหมี หรือคลองประตูเทหมี** ซึ่งเป็นคลองน้ำที่ใหญ่ที่สุดของกรุงศรีอยุธยา ดูจากในภาพเขียนของฝรั่ง สะพานวานรหรือสะพานเทพหมีมีช่องได้สะพานอยู่ 5 ช่อง ซึ่งสะพานโดยปกติจะมีช่องส่วนนี้อยู่เพียงช่องเดียวหรือสามช่องเท่านั้น ขนาดความยาวของสะพานก็คือขนาดของความกว้างของคลอง ดังนั้นคลองประตูเทพหมีจึงน่าจะมี ความกว้างประมาณ 12 เมตรเศษ ซึ่งพอเพียงที่จะให้เรือในขบวนอัญเชิญพระราชสาส์นเคลื่อนขบวนเรียงสามเข้ามาได้

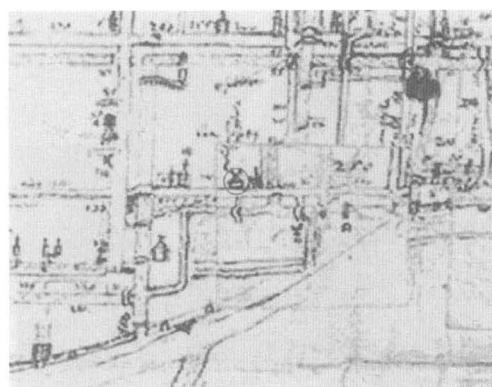
คลองที่ถัดไปอีกหนึ่งคลองคือคลองจะไกรน้อย มีขนาดเล็กกว่ากันมาก คลองนี้อยู่ด้านตะวันออกของวัดบรมพุทธาราม ซึ่งคลองจะไกรน้อยนี้ขบวนเรือคงจะเข้าไปไม่ได้ทั้งหมดเว้นแต่ว่าจะเข้าไปที่ละลำ ฉะนั้นขบวนเรือคงจะไม่ได้ไปขึ้นบกที่คลองจะไกรน้อย เนื่องจากคลองจะไกรน้อยอยู่ไกลออกไปอีกมากด้วย ในบันทึกบอกว่ **สักประเดี้ยวหนึ่ง**

ขบวนเรืออัญเชิญพระราชสาส์นจอดเทียบท่าหรือสะพานที่เชิงสะพานวานรแล้วขบวนแห่พากันเดินขึ้นบกไปตามทางเดินเพื่อไปยังบ้านรับแขกเมืองของพระยาพระคลัง ซึ่งในแผนที่ฝรั่งยุคปลายกรุงศรีอยุธยาจะมองเห็นแนวทางเดิน (ถนน) นี้เป็นถนนที่เชื่อมต่อ

ระหว่างสะพานวานรกับสะพานหน้าวัดบรมพุทธารามอย่างชัดเจน

แผนที่ลายมือเขียนกรุงศรีอยุธยา ซึ่งหมอแกมเฟอร์เขียนขึ้นระหว่างพำนักอยู่ในกรุงศรีอยุธยา ในปัจจุบัน พ.ศ.2233 ส่วนล่างตรงกลางภาพ คือบริเวณคลองประตูเทพหมี ซึ่งเป็นคลองสำคัญ ปัจจุบันอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ภาพขยายส่วนของคลองประตูเทพหมี จากแผนที่ลายมือเขียนของ หมอแกมเฟอร์จะเห็นแนวถนนเชื่อมต่อระหว่างสะพานวานรกับสะพานบ้านดินสอหน้าวัดบรมพุทธาราม ตรงกึ่งกลางภาพริมถนนมีอาคารหลังคาทรงไทย (อยู่ในวงกลม) บนหลังคามีสวนคล้ายปั้นลมอยู่ด้วย บ้านหลังนี้อาจจะเป็นบ้านรับแขกเมืองของพระยาพระคลังในอดีต

สะพานเทพหมีหรือสะพานวานรในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ปัจจุบันเป็นสะพานเก่าสะพานเดียวที่ยังคงมีภาพลักษณ์ของความเป็นสะพานให้เห็นมากกว่าสะพานโบราณอื่นๆ ของกรุงศรีอยุธยา ตรงเชิงสะพานแห่งนี้อาจจะเป็นที่คณะราชทูตฮอลันดาและหมอบริจันต์หรืออัญเชิญพระราชสาส์นขึ้นไปยังบ้านรับแขกเมืองของพระยาพระคลัง

สะพานบ้านดินสออยู่บริเวณด้านหน้าวัดบรมพุทธารามในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา คลองที่เห็นในภาพคือ คลองชะไกรน้อย เป็นคลองที่เคยใช้ต้อนรับคณะทูตฝรั่งเศสและทูตศรีลังกาในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา

ทางเดินหรือถนนคนเดินสายนี้ ก็คือถนนบ้านแห ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของสะพานวานรหรือสะพานเทพหมี เชื่อมต่อกับถนนพระงามทางทิศตะวันตก ไปถึงสะพานบ้านดินสอหน้าวัดบรมพุทธาราม ถนนสายนี้มีสถานที่สำคัญในอดีตหลายอย่าง เช่น วัดอัมม บ้านแขกใหญ่เจ้าเซ็น (แจกอะหมัด) บ้านเจ้าพระยาพระคลัง (โกษาปาน) วัดพระงาม วัดบรมพุทธาราม เป็นต้น และถนนสายนี้ถ้าดูจากภาพเขียนสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งเขียนขึ้นในราวปี พ.ศ.2208 จะเห็นว่ามีการเชื่อมต่อกับถนนจีนซึ่งผ่านชุมชนชาวจีนทางทิศใต้ของกรุงศรีอยุธยา ขนานกับกำแพงเมืองด้านทิศใต้ผ่านศาลเจ้าแม่ทับทิมไปจนถึงหน้าวัดอรุณไชย (วนิช สุธารัตน์, 2550, หน้า 15-16)

ถนนหน้าอาคารท้องฟ้าจำลองพระราชานุสรณ์พระจอมเกล้า ซึ่งเป็นถนนที่อยู่ในแนวเดียวกับถนนสมัยโบราณคือ ถนนหน้าวัดพระงามที่เชื่อมต่อระหว่างสะพานวานรหรือสะพานเทพหมีกับสะพานบ้านดินสอหน้าวัดบรมพุทธาราม ถนนสายนี้ในอดีตเป็นที่ตั้งของบ้านรับแขกเมืองของพระยาพระคลัง

ตำแหน่งของบ้านรับแขกเมืองอยู่ตรงไหน คำตอบจึงอยู่ที่ต้องหาส่วนประกอบที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งให้พบส่วนประกอบส่วนนี้คือโรงช้าง ตามที่มีการกล่าวถึงในบันทึกของหมอแถมเฟอร์ บอกว่า “โรงช้างอยู่ทางด้านขวามือของทางเข้าบ้าน”

ในแผนที่ตัวเขียนกรุงศรีอยุธยา ซึ่งหมอแถมเฟอร์เขียนขึ้นเองระหว่างพำนักในกรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ.2333 ก็ได้เขียนภาพถนนสายดังกล่าวไว้ด้วย ทางด้านเหนือถนนสายดังกล่าวห่างจากสะพานวอนรไปทางทิศตะวันตกไม่มากนัก มีภาพของบ้านหลังหนึ่งมีหลังคาหน้าจั่วแบบทรงไทยตรงหลังคามีแผ่นเครื่องหมายคล้ายๆ ปั้นลมติดอยู่ด้วย ตรงด้านข้างของแผนที่ มีตัวอักษรภาษาดัชท์โบราณเขียนอธิบายสถานที่สำคัญต่างๆ 18 แห่งที่ปรากฏอยู่ในแผนที่ตัวเขียนนี้ แต่ไม่สามารถจะอ่านได้ บ้านทรงไทยหลังนี้คือบ้านรับแขกเมืองของพระยาพระคลังหรือท่านโกษาปานตามที่หมอแถมเฟอร์ได้กล่าวถึงมาแล้วอย่างแน่นอน

ตำแหน่งของโรงช้างอยู่ตรงที่ใด

ถ้าเราหาตำแหน่งของโรงช้างพบ เราก็สามารถกำหนดตำแหน่งบ้านรับแขกเมืองของพระยาพระคลังหรือท่านโกษาปานได้อย่างถูกต้อง วิธีการสืบค้นก็ต้องสอบถามจากผู้อาวุโสจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเคยเกี่ยวข้องกับสถานที่แห่งนี้เพื่อหาร่องรอยสำคัญ

สถานที่ตรงบริเวณอาคารเรียนของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เมื่อประมาณ 50-60 ปีก่อน เป็นสถานที่ตั้งของโรงเรียนประจักษ์ ซึ่งในตอนนั้นมี

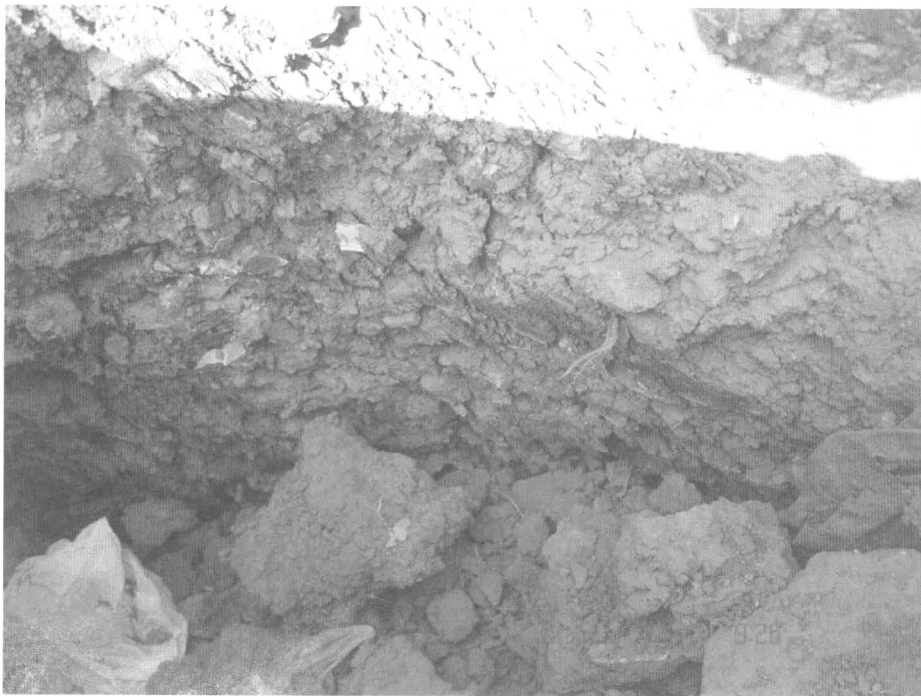
ท่านอาจารย์ปัญญา น้ำเพชร เป็นอาจารย์ใหญ่และเป็นชาวอยุธยาโดยกำเนิด ขณะนี้ท่านมีอายุ 82 ปี เป็นประธานกรรมการมูลนิธิพระมงกุฎเกล้าฯ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการสอบถามท่านได้รับคำตอบว่าตรงบริเวณ ริมกำแพงรั้วคณะวิทยาศาสตร์ฯ ด้านทิศตะวันออกเป็นที่ตั้งของโรงช้าง เรียงกันตามแนวทิศเหนือได้มีอยู่หลายโรง ขณะนั้น (เมื่อราวๆ 60 ปีที่ผ่านมา) โรงช้างเหลือแต่ส่วนฐานกับส่วนของผนังอีกไม่มากนัก แต่ไม่ทราบว่าเป็นโรงช้างของท่านผู้ใด เพียงแต่ได้รับคำบอกเล่าต่อๆ กันมาว่าเป็นโรงช้างเท่านั้น (ดูภาพประกอบ)

สภาพบูรณที่สวมชุดสากลในภาพคือ อาจารย์ปัญญา น้ำเพชร ประธานกรรมการมูลนิธิพระมงกุฎเกล้าฯ พระนครศรีอยุธยา วัย 82 ปี ท่านเป็นชาวพระนครศรีอยุธยา โดยกำเนิด ได้กรุณาชี้ตำแหน่งที่ท่านยืนยันว่าเป็นโรงช้างในสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งอยู่บริเวณรั้วคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ผู้เขียนได้รับทราบ (ภาพนี้ถ่ายเมื่อปี พ.ศ.2551) พื้นที่ส่วนนี้เมื่อมีการขุดลึกลงไป 1 เมตร เพื่อวางท่อระบายน้ำ (เดือนกุมภาพันธ์ 2552) สามารถมองเห็นอิฐที่ก่อเป็นฐานของโรงช้างได้ชัดเจนมาก

จากปีที่พระยาพระคลังใช้บ้านของท่าน
รับแขกเมืองคือ คณะทูตของเนเธอร์แลนด์ ใน ปี
พ.ศ.2233 จนกระทั่งถึงสมัยที่อาจารย์ปัญญา น้ำเพชร
เป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนประจักษ์ไชย รวาวๆ พ.ศ.2490
ต้นๆ นับเวลาราวๆ 250 ปี มีความเป็นไปได้สูงที่
สิ่งก่อสร้างประเภทก่ออิฐถือปูนยังคงเหลือรอดจาก
การผุกร่อนถูกทำลายโดยธรรมชาติ และจากน้ำมือ
ของมนุษย์ แต่ถ้าเป็นระยะเวลายาวนานกว่านั้นก็
อาจจะไม่มีอะไรหลงเหลือให้สืบค้นได้อีกต่อไปก็
เป็นไปได้

ดังนั้นจึงน่าจะมีข้อสรุปที่ค่อนข้างสมบูรณ์
ด้วยเหตุผลและหลักฐานตามที่ได้แสดงมาแล้วว่า
บริเวณที่ตั้งตัวอาคารคณะวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีหรืออาคารใกล้เคียงของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา ในปัจจุบันเป็นสถานที่ซึ่งแต่เดิม
เคยเป็นสถานที่ตั้งบ้านรับแขกเมืองของพระยาพระคลัง
อัศวินหาเสนาบดีและผู้ว่าราชการต่างประเทศใน
รัชสมัยของพระเพทราชารวมทั้งอาจเคยเป็นบ้านของ
หลวงพินิัยอักษรสมเด็จพะปฐมบรมมหาชนก
คตินตระกูลของพระราชวงศ์จักรีแห่งกรุงรัตนโกสินทร์
อีกด้วย

ภาพการขุดที่ระบายน้ำบริเวณที่เข้าใจกันว่าเป็นฐานของโรงช้างเจ้าพระยาพระคลัง
ในภาพแสดงการก่ออิฐเป็นชั้นๆ ในส่วนของฐานอาคาร โรงช้างซึ่งมองเห็นเป็นแนวยาวตลอด
จาก ทิศเหนือ ไปยังทิศใต้ ความยาวประมาณ 10 เมตร ภาพนี้ถ่ายเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2552
หลังจากวันที่อาจารย์ปัญญา น้ำเพชร ชี้ตำแหน่งประมาณหนึ่งปีเศษ

บริเวณอาคารของคณะวิทยาศาสตร์หลังนี้ น่าจะเป็นที่ตั้งบ้านรับแขกเมืองของ
พระยาพระคลังหรือท่านโกษาปาน

บรรณานุกรม

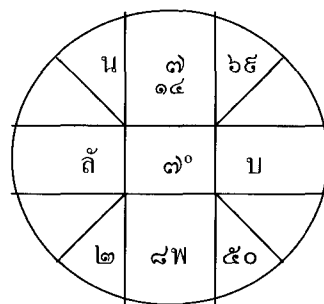
- กฤษฎา บุญขสุมิต. (2548). “พระอัจฉริยภาพด้านนิติศาสตร์
ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
มหาราช” ในกฎมณเฑียรบาลฉบับเฉลิมพระเกียรติ:
ผลงานวิจัย. กรุงเทพฯ : สามลดาการพิมพ์.
- จรรยา มาณะวิท. (2545). คลองและทำเรือจ้างสมัยโบราณ
กรุงศรีอยุธยา. อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2550). อยุธยา. กรุงเทพฯ : มูลนิธิ
โตโยต้าประเทศไทย.
- เซอร์จอห์น เบาว์ริง. (2547). ราชอาณาจักรและราษฎรสยาม 1 .
ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และ กัณฐิกา ศรีอุดม
บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย.
- รัชชัช ตั้งศิริวานิช. (2549). กรุงศรีอยุธยาในแผนที่ฝรั่ง.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- ธิดิมา พิทักษ์ไพรวิน. (2531). สมเด็จพระนารายณ์มหาราช
และโกษาปาน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- มานพ ดาวรัตน์สกุล. (2543). ขุนนางอยุธยา. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มองซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์. (2548). จดหมายเหตุ ลา ลูแบร์
ราชอาณาจักรสยาม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศรีปัญญา.
- วนิช สุธารัตน์. (2550). ภูมินามวิทยา : พระนครศรีอยุธยา.
พระนครศรีอยุธยา : สถาบันอยุธยาศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วิบูลย์ วิจิตรวาทการ. (2544). ราชวงศ์บ้านพลูหลวง.
กรุงเทพฯ : สร้างสรรค์บุ๊ค.
- สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา. (2510). “อธิบายภาพ” ใน
สังคมศาสตร์ปริทัศน์ปีที่ 4 ฉบับที่ 4 มีนาคม -
พฤษภาคม 2510 น.12 - 13.
- หลักแก้ว อัมโรสถ. (2548). มือขวามหาราช. กรุงเทพฯ :
อนิเมทกรุ๊ป.
- อัมพร สายสุวรรณ. (2545). ไทยในจดหมายเหตุแกมเป่เฟอร์.
กรุงเทพฯ : กรมศิลปากรจัดพิมพ์.

ตามรอยกู่ชาติ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

กิติพงษ์ ศรีนนท์ลักษณ์

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เป็นบุตรของนายแต่ ไหลสอง (ตักหยง) แซ่แต้ ชาวจีน และนางนกเอี้ยง ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นสาวชาววังบุตรีของขุนนางชั้นผู้น้อย (ภายหลังสถาปนาจากสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระราชโอรส ขึ้นดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระปิตุทศ เทพามาตย์ หรือสมเด็จพระพันปีหลวง) นายไหลสอง ได้เข้ามาพึ่งใบบุญของเจ้าพระยาจักรีสมุหนายก ตามพระราชพงศาวดารบันทึกไว้ว่า บิดาได้รับบรรดาศักดิ์เป็นที่ขุนพัฒน์ ตำแหน่งนายอากรบ่อนเบี้ย เจ้าพระยาจักรี สมุหนายกเป็นผู้ส่งขุนนางนกเอี้ยงและดำเนินงานพิธีมงคลสมรสตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทยให้ในฐานะที่นายอากรบ่อนเบี้ยฝากเนื้อฝากตัวอยู่ในความอุปการะของท่านมาตั้งแต่ต้น

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงประสูติเมื่อวันอาทิตย์ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 ปีชวด ลศก จุลศักราช 1096 ตรงกับวันที่ 17 เมษายน พ.ศ.2277 เวลาประมาณ 11.00 นาฬิกา (บางแห่งระบุว่าตรงกับวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2277) ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าบรมโกษฐ์ ตามพระดวงชะตา ดังนี้

พระราชสมภพ

๑๗ เมษายน ๒๒๗๗ เวลา ๑๒.๑๐ น.
พระราชลัคนาสถิตราศีกรกฎ ธาตุน้ำ
เสวยฤกษ์ที่ ๕ อาศเลขยาในสม โณฤกษ์
มีลักษณะพิเศษต้องตามตำรามหาบุรุษ

มีเรื่องเล่ากันว่าในคืนวันเสาร์ขึ้น 14 ค่ำ เดือน 5 ปีชวดนั้น นางนกเอี้ยงได้นอนฝันไปว่ามีชีปะขาวผู้หนึ่งนำดวงแก้วมณีดวงหนึ่งมาให้ ซึ่งมีรัศมีสุกใสเป็นยิ่งนัก นำมาขึ้นให้แก่นาง ๆ จึงน้อมรับด้วยความปีติยินดี ครั้นถึงวันอาทิตย์ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 ปีชวด ตรงกับวันที่ 17 เมษายน พ.ศ.2277 เวลาประมาณ 11.00 นาฬิกา หรือเวลา 12.10 นาฬิกา นางนกเอี้ยงเกิดอาการเจ็บครรภ์คลอดบุตรออกมาเป็นชาย มีรูปร่างเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขณะมีประสูติกาลเกิดเหตุมหัศจรรย์โดยท้องฟ้าไม่ปรากฏว่าจะมีที่ท่าตั้งเค้าฝนมาก่อนเลยแต่กลับมีอสุนิบาตฟ้าคเปรี้ยง (ฟ้าผ่า) ลงมาที่เสาห้องที่นางนกเอี้ยงคลอดบุตร โดยคนทั้งหมดรวมทารกน้อยมิได้รับอันตรายแต่อย่างใด ขุนพัฒน์ดีใจมาก

จึงทำการรับขวัญบุตรเป็นการใหญ่ ครั้นวันจันทร์ผ่านไปแต่เหตุการณ์ก็เป็นปกติ แต่พอรุ่งขึ้นวันอังคารก็มีเหตุการณ์ที่น่าสะพรึงกลัวเกิดขึ้นอีกคือรอบตัวของทารกน้อยมีงูเหลือมขนาดใหญ่เข้ามาขดเป็นทักษิณาวรรต (เวียนขวา) มีภาพวาดแสดงเหตุการณ์นี้อยู่ที่ฝาผนังพระอุโบสถวัดพิชัยสงครามในขณะนี้ ครั้นงูเหลือมเลื้อยไปแล้วขุนพัฒน์มีอาการวิตกกังวล รู้สึกหวาดกลัวว่าจะเป็นกลางร้าย เพราะขุนพัฒน์เป็นคนเชื่อในเรื่องโชคลาง จึงตัดสินใจจะไม่เลี้ยงบุตรของตนก็พอดีมีกิตติศัพท์ที่ร่ำลือ (ข่าวสาร) การแพร่ขยายของเหตุการณ์ประหลาดทราบไปถึงเจ้าพระยาจักรีศรีสมุหนายก จึงรีบเดินทางมาเยี่ยม ครั้นพอเห็นลักษณะของทารกน้อยแล้วเกิดต้องชะตา คือ ถูกโกลกว่างั้นเถอะ ถึงกับเอ่ยปากขอทารกน้อยที่เพิ่งคลอดได้ 3 วัน ไปเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งขุนพัฒน์ก็ยินดียกให้ด้วยความเต็มใจ เจ้าพระยาจักรีจึงนำทารกน้อยคนนี้ไปเลี้ยงดูได้ไม่นานนักก็บังเกิดลาภผล มั่งมีขึ้นทั้งในหน้าที่ราชการและส่วนตัว จึงตั้งชื่อทารกน้อยคนนี้ว่า “สิน” (บางแห่งระบุว่า ... เชื่อกันว่าเป็นทารกมีบุญญาภินิหารต้องยกให้ผู้มีอำนาจวาสนาเลี้ยงหรืออุปการะ รวมทั้งระบุว่า พระองค์เป็นพระราชโอรสของพระมหากษัตริย์ แต่มอบให้ขุนพัฒน์และนางนกเอี้ยง เลี้ยงดูเป็นบิดามารดาบุญธรรม)

ครั้นเมื่อทารกเจริญเติบโตขึ้น เจ้าพระยาจักรีศรีสมุหนายก ซึ่งเอ็นดูและรักใคร่บุตรของขุนพัฒน์และนางนกเอี้ยงผู้นี้มาก เนื่องจากเห็นถึงแววแห่งความมีลักษณะดี มีสติปัญญา เฉลียวฉลาด และเห็นถึงแววความกล้าหาญอย่างโดดเด่น เมื่อเด็กชายสินอายุได้ 9 ปี จึงนำตัวไปเป็นลูกศิษย์ของพระอาจารย์ทองดี ที่วัดโกษาवास (วัดคลังหรือวัด

เชิงท่าในปัจจุบัน ซึ่งมีรูปเหมือนของพระอาจารย์ทองดีประดิษฐานอยู่บนศาลา) บางแห่งระบุว่า วัดโกษาवासหรือวัดคลัง หรือวัดพระยาคลัง ปัจจุบันคือวัดสมณโกฏิฐ์น่าจะคลาดเคลื่อน เพราะในพระราชพงศาวดารมิได้ระบุว่า วัดสมณโกฏิฐ์คือวัดโกษาवास แม้จะมีพระบรมรูปของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชประดิษฐานอยู่ที่ตำหนักนี้ก็ตาม หากพระองค์ผนวชอยู่วัดนี้ การออกบิณฑบาตจะไม่พบกับพระภิกษุของดั่งเลย เพราะวัดอยู่คนละทิศของเกาะเมือง (ผู้เรียบเรียง)

เมื่อเด็กชายสินมาเป็นลูกศิษย์วัดแล้วก็สามารถเล่าเรียนเขียนอ่านหนังสือไทย ขอม บาลี และพระไตรปิฎก นอกจากนี้ยังเรียนภาษาอื่น ๆ จากอาจารย์เจ้าของภาษาคือ อาจารย์จีน ฉวน และอาจารย์แขก จนสามารถพูดทั้งสามภาษาได้อย่างคล่องแคล่ว และเป็นศิษย์คนโปรดของพระอาจารย์ทองดี วันหนึ่งคิดอยากร่ำรวยตั้งตนเป็นเจ้ามือการพนันแทงถั่วในวัด พระอาจารย์ทองดีเรียกหาแต่กลับไม่มีเสียงขานรับจึงให้พระลูกวัดไปตาม เผอิญพระภิกษุรูปหนึ่งตามไปพบช่องถั่วโป ภายในที่ลับแห่งหนึ่งหลังวิหาร ซึ่งบรรดาลูกศิษย์ กำลังเล่นกันอย่างสนุกสนาน หน้าดำคร่ำเครียดโดยมีเด็กชายสินเป็นเจ้ามือ พระอาจารย์ทองดีทราบเรื่องก็ขุ่นเคืองจึงสั่งให้เขียนเด็กทุกคนเรียงเป็นแถวไป ส่วนเด็กชายสินในฐานะเป็นเจ้ามือจึงสั่งให้พระลูกวัดนำไปที่บันไดทำนํ้ามัดมือคร่อมกับลูกบันไดแผ่นล่างสุด โดยหวังจะประจานให้ได้รับความอับอายและเข็ดหลาบ เมื่อถึงเวลาเย็นน้ำขึ้นร่างเด็กชายสินก็ยังถูกผูกมัดมือคาอยู่กับแผ่นบันไดแช่อยู่ในน้ำ ซึ่งกำลังขึ้นเอ่ออยู่จนกระทั่งเวลาผ่านไปถึง 3 ทุ่ม พระสงฆ์ทั้งหลายก็เสร็จจากการสวดมนต์ไหว้พระ ขณะที่พระอาจารย์ ทองดี

เดินออกจากพระอุโบสถ เกิดนึกขึ้นได้ว่าสั่งให้มัดเด็กชายสินไว้จึงรีบชวนพระลูกวัดไปดู เห็นน้ำขึ้นเต็มฝั่งท่วมบันไดก็ใจหาย จึงรีบสั่งให้จุดคบไฟแล้วค้นหากันให้ทั่ว ก็พบแผ่นบันไดที่มีร่างของเด็กชายสินไปลอยติดอยู่อีกฟากหนึ่งของดลิ่ง พระอาจารย์ทองดีจึงมานั่งพิจารณาคิดทบทวนดูว่าอันบันไดศาลาท่าน้ำนั้นมันคงแข็งแรงยิ่งนัก ถ้าจะใช้คนหลายคนลากถลากอนขึ้นมากงกระทำไต่ยาก การที่บันไดหลุดถลอกลอยขึ้นมาได้เอง อย่างน่าอัศจรรย์เช่นนี้ก็นับได้ว่าเป็นบุญวาสนาของเด็กที่ยังไม่ถึงที่ตาย จึงนำตัวเด็กชายสินและพระลูกวัดทั้งหมดกลับเข้าสู่ พระอุโบสถเจริญพระพุทธมนต์และสวดชัยมงคลคาถาสมโภชรับขวัญเด็กชายสิน หลังจากนั้น พระอาจารย์ทองดี ก็ได้้นำเรื่องพฤติกรรมเหล่านั้นไปเล่าให้เจ้าพระยาจักรีฟัง เจ้าพระยาจักรีก็มีความรู้สึกลัวว่า เด็กชายคนนี้มีโชเด็กกรรมดา ซึ่งมีเหตุการณ์อัศจรรย์ที่แปลกประหลาดพิสดารเกิดขึ้นซ้ำซ้อนกันแล้วถึงสามครั้งสามหน

เมื่ออายุได้ 13 พรรษา เจ้าพระยาจักรีสุมุหนายก จัดพิธีมงคลตัดเปียให้ตามประเพณี เนื่องจากเด็กชายสินมิได้ไว้จุก เหมือนอย่างบุตรชายข้าราชการทั่ว ๆ ไป ชาวบ้านที่ไปร่วมในพิธีมงคลครั้งนั้น ต่างก็ประสพพบเห็นกับเหตุการณ์มหัศจรรย์เกิดขึ้นอีกคือ มีฝั่งหลวงกลุ่มใหญ่มาเกาะอยู่ที่เบญจาทิศรดน้ำเกาะอยู่ถึง 7 วัน จึงบินแยกย้ายจากไป เมื่อเสร็จพิธีตัดเปียแล้ว จึงได้นำเด็กชายสินไปบรรพชาเป็นสามเณรที่วัดสามวิหาร (ปัจจุบันห่างจากวัดเชิงท่าประมาณ 2 กม. เลี้ยววัดหน้าพระเมรุข้ามสะพานคลองบางขวดเลีย้วซ้ายเข้าวัด ปัจจุบันพระครูวินุลาจารย์พิพัฒน ป.ศ. ๔ น.ธ.เอก ภูมิลำเนาเดิมอยู่จังหวัดอุดรธานีเป็นเจ้า

อาวาส) นอกกรุง เพื่อจะได้ศึกษาหาวิชาความรู้เพิ่มเติมและที่วัดสามวิหารนี้เอง สามเณรสินได้พบกับเพื่อนสามเณรที่ถูกใจ 2 รูป คือ สามเณรทองคังว (พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 และสามเณรบุญมา พระราชนุชาของ รัชกาลที่ 1 ซึ่งบวชเป็นสามเณรอยู่ก่อนแล้ว เมื่อได้รับการศึกษาทางด้านปริยัติธรรมและภาษาไทยเพิ่มเติมแล้ว หลังจากนั้นจึงลาสิกขาบท

ต่อมาเจ้าพระยาจักรี จึงได้นำตัวเด็กชายสินเข้าถวายตัวเข้ารับราชการเป็นมหาดเล็กในแผ่นดิน สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระบรมโกศในวังหลวง ส่วนสามเณรทองคังวและสามเณรบุญมา หลังจากลาสิกขาบทแล้ว บิดาคือนายทองดี ก็ได้นำตัวเข้าไปถวายและทรงโปรดให้เป็นมหาดเล็กรับใช้เช่นกันแต่อยู่ฝ่ายวังหน้า

เมื่อเด็กชายสินเป็นมหาดเล็กรับใช้อยู่วังหลวงแล้ว ก็ยังเป็นผู้ใฝ่ใฝ่ต่อการศึกษาใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมทางด้านโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน หลักนิติศาสตร์ และการทหาร เรียนตำราพิชัยสงครามและฝึกอาวุธทุกชนิดทั้งกระบี่ กระบอง ทวน ธนู ง้าว 3 ง่าม ทั้งบนหลังช้าง หลังม้า และภาคพื้นดินจนมีความชำนาญชำนาญ ชำชองเป็นอย่างยิ่ง ต่อมาเมื่อมหาดเล็กสินเจริญวัยเติบโตเป็นหนุ่มฉกรรจ์ กล้าเป็นมัด ๆ บึกบึน งามอาจสมชายชาติทหารแท้ อายุครบบวช จึงได้ลาราชการโดยเจ้าพระยาจักรีได้นำนายสินไปกราบบังคมทูลลา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระบรมโกศ เพื่ออุปสมบท ณ วัดโกษาวาส กับพระอาจารย์ทองดี เป็นพระภิกษุสิน อยู่ในสมณะเพศได้ 3 พรรษา ในระหว่างอุปสมบทครั้งนี้ได้ศึกษาวิชาชั้นสูงเพิ่มเติมอีก คือ ภาษาไทย ขอม บาฬี และพระไตรปิฎก จนสามารถเขียนภาษา

ขอม พุด และแต่งภาษาบาลีได้อย่างคล่องแคล่ว ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในกาลต่อมา

ส่วนนายทองด้วงที่รับราชการเป็นมหาดเล็กรับใช้อยู่ที่วังหน้าก็ได้ลาอุปสมบทมาเช่นกันที่วัดมหาธาตุอยู่ใกล้กับวัดไฟไหม้ และใกล้กับวัดพระญาติการามด้านใต้ (ปัจจุบันอยู่ในบริเวณสนามกีฬาประจำจังหวัดติดกับโรงยิมเป็นวัดร้างเหลือแต่กำแพงอุโบสถข้างเดียวผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเอาเสาโทรทัศน์ล้ายันไว้ พร้อมเอาวัลย์วัชพีชขึ้นปกคลุมไปหมด ป้ายระบุว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่แทบมองไม่เห็นป้าย เนื่องจากหญ้าขึ้นปกคลุมเต็มไปหมดและใกล้ ๆ บริเวณทางเข้าไปโบราณสถานเป็นที่ทิ้งขยะเหม็นคุ้งไปทั่ว)

ตามที่หนังสือหรือตำรับตำราและนักวิชาการระบุว่า พระภิกษุสินได้เข้าไปรับบิณฑบาตในพระราชวังหลวงพร้อมกับพระภิกษุทองด้วงแห่งวัดมหาธาตุ ซึ่งทั้ง 2 วัดนี้อยู่ห่างกันมาก วัดโกษาวาสอยู่ทางตะวันตกติดกับวัดหน้าพระเมรุ ส่วนวัดมหาธาตุอยู่ใกล้กับวัดใหญ่ชัยมงคลทางตะวันออกอยู่คนละทิศ การคมนาคมสมัยโบราณเดินทางทางเรือและทางเท้า หากหมายเอาวัดสมณโกฏฐ์ที่ระบุว่า วัดคลังซึ่งอยู่ทางเหนือของวัดมหาธาตุ ปัจจุบันอยู่ใกล้กับวัดมเหยงคณ์ ซึ่งน่าจะคลาดเคลื่อน เพราะผู้เขียนหรือผู้เรียบเรียงส่วนมากมิได้ลงพื้นที่จริง มีแต่คาดเดาและดูรายละเอียดจากแผนที่เท่านั้น

เมื่อพระภิกษุทั้ง 2 รูป เดินออกบิณฑบาตได้พบกันจึงได้หยุดยืนสนทนากัน พอดีก็มีชายจีนผู้สูงวัย ใ่ว่างเปี่ยาวผู้หนึ่งเดินผ่านมาหยุดอยู่ตรงหน้าแกล้งจับอ้อมมองดูพระภิกษุทั้งสองรูปอย่างไม่เกรงใจ พร้อมกับเสียงหัวเราะอันดังด้วยความขบขันก่อนจะเดินจากไป พระภิกษุสิน

จึงเรียกให้หยุดและไต่ถามว่า “เหตุใดโยมจึงขบขัน” ชายจีนผู้สูงวัยคือ ชินแส จึงตอบว่า เพราะพระคุณเจ้าทั้งสองช่างมีบุคลิกลักษณะที่สง่างามเกินกว่าสามัญชนคนธรรมดาทั่ว ๆ ไป และขอทำนายว่า

“หากเมื่อนายใดมีรูปลักษณะเด่นพร้อมอยู่ในกาย จักได้ขึ้นเป็นกษัตริย์เป็นแน่แท้ และจักได้ขึ้นเสวยราชย์ดังเช่นเจ้าแผ่นดิน ข้าฯ ขอทำนายว่าชายนั้นคือสองท่านนี้เป็นแน่เชียว ว่าแล้วนำหัวเราะหรือไม่ พระคุณเจ้าทั้งสองกษัตริราชย์ยืนอยู่คู่กันแล้ว ณ ที่นี้”

พระภิกษุทั้งสองรูปจึงตั้งบุจจา (คำถาม) และวิสัชนา (ได้ตอบ) ดังนี้

“อันตัวสองเรานั้นอายุร่นราวใกล้เคียงกัน มีหรือจะเป็นเจ้าพร้อมกันคงผิดแน่ มีหรือจะเป็นเจ้าร่วมรัชกาลเดียวกันได้อย่างไร เห็นทีคงจะเหลวเป็นแน่ในน้ำคำทาย” ชินแส จึงขอทำนายว่า

“ชายใดใครลักษณะพร้อม	เพลงองค์
ศักดิ์กษัตริย์ถนัดทรง	ส่อชี้
สมบัติขัตติยมง	คลครอบครองแฮ
ชายนั้นคือท่านนี้	แน่ข้าพยากรณ์
เกิดมาข้าพเจ้าไม่	เคยเห็น
สองสหายปลายประเด็น	เด่นชี้
กายหน้าว่าจักเป็น	ป็นกษัตริย์
นั่งอยู่คู่กันกันจะนี้	แน่แล้วชวนหัว”

พระภิกษุทั้งสองรูปจึงได้ตอบว่า.....

“สองข้าฯ อายุใกล้	เคียงกัน
ทั้งคู่จะทรงขันธ์	ผิดเค้า
เป็นกษัตริย์ร่วมรัฐบาล	ลังก์ร่วม...ไฉนหนอ
เห็นจะสัดดวงข้าว	แน่น้ำคำทาย”

เมื่อบวชได้ 3 พรรษา อายุ 24 ปี พระภิกษุ
สินจึงได้ลาสิกขาบทจากวัดโกษาवास แล้วกลับเข้า
รับราชการตามเดิม ด้วยความฉลาดรอบรู้
ขนบธรรมเนียมและภารกิจต่าง ๆ เป็นอย่างดีจึง
เป็นที่ทรงโปรดปรานของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
บรมโกศ และสามารถปฏิบัติภารกิจต่างพระเนตร
พระกรรณได้จึงได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรด
เกล้าฯ ให้เป็นมหาดเล็กกราบงานราชการทั้งหลาย
ในกรมมหาดเล็กและกรมวังศาลหลวง

เมื่อพุทธศักราช 2301 สมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวบรมโกศเสด็จสวรรคต สมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวองค์น้อยเสด็จขึ้นครองราชย์เสวยราชสมบัติ
ได้สองเดือนเศษก็สละราชสมบัติถวายราชสมบัติ
ให้แก่พระเชษฐา เป็นสมเด็จพระบรมราชาที่ 3
หรือ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระที่นั่งสุริยามรินทร์
แต่ชาวบ้านนิยมขนานพระนามว่า สมเด็จพระเจ้า
เอกทัศ

สมเด็จพระเจ้าเอกทัศทรงพระมหา
กรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ ให้นายสินมหาดเล็กผู้รู้
กฎหมายเป็นอย่างดีเป็นข้าหลวงเชิญท้องตรา
พระราชสีห์ ขึ้นไปชำระความตามหัวเมืองฝ่ายเหนือ
ซึ่งนายสินก็สามารถปฏิบัติภารกิจด้วยความวิริยะ
อุตสาหะเป็นอย่างดี มีความดีความชอบเป็นอย่าง
มาก จึงทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ ให้
เป็นหลวงยกกระบัตรเมืองตาก ทำหน้าที่รักษา
กฎหมายอยู่ช่วยราชการพระยาตาก ครั้นเมื่อ
พระยาตากถึงแก่กรรมก็ทรงโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อน
เป็น พระยาตากครองเมือง ตากสืบต่อมา
ซึ่งขณะนั้นมีอายุได้เพียง 31 ปีเท่านั้น นับได้ว่ามี
น้อยคนนักที่จะได้ขึ้นครองเมืองได้รวดเร็วด้วยวัย
อันเพียงเท่านั้น

นับตั้งแต่หลวงยกกระบัตรเมืองตากได้นั่ง
ครองเมือง เกียรติยศ เกียรติศักดิ์ ชื่อเสียง ลาก
สักการะ ก็หลั่งไหลพรั่งพรูเพราะพระยาตากได้ใช้
ความสามารถพยายามปรับปรุงบ้านเมืองด้วย
ความเอาใจใส่เป็นอย่างดี วันหนึ่งพระยาตาก
พร้อมด้วยพวกกรมการเมือง ได้ออกมากระทำพิธี
ถือน้ำพิพัฒน์สัตยา ณ วัดใหญ่ (น่าจะเป็นวัดพระ
ศรีรัตนมหาธาตุที่จังหวัดพิษณุโลก) ตามประเพณี
และทางวัดก็ยังจัดให้มีการเปรียบมวย (ชกมวย)
ร่วมในงานเฉลิมฉลองครั้งนี้ด้วย

ในครั้งนั้นก็มีนายทองดีหรือนายจ้อย ฟิน
ขาว ซึ่งเป็นคนไทยเชื้อสายจีนชาวเมืองพิชัยคือ
อำเภอพิชัยจังหวัดอุตรดิตถ์ปัจจุบันได้เข้ามาพัก
รักษาตัวอยู่กับพระครูเจ้าอาวาส เพราะบาดเจ็บจาก
การต่อสู้กับเสือมา หลังจากบาดเจ็บหายดีแล้วจึง
ขึ้นอาสาเปรียบมวยกับครูห้าว ซึ่งในสมัยนั้นครู
ห้าวเป็นนักมวยดังหรือนักมวยแนวหน้ามีชื่อเสียง
โด่งดังตลอดทั้งเมืองตากไม่มีใครสู้ได้ ผลการต่อสู้
ปรากฏว่านายทองดี ฟินขาว เอาชนะครูห้าวได้
พระยาตากจึงตรารางวัลให้พินดำลึงพร้อมกับ
ชักชวนให้ไปอยู่ด้วยเป็นองครักษ์แล้วก็จัดการ
อุปสมบทให้ ภายหลังแต่งตั้งให้เป็นหลวงพิชัย
อาสาและจัดการแต่งภรรยาให้ หลวงพิชัยอาสานั้น
มีฝีมือเชี่ยวชาญทั้งทางด้านชกมวย กระบี่ กระบอง
และฟันดาบ โดยเฉพาะดาบสองมือมีความถนัด
เป็นอย่างยิ่งและเป็นผู้ที่มีความจงรักภักดีต่อพระยาตาก
เป็นอย่างยิ่ง ยากที่จะหาผู้ใดในเหล่าเปรียบเสมียนได้
เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
เสด็จขึ้นครองราชสมบัติต้องการให้พระยาพิชัย
อาสาเข้ามารับราชการแต่พระยาพิชัยอาสาไม่
มีความประสงค์พร้อมกับกล่าวว่า “ไม่ขอเป็นข้าสองเจ้า
บ่าวสองนาย” ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลหาได้ยากอย่างยิ่ง

ที่มีความจงรักภักดีต่อนายคนเดียวและต่อมาก็มีบุคคลดังกล่าวนี้ก็คือ พระยานรรัตนราชมานิตที่มีความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชการที่ 6 เมื่อรัชการที่ 6 เสด็จสวรรคตท่านก็ได้อุปสมบท ณ วัดเทพศิรินทราวาสจนถึงแก่กรรมภาพเมื่อปี 2513 ไม่เหมือนในปัจจุบันที่ทรยศต่อผู้มีอุปการคุณมากมายในสังคมไม่เว้นแม้แต่เนักการเมืองดังที่ผู้อ่านได้รับทราบคืออยู่แล้ว

ครั้นล่วงเข้าปี พ.ศ.2307 พระเจ้ามังระกษัตริย์พม่าเริ่มแผ่ขยายอำนาจและรุกรานเข้ามาถึงเมืองไทยโดยการแต่งตั้งแม่ทัพใหญ่ 3 นาย เป็นแม่ทัพคือ โปมะยง่วนเป็นแม่ทัพหน้า เนเมียว สีหบดีเป็นแม่ทัพหลวง ยกทัพเข้ามาถึงเมืองเชียงใหม่และให้มังฆานรราชยกทัพเข้ามาตีหัวเมืองปักษ์ใต้ของไทยคือ เมืองมลิวัน เมืองกระบุรี เมืองระนอง ไปมาถึงชุมพร เมืองไชยา ย้อนกลับขึ้นไปตีเมืองประทิว เมืองกำเนิดนพคุณ เมืองคลองวาฬ เมืองกุยบุรี เมืองปราณบุรี เรื่อยมาจนถึงเมืองเพชรบุรี โดยหมายมั่นปั้นมือให้ทั้งสองทัพเหนือและใต้เข้ามารบรบกันที่กรุงศรีอยุธยา เพื่อบดขยี้ทำให้แหลกลาญ สาเหตุที่พม่าตีได้ก็เนื่องจากการการเมืองของไทยไม่มีกำลังเข้มแข็งพอที่จะต่อสู้กับกองกำลังของพม่า

สมเด็จพระเจ้าเอกทัศจึงมีพระบรมราชโองการรับสั่งให้พระยาตากสินมาดำรงตำแหน่งในกรุงศรีอยุธยา โดยทรงแต่งตั้งให้เป็นแม่ทัพหน้า พระยาพิพัฒน์โกษาธิบดีเป็นแม่ทัพหลวงยกกองทัพออกไปป้องกันเมืองเพชรบุรี ซึ่งในการออกศึกครั้งนี้พระยาตากสินได้แสดงความสามารถวางแผนยุทธศาสตร์แสดงฝีมือการรบพุ่งอย่างห้าวหาญและเข้มแข็งจนสามารถตีกองทัพของมังฆานรราชแม่ทัพพม่าแตกถอยร่นกลับไปด่านสิงขรคืออำเภอ

สังขระบุรีจังหวัดกาญจนบุรีและเมืองตะนาวศรีดินแดนของพม่าจนได้รับคำชมเชยจากแม่ทัพคือพระยาพิพัฒน์โกษาธิบดี ครั้นความทราบถึงพระกรณสมเด็จพระเจ้าเอกทัศก็ทรงตรัสชมเชยและปูนบำเหน็จความดีความชอบให้แก่พระยาตากสินและแม่ทัพนายกองโดยทั่วหน้า

ฝ่ายกองทัพพม่านำโดยโดยโปมะยง่วนและเนเมียวสีหบดีได้ตีเมืองเชียงใหม่และลงมาเรื่อยจนถึงเมืองนครสวรรค์ เมืองสิงห์บุรี ส่วนกองทัพฝ่ายใต้ก็เคลื่อนทัพเข้ามาสมทบเพื่อรบรบกันที่กรุงศรีอยุธยาในครั้งนั้นก็มียุทธวิเศษคนไทยใจกล้าหาญผู้รักชาติอยู่กลุ่มหนึ่งซึ่งประกอบด้วย พระอาจารย์ธรรมโชติ ธรรมโชติรังสี (เดิมชื่อ โชติ รังสี เกิดเมื่อวันพฤหัสบดี ขึ้น 14 ค่ำ เดือน 7 ปีมะโรง ตรงกับวันพฤหัสบดี เดือนมิถุนายน พ.ศ.2243) วัดโพธิ์เก้าต้น นายทองเหม็น ชีควายสู้พม่า นายจัน หนองเขียว ขุนสรรค์ นายแขวงเมืองสรรค์บุรี พันเรือง กำนัน นายทองแสงใหญ่ ลูกบ้าน นายแท่น นายโชหรือโชติ นายอิน นายเมือง ชาวบ้านสีบัวทอง เมืองสิงห์บุรี นายดอก ชาวบ้านกรับ นายทองแก้ว ชาวบ้านโพทะเล เมืองพิชิตร พวกกันรวรรวมกำลังกันต่อต้านกองทัพของพม่าอยู่ที่บ้านบางระจัน (ปัจจุบันคืออำเภอบางระจัน) จังหวัดสิงห์บุรี กองทัพพม่าพยายามเข้าตีทำลายค่ายถึง 7 ครั้งก็ไม่สำเร็จจนถึงครั้งที่ 8 สู้ก็พระนายกองชาวมอญขึ้นรับอาสาจากแม่ทัพพม่าคือ เนเมียวสีหบดีเข้าตีค่ายบางระจันจนสำเร็จ ทั้งนี้เพราะสู้กันครั้งหนึ่งเคยเข้ามาอาศัยข้าวแดงแกงร้อนของไทยกินจนเติบโตรู้ทางหนีทีไล่และชำนาญภูมิประเทศและการรบของฝ่ายไทยเป็นอย่างดี จึงไม่ยอมออกรบแบบซึ่งหน้าและสั่งการให้ระดมยิงปืนใหญ่ถล่มจนค่าย

บางระจันพึ่งผู้คนบาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก ขุนสรค์จึงพาชาวบ้านบางระจันส่วนหนึ่งเดินทางเข้ามายังกรุงศรีอยุธยา เพื่อขอรับพระราชทานสนับสนุนปืนใหญ่ไปต่อสู้กับพม่า แต่พระยาสมุหกลาโหม (ผู้โง่เขลา ปัญญาต่ำ) ได้กราบบังคมทูลคัดค้านไว้โดยเกรงว่าปืนใหญ่ที่ให้ไปนั้นอาจจะถูกพวกพม่าแย่งชิงเอามายิงถล่มใส่กรุงศรีอยุธยา (ถ้าพูดตามความจริงพระยาสมุหกลาโหมไม่ต้องการให้ใครเด่นกว่าตนเองนั่นเอง) พระเจ้าอยู่หัวเอกทัศจึงมิได้พระราชทานให้ร้อนถึงพระสงฆ์องค์เจ้านั้นคือ พระอาจารย์ธรรมโชติทนไม่ไหวจึงเป็นประธานหล่อปืนใหญ่เสียเองถึงสองครั้ง แต่ปืนใหญ่แตกใช้การไม่ได้หลักรั้งที่สามยิงได้เพียงนัดเดียวปากกระบอกปืนก็ระเบิดรุ่งเช้าหลังจากกินข้าวมื้อสุดท้ายแล้ว ชาวบ้านบางระจันก็เปิดค่ายดาหน้าวิ่งเข้าหาศัตรูอย่างกล้าหาญสุดแสนแค้นที่จะทนได้ โดยมีได้เสียตายแม้แต่ชีวิตวิ่งเข้าตีรันฟันแทงสู้กับทหารแนวหน้าของพม่าอย่างกล้าหาญและสู้อย่างถวายหัว สู้ที่พระนาคองถึงกับตกตะลึงพริ้งเปรี้ยวอย่างมากพอตั้งสติได้จึงรีบสั่งให้ระดมยิงปืนใส่ชาวบ้านบางระจันจนร่างกระเด็นกระดอนนึกขาดเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย แม้กระนั้นชาวบ้านที่เหลืออยู่ก็ยังคงกัดฟันวิ่งเข้าหาฝ่าดงกระสุนปืนใหญ่ คมหอกคมดาบ โดยมีเกรงกลัวครันคร้าม ใช้มีด ดาบ ขวาน เคียว ดุ้นฟัน ท่อนไม้ (หากมีหนังสือตึกคงจะใช้ด้วย) เข้าตีรัน ฟันจ้วงแทงทหารพม่าเท่าที่ลมหายใจเอือกสุดท้ายพืงจะมี สู้จนตัวเองยืนตายล้มไม่ลงล้มตาโพลง เลือดนองไหลรินท่วมแผ่นดินเหม็นคาวคละคลุ้งไปทั่วแล้วก็ล้มตายกันหมดอย่างน่าอนาถสมเป็นยอดวีรชนคนกล้าชาวบ้านบางระจันเมืองสิงห์ที่พยายามปกป้องผืนแผ่นดินไทยจนวาระสุดท้าย

ผู้อ่านศึกษารายละเอียดได้จากหนังสือ “ศึกบางระจัน” และที่ผู้อ่านได้เห็นรูปปั้นขุนศึกถืออาวุธ อนุสรณ์บางระจันที่วัดโพธิ์เก้าต้นเป็นจินตนาการของกรมศิลปากร

เมื่อพุทธศักราช 2308 กองทัพพม่าก็เคลื่อนทัพเข้ามาประชิดจนถึงกรุงศรีอยุธยา พระยาดากสินก็ได้รับคำสั่งให้เข้ามารักษาพระนครเมื่อเจ้าเมืองกำแพงเพชรถึงแก่กรรมลง จึงได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระยาวชิรปราการครองเมืองกำแพงเพชรแทนแต่ยังมีทันได้โอกาสไปครองเมืองเนื่องจากคิดพันรพุงกับศึกพม่าอยู่ที่กรุงศรีอยุธยา

ครั้นล่วงถึงปีพุทธศักราช 2309 เป็นระยะใกล้ฤดูฝนกองทัพฝ่ายใต้ของพม่าก็เคลื่อนทัพเข้ามาอีกจวนถึงกรุงศรีอยุธยา มังมหานรธาแม่ทัพพม่าก็เกิดล้มป่วยและตายลง เนเมียวสีหบดีจึงรวบรวมไพร่พลพม่าทั้งหมดเข้าไว้ในอำนาจของตนและตั้งตัวเองขึ้นเป็นแม่ทัพใหญ่ แล้วจึงสั่งการให้ทหารตั้งป้อมค่ายโอบล้อมพระนครไว้เพื่อตัดช่องทางไม่ให้ชาวเมืองหรือกำลังพลของฝ่ายไทยออกมาหาเสบียงอาหาร สมเด็จพระเจ้าเอกทัศ จึงมีพระบรมราชโองการให้พระยาดากสินคุมกองกำลังทหารออกไปทำลายป้อมค่ายพม่าที่วัดโปรดสัตว์นอกเมืองปัจจุบันคือเส้นทางไปบางปะอินถนนอยู่ด้านหลังวัดมีพระครูบริหารนวกิจ (หล่อ) เป็นเจ้าอาวาส พระยาดากสินก็ตีป้อมค่ายพม่าแตกได้ส่งสัญญาณ จึงให้กองทัพในเมืองส่งกำลังหนุนขึ้นมารักษาป้อมค่ายเพื่อที่จะได้รุกกลับตีเอาป้อมค่ายพม่าอื่น ๆ ต่อไป แต่ทางพระยาสมุหกลาโหมกลับไม่ยอมส่งกำลังออกไปสนับสนุนช่วยรักษาป้อมค่ายที่ดีได้โดยให้เหตุผลว่า อันป้อมค่ายพม่าที่โอบล้อมพระนครนั้นก็เท่ากับเป็นการเอาชีวิตทหารไปทิ้งเสียเปล่า ๆ เมื่อมีความสามารถยึดค่าย

ได้ก็ต้องมีปัญญารักษาเอาไว้ได้ (คนลักษณะนี้
อิจฉาลูกน้องในปัจจุบันมีเยอะมาก ๆ ค่ะ) เมื่อไม่มี
กองกำลังมาหนุน เนเมียวสีหบดีแม่ทัพพม่า จึงสั่ง
ให้ทหารพม่าที่อยู่ในค่ายอื่น ๆ นำกำลังทหารโหม
รุมเข้าต่อสู้กับพระยาตากสิน จึงจำต้องถอยร่น
กลับมาแทบจะเอาชีวิตไม่รอดในสภาพ
สะบักสะบอมมอมแมมแต่ละคนที่ต่อสู้กับข้าศึก
ในเวลาใกล้ค่ำ พระยาสมุหกลาโหม จึงสั่งให้ปิด
ประตูเมืองกลับแกลังพระยาตากสิน ไม่คิดพินัย
เหมือนเรื่องสามก๊กตอนปิดประตูเมืองไม่ให้เล่าปี
เข้าเมืองจนไปติดอยู่หน้าผา ม้าต้องพากระโดดลง
แม่น้ำช่วยเล่าปี่อย่างไรอย่างนั้นแม่พระยาตากสิน
จะให้ส่งสัญญาณก็ไม่มีความสั่งให้เปิดประตูเมือง
พระยาตากสิน และขุนทหารและกำลังพลทั้งหมด
ต่างก็จำต้องนอนกันกลางดินกินกลางทราย
ท่ามกลางความบอบซ้ำอดโรยและเหนื่อยยากหิวโหย
สุดเหลือที่จะกล่าวทำนุผู้อ่านจงจินตนาอยู่ว่า
ถ้าเราอยู่ในเหตุการณ์ครั้งนั้นน้ำตาไม่อยู่ในการ
กระทำของพระยาสมุหกลาโหมใจโหดและการ
เสียดูกรูหรือยุรยาภิเณียงมาจากพระยาสมุหกลาโหม
นี้แหละ พระยาตากสินและเหล่าบรรดาขุนทหาร
ต่างก็นอนดากลมห่มฟ้า จนกระทั่งรุ่งเช้าจึงเข้าเมือง
ได้แถมพระยาสมุหกลาโหมยังดิเคียนและเหยียหยัน
อีกว่า “ยี่ด่ายได้แล้วทำไมจึงหนีกลับมาละพ่อคุณ
ทำให้พระยาตากสินรู้สึกอเนจอนาใจสลดสังเวชใจ
และท้อแท้กับวาจาและพฤติกรรมของพระยาสมุห
กลาโหมครั้งนี้เป็นอย่างมาก

ต่อมาเมื่อเดือน 12 ปีจอ พุทธศักราช 2309
คือเดือนพฤศจิกายน พระยาตากสินก็ได้รับ
พระบรมราชโองการให้เป็นแม่ทัพหลังยกกองทัพเรือ
ออกไปสกัดกองกำลังของพม่าอยู่ที่วัดใหญ่ชัยมงคล
หรือวัดพญาไทในอดีตพร้อมกับพระยาเพชรบุรีที่

เป็นทัพหน้า เมื่อกองทัพเรือของพม่าที่นำกองทัพ
ทางเรือจากแม่น้ำป่าสักและผ่านมาทางคลองข้าวแม่
ตำบลดอนผ่านหลังวัดหันตรา วัดกระสังข์ เข้าคลองโพ
ทะลุมหาหลังบ้านผู้เขียนแล้วผ่านหลังวัดใหญ่ชัยมงคล
(แม่น้ำสายนี้ไหลผ่านวัดเกาะแก้วข้างโรงแรมวรบุรี
ในปัจจุบันลงสู่แม่น้ำป่าสักและแม่น้ำเจ้าพระยา
และกำลังพม่าก็ลัดทุ่งนาเข้ามาส่วนหนึ่ง ซึ่งมีกำลัง
มากกว่า พระยาตากสินเห็นว่าเหลือกำลังที่จะรบพุ่ง
เอาชนะได้ จึงสั่งให้ถอยไปตั้งหลักที่วัดสังฆาวาส
อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือวัดพนัญเชิง
เส้นทางรถไฟวิ่งผ่าน (ห่างจากทางรถไฟประมาณ
300 เมตร) ก่อนจะถึงรางรถไฟแยกไปวัดพนัญเชิง
เป็นวัดร้างเป็น โศกโบสถ์เก่ามีพระพุทธรูปหัน
พระพักตร์ไปทางตะวันออกหลวงพ่อกุญ อติตเจ้า
อาวาสวัด พนัญเชิงกับญาติโยมที่มีจิตศรัทธา
บริจาคนำชิ้นส่วนต่าง ๆ มาเชื่อมและต่อซ่อมแซม
เป็นพระพุทธรูปใหม่ ปัจจุบัน คุณทรงวุฒิ กิรติจินดา
ได้เช่าพื้นที่เพื่อทำเศรษฐกิจพอเพียงและกำลังจะ
ทำถนนเข้าบริเวณวัด (น่าจะเป็นหน้าที่ของ
กรมศิลปากรและสำนักพุทธฯ ดำเนินการแต่ก็เฉยเสีย)
เข้าซอยหมู่บ้านดงทองประมาณ 2 ก.ม. เส้นทางนี้
เป็นถนนคอนกรีตไปถึงบ้านกรตจนถึงบางปะอิน
ในขอบบริเวณวัดมีบ้านของราษฎรเช่าที่อยู่บ้าน
ประมาณ 20 หลังคาเรือน มีเนื้อที่ของโบราณสถาน
ประมาณ 2 ไร่เศษ และเนื้อที่ของวัดทั้งหมด
ประมาณ 40 ไร่เศษ อยู่ในการปกครองของ อบต.
เกาะเรียน น่าจะทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้ ก่อนถึง
วัดสังฆาวาส เลี้ยวข้ามสะพานป่าไม้สะแกคือ
วัดกำแพงชาวบ้านปลูกอยู่อาศัยรอบ ๆ บริเวณ
บางส่วนของบริเวณนี้มีวัดขอมคือป่าช้าวัดพนัญเชิง
ในปัจจุบัน แล้วก็วัดร่อ และวัดโคกภูวัดพนัญเชิง
กลืนกินไปหมดแล้ว พระยาตากสินห้ามพระยา

เพชรบุรีมิให้เข้าปะทะ เพราะจะหาจังหวะดีกลุ่ม โจมตีจะบังเกิดผลมากกว่าแต่พระยาเพชรบุรี ไม่เชื่อฟังกลับสั่งให้ทัพหน้าเคลื่อนพลเข้า ประจัญบานกับกองทัพเรือของพม่าทันที ถูกกองทัพพม่ารุกโหมบดขยี้ยิงปืนใหญ่ตกลง กลางเรือพระยาเพชรบุรีจนแหลกลาญ พระยาเพชรบุรี ตายในที่บริเวณวัดสังฆาวาสด้านตะวันตก พระยาตากสิน ถูกกล่าวหาจากพระยาสมุหกลาโหมอีกเช่นเคยว่า ทอดทิ้งให้เพื่อนตายและถูกคาดโทษไว้อย่างหนักหนา สาหัสและถูกสั่งให้ประหารในพระนคร โดยให้อุรักษษาป้อมค่ายด้านหน้าวัดเกาะแก้วคือใกล้ บริเวณโรงแรมบุรีในปัจจุบัน ยิ่งทำให้พระยาตากสินรู้สึกน้อยใจและเสียใจเป็นอย่างนัก

ต่อมาก่อนจะเสียกรุงประมาณ 3 เดือนได้ มีประกาศแก่พลประจำปืนว่า (คงจะเป็นความคิดของพระยาสมุหกลาโหมอีกนั่นแหละ) ใครจะยิงปืนใหญ่ต้องมาขออนุญาตจากศาลาลูกพ่อขุนก่อน และมีเรื่องเล่าขานกันว่าหม่อมเพ็ง หม่อมแมน พระสนมเป็นคนขวยอ่อน (นี่คือสาเหตุหนึ่งที่เสียกรุงครั้งที่ 2) กลัวเสียปืนใหญ่อีกทั้งพวกขุนนางชั้นผู้ใหญ่บางคนก็คงจะเป็นพระยาสมุหกลาโหม ไม่ชอบเพราะหนวกหู (ไม่ทราบถูกแต่งตั้งให้เป็นขุนนางผู้ใหญ่ได้อย่างไร)

เมื่อพม่ายกกำลังข้ามเครื่องกีดขวางเข้ามาทางฝั่งตะวันออกที่พระยาตากสินรักษาการอยู่ที่วัดเกาะแก้ว (ปัจจุบันมีพระบรมรูปของพระองค์ประดิษฐานอยู่ศาลาจตุรมุข เททองหล่อพระบรมรูปเมื่อ 4 กันยายน 2551) วัดเกาะแก้วอยู่ ตรงข้ามวัดสุวรรณดาราราม

ด้วยเหตุดังกล่าวพระยาวิชิตปราการจึงเคลื่อนย้ายทัพไปอยู่ที่วัดพิชัยสงครามข้างโรงแรมกรุงศรีวิเวอร์ ห่างจากสถานีรถไฟประมาณ 200 เมตร

เนื่องจากวิเคราะห์แล้วกำลังพม่ามีมากและไม่มีโอกาสชนะเลย พระยาวิชิตปราการจึงตัดสินใจรวบรวมทหารวังหลวงและทหารชาวจีนที่มีอุดมการณ์เดียวกันประมาณ 500 นาย โดยมีทหารเอก 5 นาย คือ หลวงพิชัยอาสา (ทหารคู่ใจ) พระเชียงเงิน หลวงพรหมเสนา หมื่นราชเสนาหา ขุนอภัยภักดี (คนจีนอาสา) เมื่อวันเสาร์ขึ้น 4 ค่ำ เดือนยี่ ปีกจจุลศักราช 1128 ตรงกับวันที่ 3 มกราคม 2309 พอดตก้าก็เคลื่อนยกกำลังออกจากค่ายวัดพิชัยสงคราม ทัพฝ่ายของพม่าที่โอบล้อมไว้อย่างแน่นหนาออกไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ถูกฝ่ายพม่าไล่ติดตามต้องสู้กับพม่าถึง 4 ครั้ง และตามไปทันที่บ้านโพธิ์สาวหาญ (สังหาร) พอรุ่งขึ้นวันที่ 4 มกราคม จึงนำกำลังไปตั้งค่ายพักอยู่บ้านพรานนก ปัจจุบันคือวัดพรานนก อำเภออุทัย พระยาวิชิตปราการได้ใช้กำลังเข้าโจมตี จนกองทัพพม่าแตกพ่ายไป พอดกบายพม่าก็นำกำลังที่เดินเท้าถึง 200 นาย พลม้า 30 ม้า พระยาวิชิตปราการจึงนำกำลังเพียง 5 ม้า สู้รบกับทหารพม่าจำนวน 30 ม้า จนแตกพ่ายไป อันเป็นมหาวีรกรรมที่ยิ่งใหญ่และควรยกย่องเทิดทูนอย่างยิ่งกับเหตุการณ์ครั้งนี้ ศูนย์การทหารม้าสระบุรีจึงได้ยึดถือเอาวันผู้ชัยชนะในการกอบกู้ชาติบ้านเมือง ซึ่งตรงกับวันที่ 4 มกราคม 2309 มาเป็นวันสำคัญของเหล่าทหารม้าคือ “วันทหารม้า” ของทุกปี

เมื่อเสร็จศึกครั้งนี้ชาวบ้านที่หลบหนีทหารพม่า ที่ทราบเรื่องก็จิตใจที่พระยาวิชิตปราการพร้อมด้วยทหารเสือ 5 นาย ควมม้าตะลุยทหารพม่าจนพ่ายแพ้ไปบรรดาหัวหน้าหมู่บ้านต่าง ๆ จึงชักชวนลูกบ้านมาขอเข้าเป็นพวก เป็นจำนวนมาก และได้เดินทางจากบ้านพรานนกมุ่งหน้าสู่นครนายก ต่อมาเมื่อขุนชำนาญไพรสนท์และ

นายกองข้างเมืองนครนายกทราบเรื่อง จึงได้นำเสบียงอาหารและช้างม้ามาให้เป็นกำลังเพิ่มขึ้น ต่อจากนั้น ได้นำกำลังเคลื่อนทัพไปทางบ้านนาเรียง ผ่านนครนายก ไปทางด่านกบและข้ามลำน้ำปราจีนบุรีไปจัดตั้งค่ายพักบริเวณชายดงศรีมหาโพธิ์ (ปัจจุบันคืออำเภอศรีมหาโพธิ์) ฟากตะวันออก เมื่อแม่ทัพพม่าที่ตั้งค่ายอยู่ที่ปากน้ำเจ้าโล้ทางตอนใต้ทราบจึงได้แบ่งกำลังไล่ติดตามทั้งทางบกและทางเรือ จึงถูกกองทัพพระยาวิชิตปราการชุมโจมตีจนแตกกระแสน่าขนลุก เมื่อชื่อเสียงพระยาวิชิตปราการเลื่องลือขยายไปทั่ว จึงมีผู้คนมาเข้าด้วยเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นพระยาวิชิตปราการยังได้เกลี้ยกล่อมชาวจีนมาสมัครเป็นอาสาสมัครกับขุนอภัยภักดี ซึ่งเป็นแม่กองเงินอาสา จึงมีอาวุธประจำกายคือ กระบี่ ดาบ ง้าว ทวน สามง่าม ก้อน หัสน์ และสรรพาวุธแบบจีนเป็นส่วนใหญ่ ที่เมืองปราจีน พระยาวิชิตปราการได้ปราบปรามโจร และเกลี้ยกล่อมหัวหน้าโจรให้กลับตัวเป็นคนดี จากนั้นพระยาวิชิตปราการก็เคลื่อนย้ายกองกำลังมุ่งหน้าเข้าสู่เขตเมือง ฉะเชิงเทราต่อไปยังบ้านพานทอง (อำเภอพานทองในปัจจุบัน) บ้านบางปลาสร้อย (ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมืองชลบุรี) ไปจนถึงบ้านนาเกลือ เข้าแขวงเมืองบางละมุง คืออำเภอบางละมุงในปัจจุบัน โดยไม่หยุดพัก เดินทางเข้าเมืองระยองเมื่อวันที่ 12 ค่ำ เดือนยี่ ปีกจ

เมื่อถึงเมืองระยอง พระยาระยอง (บุญ) เห็นกำลังพระยาวิชิตปราการไม่อาจจะเอาชนะได้ จึงได้นำผู้คนออกอ่อนน้อมถึงกลางทาง ตกเย็นพระยาวิชิตปราการจึงตั้งค่ายพักอยู่ที่วัดลุ่มนอกเมืองระยอง ขุนรามหมื่นช่องกับพระยาระยองวางแผนหลอกเข้าตีค่าย พระยาวิชิตปราการรู้ตัวก่อน จึงซ่อนกลตียึดเมืองระยองได้ เมื่อข้างแรมเดือนยี่

ปีกจ ปลายเดือนมกราคม 2309 แล้วคนทั่วไปจึงพากันเรียกพระยาตากสินหรือพระยาวิชิตปราการว่า “พระเจ้าตาก” ตั้งแต่นั้นมา

เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2310 กองทัพพม่าได้เข้าโจมตีกรุงศรีอยุธยาจนราบเป็นหน้ากลองเผาบ้านเผาเมือง 7 วัน 7 คืน ฆ่าฟันรันแทงชาวบ้านและพระสงฆ์ กรุงศรีอยุธยาล่มสลายไม่มีพระเจ้าแผ่นดินปกครอง ฝ่ายขุนรามหมื่นช่องกรมการเมืองที่เคยปล้นค่ายพระยาตากสินเกิดความกลัวหนีไปซ่อนสมุทกำลั่งอยู่ที่เมืองแกลง ซึ่งเป็นเมืองขึ้นของจันทบุรีสมัยนั้น ได้ย้อนกลับมาแย่งชิงช้าง ม้าพาหนะของพระยาตากสินอีกสู้ไม่ได้จึงหนีไปอยู่กับพระยาจันทบุรี

พระเจ้าตากสินจึงพิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ดูแล้วเห็นว่าภารกิจที่จะทำกำลังให้เป็นปีกแค้นในพื้นที่ทางภาคตะวันออกนั้นจะต้องรวบรวมกำลังไพร่พลจากหัวเมืองเล็กให้ได้เสียก่อน แต่ในขณะนั้นเมืองชลบุรีมีโจรสลัดกักอ้ายทองอยู่ นกเล็ก เป็นนักเลงหัวไม้ปล้นฆ่ากวาดต้อนเอาทรัพย์สิน พระยาตากสินจึงจับตัวได้และเห็นว่าเป็นคนมีฝีมือจึงให้โอกาสกลับตัว จึงให้เข้ารับราชการดูแลเมืองชลบุรี แล้วแต่งตั้งให้เป็นพระยานคราฐบุรี แล้วจึงยกกำลังเพิ่มเติมจากเมืองชลบุรีกลับไปยังเมืองระยอง

ฝ่ายพระยาจันทบุรีเห็นว่าพระเจ้าตากสินเริ่มมีกำลังเข้มแข็งมากขึ้นเป็นลำดับ เกรงภัยจะถึงตัวและเมืองจันทบุรี จึงคบคิดกับขุนรามหมื่นช่องมีความคิดว่าการรบเห็นจะเอาชนะได้ยาก จึงออกอุบายนิมนต์พระสงฆ์ 4 รูป เป็นทูตมาเชิญพระเจ้าตากสินให้เข้าไปในเมือง พร้อมแจ้งว่าพระยาจันทบุรีเต็มใจจะร่วมช่วยเหลือกู้ชาติกู้บ้านเมืองด้วย แต่เมืองระยองเป็นเมืองเล็กจึงขอเชิญพระเจ้าตากสิน

ลงไปตั้งค่ายพักอยู่ที่เมืองจันทบุรี จึงได้ยกกำลังไปตั้งที่เมืองจันทบุรีตามคำเชิญ แต่เมื่อไปถึงบางกะจะหัวแหวน ซึ่งอยู่ห่างจากเมืองจันทบุรี 200 เส้น พระยาจันทบุรีก็ให้หลวงปลัดมารับ แต่เมื่อพระเจ้าตากสินกำลังจะข้ามฟากไปก็มีคนมาแจ้งว่า กำลังจะหลงกลพระยาจันทบุรีเมื่อเล็งเห็นว่าพระยาจันทบุรีมีพฤติการณ์อย่างนี้ เมื่อทหารกินข้าวมื้อเย็นเสร็จแล้ว จึงสั่งให้ทิ้งอาหารที่เหลือและทุบหม้อข้าวทิ้งเสีย หมายถึงจะไปกินข้าวเช้าด้วยกันในเมืองวันพรุ่งนี้

เมื่อทุกอย่างพร้อมเสร็จแล้ว พอได้ฤกษ์เวลาตี 3 นาฬิกา พระเจ้าตากสินก็ขึ้นช้างพังคีรีบัญชาขยับปืนเป็นสัญญาณให้ทหารเข้าตีเมืองจันทบุรี พระเจ้าตากสินก็ไล่ช้างพระที่นั่งวิ่งเข้าชนพังประตูเมืองทันที พวกเราควรรำลึกถึงช้างพังคีรีบัญชาที่ได้ทำสงครามครั้งนี้เป็นอย่างยิ่งด้วย เมื่อพระเจ้าตากสินเข้าเมืองได้ พระยาจันทบุรีก็พาครอบครัวหนีไปเมืองพุทไธมาศ ส่วนขุนรามหมื่นช่องถูกพระยาพิชัยฆ่าตาย

เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2310 หลังจากเสียกรุงศรีอยุธยาแล้ว 2 เดือนพระเจ้าตากสินก็จัดการเมืองจันทบุรีเรียบร้อยแล้ว กองทัพไทยก็มี 6 ชุมนุม คือ ชุมนุมพระเจ้าตากสิน ชุมนุมสุกี้พระนายกอง ชุมนุมเจ้าพระยาพิชัยโลก ชุมนุมเจ้าพระยาฝาง ชุมนุมเจ้านครศรีธรรมราชและ ชุมนุมเจ้าพิมาย ในชุมนุมทั้ง 6 ชุมนุม มีชุมนุมพระเจ้าตากสินเท่านั้นที่รักชาติมากที่สุดและสงครามการกู้ชาติก็เริ่มต้นตีค่ายที่โพธิ์สามต้นอำเภอบางปะหันนี้เอง

หลังจากตีเมืองตราดได้แล้วก็มีนายสุดจินดา หุ้มแพร (อดีตสามเณรบุญมา) เข้ามาร่วมโดยหลวงยกกระบัตร นำแหวนสองวงและดาบ

หนึ่งเล่มฝากมาให้ ครั้นถึง เดือน 11 ปีเดียวกันพระเจ้าตากสินจึงให้ต่อเรือรบได้ 100 ลำ รวบรวมกำลังพลได้ 5,000 คน จึงยกกำลังจากเมืองจันทบุรีผ่านชลบุรี ได้ปราบปรามอ้ายทองอยู่แล้วให้ประหารเสีย เพราะประพดิดัวเป็นโจรอีกแล้วยกกองทัพเรือมาเข้าที่ปากน้ำสมุทรปราการคือแม่น้ำเจ้าพระยา แล้วก็ส่งประหารคนไทยชายชาติคือ คือนายทองอินที่ค่ายโพธิ์สามต้น ธนบุรี (ถนนพราวนกในปัจจุบัน) ที่คอยเป็นไม้เป็นมือให้แก่สุกี้แม่ทัพพม่า พระเจ้าตากสินเข้ายึดได้เมืองธนบุรีแล้วจึงเรียกกองทัพเรือขึ้นไปยังกรุงศรีอยุธยา

ฝ่ายสุกี้แม่ทัพพม่ารบว่ากองทัพเรือของพระเจ้าตากสินรุกไล่ขึ้นมาจึงสั่งให้มองย้าแม่ทัพหน้าคุมกำลังพลมอญและคนไทยที่เข้ามาอยู่ด้วยกลงมาทางเรือตั้งสกัดอยู่ที่เพนียด พวกคนไทยที่มาในกองทัพมองย้า พอรู้ว่าเป็นกองทัพไทยก็แตกแยกหนีไปบ้างก็มาเข้าด้วยกับพระเจ้าตากสิน มองย้าเห็นดังนั้น จึงรีบหนีเอาตัวรอดกลับไปค่ายโพธิ์สามต้น พระเจ้าตากสินจึงสั่งให้เร่งกองทัพตามตีขึ้นไปที่ค่ายโพธิ์สามต้น หลังวัดดาวคะนองปัจจุบัน ที่ค่ายโพธิ์สามต้นนี้แบ่งออกเป็น 2 ค่าย โดยตัวสุกี้แม่ทัพใหญ่ประจำอยู่ที่ค่ายตะวันตก ค่ายนี้พม่าได้ชื่อเอาอิฐของวัดโพธิ์ (ปัจจุบันมีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ 5 องค์ เป็นป่าอยู่หลังวัดดาวคะนองเส้นทางไปบ้านแมนทะเลออกไปเป็นทางแยกไปอำเภอป่าโมก) และวัดอื่น ๆ มาก่อเป็นกำแพงเชิงเทินอย่างหนาแน่นมั่นคงแข็งแรง พระเจ้าตากสินจึงสั่งให้ตีค่ายพม่าข้างฟากตะวันออกคือบริเวณวัดโพธิ์หอมในตอนเช้า โดยมีหลวงพิชัยอาสาเป็นแม่ทัพหน้าคุมกำลังบุกเข้าทะลวงพันทหารพม่าอย่างดุเดือด พอเวลา 9 นาฬิกา ก็ตีได้แล้ว จึงให้ทำบันไดสำหรับปีนค่ายพม่าข้างฟากตะวันตก

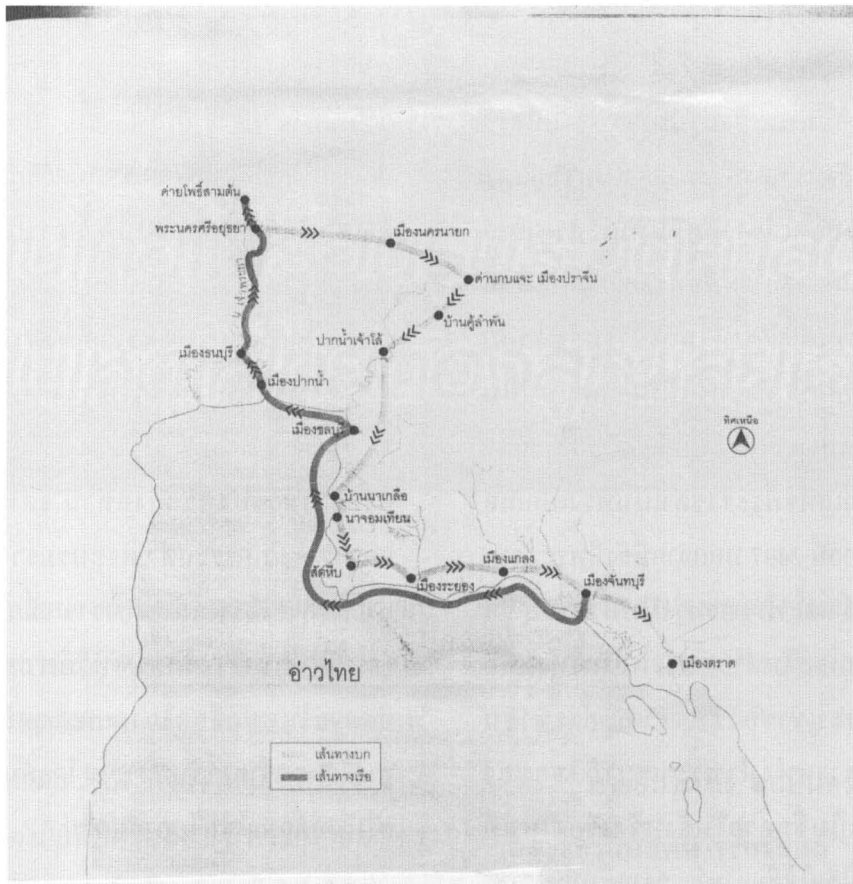
(คือบริเวณหลังวัดดาวคะนองปัจจุบันเป็นบ่อน้ำขนาดใหญ่คือต้องข้ามคลองแม่น้ำลพบุรีเดิมในขณะนี้ เป็นคลองชลประทานทะเลออกไปคลองสองไถ่ทุ่งมะขามหย่อง) และพอดีคำก็ให้ขุนอภัยภักดีเป็นแม่ทัพหน้าคุมกองทหารเงินไปตั้งประชิดค่ายสุกี้ทางด้านวัดกลางรามัญ ส่วนหลวงพิชัยอาสาเป็นแม่ทัพหลัง คุมทหารไทย โดยมีพระเจ้าตากสินเป็นแม่ทัพหลวง พอรุ่งเช้าก็ให้กองกำลังทหารไทยและจีนเข้ามาระดมตีค่ายสุกี้พร้อมกันตั้งแต่เช้าจนถึงเที่ยงก็เข้าค่ายได้ สุกี้ถูกพระเจ้าตากสินและกำลังทหารไทยฆ่าตายในที่รบ

ไปพลพม่าต่างก็หนีกระเจิดกระเจิงไปคนละทิศละทาง ที่ยอมอ่อนน้อมเข้ามาพึ่งบารมีพระเจ้าตากสินก็มาก กรุงศรีอยุธยาจึงกลับคืนมาเป็นของไทยอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันศุกร์ที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ.2310 นับได้ว่าพระเจ้าตากสินกอบกู้กรุงศรีอยุธยาและเอกราชชาติไทยกลับคืนมาจากพม่าได้สำเร็จสมดังตั้งใจปณิธานภายในเวลา 7 เดือนเท่านั้น ซึ่งนับเป็นเกียรติคุณอันสูงส่งสุดที่พรรณาดังพระราชปณิธานว่า สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระผู้ทรงเป็นพระราชศาสนูปถัมภก พุทธศาสนา

อันตัวพ่อ	ชื่อว่า	พระยาตาก
ทนทุกข์ยาก	กู้ชาติ	พระศาสนา
ถวายเป็นดิน	ให้เป็น	พุทธบูชา
แต่พระศาสนา	สมณะ	พุทธโคดม
ไหย่นอง	คงถ้วน	ห้าพันปี
สมณะพรหมณ์ชี	ปฏิบัติ	ให้พอสม
เจริญสมณะ	วิปัสสนา	พอชื่นชม
ถวายเป็นคม	รอยบาท	พระศาสนา
คิดถึงพ่อ	พ่อยู่	คู่กับเจ้า
ชาติของเรา	คงอยู่	คู่พระศาสนา
พุทธศาสนา	อยู่ยัง	คู่องค์กษัตริย์
พระศาสนา	ฝากไว้	ให้คู่กัน

เส้นทางที่สมเด็จพระเจ้าตากสินเสด็จผ่านจากกรุงศรีอยุธยาและสถานที่ทำการรบจากจันทบุรีสู่กรุงศรีอยุธยา

แผนที่เส้นทางเดินทัพจากกรุงศรีอยุธยาไปตั้งมั่นที่จันทบุรี และยกทัพเรือกลับมาขับไล่ทัพพม่า ยึดกรุงศรีอยุธยาคืน

เมื่อกอบกู้เอกราชได้แล้วพระเจ้าตากสินก็รับสั่งให้ขุดพระบรมศพพระเจ้าเอกทัศขึ้นมาถวายพระเพลิงพระบรมศพ และรับเอาพระบรมวงศานุวงศ์ กลับเข้าสู่ขุขันธ์และแจกจ่ายเครื่องอุปโภค บริโภคแก่ชาวไทยและต่อมา ก็ตรวจสอบสุขภาพของพระบรมราชวงศ์เพื่อจะบูรณะขึ้นใหม่ ในวันหนึ่งพระองค์ทรงประทับบรรทม พระที่นั่งทรงปืน ใกล้กับพระที่นั่งบรรยงก์รัตนาศน์ในพระราชวังหลวง ทรงพระสุบินว่า เจ้าของเก่ามิให้อยู่จึงตรัสรับสั่งกับเสนาอำมาตย์ไปสร้างเมืองใหม่คือกรุงธนบุรี (พระองค์ทรงปราบดาภิเษกขึ้นเสวยราชสมบัติเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2311 จึงมีพิธีการถวายราชสักการะของทุกปีจนถึงนี้) ซึ่งพระองค์ทรงมีพระราชจริยวัตร

อยู่แบบพอเพียง พระราชวังมิได้ใหญ่โต เมื่อเสด็จขึ้นครองราชย์ได้ 15 ปี ก็มีการเปลี่ยนแปลงราชวงศ์พงศาวดารบางแห่งระบุว่า พระองค์ทรงปฏิบัติธรรมจนเสียดวงศาศติ ซึ่งไม่น่าเป็นเช่นนั้นได้ ไม่อย่างนั้นพระองค์ที่ปฏิบัติธรรมกันมากมายคงเสียดวงศาศติไปหมดแล้ว เรื่องนี้จึงไม่เป็นความจริง และยังกล่าวหาว่าพระองค์ถูกประหารที่ป้อมวิชัยประสิทธิ์ด้วยท่อนจันทน์อีกด้วย และต่อมาก็มีเรื่องเล่าขานกันว่าพระองค์เสด็จไปอยู่ที่เขาพนม อำเภอรพรมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราชแล้วสวรรคตที่นั่น เมื่อมีพระชนมายุ 53 พรรษา เมื่อพระองค์เสด็จสวรรคตแล้วก็ได้ นำพระบรมอัฐิมาบรรจุที่วัดอินทารามฝั่งธนบุรี (เดิมเรียกว่า วัดบางยี่เรือ) พสกนิกรชาวไทยได้

รำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณที่พระองค์กู้ชาติ บ้านเมืองจึงพร้อมใจสร้างอนุสาวรีย์ประดิษฐาน ที่วงเวียนใหญ่เป็นพระบรมรูปทรงเครื่องกษัตริย์ ประทับบนหลังม้า ทรงพระมาลา หันพระพักตร์ ไปทางตะวันออกเฉียงใต้สู่จันทบุรี พระหัตถ์ ขวาทรงพระแสงดาบชูเหนือพระเศียร พระหัตถ์ ซ้ายทรงบังเหียนท้านำพลเข้ารุกไล่ข้าศึก ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เป็นผู้ออกแบบปั้น และหล่อพระบรมราชานุสาวรีย์นี้ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2497 นอกจากนี้ยังมีพระบรมราชานุสาวรีย์ และพระบรมรูปในท่าต่าง ๆ ในหลายจังหวัดและในค่ายทหารหลายแห่ง เพื่อเป็นที่สักการะบูชาของทหาร และประชาชนทั่วไปแต่มีบางแห่งนำพระนามาภิไธยของพระองค์ไปเป็นชื่อค่ายในจังหวัดเชียงใหม่ที่ไม่เหมาะสม โดยใช้ชื่อค่ายว่า “ตากสินมหาราช” ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรเสนอแก้ไขด้วยและเมื่อ พ.ศ.2522 ประชาชนชาวจันทบุรีได้รวบรวมรายชื่อเสนอพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นให้ถวายพระราชสมัญญานามว่า “มหาราช” แทนที่จะเป็นชาวไทยทั้งประเทศและชาวกรุงศรีอยุธยาเสนอ แต่เป็นชาวเมืองจันทบุรีเสียนี้ ตลอดเวลาที่พระองค์ทรงครองราชย์สมบัติ พระองค์ทรงเห็นเด็ดยุวทั้งพระราชวรกายและพระราชหฤทัยเป็นที่สุด นับตั้งแต่วันที่นำกำลังนักรบผู้กล้าหาญจำนวน 500 นาย รวมทั้งเงินอาสารีไฟ้างล้อมทหารพม่าออกจากกรุงศรีอยุธยา เพื่อรวบรวมกำลังทัพ กลับมากู้เอกราชของชาติไทย ครอบงำวาระสุดท้ายแห่งพระชนม์ชีพของพระองค์ ตลอดจนพระราชกรณียกิจในการทำนุบำรุงประเทศทั้งในการ

รวบรวมบ้านเมืองให้เป็นปึกแผ่น การขยายพระราชอาณาจักร การฟื้นฟูศิลปะ ประเพณี วรรณกรรมและศาสนา ฯลฯ แสดงให้เห็นเด่นชัดถึงคุณลักษณะของ “กษัตริย์ผู้เก่งกล้าและคุณสมบัติผู้นำ” ที่เต็มไปด้วยการเสียสละและพระปรีชาสามารถ นับเป็นพระมหากษัตริย์คุณแก่ชาวไทยและประเทศชาติอย่างหาที่สุดมิได้

ดังนั้นทางราชการจึงได้กำหนดให้วันที่ 28 ธันวาคม ของทุกปี เป็นวันรำลึกแห่งการขึ้นครองราชย์ของพระองค์ท่าน จัดพระราชพิธีถวายราชสักการะแด่ “พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช” ที่วงเวียนใหญ่ จันทบุรี ส่วนพระราชประวัติสมบูรณโปรกติดตามในหนังสือตามรอยพระยุคลบาทกษัตริย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช โดยพันเอกกิติพงษ์ ศรีนนท์ลักษณ์ ในโอกาสต่อไป

บรรณานุกรม

คณะศิษย์วัดเชิงท่า. (2540). สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช. (อัคราณา). หน้า 1 – 30.
 จรรยา ประชิตโรมัน. (2549). สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช. พิมพ์ครั้งที่ 5
 วสินธ์ สาริกะภูมิ. (2550). แม่ทัพเรือกู้ชาติ. มปท.
 สุคารา สุจฉายา. (2550). ประวัติศาสตร์สมัยกรุงธนบุรี. กรุงเทพมหานคร: มปท.
 ศศิธร ธนานาด. (2549). สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช. นิตยสารอาณาจักรพระพุทธองค์. ปีที่ (2). หน้า 59 – 68.

คนไทยไม่เรียนรู้ประวัติศาสตร์ จึงเป็นเหตุให้ไทยต้องสูญเสียเอกราช

อนันต์ รัตนภาณุศร

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชเสาวนีย์แก่พสกนิกรที่เข้าเฝ้าเพื่อถวายพระพร เนื่องในวโรกาสคล้ายวันพระราชสมภพ เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2551 ดังความตอนหนึ่งว่า

“.....แต่น่าเสียดายตอนนี้ท่านนายก เขาไม่ให้เรียนประวัติศาสตร์แล้วนะ ฉันไม่เข้าใจ เพราะตอนที่ฉันเรียนอยู่ที่สวิสเซอร์แลนด์ สวิสเซอร์แลนด์ก็แสนไม่มีประวัติศาสตร์อะไรเท่าไร เราก็ต้องเรียนประวัติศาสตร์ของสวิส แต่เมืองไทยนี้ โอ้โฮ...บรรพบุรุษเลือดทาแผ่นดิน กว่า จะมาถึง ให้พวกเราอยู่ นั่งอยู่กันสบาย มีประเทศนี้ เรากลับไม่ให้เรียนประวัติศาสตร์ ไม่ให้รู้ว่าใครมาจากไหน เอ๊ะ เป็นความคิดที่แปลกประหลาด ที่อเมริกา ถามหน่อย เขาก็สอนประวัติศาสตร์ บ้านเมืองเขา ที่ไหน ประเทศไหน เขาก็สอนไง แต่ประเทศไทยไม่มี ไม่ทราบว่าแผ่นดินนี้มันรอดมาอยู่จนบัดนี้ เพราะใครหรือ ว่ายังไ้กัน โอ้โฮ...อันนี้น่า

ตกใจ ชาวต่างประเทศยังไม่ค่อยทราบว่า นักเรียนไทยนี้ ไม่มีการสอนประวัติศาสตร์เลย...” (เดลินิวส์ 12 สิงหาคม 2551)

นายอัมรินทร์ คอมันตร์¹ ได้กล่าวอย่างคำพูดของ เซอร์วินสตัน เชอร์ชิลล์² ที่กล่าวว่า “ชนชาติใดก็ตาม ถ้าไม่คิดคำนึงถึงประวัติศาสตร์ ชนชาตินั้นไม่มีอนาคต”

ศาสตราจารย์นายแพทย์เกษม วัฒนชัย³ ได้เขียนคำนิยามของหนังสือ “มหาอาณาจักรอัน” ไว้ว่า “รู้ประวัติศาสตร์ ได้บทเรียนเตือนใจ และเข้าใจปัจจุบันได้ดีขึ้น”

ประวัติศาสตร์เป็นเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต เป็นเหตุการณ์ที่สำคัญที่ได้มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษา มิให้เหตุการณ์ในอดีตต้องเลือนหาย เหตุการณ์ในอดีต บางครั้งอาจจะไม่ได้ถูกบันทึกไว้ แต่ก็ใช้วิธีจดจำเล่าต่อ ๆ กันมา

¹ พุดในรายการ “มองเทศ มองไทย” ทางสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ช่องสุวรรณภูมิ เมื่อคืนวันที่ 29 เมษายน 2551 และได้ พุดซ้ำอีกครั้งในรายการ “ห้องข่าว” เมื่อคืนวันที่ 13 ธันวาคม 2551

² นายกรัฐมนตรีของอังกฤษในช่วงสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง และเป็นหนึ่งในผู้นำที่สำคัญของฝ่ายพันธมิตรร่วมกับ ประธานาธิบดี แฟรงคลิน ดี รูสเวลท์ แห่งสหรัฐอเมริกา และ โจเซฟ สตาลิน ผู้นำสหภาพโซเวียต

³ อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อดีตปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ปัจจุบันดำรงตำแหน่งองคมนตรี

การเรียนรู้ประวัติศาสตร์จะเป็นประโยชน์อย่างมาก เพราะทำให้คนรู้จักเผ่าพันธุ์ของตนเอง รู้จักกำเนิด รู้จักรากเหง้า รู้จักวิถีชีวิต รู้จักวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อ ๆ กันได้เป็นอย่างดี รู้ถึงความเจริญรุ่งเรือง และความตกต่ำ ที่สำคัญที่สุดที่ได้เรียนรู้คือ เหตุการณ์ในอดีตที่เคยเกิดขึ้นแล้ว ย่อมจะเกิดซ้ำรอยเดิมเสมอ ดังมีคำพูดว่า “กงล้อประวัติศาสตร์ย่อมซ้ำรอยเดิมเสมอ”

การซ้ำรอยเดิม ถ้าเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในด้านดี ในด้านความเจริญอกงามยิ่ง ๆ ขึ้นไป ก็สมควรที่จะซ้ำรอยเดิม แต่ถ้าเกิดการซ้ำรอยเดิม ถ้าเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในด้านร้าย ในด้านความเสื่อมที่ทำให้ประเทศจะต้องเสียเอกราช ก็ไม่สมควรที่จะซ้ำรอยเดิม

เมื่อเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ย่อมซ้ำรอยเดิมเสมอถ้าเรารู้ตัวก่อนว่า จะเกิดความผิดพลาดถึงกับประเทศชาติต้องเสียเอกราช แล้วเราจะเดินต่อไปอีกทำไมในเส้นทางที่เรากำลังเดินอยู่

ความผิดพลาดซ้ำสองหรือจะกี่ครั้งก็ตามจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าคนทั้งชาติรู้จักสรุปบทเรียน ความผิดพลาดในอดีต ให้อคติเป็นครูแล้วถ่ายทอดความรู้สู่รุ่นต่อ ๆ ไป ชั้นลูกหลานเหลนโหล่น... มิรู้จักจบสิ้น

ความผิดพลาดที่ไทยต้องเสียกรุงถึง 2 ครั้ง ในสมัยที่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เป็นสมัยที่ประเทศไทยมีการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ต้องถือเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของพระมหากษัตริย์ในขณะนั้น

ส่วนความรับผิดชอบหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มา

เป็นระบอบประชาธิปไตยเป็นความรับผิดชอบของรัฐบาล เพราะว่รัฐบาลได้อำนาจรัฐมาจากพระมหากษัตริย์

ความผิดพลาดที่กำลังเกิดขึ้นกับประเทศไทย หรือคนไทยในขณะนี้ปัจจุบัน กำลังส่งผลให้ไทยต้องสูญเสียเอกราชทางเศรษฐกิจ โดยที่คนไทยไม่รู้ตัว เป็นเพราะว่าประเทศไทยมีรัฐบาลที่ขาดความสามารถ มองไม่เห็นประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน แต่กลับมองประโยชน์เฉพาะตนและพวกพ้อง รัฐบาลรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดวิสัยทัศน์ในการมองโลก บริหารประเทศโดยไม่รู้เขารู้เรา (ไม่รู้เขา หมายถึง ไม่รู้จักที่มาจากต่างชาติ ไม่รู้เรา หมายถึง ไม่รู้ว่าคนไทย กำลังอยู่กับภัยที่มาจากต่างชาติ) รัฐบาลที่ขาดองค์ความรู้ คือ ไม่มีความรอบรู้ กลับกลายเป็นผู้ก่อให้เกิดความผิดพลาดเสียเองหรือก่อปัญหาขึ้นมาเอง

รัฐบาลที่ไม่รู้เล่ห์กลต่างชาติ จึงเปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามายึดครองเศรษฐกิจไทย ผสมผสานกับรัฐบาลที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง แอบแฝงด้วยนโยบายทุจริต หรือ ทุจริตเชิงนโยบาย จึงทำให้ประเทศไทยเกิดวิกฤตไปทุกด้าน วิกฤตที่หนักที่สุดคือ วิกฤตเศรษฐกิจ เพราะว่ารุนแรงจนถึงกับสูญเสียเอกราชทางเศรษฐกิจให้แก่ต่างชาติไปแล้ว

ความผิดพลาดที่ส่งผลให้ไทยต้องสูญเสียเอกราชทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การเปิดเสรีทางการเงิน การเปิดเสรีทางการค้า การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การออกกฎหมายให้ต่างชาติถือครองที่ดิน

ความผิดพลาดที่กล่าวข้างต้นเกิดจากคนไทย และรัฐบาลไทยไม่เคยเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ไม่เคยสรุปบทเรียนจากประวัติศาสตร์ว่าคนไทยต้องเสียกรุงถึง 2 ครั้ง เป็นเพราะสาเหตุใด เพื่อนำสาเหตุที่ไทยต้องเสียกรุงมาสรุปบทเรียน ทบทวน และนำมา

เปรียบเทียบให้เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบัน ให้รู้เท่าทัน ภัยอันตรายจากต่างชาติที่มาใน “รูปแบบใหม่” ที่ไม่ใช่ ยึดครองด้วยกำลังทหารหรือการล่าอาณานิคมดังเช่น ในอดีต เนื่องจากหมดยุคสมัยแล้ว คนไทยต้องรู้ว่า ภัยอันตรายในรูปแบบใหม่คือ ประเทศไทยกำลังถูก ยึดครองทางเศรษฐกิจ ต้องสูญเสียเอกราชทาง เศรษฐกิจให้แก่ทุนข้ามชาติ โดยที่คนไทยและรัฐบาล ไทยก็ยังไม่รู้ตัว ที่ไม่รู้ตัวเพราะว่าคนไทยและรัฐบาล ไทยไม่เรียนรู้ประวัติศาสตร์จึงเป็นเหตุให้ไทยต้อง สูญเสียเอกราชทางเศรษฐกิจ

เหตุใดที่ทำให้ไทยต้องเสียกรุง

การเสียกรุงครั้งแรก เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2112 ในรัชสมัยของสมเด็จพระมหินทราธิราช ทรง ผิดพลาดที่แต่งตั้งพระยาจักรี (ออกญาจักรี) ให้เป็น แม่ทัพผู้มีอำนาจสูงสุดในการป้องกันรักษาพระนคร พระยาจักรีที่ทำตนเป็นไส้ศึกให้แก่พม่า โดยหวัง ลาภยศ แอบเปิดประตูเมืองให้ข้าศึกเข้ายึดกรุงได้ ไทยจึงต้องตกเป็นทาสพม่าเป็นเวลานาน 15 ปี สมเด็จพระนเรศวร ได้ทรงกอบกู้เอกราชของชาติ ไทยกลับคืนมาได้

พระยาจักรีถูกจารึกไว้ว่า เป็นคนไทยที่ ขายชาติ ขายแผ่นดิน

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้รับการจารึก และจดจำไว้ว่า ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่กู้ชาติ กู้แผ่นดิน

การเสียกรุงครั้งที่สอง เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2310 ในรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ พระเจ้าเอกทัศ ทรงเป็นกษัตริย์ที่อ่อนแอ ไม่มีความสามารถ ไม่เตรียมพร้อมรบในการศึก ในครั้งนั้นคนไทยแตก

ความสามัคคี แย่งชิงอำนาจกันเอง ทหารไม่มีขวัญ และกำลังใจในการสู้รบ เมื่อเกิดการรบจึงต้องพ่าย แพ้แก่พม่า เป็นการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่สอง สมเด็จพระเจ้าตากสิน ได้กอบกู้เอกราชของชาติไทย ได้สำเร็จ

พระเจ้าเอกทัศ ได้รับการจารึกไว้ว่า เป็น กษัตริย์ที่ทำให้ไทยต้องเสียกรุงครั้งที่สอง

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้รับการ จารึกไว้ว่า เป็นกษัตริย์ที่ทรงกู้ชาติ

ความพ่ายแพ้ของกรุงศรีอยุธยา ควรจะเป็น บทเรียนให้กับกรุงรัตนโกสินทร์มิให้เกิดขึ้นอีก ใจอดีตเป็นบทเรียน

คนไทยได้บทเรียนอะไรในการเสียกรุงครั้งแรก

คนไทยได้บทเรียนคือ เมื่อใดคราวใดที่คนไทย นึกถึงตนเอง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน โดยไม่ คำนึงถึงเพื่อนร่วมชาติ ขอมขายชาติขายแผ่นดิน โดยทำตนเป็นไส้ศึกให้กับศัตรู เมื่อนั้นคนไทยก็ต้อง สูญเสียเอกราช คนไทยได้จดจำพระยาจักรีว่าเป็น คนไทยที่ขายชาติ อย่าได้เอาเยี่ยงอย่าง และคนไทย ได้จดจำ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชว่าเป็นกษัตริย์ กู้ชาติ กษัตริย์นักรบ คนไทยควรเอาเยี่ยงอย่าง

คนไทยได้บทเรียนอะไรในการเสียกรุงครั้งที่สอง

คนไทยได้บทเรียนคือ ยามใดที่ประเทศมี ผู้นำที่อ่อนแอ ไม่มีความสามารถในการปกครองการ สู้รบ ประเทศตกอยู่ในภาวะอันตราย ถ้าเกิดการ สู้รบก็มีแต่พ่ายแพ้ ไม่สามารถรักษากรุงเอาไว้ได้ จึงเกิดการเสียกรุงครั้งที่สอง ในรัชสมัยพระเจ้าเอกทัศ คนไทยได้จดจำไว้ว่า พระเจ้าเอกทัศเป็นกษัตริย์ที่ทำให้

ไทยต้องเสียกรุงครั้งที่สอง เพราะคนไทยมีผู้นำที่อ่อนแอ ขอย้ำให้คนไทยต้องมีผู้นำอย่างพระเจ้าเอกทัศอีก และคนไทยได้จดจำ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ว่าเป็นกษัตริย์กู้ชาติ กษัตริย์นักรบ คนไทยควรถือเป็นแบบอย่างของความรักชาติ

การเรียนรู้ประวัติศาสตร์จะก่อเกิดความรักชาติ

คนไทยเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทยน้อยมาก ทั้ง ๆ ที่ประวัติศาสตร์ชาติไทยก่อกำเนิดมาได้ประมาณ 800 ปี เริ่มตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ปฐมกษัตริย์ไทยพระองค์แรกคือ “พ่อขุนศรีอินทราทิตย์” ได้ครองราชย์เมื่อปี พ.ศ.1762

ระยะเวลาเกือบ 800 ปี คนไทยส่วนใหญ่รู้ประวัติศาสตร์ไทยเพียงใด คนไทยส่วนใหญ่จึงรักชาติแต่ปาก เกิดความรักชาติ เมื่อได้ดูภาพยนตร์เรื่อง “ตำนานสมเด็จพระนเรศวร” รักชาติเมื่อได้ยินเคารพเพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมี

ในปัจจุบันคนไทยบางคนเมื่อได้ยินเพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมีก็ไม่ยืนตรงเพื่อทำความเคารพ แต่กลับไปอ้างว่าเป็นเสรีภาพ ไม่ยืนไม่ผิดกฎหมาย และยังมีบุคคลกลุ่มหนึ่งต่อต้านสถาบันสูงสุดถึงกับสกรีนลงบนเสื้อ “ไม่ยืน ไม่ใช่อาชญากร” คนพวกนี้ไม่มีความรักชาติหลงเหลืออยู่อีกแล้ว

พฤติกรรมที่คนไทยเริ่มแสดงอาการที่ไม่ยืนตรง แสดงว่าคนไทยเริ่มมีปัญหาเรื่องความรักชาติแล้ว รัฐบาลจะนั่งดูเฉยไม่ได้ จะต้องให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย เพื่อให้เกิดความรักชาติ

รักชาติยังไม่พอสอดคล้องด้วยชาตินิยม

ความรักชาติอย่างเดียวไม่สามารถปกป้องเอกราชของชาติได้ ขอเปรียบเทียบให้เห็นดังนี้ คนที่อาศัยอยู่ในบ้านจะอยู่อย่างปลอดภัยต้องมีรั้วเป็นด่านแรก เพื่อไม่ให้ขโมยเข้ามาในบ้านได้ และรั้วจะต้องสูงไม่ให้ขโมยปีนรั้ว นอกจากนี้รั้วยังมีสัญญาณภัยเตือนล่วงหน้า เพื่อบอกให้เจ้าของรู้ว่าขโมยกำลังจะเข้ามา เจ้าของบ้านจะได้รู้ตัวก่อนที่ขโมยจะเข้ามา

ประเทศก็เหมือนกัน การมีทหารไว้เพื่อปกป้องประเทศมิให้ศัตรูเข้าประเทศ เปรียบเสมือนรั้วบ้านที่ป้องกันคนที่อยู่อาศัยในบ้านให้ปลอดภัย รวมถึงทรัพย์สินด้วย ดังมีคำกล่าว “ประเทศเป็นบ้าน ทหารเป็นรั้ว” บ้านที่ไม่มีรั้ว คนในบ้านก็ไม่ปลอดภัย

ความรักชาติเปรียบได้กับบ้าน ส่วนความเป็นชาตินิยมเปรียบได้กับรั้วบ้าน บ้านใดก็ตามที่มีรั้วบ้านแข็งแรง มีระบบรักษาความปลอดภัยอย่างดี คนที่อาศัยอยู่ในบ้านก็ปลอดภัยจากขโมย ความเป็นชาตินิยมจึงเปรียบเสมือนรั้วบ้าน

การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ต้องรู้ให้ลึกถึงประโยชน์ ความเป็นชาตินิยม

เมื่อรู้ว่าความเป็นชาตินิยมคล้ายกับรั้วบ้านที่มีไว้เพื่อป้องกันบ้าน ให้คนในบ้านอยู่อย่างอบอุ่นปลอดภัย รวมทั้งป้องกันทรัพย์สินในบ้านด้วย ถ้าคนไทยส่วนใหญ่รักชาติและมีความรู้สึกเป็นชาตินิยมก็เปรียบเสมือนได้อาศัยอยู่ในบ้านอย่างอบอุ่นและรู้สึกปลอดภัย เพราะไม่มีใครสามารถเข้ามาทำร้ายคนในบ้านและไม่มีใครสามารถมาขโมย

ทรัพย์สินได้ ความเป็นชาตินิยมเปรียบได้กับ
ภูมิคุ้มกันชีวิต ปัจเจกชน ครอบครั้ว ชุมชน สังคม
จนถึงประเทศชาติ

คนไทยเรียนประวัติศาสตร์ไทยน้อยมาก
ความรู้สึกรักชาติก็รักชาติแต่ปากท่องบ่น รักชาติ
เวลาอื่นทำความเคารพเพลงชาติ เพลงสรรเสริญ
พระบารมี แต่คนไทยไม่มีความรู้สึกชาตินิยม
รัฐบาลจะต้องสอนให้คนไทยเรียนรู้ประวัติศาสตร์
ให้มากขึ้น รู้สึกถึงความเป็นชาตินิยม

**ความรู้สึกรักชาติและชาตินิยมจะช่วยป้องกัน
ภัยอันตรายได้ทุกรูปแบบ**

ประวัติศาสตร์ไทยในยุคสมัยกรุงศรีอยุธยา
ข้าศึกหรือภัยอันตรายของไทยคือ กองทัพพม่าที่เข้ามา
รุกรานหวังจะยึดกรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองขึ้น กรุงศรีอยุธยา
ถูกพม่าตีแตกถึงสองครั้ง จะเห็นได้ว่าพม่าคือภัยที่มา
จากเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกัน

เมื่อถึงยุครัตนโกสินทร์ในรัชกาลที่ 4 และที่
5 ศัตรูหรือภัยอันตรายมาจากอังกฤษและฝรั่งเศส
ประเทศในแถบยุโรป ดินแดนไกลโพ้นทะเลที่ใช้
เรือรบ เรือปืน พร้อมด้วยทหารที่ถือปืนกลไฟเทียว
ไล่ล่าเมืองขึ้น ไทยจำต้องยินยอมเสียดินแดน
บางส่วนเพื่อไม่ให้ฝรั่งยึดครองประเทศ ไม่ยอมเสีย
เอกราช

ในอดีตคนไทยมีความรักชาติมาก เมื่อเสีย
เอกราชให้แก่พม่าในคราวเสียกรุงทั้งสองครั้ง
คนไทยก็สามารถกู้เอกราชกลับคืนมาได้ และใน
คราวที่ฝรั่งล่าเมืองขึ้น ประเทศไทยก็ไม่ตกเป็น
เมืองขึ้นของฝรั่ง จึงยังคงรักษาเอกราชไว้ได้

แต่ในปัจจุบันคนไทยรักชาติอย่างเดียวยังไม่พอ
เพราะว่าศัตรูหรือภัยอันตรายมาใน “รูปแบบใหม่”
ที่ไม่ถืออาวุธ ไม่มีกองทัพจากต่างชาติยกกำลังเข้ามา
แต่ถือเงิน ถือทุน เข้ามา คือ “ใช้เงินตราเป็นอาวุธ”
การต่อสู้ของคนไทยก็ต้องสู้ใน “รูปแบบใหม่” คือ
ให้คนไทย “ติดอาวุธทางปัญญา” คือ สอนให้
คนไทยมีนิสัย “ชาตินิยม”

การใช้เงินตราเป็นอาวุธของต่างชาติก็คือ
ให้ทุกประเทศเปิดเสรีทางธุรกิจทุก ๆ ด้าน รวมทั้ง
ไทยด้วยก็ต้องปฏิบัติตาม

ประเทศที่พัฒนาแล้วได้อาศัยเงินตราเป็น
อาวุธ ใช้ทุนที่เหนือกว่าเข้าไปยึดครองเศรษฐกิจ
ประเทศที่อ่อนด้อยกว่าในภูมิปัญญา ประเทศที่อ่อน
ด้อยกว่าก็หลงดีใจว่าประเทศเราต้องเจริญแน่ เพราะ
มีต่างชาตินำเงินมาลงทุน ผลสุดท้ายประเทศที่
ต่างชาติเข้าไปลงทุนมาก คนในชาติกลับมีฐานะ
แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด คือ **คนกลุ่มหนึ่งรวยล้นฟ้า
คนส่วนใหญ่ยากจน** คนกลุ่มที่รวยคือกลุ่มที่
สนับสนุนต่างชาติเข้ามาลงทุน โดยมีผลประโยชน์
ร่วมกับบริษัทต่างชาติด้วย ส่วนคนส่วนใหญ่ยากจน
เพราะเป็นผู้ซื้อ ผู้บริโภค ผลผลิตจากทุน

**คนไทยส่วนใหญ่รักชาติแต่ไม่มีความเป็น
ชาตินิยม** ดังเช่นบางประเทศที่มีลักษณะรักชาติและ
ชาตินิยม อาทิ ญี่ปุ่น เกาหลี อิสราเอล การที่คนไทย
ไม่มีความเป็นชาตินิยมจึงเสียเอกราชทางเศรษฐกิจ
โดยไม่รู้ตัว

ถ้าคนไทยสร้างลักษณะนิสัยหรือความรู้สึก
ชาตินิยมให้เกิดขึ้นก็จะช่วยเป็นเกราะป้องกัน
ภัยอันตรายได้ทุกรูปแบบ จึงขอยกตัวอย่างบางประเทศ
ที่มีทั้งความรักชาติและชาตินิยมให้เรียนรู้

ญี่ปุ่น มีพื้นที่ 360,143 ตารางกิโลเมตร
ประชากร 127,333,002 คน (พ.ศ.2547)
โดยเฉลี่ยประชากรต่อพื้นที่ 353 คน/
ตารางกิโลเมตร

ชาวญี่ปุ่นมีความรักชาติและความเป็นชาตินิยมสูงมาก ชาวญี่ปุ่นจะใช้ของที่ผลิตขึ้นในประเทศของตน อุดหนุนร้านค้าของตน เมื่อมีการเปิดการค้าเสรี ถอดกำแพงภาษี แต่รัฐบาลญี่ปุ่นจะไม่ยอมให้ข้าวจากต่างประเทศเข้าไปขายแข่งกับข้าวในประเทศที่ชาวนาญี่ปุ่นเป็นผู้ปลูก จึงตั้งกำแพงภาษีเฉพาะข้าวสูงมาก เพื่อปกป้องอาชีพเกษตรกร

ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ต่างชาติ คาร์ฟูร์ (Carre four) ของฝรั่งเศส จำนวน 8 แห่ง เข้าไปเปิดขายในญี่ปุ่น ค่าขายแล้วขาดทุนต้องล้มเลิกกิจการ เนื่องจากคนญี่ปุ่นส่วนใหญ่ไม่อุดหนุน เพราะความรักชาติและความเป็นชาตินิยมของญี่ปุ่น ปัจจุบันญี่ปุ่นมีเศรษฐกิจโตเป็นอันดับที่ 2 ของโลก

เกาหลีใต้ มีพื้นที่ 98,480 ตารางกิโลเมตร
ประชากร 48,598,175 คน (พ.ศ.2547)
โดยเฉลี่ยประชากรต่อพื้นที่ 493 คน/
ตารางกิโลเมตร

ชาวเกาหลีมีความรักชาติและชาตินิยมสูงมาก คนเกาหลีจะไม่ยอมใช้สินค้าที่ผลิตจากต่างชาติ ถ้าเกาหลีผลิตเองได้ ตัวอย่างเช่น รถยนต์ที่วิ่งอยู่ในเกาหลีมีอยู่ 2 ยี่ห้อใหญ่ ๆ คือ ฮุนได และแดวู คนที่ไปเที่ยวเกาหลีพยายามจะหารถยนต์ยี่ห้ออื่น ๆ ที่ไม่ได้ผลิตจากคนเกาหลีก็หาไม่พบ เกาหลีสามารถผลิตสินค้าอุตสาหกรรมไล่ทันญี่ปุ่นแล้วในปัจจุบัน

ปัจจุบันเกาหลีมีเศรษฐกิจโตเป็นลำดับที่ 11 ของโลก ทั้ง ๆ ที่เป็นประเทศเล็ก มีพื้นที่น้อย

ประชากรก็ไม่มาก แต่เศรษฐกิจโตเร็วมาก ญี่ปุ่นผลิตอะไรก็ได้ เกาหลีก็ผลิตได้

ประวัติศาสตร์เกาหลีที่เคยถูกจีนและญี่ปุ่นยึดครอง ทำให้คนเกาหลีใช้เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์เป็นบทเรียนในการสร้างชาติขึ้นมาใหม่ ให้คนเกาหลีทุกคนรักชาติและมีความรู้สึกชาตินิยม

อิสราเอล มีพื้นที่ 22,145 ตารางกิโลเมตร
ประชากร 7,100,000 ล้านคน (พ.ศ.2549)
โดยเฉลี่ยประชากรต่อพื้นที่ 321 คน/
ตารางกิโลเมตร

ชาวยิวที่อาศัยอยู่ในประเทศอิสราเอลมีความรักชาติและชาตินิยมสูงมาก เพราะอาศัยประวัติศาสตร์เป็นบทเรียน ก่อนสงครามโลกครั้งที่สองที่ยังไม่มีประเทศอิสราเอล ชาวยิวที่อาศัยอยู่ในเยอรมันถูกฮิตเลอร์ ผู้นำเยอรมันสังฆาตาย ประมาณ 6 ล้านคน เมื่อยิวสร้างประเทศหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เกิดความรักชาติและความเป็นชาตินิยมสูง จากคำบอกเล่าของนายอัมรินทร์ คอมันตร์ ซึ่งเป็นนักธุรกิจระหว่างประเทศได้ไปประเทศอิสราเอลถึง 40 ครั้ง ได้เล่าว่า ชาวยิวทุกคนต้องเป็นทหารทั้งชายและหญิง เมื่อถึงอายุครบเกณฑ์ ผู้ชายจะต้องเป็นทหาร 3 ปี และผู้หญิงต้องเป็นทหาร 2 ปี ชาวยิวรักภาษาฮิบรู ซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ ร้านขายหนังสือ ประมาณ 85% เป็นภาษาฮิบรู รัฐบาลอิสราเอลส่งเสริมให้มีการแปลหนังสือต่างประเทศเป็นภาษาฮิบรู ในด้านเศรษฐกิจประเทศอิสราเอลไม่ยอมให้มีร้านค้าปลีกข้ามชาติเด็ดขาด

ความรักชาติและชาตินิยมของชาวยิว จึงทำให้คนอิสราเอลเกือบทุกคนมีฐานะทางเศรษฐกิจดี

มีบ้าน รถยนต์ มีเงินเก็บออม ชาวนาและคนจับเต็กซ์ที่มีเงินพอที่จะไปท่องเที่ยวต่างประเทศ

เมื่อขาดความรักชาติและชาตินิยม ความล้มจมก็ตามมา

ประเทศอาร์เจนตินาเป็นตัวอย่างของการขาดความรักชาติและความเป็นชาตินิยม ประกอบกับได้รับรัฐบาลที่คดโกง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง จึงเกิดการล่มสลายทางเศรษฐกิจสูญเสียเอกราชทางเศรษฐกิจให้แก่ต่างชาติ

ประเทศอาร์เจนตินาเป็นประเทศที่มีพื้นที่มากทรัพยากรก็มามาก ประชากรมีน้อย ชาวอาร์เจนตินาไม่น่าจะมีปัญหาเรื่องเศรษฐกิจถึงขนาดมีคนอดน้ำตายเพราะขาดน้ำบริโภค จากข้อมูลเบื้องต้นของประเทศอาร์เจนตินา

อาร์เจนตินา มีพื้นที่ 2,791,810 ตารางกิโลเมตร
ประชากร 38,747,000 คน

(พ.ศ.2548)

โดยเฉลี่ยประชากรต่อพื้นที่

14 คน / ตารางกิโลเมตร

ถ้าเปรียบเทียบกับไทย

ไทย มีพื้นที่ 513,120 ตารางกิโลเมตร

ประชากร 63,389,730 คน

(พ.ศ.2551)

โดยเฉลี่ยประชากรต่อพื้นที่

122 คน / ตารางกิโลเมตร

มีการพูดกันว่าประเทศไทยอุดมสมบูรณ์และคนไทยใจบุญสุนทาน แม้แต่สุนัขก็ยังไม่มียวันอดตาย แล้วคนไทยจะอดตายได้อย่างไร แต่ทำไมคนอาร์เจนตินาจึงอดตาย ดังเช่นเคยมีหญิงแม่ลูกอ่อน

ไม่มีเงินซื้อน้ำให้ลูกกิน พยายามเดินไปขอน้ำจากเพื่อนบ้าน แต่ไปขอบ้านใดก็ไม่มีใครให้เพราะว่าน้ำดื่มมีราคาพอสมควร น้ำประปาสาธารณะก็ไม่มี เพราะว่าการประปาของอาร์เจนตินาขายสัมปทานให้ต่างชาติไปหมดแล้ว

ชาวอาร์เจนตินาขาดความรักชาติและความเป็นชาตินิยม จึงถูกทุนข้ามชาติกลืนเศรษฐกิจจนหมดสิ้น ดร.นิติภูมิ นวรัตน์ ได้ไปบรรยายที่วัดสวนแก้ว ในปี พ.ศ.2545 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศอาร์เจนตินาประสบวิกฤตเศรษฐกิจรุนแรงที่สุด คนออกมาเดินขบวนขับไล่ประธานาธิบดีเกือบทุกวัน ประเทศอาร์เจนตินาคำเนินนโยบายเศรษฐกิจที่ผิดพลาดคือ สิ่งที่เป็นสาธารณูปโภคและสาธารณูปการนำไปให้สัมปทานกับบริษัทต่างชาติจนหมดสิ้น เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท โรงกลั่นน้ำมัน แก๊ส สายการบิน รถไฟ ฯลฯ

นอกจากนี้ยังเปิดให้มีร้านค้าปลีกข้ามชาติ เช่น คาร์ฟูร์ ซึ่งมีกว่า 300 แห่งทั่วประเทศ ร้านค้าปลีกต่างชาตินำเงินออกนอกประเทศทุก ๆ วัน จึงเกิดปัญหาเศรษฐกิจ

วันนี้ชาวอาร์เจนตินา 39 ล้านคนเศษ ต้องกลายเป็นพลเมืองชั้นสองในประเทศของตน เพราะต่างชาติครอบครองเศรษฐกิจไว้จนหมดสิ้น ชาวอาร์เจนตินาคล้าย ๆ กับเป็นผู้อยู่อาศัยในบ้านที่ตนเองเคยเป็นเจ้าของ ทำกินในที่ ๆ ไม่ใช่ของตัวเอง เพราะว่าเป็นลูกจ้างใช้แรงงาน มีเรื่องที่ฟังแล้วตกใจมากคือ นายจอร์จ โซรอส มีที่ดินทำกินในอาร์เจนตินาถึง 1 ล้านไร่ อนิจจา! เมื่อเหลียวมาดูประเทศไทย คุณะคล้าย ๆ อาร์เจนตินาเข้าไปทุกที

เมื่อเรียนรู้อุตสาหกรรมประวัติศาสตร์ พบความผิดพลาดต้องรีบแก้ไข

บทเรียนประวัติศาสตร์ที่เป็นความผิดพลาดและควรนำความผิดพลาดมาเป็นครู แล้วรีบแก้ไขก็คือ การเปิดเสรีทางการเงิน การเปิดเสรีทางการค้า การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การออกกฎหมายให้ต่างชาติถือครองที่ดิน

การเปิดเสรีทางการเงิน เป็นสาเหตุทำให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ.2540 เกิดขึ้นจากรัฐบาลที่มีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรีได้เปิดเสรีทางการเงิน เพื่อหวังเงินทุนจากต่างประเทศจะไหลเข้าประเทศ ในปี พ.ศ.2533 จนเกิดวิกฤต “ต้มยำกุ้ง” ในปี พ.ศ.2540 วิกฤตต้มยำกุ้งลุกลามไปทั่วโลก

ความผิดพลาดในการเปิดเสรีทางการเงินทำให้ไทยเสียเอกราชทางเศรษฐกิจให้กับกองทุนไอเอ็มเอฟ ในวันที่ 14 สิงหาคม 2540 ที่ไทยทำสัญญากับ ไอเอ็มเอฟ ในยุคที่มีพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี กองทุนไอเอ็มเอฟให้ไทยกู้เงินในวงเงิน 1.7 หมื่นล้านดอลลาร์

การเปิดเสรีทางการเงิน ทำให้ทรัพย์สินหรือไฟแนนซ์ 56 แห่ง พร้อมทั้งธนาคารเกิดหนี้สูญ ไฟแนนซ์ 56 แห่งต้องถูกปิดกิจการ ธนาคารเกิดหนี้สูญจึงต้องเพิ่มทุนอีกมหาศาล จึงเปิดโอกาสให้กองทุนเพื่อความมั่นคงของสิงคโปร์เข้ามาซื้อหุ้นจนมีหุ้นมากที่สุดธนาคารพาณิชย์ของไทย เท่ากับว่าสิงคโปร์เข้ายึดธนาคารของไทยไปแล้ว

เมื่อไทยเข้าสู่กองทุน ไอเอ็มเอฟ ๆ จะให้ไทยลงนามหนังสือแสดงเจตจำนง ที่จะทำตามคำแนะนำที่ละฉบับ จนกว่าจะแก้ปัญหาเศรษฐกิจ

การเงินได้ รัฐบาลไทยจึงได้ออกกฎหมาย 11 ฉบับตามคำแนะนำในจำนวนนี้ มีกฎหมายเปิดเสรีทางการค้า กฎหมายแปรรูปรัฐวิสาหกิจ กฎหมายให้ต่างชาติมีสิทธิครอบครองที่ดินทำกิน

การเปิดเสรีทางการค้า นำพาให้ไทยต้องเสียเอกราชทางเศรษฐกิจ

ก่อนที่ไทยจะเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ.2540 สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นมหาอำนาจทั้งทางทหารและทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอำนาจทางทหาร อเมริกามีแสนยานุภาพอันเกรียงไกร ไม่มีชาติใดมาท้าทายได้ หลังจากสหภาพโซเวียตรัสเซียได้ล่มสลายแตกออกเป็น 15 ประเทศ ในปี พ.ศ.2534 สหรัฐอเมริกาจึงได้ฉวยโอกาสที่จะครอบงำเศรษฐกิจโลก โดยใช้นโยบายการเปิดการค้าเสรีได้สร้าง “ฉันทามติวอชิงตัน” (Washington Consensus) ขึ้นมาเป็นอาวุธที่จะใช้รุกราน ครอบงำประเทศอื่น

พ่าย พ วนาสุวรรณ (สนธิ ลิ้มทองกุล) ได้ตอบคำถามที่มีผู้ใช้นามแฝงว่า นายฉนวน งามมาว่า “ฉันทามติวอชิงตัน” ใครคิดขึ้นมา และเป็นฉันทามติของใคร

พ่าย พ วนาสุวรรณ ได้ตอบคำถามลงในหนังสือ “เปลือยอเมริกา” ดังข้อความดังนี้

ฉันทามติแห่งวอชิงตันเป็น “เมฆนโยบาย” ที่ประมวลโดย จอห์น วิลเลียมสัน นำเสนอในปี พ.ศ.2532 ถือเป็นประกาศชัยชนะของระบบทุนนิยมที่มีต่อระบบสังคมนิยม

ฉันทามติวอชิงตัน ประกอบด้วย 4 เสาหลักคือ

Liberalization : เปิดเสรีด้านการค้า และการเงินระหว่างประเทศ

Stabilization : ทำให้เกิดความมั่นคงในระบบเศรษฐกิจ

Privatization : ถ่ายโอนการผลิตจากภาครัฐบาลไปสู่ภาคเอกชน

Deregulation : ลดการควบคุมและการกำกับระบบเศรษฐกิจและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

พื้นฐานเหล่านี้ถ่ายถอดออกมาเป็นนโยบายอย่างเช่น การเปิดเสรีทางการเงิน การสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ ลดข้อบังคับทางธุรกิจ อัตราภาษีต่ำ นโยบายการคลังเข้มงวด แปรรูปรัฐวิสาหกิจสู่มือเอกชน และตลาดแรงงานที่ยืดหยุ่น

การประมวลและการนำเสนอของ “จอห์น วิลเลียมสัน” อยู่ในช่วงยุคสุดท้ายของอดีตประธานาธิบดี **จอร์จ บุช** (พ่อของจอร์จ ดับเบิลยู บุช) และยุคต้นของอดีตประธานาธิบดี **บิล คลินตัน** เป็นนโยบายที่เข้าทางกลุ่มทุนที่มีความกระสันจะขยายธุรกิจขยายการลงทุน เพื่อกอบโกยเงินให้ได้ทั่วทุกมุมโลก

หลักของฉันทามติกรุงวอชิงตัน เชื่อว่าโลกจะดีขึ้นและประชาธิปไตยเสรีนิยมจะปกครองทั่วโลกได้ก็ต่อเมื่อทุก ๆ ชาติในโลกนี้ต้องเปิดเสรีทั้งหมด การเงิน การค้า การเดินทาง โดยไม่มีกฏเกณฑ์ภายในมาบังคับ ข้อจำกัดใด ๆ ทั้งสิ้นรวมทั้งบีบไม่ให้มีการอุดหนุนหรือแทรกแซงกลไกทางเศรษฐกิจทุกรูปแบบ

ฉันทามติวอชิงตันส่งพลังมหาศาล

ประเทศอาร์เจนตินา ได้ตกเป็นเหยื่อของ “ฉันทามติวอชิงตัน” โดยไม่รู้ตัวเพราะความไม่รู้เท่าทัน

ของผู้นำประเทศและความเห็นแก่ได้ส่วนตนของผู้นำ นำประเทศเปิดเสรีทุกด้านเพื่อหวังเงินลงทุนโดยขายรัฐวิสาหกิจให้เอกชนด้วยวิธีการต่างๆ ให้สัมปทานบริษัทต่างชาติ นำรัฐวิสาหกิจแปรรูปซื้อขายในตลาดหุ้น เปิดให้ร้านค้าปลีกต่างชาติเข้าไปทำการค้าปลีกได้โดยเสรี ปรากฏว่าห้างค้าปลีก Carrefour (คาร์ฟู) กระจายอยู่ทั่วประเทศจำนวน 300 กว่าแห่ง ยึดครองการค้าปลีกอาร์เจนตินา อาร์เจนตินาล้มสลายเพราะเปิดเสรี

การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ บุคคลที่เป็นรัฐบาลและผู้บริหารรัฐวิสาหกิจมักจะได้ประโยชน์จากการแปรรูปดังกล่าวของนายอัมรินทร์ คอมันตร์ ได้ไปพูดที่ห้องประชุมวุฒิสภา ใน พ.ศ.2549 ผู้ที่ได้รับเชิญไปฟังประกอบด้วย อาจารย์จาก TDR I เจ้าหน้าที่ระดับสูงจากกระทรวงการคลัง สื่อมวลชนและอาจารย์มีชื่อหลายคน มีผู้เข้าฟังประมาณ 200 คน มี ส.ว. ส.ส. พนักงานรัฐวิสาหกิจและประชาชน นายอัมรินทร์ ได้ถามคำถามต่อผู้ฟังในที่ประชุมว่า “ช่วยบอกผมว่า มีประเทศใดในโลกนี้ที่แปรรูปรัฐวิสาหกิจไปแล้ว ผู้บริหารประเทศเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องบางคนไม่ได้รับผลประโยชน์อันมิชอบอย่างมหาศาล ประชาชนไม่ได้รับความเดือดร้อนและหุ้นหรือกิจการไม่ตกอยู่ในมือต่างชาติ”

เมื่อเหลียวหลังมาดูการแปรรูป ปตท. แล้วทุกๆ คนก็นึกถึง “บางอ้อ” ขึ้นมาทันที

ประเทศไทยก็ติดกับดัก “ฉันทามติวอชิงตัน” เหมือนกัน เริ่มจากเปิดการเงินเสรีปี พ.ศ.2533 ในยุคพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี แล้วเกิดวิกฤตการเงินในปี พ.ศ.2540 ในยุคพลเอกชวลิต เป็นนายกรัฐมนตรี พอถึงเดือนพฤศจิกายน

2540 พลเอกชวลิต ลาออกจากนายกรัฐมนตรื ต่อมา นายชวน หลีกภัย ได้เป็นนายกรัฐมนตรื ภายหลังจากที่พลเอกชวลิตได้นำประเทศไทยไป จ้างองกับกองทุน IMF เมื่อเดือนสิงหาคม 2540 แล้ว นายชวนได้เป็นนายกรัฐมนตรืแบบ “ทุกขลาภ” เพราะต้องมาแก้วิกฤตเศรษฐกิจ

และในปี พ.ศ.2542 รัฐบาล ชวน หลีกภัย ที่มีรัฐมนตรืกระทรวงการคลังชื่อ นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ ก็ได้ออกกฎหมายที่เรียกว่า กฎหมายขายชาติ 11 ฉบับ กฎหมายเหล่านี้ถูก IMF แนะนำให้ออก ไทยต้องเปิด “การค้าเสรี” เสรีจนประเทศต้องเสียเอกราชทางเศรษฐกิจให้แก่ ต่างชาติ เป็นที่น่าสังเกตว่า การที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกา ออก “ฉันทามติวอชิงตัน” เมื่อปี พ.ศ.2532 ผลที่ ตามมาจนถึงขณะนี้คือ พ.ศ.2552 ฉันทามติวอชิงตัน ส่งผลต่อประชาชนของแต่ละประเทศอย่างไรบ้าง

ใครได้ใครเสีย จากฉันทามติวอชิงตัน

ประเทศที่ได้ประโยชน์ ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน เกาหลี สิงคโปร์ อินเดีย ประเทศเหล่านี้ ได้เปรียบดุลการค้าจากต่างประเทศอย่างมาก จากการค้าเสรี

ส่วนประเทศที่เสียผลประโยชน์ ได้แก่ อาร์เจนตินา เม็กซิโก ไทย สหรัฐอเมริกา จากการค้าเสรี

จีนได้รับประโยชน์อย่างมหาศาล เพราะค่าแรงที่ถูกจึงผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้า เกษตรไปตีตลาดทั่วโลก ตีตลาดในอเมริกา ทำให้ สินค้าขายไม่ได้ ต้องเลิกกิจการ การค้าเสรีทำให้จีน มีเงินทุนดอลลาร์สำรองมหาศาลมากที่สุดในโลก

ญี่ปุ่น เกาหลี ก็ได้ประโยชน์อย่างมากได้ ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมออกจำหน่ายได้ทั่วโลก รดยนต์จากญี่ปุ่นและเกาหลี ราคาถูกกว่าที่ผลิตใน อเมริกา คนอเมริกาจึงหันมาซื้อรถจากญี่ปุ่นและ เกาหลีเพราะถูกกว่า และใช้น้ำมันน้อยกว่า บริษัท รดยนต์ในค่าย G.M. ฟอร์ด ไครสเลอร์ ยอดขาย รดยนต์ตก

สิงคโปร์ มีกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติเทมาเล็ก โฮลดิ้งและจีไอซี ออกไปลงทุนทั่วโลก กองทุน 2 กอง ทุนนี้ได้มาซื้อกิจการลงทุนในประเทศไทย เช่น ซื้อชินคอร์ป ซื้อหุ้นและถือหุ้นส่วนใหญ่ธนาคาร พาณิชย์ในประเทศไทย ซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ สิงคโปร์จึงเป็นประเทศที่ร่ำรวยมาก ซื้อทุกอย่างถ้า มองเห็นผลกำไร คนสิงคโปร์ค้าขายเก่ง เพราะว่ รัฐบาลมีนโยบายให้คนสิงคโปร์พูดได้ 3 ภาษา

อินเดีย ได้ประโยชน์เนื่องจากคนอินเดีย ส่วนใหญ่พูดภาษาอังกฤษได้และค่าแรงงานถูก บริษัทต่างชาติจึงหันไปลงทุนผลิตชิ้นส่วนสินค้า อุตสาหกรรมที่อินเดียเพื่อการส่งออก คนอินเดียจึงมี งานทำมากขึ้นและมีรายได้เพิ่มขึ้น บริษัทใหญ่ๆ ใน สหรัฐอเมริกาได้เปลี่ยนฐานผลิตสินค้าอุตสาหกรรม ไปอยู่ที่อินเดีย

อาร์เจนตินา เสียประโยชน์จากฉันทามติ วอชิงตัน เพราะเปิดเสรีทุกอย่าง จนประเทศล่ม สลายทางเศรษฐกิจ

เม็กซิโก เปิดเสรี จนกระทั่งเศรษฐกิจตกอยู่ในมือชาวต่างชาติ คนเม็กซิโกว่างงานมาก จนต้อง ลักลอบเข้าอเมริกาเพื่อไปหางานทำ เศรษฐกิจ เม็กซิโกเกือบจะล่มสลาย

ประเทศไทยเสียประโยชน์ จากการเปิด การเงินเสรี ก็ทำให้เกิดวิกฤต “ต้มยำกุ้ง” และตามมา ด้วยการค้าเสรีทำให้ร้านค้าปลีกข้ามชาติเข้ายึดครอง เศรษฐกิจไทย ประมาณ 60 %

การเปิดเสรีทางการค้า ทำให้ห้างค้าปลีก ยักษ์ใหญ่ข้ามชาติ เช่น TESCO Lotus ของอังกฤษ Carre four, Big C ของฝรั่งเศส makro ของเนเธอร์แลนด์ 7-ELEVEN ของสหรัฐร่วมกับ CP ยึดครองเศรษฐกิจไทย รัฐบาลไทยก็ไม่ยอมทำอะไรช่วยร้านค้าของไทย กลับอ้างว่า เป็นการค้าเสรี เสรีอะไรกัน เสรีแบบนี้ อย่ามีเสียดีกว่า เสรีแล้วคนไทยต้องเสียเอกราชทาง เศรษฐกิจก็อย่าเสรีมันเลย

นายอัมรินทร์ คอมันตร์ ได้กล่าวว่า ประเทศที่มี รัฐบาลที่รักชาติรักประชาชน รักการทำมาหากิน ของคนในชาติ เขาจะหวงสิทธิการทำมาหากินของ ประชาชน เช่น อิสราเอล นอร์เวย์ ไม่ยอมให้มี ร้านค้าปลีกข้ามชาติแม้แต่ร้านเดียว ที่อิตาลี ร้านค้าปลีกข้ามชาติต้องตั้งอยู่ที่ไกลๆ นอกเมือง เช่น ที่กรุงโรม ร้านค้าปลีกข้ามชาติต้องตั้งอยู่ห่างจากตัวเมือง 30 กิโลเมตร แล้วทำไมรัฐบาลไทยไม่อ้างประเทศ อิสราเอล นอร์เวย์ หรืออิตาลีบ้าง เพื่อปกป้องคนไทย

ส่วนร้านค้าปลีกต่างชาติถ้าเข้าไปตั้งในญี่ปุ่น หรือเกาหลี ต้องเจ๊งแน่ เพราะคนทั้งสองชาตินี้เขา รักชาติและมีความเป็นชาตินิยม อันที่จริงคนไทยก็ รักชาติแต่ขาดความเป็นชาตินิยม การสอนประวัติศาสตร์ ให้คนไทยเรียน จะต้องเน้นความเป็นชาตินิยม เพิ่มเติมเข้าไปด้วย เพื่อป้องกันเอกราชของชาติไทย

เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ผู้เขียนขอ เสนอคำขวัญเพื่อเป็นเข็มทิศในการดำเนินชีวิตแก่ คนไทย เพื่อให้รักชาติและชาตินิยมว่า “กินของไทย

ใช้ของไทย อุดหนุนร้านค้าของคนไทย เกี่ยวเมืองไทย เพื่อให้ไทยเจริญ”

ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งออกนโยบาย “ฉันทามติวอชิงตัน” กลับกลายเป็นประเทศเสีย ประโยชน์อย่างมาก เป็นไปได้อย่างไร? ในเมื่อ ตนเองเป็นผู้สร้างกฎกติกาทางการค้าขึ้นมาเอง

ฉันทามติวอชิงตันที่เริ่มในปี พ.ศ.2532 โดยที่ผู้นำสหรัฐอเมริกา และบรรดานายทุนใหญ่ที่มี อิทธิพลเหนือผู้นำก็คิดด้านเดียวว่า อเมริกาเป็นเจ้า โลก เป็นอภิมหาอำนาจอันดับ 1 ทั้งทางทหารและ เศรษฐกิจ อเมริกาจะใช้บรรษัทข้ามชาติเข้าไปทำ กำไรจากต่างประเทศ ประเทศใดจะกล้าขัดขวาง โดยไม่เฉลียวใจว่า อเมริกาก็ต้องเปิดเสรีเหมือนกัน

ภายในเวลา 20 ปี ก็ปรากฏผลแล้วว่า อเมริกา กลับเป็นฝ่ายเสียเปรียบดุลการค้ามากมาย มหาศาลให้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี สิงคโปร์ ได้หวั่น สิ้นค้าจากประเทศดังกล่าวราคาถูกลงกว่า เข้าไปยึด ตลาดอเมริกาจนสินค้าที่ผลิตในอเมริกาขายได้ น้อยลง ต้องปิดกิจการจนกระทั่งคนอเมริกันต้องว่างงานเป็นจำนวนมาก และเป็นส่วนหนึ่งที่ ก่อให้เกิดเศรษฐกิจอเมริกาวิกฤตอย่างหนัก

สหรัฐอเมริกาเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2551 และวิกฤตหนักที่สุด เนื่องจากบริษัทยักษ์ใหญ่ ในอเมริกาหลายบริษัท ประกอบธุรกิจขาดทุน อยู่ไม่ได้ต้องปิดกิจการ คนตกงานทั้งหมด บางบริษัท ลดการผลิต ก็ต้องปลดคนงานบางส่วน คนอเมริกัน ตกงานจำนวนมาก

บริษัท เลห์แมน บราเธอร์ เป็นบริษัทที่ ปล่อยสินเชื่อบริษัทล้มละลาย เกือบเงินลูกหนี้ไม่ได้

จึงมีหนี้สูญจำนวนมาก บริษัทเกือบจะล้มละลาย จนรัฐบาลต้องเข้าช่วยเหลือโดยอัดเงินเข้าไป

รัฐบาลโอบามา รู้ตัวแล้วว่า การเปิดเสรีทุกด้านอเมริกานั้นแหละเศรษฐกิจจะต้องล่มสลาย จึงเกิดความคิดจะกีดกันทางการค้าขึ้นมาบ้างแล้ว แล้วไทยล่ะได้บทเรียนอะไรบ้างจากการเปิดเสรีทางการเงิน จึงเกิดวิกฤตต้มยำกุ้ง ผลจากวิกฤตต้มยำกุ้ง ไทยจึงถูกบังคับให้ต้องเปิดเสรีทางการค้า ทำให้ร้านค้าปลีกล่มสลาย จนเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในมือต่างชาติ แล้วรัฐบาลยังไม่ยอมทำอะไรทั้งๆที่บรรดาร้านค้าโชห่วย (ร้านค้าปลีก) ร้องตะโกนเสียงแห่งน้ำตาไหลอาบแก้ม จนไม่มีอะไรเหลืออีกแล้ว นี่หรือเมืองพุทธ รัฐบาลทนอยู่ได้อย่างไร รัฐบาลทุกรัฐบาลที่บอกว่าจะเข้ามาแก้ไขทุกข์ยากของประชาชน ประชาชนต้องมาก่อนหมายความว่าอย่างไร

การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ใน รัฐบาล ที่มีพรรคไทยรักไทยบริหารประเทศ ได้แปรรูปรัฐวิสาหกิจเข้าตลาดหลักทรัพย์ ออกขายหุ้น รัฐวิสาหกิจให้เอกชนทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือต่างชาติ รัฐวิสาหกิจที่ถูกแปรรูปเข้าซื้อขายเป็นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ได้แก่ ปตท. การบินไทย ทศท. กสท. การเดินเรือ อสมท. ท่าเรือแหลมฉบัง ฯลฯ

การแปรรูป ปตท. ทำกำไรให้กับผู้ถือหุ้น ปตท. อย่างมาก วันที่เปิดให้มีการจองหุ้น ประชาชนจำนวนมากไปเฝ้ารอที่ธนาคาร เพื่อจองหุ้น ปตท. ตั้งแต่ตี 5 ที่หน้าธนาคาร เมื่อถึงเวลาเปิดจองหุ้นภายในระยะเวลา 1 นาที 37 วินาที หุ้นก็ขายหมดเกลี้ยง ต่อมาสื่อมวลชนนำเสนอข่าวจองหุ้นว่า มีนามสกุลหนึ่งที่เป็นญาติของรัฐมนตรี เฉพาะรายเดียวจองหุ้นได้ 7 ล้านหุ้น ราคาจองหุ้น

ในวันนั้น ราคาหุ้นละ 35 บาท ปัจจุบันราคาหุ้นอยู่ประมาณ 200 บาทผู้ที่ซื้อหุ้นในราคา 35 บาท ก็จะกำไรมหาศาลถ้าขายต่อ การแปรรูป ปตท. ทำให้ราคาน้ำมันสูงขึ้นเพราะต้องทำกำไรสูงเพื่อประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้น ไม่ใช่ประโยชน์ของผู้บริโภคอีกต่อไป

การแปรรูป ปตท. ถือเป็น การขายสมบัติของชาติ เพราะว่าเดิมทีก็เป็นทรัพย์สินของประชาชน แล้วนำทรัพย์สินไปขายถูกๆ เพื่อให้ผู้ถือหุ้นไปทำกำไรต่อ เพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้นเมื่อไปดูรายชื่อผู้ถือหุ้นก็ปรากฏว่ามี 15 วงศ์ตระกูลที่เป็นเจ้าของหุ้น ปตท. ที่เป็นรัฐบาลในขณะนั้น

การแปรรูป การเป็นไทย การบินไทยถือเป็นศักดิ์ศรีและหน้าตาของคนไทย การเอาทรัพย์สินของประชาชนไปเข้าตลาดหุ้นให้เอกชนหาผลประโยชน์ ความภาคภูมิใจของคนไทยก็หมดไป คำขวัญการบินไทยที่ว่า “รักคุณเท่าฟ้า” คนไทยส่วนใหญ่จึงรู้สึกเฉยๆ กับคำขวัญดังกล่าว

การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ สมควรที่จะทำได้โดยพิจารณาเป็นรายๆ ไป รัฐวิสาหกิจที่ให้บริการสาธารณะไม่มีการแข่งขัน เช่น ประปา ไฟฟ้า รถไฟ ปตท. ฯลฯ ไม่สมควรแปรรูป รัฐวิสาหกิจที่เป็นหน้าตาและศักดิ์ศรีของประเทศ เช่น การบินไทย การเดินเรือไทย ไม่ควรแปรรูป รัฐวิสาหกิจที่ควบคุมข้อมูลข่าวสารถือเป็นความมั่นคง เพราะว่า ข้อมูลข่าวสารเป็นอาวุธควรจะดูแลและควบคุมอย่างใกล้ชิด เช่น “ดาวเทียมไทยคม” ของไทยควรจะให้หน่วยงานความมั่นคงควบคุม

ส่วนรัฐวิสาหกิจที่เป็นภาระให้แก่รัฐ และไม่เกี่ยวกับความมั่นคงเช่น ขสมก. อสมท. ฯลฯ ก็สมควรแปรรูปให้เอกชนบริหาร

การออกกฎหมายให้ต่างชาติถือครองที่ดิน

รัฐบาลทักษิณ มีความคิดที่จะให้ต่างชาติถือครองที่ดินให้ชาวต่างชาติได้ใช้ประโยชน์จากที่ดินในประเทศไทย โดยออกกฎหมายให้เป็น “เศรษฐกิจพิเศษ” หมายความว่าให้ต่างชาติเอาที่ดินประกอบธุรกิจโดยเสียค่าเช่าให้แก่รัฐ เมื่อไม่นานมานี้มีชาวอาหรับกลุ่มหนึ่งได้มาคุยที่ที่สุพรรณบุรี เพื่อขอเช่าทำนา แต่ได้ถูกชาวนาสุพรรณบุรีต่อต้านไม่ยอมให้ต่างชาติเช่าที่นา โดยอ้างว่าชาวนาสุพรรณบุรียังขาดที่ทำนา ถ้าปล่อยให้ต่างชาติเช่าที่นา คงจะให้ราคาที่สูงกว่าให้ชาวนาเช่า ชาวนาก็ห่มดอซีพทำนา

การออกกฎหมายให้ต่างชาติถือครองที่ดินตามกำหนดเวลาควรยกเลิกกฎหมายฉบับนี้ได้แล้ว เพราะที่นี้ประเทศไทย บรรพบุรุษของไทยได้เสียเลือดเสียเนื้อ ยอมสละชีวิตเพื่อรักษาแผ่นดินไทยไว้ให้ลูกหลาน ไม้ไซไว้ให้ชาวต่างประเทศหรือคนไทยบางคนหาผลประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงบรรพบุรุษที่มอบผืนแผ่นดินไทย แผ่นดินทอง แห่งนี้ไว้ให้

เรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทยไม่พอเสียแล้ว

โลกในยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคข้อมูลข่าวสารโลกมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมาก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ใดๆ ในโลก สามารถสื่อสารให้รับรู้ได้ทั่วถึงกันหมด คนที่ขาดการรับรู้การเปลี่ยนแปลงของโลก ถือว่าตกโลก ตามเหตุการณ์ไม่ทัน ย่อมตกเป็นเหยื่อคนอื่นได้ง่าย การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทยอย่างเดียวไม่พอ ต้องเรียนรู้ประวัติศาสตร์ต่างชาติด้วย เพื่อให้คนในชาติเห็นประโยชน์จากความรักชาติและชาตินิยม เพื่อให้เป็นภูมิคุ้มกันคนในชาติ หรือประเทศชาติ การมีชีวิตอยู่กับโลกในยุคปัจจุบันเพื่อ

ความอยู่รอดปลอดภัยของประชาชนและประเทศชาติ รัฐบาลจะต้องให้คนไทยได้เรียนประวัติศาสตร์ไทย และประวัติของบางประเทศที่มีลักษณะความรักชาติและความรู้สึกชาตินิยม

ถ้าคนไทยไม่เรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทยและประวัติศาสตร์ของชาติที่มีลักษณะชาตินิยม ความรักชาติและชาตินิยมก็เกิดขึ้นไม่ได้ เมื่อความรักชาติและชาตินิยมเกิดขึ้นไม่ได้ ก็จะเป็นเหตุให้ประเทศไทยต้องสูญเสียเอกราชทางเศรษฐกิจ ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

บทสรุป

ประเทศไทยตั้งอยู่บนแผ่นดินสุวรรณภูมิหรือดินแดนแหลมทอง แหลมทองแห่งนี้มีประวัติศาสตร์ไทยที่ยาวนานประมาณ 800 ปี แผ่นดินแหลมทองแห่งนี้เป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติทั้งบนบก ในน้ำ และในทะเล ดินแดนแห่งนี้ได้ให้กำเนิดสิ่งมีชีวิตที่หลากหลายอาศัยอยู่ มีคนไทยที่มีลักษณะหลากหลายเชื้อชาติอยู่ผสมปนเปกันไป มีคนไทยที่นับถือศาสนาที่หลากหลายศาสนา ได้แก่ พุทธ อิสลาม คริสต์ ฮินดู และซิกข์ คนไทยทุกศาสนาอยู่กันด้วยความสงบสุข แม้ว่าจะนับถือศาสนาที่แตกต่างกัน และคนไทยทุกคนเคารพนับถือ พระมหากษัตริย์พระองค์เดียวกัน คนไทยจึงมีสถาบันหลัก คือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

สถาบันหลักทั้งสามได้หลอมรวมคนไทยให้มีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ตั้งแต่ยุคสุโขทัยเป็นราชธานี เมื่อปี พ.ศ.1762 มาถึงปัจจุบันเป็นเวลาเกือบ 800 ปี

ประวัติศาสตร์ 800 ปี ของการค้ารุ่งเรืองของชาติไทย เริ่มต้นที่กรุงสุโขทัย เป็นราชธานี ตามด้วยกรุงศรีอยุธยาแล้วมาที่กรุงธนบุรี และสุดท้ายที่กรุงรัตนโกสินทร์

ประวัติศาสตร์ไทยบันทึกถึงสงครามที่มีทั้งแพ้และชนะ ได้บันทึกถึงการเสียกรุงว่าเสียในสมัยใด ใครขึ้นมากอบกู้ ไทยต้องเสียกรุงถึง 2 ครั้ง ทั้ง 2 ครั้งเกิดขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี และศัตรูที่ทำให้ไทยเสียกรุงก็คือ พม่า

นอกจากนี้คนไทยก็มักจะจำได้เรื่อง การเสียดินแดนให้แก่อังกฤษ และฝรั่งเศส หลายๆ ครั้ง ในรัชกาลที่ 4 และที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ไทยต้องจำยอมเสียดินแดนเพื่อแลกกับเอกราช

เหตุการณ์ในอดีต ศัตรู หรือ ข้าศึกเข้ามายึดดินแดนไทย ด้วยกองทัพเข้ามาพร้อมกับอาวุธ การรบกับพม่าไทยก็พอจะสู้ได้ แต่การรบกับอังกฤษ และฝรั่งเศสที่มีอาวุธเหนือกว่า สู้ไปก็แพ้ ยอมเจรจาดีกว่าไทยจึงต้องเสียดินแดนถึง 14 ครั้ง

ในยุคโลกาภิวัตน์ ศัตรูของไทยที่จะเข้ามายึดดินแดนไทยไม่มีอีกแล้ว มีแต่จะยึดครองเศรษฐกิจไทย โดยอาศัยรูปแบบการเปิดเสรี เช่น การเปิดเสรีทางการเงิน การเปิดเสรีทางการค้า การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การเปิดโอกาสให้ต่างชาติเช่าที่ดินทำกิน

การเปิดเสรี ทำให้บริษัทต่างชาติที่มีทุนเหนือกว่าคนไทย มีการบริหารจัดการที่ดีกว่าคนไทย เข้ามาแย่งอาชีพคนไทย คนไทยสู้ไม่ได้จึงเห็นได้ว่าธนาคารพาณิชย์ของไทยเป็นของต่างชาติไปแล้ว การค้าปลีกในไทยตกอยู่กับบริษัทค้าปลีกข้ามชาติ ถึงเวลานี้การค้าปลีกอยู่ในมือต่างชาติ ประมาณ 60 %

ร้านค้าที่เป็นภัยอันตรายต่อเศรษฐกิจไทยมากที่สุด ก็ร้านค้าปลีกเพราะว่า ร้านค้าเหล่านี้ได้มาค้าขาย แย่งลูกค้าไปจากร้านค้าปลีกของไทย ร้านค้าปลีกของไทยขายสู้ไม่ได้ ต้องปิดกิจการลงเป็นจำนวนหลายแสนร้าน คนไทยจำนวนมากต้องว่างงาน เพราะว่าเคยค้าขาย จะเปลี่ยนอาชีพไปประกอบอาชีพอื่น ก็ไม่รู้ว่าจะไปประกอบอาชีพอะไร

เงินกำไรที่ร้านค้าปลีกข้ามชาติได้รับ ก็จะส่งเงินออกจากประเทศไทยไปยังต่างประเทศ เงินที่เคยหมุนเวียนในประเทศไทยที่เคยผ่านร้านค้าปลีก หดหายไปจำนวนมาก ณ ปัจจุบันร้านค้าปลีกต่างชาติครอบครองเศรษฐกิจไทยประมาณ 60 % หมายความว่าถ้าคนไทยมีเงิน 100 บาท จะนำไปซื้อของร้านค้าปลีกข้ามชาติ 60 บาท ซื้อร้านค้าปลีกของไทย 40 บาท ร้านค้าปลีกต่างชาติได้นำเงินกำไรออกจากประเทศไทยไม่กลับมาหมุนเวียนอีกต่อไป เงินจึงหดหายไปจากประเทศไทยจึงเกิดปัญหาเศรษฐกิจ

รัฐบาลชุดนี้ที่มีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี นายกอบศักดิ์ ภูวมานนท์ เป็นรองนายกรัฐมนตรี นายกร จาติกวณิช เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง แก้ปัญหาเศรษฐกิจประเทศไทย ด้วยการให้ข้าราชการ ลูกจ้าง คนงานที่มีรายได้ต่ำกว่าเดือนละ 15,000 บาท โดยให้คนละ 2,000 บาท ให้จ่ายเป็นเช็ค แล้วนำไปซื้อของ คาดได้เลยว่าเงินที่จ่ายออกไปส่วนใหญ่จะไปซื้อของร้านค้าปลีกต่างชาตินั่นเอง สุดท้ายเงินที่กำลังจะหมุนไป จะหมุนไปไหน ? ถ้ารัฐบาลรักชาติและมีความเป็นชาตินิยม ก็ควรจะเฉลียวใจสักนิดว่า เงินจะหมุนไปที่ใด ร้านค้าใด ปัจจุบันกับบอกอนาคตได้มีหรือ ?

คนไทยและรัฐบาลไทยเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย น้อยมาก จึงไม่มีบทเรียนจากประวัติศาสตร์ คนไทย และรัฐบาลไทยไม่ใช้กรณีศึกษาประเทศที่เขารักชาติ และชาตินิยม ดังเช่น ญี่ปุ่น เกาหลี อิสราเอล ทั้ง 3 ประเทศนี้ คนของเขาอยู่ดี กินดี มีเงินเก็บออม สามารถไปเที่ยวต่างประเทศได้อย่างสบาย และ รัฐบาลก็ร่ำรวยเงินทอง รัฐบาลญี่ปุ่นมีเงินสำรองเป็น เงินทุนมากเป็นอันดับสองของโลกรองจากประเทศจีน

เมื่อคนไทยไม่เรียนรู้ประวัติศาสตร์ จึงไม่สามารถสรุปบทเรียนที่ได้จากประวัติศาสตร์ถึงแม้ว่าคนไทยส่วนใหญ่ยังคงรักชาติ เช่น ยืนทำความเคารพ เมื่อได้ยินเพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมี โกรธแค้นพม่า เมื่อได้ดูภาพยนตร์เรื่อง ตำนาน สมเด็จพระนเรศวร ก็เป็นการรักชาติเพียงชั่วคราว

ช่วยาม รักชาติ เมื่อถูกสิ่งเร้าภายนอกมากระตุ้น ถือว่ารักชาติอย่างนี้ยังอันตรายมาก การเพิ่มความรัก ชาติจนถึงขนาดมีความเป็นชาตินิยม คนไทยก็จะได้ ปลอดภัย เพราะว่าความเป็นชาตินิยมคือภูมิคุ้มกัน คนไทย

บ้านที่อยู่อาศัยแล้วรู้สึกปลอดภัย ต้องอาศัย รั้วบ้านที่มั่นคง แข็งแรง ฉันทัด คนไทยจะรักษา เอกราชเอาไว้ได้ ก็ต้องอาศัยคนไทยต้องเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ไทย จนเกิดความรักชาติและชาตินิยม ฉันทัด

ในทางตรงกันข้าม เมื่อคนไทยไม่เรียนรู้ ประวัติศาสตร์ไทย จึงไม่เกิดความรักชาติและ ชาตินิยม จึงเป็นเหตุให้สูญเสียเอกราชทางเศรษฐกิจ ดังที่เห็น ๆ กันอยู่

การแสดงลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

พันทิพา มالا

วัดสระแก้วสร้างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ.2280 เดิมเรียกว่า วัดสะแก ตั้งอยู่ตำบลปะขาว อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2291 ต่อมาในปี พ.ศ.2495 พระอริการณบับ ชันติโก (พระครูขันตยาภิวัฒน์) ได้เปลี่ยนชื่อเป็นวัดสระแก้วและใช้มาจนถึงปัจจุบัน วัดสระแก้วตั้งอยู่ริมฝั่งซ้ายด้านตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครด้านทิศเหนือประมาณ 100 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านทิศเหนือ 15 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดอ่างทอง ด้านทิศใต้ 17 กิโลเมตร (ถนนอยุธยา - อ่างทองสายเก่า) มีเนื้อที่ในบริเวณวัดทั้งสิ้น 33 ไร่ 2 งาน 90 ตารางวา ปัจจุบันมีผู้มีจิตศรัทธาซื้อที่ดินถวายเป็นที่วัดรวมทั้งสิ้น 75 ไร่ นอกจากนี้วัดสระแก้วยังเป็นที่ตั้งของ

“สามัคคีสมาคาร” ซึ่งเป็นโครงการทอผ้าตามพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ อีกด้วย

พระครูขันตยาภิวัฒน์ (หลวงพ่อบับ ชันติโก) นามเดิมว่า นายฉบบ เดือนแรม เป็นชาวดำบลปะขาว อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ก่อนออกบวช มีอาชีพแสดงลิเกแต่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต จึงได้ตัดสินใจอุปสมบทที่วัดสะแก ตั้งแต่ปี พ.ศ.2483 และจำพรรษาที่วัดสระแก้วแห่งนี้มาโดยตลอด จนมรณภาพในปี พ.ศ.2531 รวมสิริอายุได้ 71 ปี

หลวงพ่อบับ เดือนแรม หรือ พระครูขันตยาภิวัฒน์ เป็นเจ้าอาวาสวัดสระแก้วองค์แรก เป็นผู้มีจิตใจเมตตากรุณา เป็นที่พึ่งของเด็กกำพร้า และชาวบ้านยากจนทั่วไป ท่านได้รับอุปการะเลี้ยงดูเด็ก ๆ ไว้เป็นจำนวนมาก (มยุรี ศรีนาค, 2551,

พฤษภาคม 2) เนื่องจากท่านเคยมีอาชีพแสดงลิเกมาก่อน จึงคิดที่จะให้เด็กกำพร้าเหล่านี้ฝึกลิเกเพื่อเป็นอาชีพติดตัวไปในวันข้างหน้า และเพื่อแบ่งเบาภาระของทางวัด หลวงพ่อจึงได้จัดหาครูลิเกมาช่วยสอน ทั้งที่เป็นฆราวาสและเป็นพระที่บวชอยู่ในวัด เช่น นางไสว กลิ่นกุหลาบ หลวงตาเข้ม พระเสนาะ แต่ยังไม่มียุรูปแบบการแสดงที่แน่นอน ต่อมาทางสำนักพระราชวัง ได้แจ้งมายังวัดสระแก้วว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ จะเสด็จพระราชดำเนิน ถวายผ้าพระกฐินเป็นการส่วนพระองค์ที่วัดสระแก้ว ในวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2523 (ไสว กลิ่นกุหลาบ, 2550, พฤษภาคม 5) ทางวัดจึงคิดที่จะนำลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วที่ได้ฝึกไว้บ้างแล้วไปแสดงถวายหน้าพระที่นั่ง โดยมอบหมายให้นายศรีแพร นาคศิริ ครูลิเกที่มีความเชี่ยวชาญเป็นผู้ฝึกหัดให้แก่เด็กกำพร้าเหล่านี้ นายศรีแพร นาคศิริ เป็นน้องชายต่างมารดาของ นายหอมหวล นาคศิริ เป็นผู้ที่มีความรู้ในด้านการแสดงลิเกเป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นผู้ที่มีจิตใจมุ่งมั่นในการที่จะอนุรักษ์การแสดงลิเกในรูปแบบที่มีมาแต่โบราณให้ยั่งยืนต่อไป ในการฝึกลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วครั้งนี้ นายศรีแพร นาคศิริ ได้ชักชวนลูกศิษย์ชื่อนายเสมา แสงพราย มาเป็นครูช่วยสอน การฝึกหัดในระยะแรกนั้นได้ฝึกหัดในรูปแบบลิเกทรงเครื่อง คือนั้นในเรื่องของการรำ การร้องแบบละคร มีการใช้เพลงหน้าพาทย์ประกอบการแสดง มีการฝึกร้องเพลง 2 ชั้น เพื่อใช้ในการดำเนินเรื่อง ทุกคนต้องเริ่มฝึกทำรำพื้นฐานตั้งแต่เพลงช้า เพลงเร็ว เพลงเชิด เพลงเสมอ ภาษาท่า ฯลฯ เพื่อให้มีลีลาการรำที่สวยงาม ถูกต้องด้วยความชำนาญของครูผู้สอนที่มีวิธีการถ่ายทอดที่ดี จึงทำให้เด็กกำพร้าเหล่านี้ สามารถแสดงลิเก

ทรงเครื่องหน้าพระที่นั่งได้อย่างสวยงาม เรียบร้อยเป็นที่พอพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง ทรงครัสชมว่า “แสดงได้ดี ถูกต้อง ให้ช่วยกันอนุรักษ์ไว้” และในโอกาสนี้ก็ได้ทรงมอบถ้วยรางวัลและพระราชทานชื่อให้แก่คณะลิเกวัดสระแก้วว่า “ลิเกพระราชทานเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว สมเด็จพระเทพฯอุปถัมภ์ฯ รุ่น 1” จากนั้นมาการแสดงลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วก็เป็นที่รู้จักกันทั่วไปและเริ่มมีผู้ว่าจ้างไปแสดงในงานต่างๆ มากมาย (เสมา แสงพราย, 2550, พฤษภาคม 5)

ต่อมาไม่นาน ทางวัดสระแก้วฯ ได้กราบบังคมทูลเชิญเสด็จ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ เสด็จมาเปิดอาคารสามัคคีสมาคม ซึ่งเป็นอาคารศิลปะที่ตั้งอยู่ในวัดสระแก้วอีกครั้งหนึ่ง พระองค์ได้ทรงมีรับสั่งให้นำลิเกที่พระองค์ทรงพระราชทานแก่ นายศรีแพร นาคศิริ มาแสดงถวายหน้าพระที่นั่งโดยกำหนดให้แสดงเรื่อง พระจันทโครพ เป็นครั้งที่ 2 ในวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2524 ซึ่งการแสดงครั้งที่ 2 นี้เป็นที่พอพระราชหฤทัยเป็นอันมาก ยังความปลาบปลื้มให้แก่ผู้จัดและผู้แสดงในพระมหากษัตริย์คุณ ในอันที่จะร่วมกันอนุรักษ์รูปแบบของการแสดงให้คงอยู่สืบไปตามเจตนารมณ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ที่ได้ทรงพระราชทานป้ายคณะลิเกแก่เด็กกำพร้าวัดสระแก้วฯ

การแสดงลิเกของเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว ได้มีผู้ว่าจ้างไปแสดงในงานต่างๆ เป็นจำนวนมาก บางครั้งจึงไม่สามารถรับงานได้ เนื่องจากจำนวนผู้แสดงมีจำกัด ทางวัดจึงได้จัดหาครูลิเกมาช่วยสอนเพิ่มเติม ลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วจึงได้เติบโตขึ้น มีคณะลิเกอยู่ในความดูแลของเจ้าอาวาสวัดสระแก้วถึง 9 คณะ ดังนี้

1. นายศรีแพร นาคศิริ และนางวิก นาคศิริ เป็นผู้ควบคุมดูแล

2. นายละอองทิพย์ ลูกมหาราช เป็นผู้ควบคุมดูแล ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว นางสมจิต เกลยอาจ ผู้เป็นภรรยา เป็นผู้ดูแลแทน

3. นางลำเนียง เมืองแก้ว เป็นคณะละครตั้งอยู่ที่ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง เป็นผู้ฝึกสอนและดูแล

4. นายสมศักดิ์ ใจกว้าง หรือ นายเฉลิมศักดิ์ สมบูรณ์ เป็นผู้ควบคุมดูแล พระเอกลิเกในคณะนี้คือ นายไชยา มิตรชัย ปัจจุบันนี้ได้แยกตัวออกจาก วัดสระแก้วไปแล้ว

5. พระนิพนธ์ พรหมพงศ์ เป็นผู้ควบคุมดูแล ปัจจุบันนี้เลิกการแสดงแล้ว

6. นางมาลี เรืองศิลป์ เป็นผู้ควบคุมดูแล ปัจจุบันนี้ยุบตัวลงเพราะไม่มีตัวแสดง

7. นายปรีชา จันโคตร เป็นครูที่มีความรู้ทั้งการฝึกโจนและแสดงลิเก รับแสดงทั้งสองอย่าง ปัจจุบันนี้เลิกแสดงแล้ว

8. นายเสมา แสงพราย (ครูนเรศ) เป็นลูกศิษย์ของ นายศรีแพร นาคศิริ เป็นผู้ควบคุมดูแล

9. พระครูปลัดเทพรัตนถาวร เป็นผู้ควบคุมดูแล

ปัจจุบันนี้คณะลิเกที่ยังอยู่ในความควบคุมดูแลของวัดสระแก้วมีเพียง 5 คณะ คือ

1. คณะลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว รุ่นที่ 1 นายศรีแพร นาคศิริ เป็นผู้ควบคุมดูแล

2. คณะลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว รุ่นที่ 2 นางสมจิต เกลยอาจ เป็นผู้ควบคุมดูแล

3. คณะลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว รุ่นที่ 3 นางสาวเนียง เมืองแก้ว เป็นผู้ควบคุมดูแล

4. คณะลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว รุ่นที่ 5 นางวิก โตประมาณ เป็นผู้ควบคุมดูแล

5. คณะลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว รุ่นที่ 6 นายราชน ลูกมหาราช เป็นผู้ควบคุมดูแล

นักแสดงลิเกวัดสระแก้วทั้งหมดมีประมาณ 200 คน และเริ่มมีรูปแบบของการแสดงลิเกที่แตกต่างไปจากเดิม จากการที่ผู้วิจัยได้ติดตามชมและว่าจ้างมาแสดงในโอกาสต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2525 มาจนถึงปัจจุบัน พบว่าการแสดงลิเกทรงเครื่องในรูปแบบเดิม เริ่มเปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 ซึ่งในขณะนั้นยังมีการแสดงลิเกทรงเครื่องในรูปแบบเดิมผสมผสานกับการแสดงลิเกลูกบทในรูปแบบใหม่ แต่ปัจจุบันเริ่มสูญหายไป การแสดงลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วในปัจจุบัน พบว่ามีรูปแบบการนำเสนอไปในทางธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ เหลือเพียงลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว รุ่น 1 ที่มี นายศรีแพร นาคศิริ เป็นผู้รับผิดชอบ ยังคงรักษาเอกลักษณ์ แบบแผนการแสดงแบบดั้งเดิมเหลืออยู่มากที่สุด ในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและองค์ประกอบในการแสดงนั้น มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเสริม เพื่อช่วยให้การแสดงมีอรรถรสในการชมมากยิ่งขึ้น เช่น เวที แสง สี เสียง มีการปรับเปลี่ยนเครื่องแต่งกายให้ทันสมัยสวยงาม รูปแบบการแสดงได้นำลิเกลูกบทกลับมาใช้ ส่วนเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงในปัจจุบันนิยมใช้วงปี่พาทย์มอญ มีเพียงลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว รุ่น 1 เท่านั้นที่ยังคงใช้วงปี่พาทย์เครื่องห้า ประกอบการแสดงในรูปแบบเดิม

องค์ประกอบและรูปแบบการแสดงลิเกเด็ก
กำพร้าวัดสระแก้วมีดังนี้

1. จุดกำเนิด คณะลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วนั้น แตกต่างจากลิเกอาชีพโดยทั่วไป ตรงที่ลิเกทั่วไปจะก่อตั้งคณะขึ้นมา เพื่อใช้ศิลปะการแสดงแขนงนี้เป็นอาชีพในการยังชีพ แต่คณะลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว มีจุดกำเนิดมาจากการที่วัดสระแก้วต้องการจะจัดกิจกรรมการแสดงของเด็กกำพร้าวัด ที่มีอยู่จำนวนมากในวัด เพื่อแสดงถวายหน้าพระที่นั่งของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการเสด็จพระราชดำเนินถวายผ้าพระกฐินส่วนพระองค์ หลวงพ่อฉบับจึงได้ตัดสินใจเลือกที่จะให้เด็กกำพร้าวัดเหล่านั้นแสดงลิเก เนื่องจากหลวงพ่อเองก็เคยหัดลิเกมาก่อนและมีความชื่นชอบเป็นส่วนตัวและคิดว่า หากจะแสดงลิเกแบบตลาดทั่ว ๆ ไป ที่คณะอื่น ๆ แสดงอยู่ก็จะไม่เป็นที่พอพระราชหฤทัย ท่านจึงเลือกที่จะแสดงลิเกทรงเครื่องถวายหน้าพระที่นั่ง เนื่องจากเห็นว่าเป็นการแสดงที่ไม่ซ้ำรอยกับคณะลิเกอาชีพและยังเป็นการอนุรักษ์ลิเกทรงเครื่อง ซึ่งมีมาแต่โบราณไว้อีกด้วย

2. ผู้แสดง นักแสดงคณะลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว ในระยะแรกโดยรวมจะมีอายุระหว่าง 8-15 ปี โดยประมาณ เป็นผู้ชายเสียส่วนใหญ่ เนื่องจากในยุคแรกเด็กวัดทั้งหมดมีแต่ผู้ชาย ยังมีได้มีผู้หญิงมาอยู่ ตัวแสดงพระและนางจึงใช้ผู้ชายแสดง ซึ่งผิดกับลิเกอาชีพ ส่วนมากผู้แสดงจะอยู่ในวัยรุ่นตอนปลาย คืออายุระหว่าง 18 - 21 ปี ซึ่งได้เปรียบในเรื่อง รูปร่างหน้าตา น้ำเสียง และใช้ผู้แสดงเป็นชายจริงหญิงแท้ ทำให้บทเข้าพระเข้านางมีความเป็นธรรมชาติมากกว่า

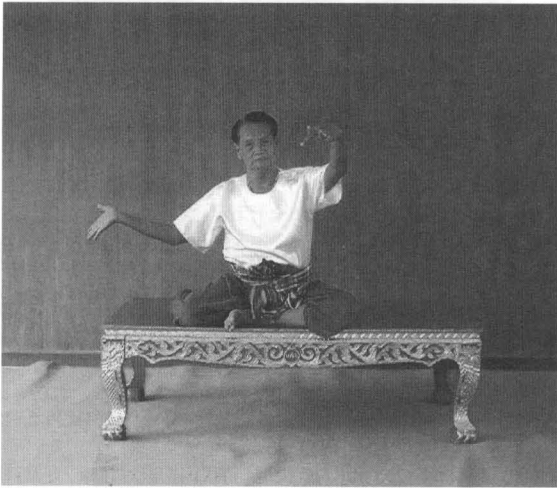

ผู้แสดงลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว

คณะลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว ซึ่งใช้ผู้ชายแสดงทั้งหมด กิริยาบางอย่างของตัวนางจึงดูไม่เป็นธรรมชาติ การฝึกหัดก็ฝึกยากกว่า เพราะต้องฝึนธรรมชาติ น้ำเสียงก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงได้ ฉะนั้นความไพเราะของการร้องบทกลอนลิเก ไม่ว่าจะเป็นการเอื้อนลูกคอ หรือการลากเสียง จะฟังแล้วไม่ไพเราะมากนักเพราะเสียงของเด็กเหล่านี้ยังไม่แตกเสียงหนุ่ม แต่ก็เป็นการได้เปรียบลิเกอาชีพตรงที่พวกเขาเหล่านั้นเป็นเด็กที่พลัดพ่อแม่ด้วยกันทั้งคณะ ประกอบกับบทกลอนที่แต่งขึ้นมาเพื่อขอความเมตตาสงสารจากคนดู สามารถจดเชยกันได้ในส่วนนี้

3. การรำ แม้ว่าลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว จะมีผู้แสดงส่วนใหญ่เป็นเด็ก เยาวชน และเพิ่งเริ่มแสดงลิเกก็ตาม พวกเขาก็ได้อาจารย์ผู้มีความรู้ความสามารถในการแสดงลิเกมาฝึกสอนโดยเฉพาะ นายศรีแพร นาคศิริ ซึ่งเป็นครูลิเกที่มีชื่อเสียง ได้มา

ถ่ายทอดกระบวนท่ารำให้กับเด็กเหล่านั้นได้อย่างสวยงามไม่แพ้ลิเกอาชีพ และครูศรีแพรเองท่านเคยแสดงเป็นตัวนางมาก่อน ดังนั้น จึงไม่เป็นอุปสรรคในการสอน เพราะเนื้อเรื่องและรูปแบบที่ใช้ในการแสดงก็เป็นสิ่งที่นายศรีแพรถนัดอยู่แล้ว จึงไม่น่าสงสัยเลยว่าทำไมลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว จึงได้รำสวยเหมือนรำละคร ต่างกับลิเกอาชีพซึ่งไม่ค่อยเน้นเรื่องการรำ อาจเป็นเพราะไม่มีครูที่มีความสามารถในการรำถ่ายทอดให้

การรำใช้บท (ป้อนหน้า) มือซ้ายจับ ป้อนหน้าระดับสายดา มือขวาหามือลงงอข้อศอกระดับเอว เป็นสัญญาณให้ปีพาทย์รู้ว่าให้ลงเพลงได้แล้ว

การรำถวายมือของลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว

4. **เรื่องที่แสดง** จะเห็นได้ชัดว่า ลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว เป็นลิเกเด็กคณะเดียวในเวลานั้นที่ยังคงเอกลักษณ์ในการเลือกเรื่องมาแสดง โดยนำเอาเรื่องราวจากวรรณคดี มาแต่งเป็นบทลิเก ซึ่งก็สอดคล้องกับรูปแบบของลิเกทรงเครื่อง เนื้อเรื่องที่นำมาส่วนมากเป็นที่รู้จักของคนในยุคนั้นเป็นอย่างดี เช่น เรื่องอิเหนา พระอภัยมณี เป็นต้น นายศรีแพรจะเป็นผู้รับหน้าที่ในการเขียนบท บทลิเกของท่านจะเป็นไปตามเนื้อหาของวรรณคดี มีการเพิ่มอรรถรสให้คนดู โดยการสอดแทรกมุขตลกไว้ให้ตัวตลกได้แสดงเป็นช่วง ๆ ซึ่งเป็นที่ถูกใจของคนดู

5. **เครื่องดนตรี** ในขณะที่ลิเกอาชีพอื่น ๆ ในช่วงนั้น ได้มีการปรับปรุงพัฒนารูปแบบของเครื่องดนตรี ที่นำมาใช้ประกอบการแสดง โดยเปลี่ยนจากเครื่องหน้าจั่วมาเป็นวงปี่พาทย์มอญ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ดูได้เป็นอย่างดี เนื่องจากปี่พาทย์มอญเป็นเครื่องที่สวยงามดูอลังการ สร้างความตื่นตาให้กับคนดูได้ไม่น้อย และยังสามารถเล่นเรื่องต่างชาติต่างภาษาได้ เช่น พม่า มอญ เป็นต้น แต่คณะลิเก เด็กกำพร้าวัดสระแก้ว ยังคงรูปแบบเครื่องหน้าจั่วไว้เช่นเดิม แม้จะมีการปรับเปลี่ยนมาใช้ปี่พาทย์มอญวงเล็กก็ตาม แต่ก็ถูกทักท้วงจากเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน เพราะท่านต้องการให้ลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วนั้น ต้องรักษาเอกลักษณ์องค์ประกอบต่าง ๆ ของลิเกทรงเครื่องไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา ดังกล่าวมาแล้วว่า ลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว มิได้ก่อตั้งเพื่อธุรกิจ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะปรับเปลี่ยนตามความนิยมเหมือนอย่างลิเกอาชีพ

6. **ค่านิยมของคนดู** ผู้คนที่ให้ความสนใจในการแสดงของคณะลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วนั้น มีอยู่จำนวนไม่น้อย เห็นได้จากงานต่าง ๆ ที่หลวงพ่อ

ท่านทำงานให้กับคณะต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของวัด ซึ่งทุกคณะจะมีรายได้เกิดขึ้นกันทั่วถึง โดยเฉพาะลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว รุ่น 1 ซึ่งมี นายศรีแพร เป็นผู้ควบคุมดูแลและได้รับความนิยมนเป็นพิเศษในระยะก่อตั้งใหม่ ๆ ต่อมาผู้คนเริ่มรู้สึกเบื่อรูปแบบของลิเกทรงเครื่อง อาจเป็นเพราะเรื่องที่น่ามาแสดงค่อนข้างจะจำกัด และเป็นเรื่องไกลตัวเกินไป ผิดกับลิเกอาชีพที่จับเอาชีวิตประจำวันของคนเรามาผูกเป็นเรื่องใช้ในการแสดง เป็นที่นิยมจากคนดูเป็นอย่างมาก เมื่อมีเสียงของเจ้าภาพสะท้อนความคิด นายศรีแพรจึงได้ขออนุญาตปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดงจากลิเกทรงเครื่องเป็นลิเกลูกบทสำหรับเรื่องที่น่ามาแสดงก็เป็นเรื่องที่มาจากประสบการณ์ของท่าน นำมาประยุกต์เป็นเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องแนวชิงรักหักสวาท ซึ่งเป็นที่ถูกใจของคนดูและเจ้าภาพเป็นอย่างมาก ต่อมาลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วทั้ง 5 คณะ จึงหันมาแสดงลิเกลูกบทกันหมด

การวิเคราะห์ความแตกต่างรูปแบบการแสดงลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วระหว่างยุคเริ่มต้นกับยุคปัจจุบัน

จากการศึกษาลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว ตั้งแต่ยุคแรกเริ่มก่อตั้ง คือในปี พ.ศ.2523 จนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยพบว่าในช่วงเวลาดังกล่าว ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน ลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาออกเป็น 2 ระยะด้วยกัน คือ ในช่วง พ.ศ.2523 - 2528 แสดงลิเกทรงเครื่อง และในช่วง พ.ศ.2529 - ปัจจุบัน ปรับเปลี่ยนมาแสดงลิเกลูกบทตามสมัยนิยม ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ได้รับอิทธิพลมาจากลิเกอาชีพ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อหนีจากความจำเจ นำเสนอรูปแบบ

ใหม่เพื่อให้ทันยุคสมัยของโลกปัจจุบัน เพื่อความอยู่รอดของอาชีพ ดังนั้นลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วทั้ง 5 คณะที่ยังชีพด้วยการแสดงเช่นเดียวกัน จึงจำต้องไหลตามกระแสความนิยมของคนดู ลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว รุ่น 1 มีนายศรีแพร นาคศิริ คูแลรับผิดชอบอยู่ ยังคงยึดรูปแบบดั้งเดิม แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสบ้างก็ตาม แต่ประเพณีทางลิเกท่านยังรักษาไว้ไม่ว่าเพลงร้อง การรำเพลงหน้าพาทย์ เครื่องดนตรีล้วนเป็นองค์ประกอบหลักของการแสดงลิเก

การวิเคราะห์ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

การแสดงลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว เป็นรูปแบบการแสดงลิเกที่คงความเป็นเอกลักษณ์และอยู่คู่กับวัฒนธรรมของชาวป่าโมกมาหลายยุคหลายสมัย อีกทั้งยังมีส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรมให้กับชุมชน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์รูปแบบความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรมของกาญจนา อินทร-สุนานนท์ (2542 : หน้า 70) ซึ่งประกอบไปด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 8 ประการ คือ อยู่อย่างไทย ใฝ่ใจศึกษา เสาะหาความรู้ เข้าสู่ค่านิยม สร้างสมอุดมการณ์ สืบสานวัฒนธรรม จัดจำประเพณีของศาสนา ซึ่งแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

1. อยู่อย่างไทย ลักษณะความเป็นอยู่ของลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว เป็นที่ทราบดีแล้วว่า เด็ก ๆ ที่อาศัยอยู่ในวัดสระแก้วนั้น เป็นเด็กกำพร้าที่ขาดบิดามารดา ญาติพี่น้องและครอบครัว การดำรงชีวิตจึงเป็นไปตามอัตภาพพออยู่พอกิน โดยทางวัดเป็นผู้จัดหาข้าวสารอาหารแห้งอีกทั้งของบริจาคนำมาให้เด็กกำพร้าในอุปการะ ซึ่งทางวัดได้รับเงินบริจาค

จากหน่วยงานต่างๆบ้าง และมีผู้ใจบุญ นำมาบริจาคบ้าง ทำให้เด็กกำพร้าได้มีที่อยู่ถาวร และสามารถดำรงชีวิต อยู่ภายในสังคมได้ โดยไม่สร้างปัญหา อีกทั้งท่าน เจ้าอาวาสยังได้สอนให้เด็การู้จักการกินอยู่อย่าง พอเพียง โดยให้ถึงเห็นถึงคุณค่าของอาหารไม่กินทิ้ง ขว้าง สอนให้มีความรัก ความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งกันและกัน ไม่เห็นแก่ตนเอง

2. ใฝ่ใจศึกษา การศึกษาของเด็กกำพร้า วัดสระแก้วนั้น แต่เดิมท่านเจ้าอาวาสได้ส่งเสริมให้ เรียนจนจบในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อเมื่อเด็ก มีความสนใจที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติม หรือเด็กมี ความสามารถในการเรียนดี ทางวัดสระแก้วก็ยินดี ส่งเสริม โดยหาแหล่งทุนจากผู้มีจิตศรัทธาหรือทาง วัดเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเองแล้วแต่กรณี เพื่อ สร้างเยาวชนที่ดีและมีคุณภาพให้สามารถดำเนินชีวิต อยู่ภายใต้สังคมไทยได้

นอกจากการส่งเสริมการศึกษาดังกล่าว ทางวัดสระแก้วยังได้พยายามสร้างอาชีพให้เด็กๆได้มี ความรู้ติดตัวไปในอนาคตคือ งานช่าง งานฝีมือที่ โดดเด่นสร้างชื่อเสียงและสร้างอาชีพให้กับเด็ก กำพร้าวัดสระแก้วจากอดีตกระทั่งปัจจุบันคือ การแสดงลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว ที่ยังคงรูปแบบ การแสดงลิเกแบบดั้งเดิมไว้ให้กับเยาวชนรุ่นหลังได้ ศึกษาและสืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้

3. เสาะหาความรู้ ในยุคที่กระแสวัฒนธรรม รูปแบบต่างๆหลั่งไหลเข้ามา ผลกระทบต่อรูปแบบ การแสดงลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วนั้น มีความ จำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดง บางส่วนให้ทันสมัย แต่มีเคหที่จะทอดทิ้งรากเหง้า ของวัฒนธรรมแต่เดิมที่เคยมีมา ยังคงแบบแผนที่เป็น ระเบียบปฏิบัติไว้อย่างมั่นคง โดยมีท่านเจ้าอาวาส

เป็นผู้ให้คำแนะนำ จะปรับปรุงบางส่วนบ้างเพื่อทำ ให้ดีขึ้น สวยงามมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการเรียนการสอน ลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วนั้นท่านเจ้าอาวาส ยังได้ พยายามหาครูลิเกที่มีฝีมือ หลากๆท่านมาให้ความรู้ เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถ ในการแสดงลิเก เด็กกำพร้าให้ทัดเทียมกับลิเกอาชีพในปัจจุบันอีกด้วย

4. เข้าสู่ค่านิยม ในการแสดงลิเกเด็กกำพร้า วัดสระแก้วนั้น ท่านเจ้าอาวาสท่านต้องการให้รักษารู ปแบบการแสดงแต่เดิมไว้ให้มากที่สุด โดยเฉพาะ ในเรื่องของ การไหว้ครูก่อนการแสดง ซึ่งเชื่อกันว่า เป็นการรักษารากธรรมเนียมของการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทย ด้านนาฏศิลป์การดนตรี โดยคณะลิเกเด็กกำพร้าจะ ตั้งศิรชะครุหรือเศียรพ้อแก่ไว้หลังเวที ก่อนการ แสดงผู้แสดงทุกคนจะต้องน้อมจิตระลึกนึกถึง คุณครูบาอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้เพื่อ เป็นขวัญ กำลังใจและเป็นสิริมงคลก่อนการแสดง โดยการกล่าวระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ บิดา มารดา และครูอาจารย์ นับเป็นมงคลอย่างหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นการสร้างให้บุคคล เป็นผู้ที่มีความ กตัญญูทวดเวที ต่อผู้มีพระคุณ การใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์ นับเป็นแนวทางพื้นฐานของค่านิยมใน สังคมไทย อีกทั้งยังเป็นการธำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม ของชาติอีกด้วย

5. สร้างสมอุดมการณ์ การสร้างสมอุดมการณ์ ในวัฒนธรรมการแสดงลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วนั้น มีจุดเริ่มต้นจากการ สร้างสมที่ตัวนักแสดง ให้นักแสดงได้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของการ แสดงลิเก แล้วจึงขยายไปสู่ชนรุ่นหลัง การกำหนด มาตรฐานของการแสดงร่วมกันเพื่อความเป็นหนึ่ง เดียวกันของรูปแบบการแสดง และเข้าสู่กระบวนการ ถ่ายทอดถึงชนรุ่นหลัง ให้เกิดความภาคภูมิใจ

ตระหนักถึงความสำคัญของการแสดงลิเก มีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาและส่งเสริมการแสดงลิเกให้เป็นที่ยอมรับของท้องถิ่นและประชาชนสืบไป

ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมนั้นล้วนมีผลผลักดันมาจากอุดมการณ์ของผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือวัฒนธรรมนั้นๆ เด็กกำพร้าวัดสระแก้วยังคงมีความรักในรูปแบบของการแสดงลิเกจากอดีตกระทั่งปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิต ที่ได้รับการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น หากมีการส่งเสริมสนับสนุนการแสดงลิเกเด็กกำพร้าอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง วัฒนธรรมทางด้านการแสดงลิเก ก็จะสามารถดำรงอยู่ในสังคมไทยได้ตราบนานเท่านาน

6. สืบสานวัฒนธรรม การแสดงลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วแสดงให้เห็นถึงความนิยม ถึงแม้ในปัจจุบันกระแสสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม หากสามารถผลักดันให้ทุกคนเห็นถึงคุณค่า พลังของภูมิปัญญา อีกทั้งความสำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรมการแสดงลิเกให้ดำรงอยู่ต่อไป ความกตัญญู การดำเนินชีวิตด้วยวิถีที่เรียบง่ายพอเพียง การช่วยเหลือเกื้อกูลกันล้วนเป็นความหลากหลายของรูปแบบวัฒนธรรมที่ถูกสอดแทรกอยู่ในการแสดงลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วทั้งสิ้น

7. จุดจำประเพณี เนื่องจากลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วมิได้มีวัตถุประสงค์ในระบอบธุรกิจแต่เดิม เป็นเพียงการจัดการแสดงถวายหน้าพระที่นั่ง ต่อมาเมื่อเห็นว่าเป็นแนวทางในการสร้างอาชีพที่ดีให้กับเด็กๆ ท่านเจ้าอาวาสจึงส่งเสริมและให้มีการรับงานแสดง เพื่อให้เด็กได้มีรายได้เพื่อใช้จ่ายส่วนตัว การรับงานแสดงมีทั้งการแสดงในงานบุญ งานประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ทั้งในส่วนของประเพณีทั่วไปเช่นงานลอยกระทง สงกรานต์ ฯลฯ ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต

เช่น งานอุปสมบท งานมงคลสมรส หรืองานทำบุญกระดุก ฯลฯ

8. ของดีศาสนา ถึงแม้เด็กกำพร้าวัดสระแก้วจะเป็นเด็กที่มาจากหลายจังหวัด ต่างชาติ ต่างศาสนา แต่เมื่อทุกคนเข้ามาอาศัยอยู่ในวัดสระแก้ว เด็กๆทุกคนมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น เนื่องจากพระพุทธศาสนา ให้ชีวิต ทำให้พวกเขาที่มีอยู่ที่กิน มีความรู้ มีอาชีพ และสอนให้เด็กทุกคนเป็นคนดี โดยพื้นฐานทางด้านศาสนานี้เอง ที่ทำให้เกิดกิจกรรม และกระบวนการทางด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและการสืบทอดการแสดงลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วมาจนถึงปัจจุบัน

จากคุณลักษณะที่สำคัญ 8 ประการ ตามทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรม ของกาญจนา อินทรสุวานนท์ ที่ประกอบไปด้วย อยู่อย่างไทย ใฝ่ใจศึกษา เสาะหาความรู้ เข้าสู่ค่านิยม สร้างสมอุดมการณ์ ประสานวัฒนธรรม จดจำประเพณี ของดีศาสนา เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ การแสดงลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว มีบทบาทต่อการสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของอำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทองเป็นอย่างยิ่ง และเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในสังคม เพื่อให้สังคมเกิดความเข้มแข็งและเป็นปึกแผ่น สามารถนำพาประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองต่อไปในอนาคต

แม้ว่าลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว จะเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของคนดูลิเกก็ตาม ก็ยังมีข้อจำกัดบางประการที่ไม่อาจจะทำให้การแสดงของเด็กกำพร้าเหล่านี้พัฒนาไปมากกว่านี้ได้ ด้วยเหตุผลบางประการ ดังนี้

1. การรอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา ซึ่งทางวัดสระแก้วในปัจจุบันมีเด็กทั้งกำพร้าและไม่

กำพร้าชาย - หญิง มาอยู่ในวัดเป็นจำนวนมาก ภาระค่าใช้จ่ายจึงเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ นี้ส่วนมากได้มาจากผู้มีจิตเมตตาตามอบให้ ดังนั้นหากลูกถูกพัฒนาไปมากกว่านี้ อาจจะไม่ได้รับความสงสารเมตตาจากผู้คนอีกต่อไป ค่าจ้างแสดงเนื่องจากราคาที่ทางวัดตั้งไว้นั้น มิได้มุ่งเน้นทางธุรกิจ เมื่อเทียบกับลิเกอาชีพ จึงถูกมาก แต่หากราคาสูงกว่านี้ ขึ้นไปเทียบเท่าลิเกอาชีพ ก็อาจเป็นอุปสรรคได้ เพราะการแสดงส่วนใหญ่ ถือว่าเป็นลิเกเพื่อการศึกษาเรียนรู้มากกว่าจะเป็นอาชีพอย่างเต็มตัว ดังนั้นอาจทำให้ผู้ว่าจ้างหันไปเลือกจ้างลิเกอาชีพได้

2. ผู้แสดงส่วนใหญ่ของลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว คือ เด็กที่มาอาศัยในวัด เด็กส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มาจากทางเหนือ เป็นชาวเขาก็มัก ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการฝึกสอนอยู่ไม่น้อย เมื่อเด็กเหล่านั้นเติบโตขึ้นก็แยกย้ายจากไป ทำให้ขาดความต่อเนื่องในเรื่องของผู้แสดง ความชัดเจนด้านหน้าเวทีจึงมีน้อยกว่าลิเกอาชีพ

3. นักแสดงเหล่านี้ ล้วนเป็นผู้ที่อยู่ในวัยเรียนเวลาในการฝึกซ้อมเพื่อความคล่องตัวในการแสดงจึงมีวงจำกัด เพราะทางวัดจะมีการเปิด - ปิด หอพักของเด็กเป็นเวลา ซึ่งเวลาที่จะทำการฝึกซ้อม ก็มีเพียง

เวลาพลบค่ำแล้วเท่านั้น ด้วยเงื่อนใจของเวลา จึงทำให้การฝึกหัดลูกเป็นไปด้วยความลำบาก ใช้เวลานาน

จากเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นว่าลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว สามารถพัฒนาการแสดงให้เข้ากับมาตรฐานอาชีพอย่างจริงจังได้ แต่เหตุที่ไม่อาจดำเนินการได้นั้น เนื่องด้วยเหตุผล ปัจจัย และปัญหาต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นไม่ว่าจะกี่ปี กี่รุ่นก็ไม่สามารถจะพัฒนาให้ดีกว่าที่เป็นอยู่นี้ได้ เว้นเสียแต่ว่า ค่านิยมของคนที่มีจิตเมตตาต่อเด็กกำพร้าวัดสระแก้วจะเปลี่ยนไป โดยหันมามองความสามารถของเด็กและให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง โดยไม่ยึดติดกับความน่าสงสาร คงจะพัฒนาตนเองไปได้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

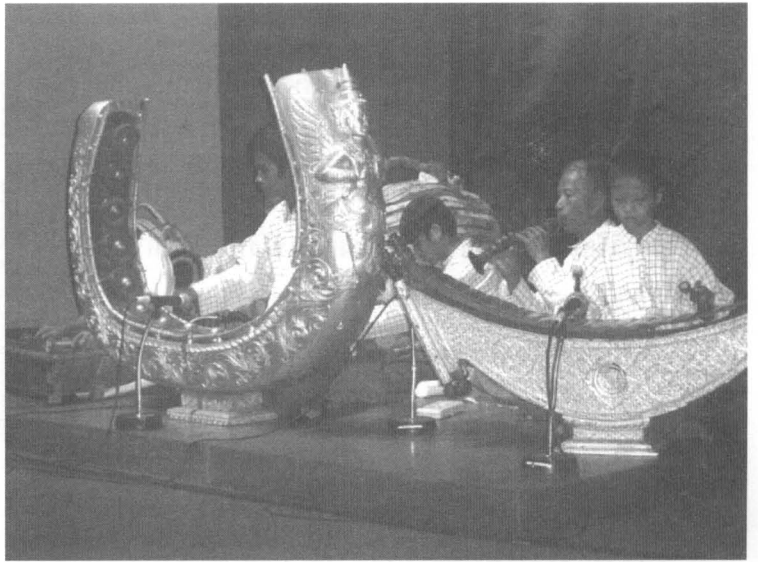
- กาญจนา อินทรสุนานนท์.(2542). **พื้นฐานมานุษย - วิทยาภาควัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มยุรี ศรีนาค. อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดสระแก้ว (รุ่งโรจน์ รัตนกุลอุปถัมภ์). **สัมภาษณ์** (2 พฤษภาคม 2550).
- เสมา แสงพราย. ผู้ฝึกซ้อมคณะลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้วรุ่น 1 ในระยะแรก. **สัมภาษณ์** (5 พฤษภาคม 2550).
- ไสว กลิ่นกุหลาบ. คณะกรรมการวัดสระแก้ว. **สัมภาษณ์** (5 เมษายน 2550).

ปี่พาทย์มอญ :

กรณีศึกษาอำเภอบางช้าง

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ศรีเวียง ไตชิลิตสุนทร

ในสมัยก่อนดนตรีของไทย ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมดนตรีของประเทศเพื่อนบ้านอาทิ พม่า ลาว เขมร และมอญ ซึ่งดนตรีมอญนับเป็นรูปแบบของดนตรีที่มีการรับและถ่ายทอดวัฒนธรรมตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน และยังคงอยู่คู่กับสังคมไทยกระทั่งทุกวันนี้ ดนตรีไทยได้รับอิทธิพลจากดนตรีมอญ อีกทั้งครุเพลงไทยในสมัยนั้น ยังได้แต่งเพลงไทยสำเนียงมอญไว้อย่างมากมาย สิ่งที่โดดเด่นของดนตรีมอญ คือ วงปี่พาทย์มอญ เป็นที่นิยมของวงการเพลงไทยเดิม มาทุกยุคสมัย วงปี่พาทย์มอญเป็นวงดนตรีที่นำมาจากมอญตั้งแต่ครั้งโบราณ โดยชาวมอญที่อพยพหนีการรุกรานของพม่าเข้ามาในประเทศไทย อาจารย์มนตรี ตราโมท ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของดนตรีมอญว่ามีมาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี ตามหมายเรื่องความว่า “ให้พิณพาทย์ไทย พิณพาทย์รามัญ และมโหรีไทย มโหรีแขก ฝรั่งเศส มโหรีจีนญวน เปลี่ยนมาสมโภช 2 เดือนกับ 12 วัน” โดยวงปี่พาทย์มอญ แบ่งออกเป็น 3 ขนาด คือ วงปี่พาทย์มอญเครื่องใหญ่ วงปี่พาทย์มอญเครื่องคู่ และวงปี่พาทย์มอญเครื่องห้า แต่เดิมนั้น วงปี่พาทย์มอญนิยมบรรเลงทั้งในงานมงคลและ

งานอวมงคล ภายหลังได้มีการนำวงปี่พาทย์มอญมาบรรเลงในงานพระศพของสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินีในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 เนื่องมาจากพระองค์ทรงมีเชื้อสายมอญโดยตรง จึงให้นำวงปี่พาทย์มอญมาเล่นด้วยเหตุนี้ จึงกลายเป็นความเชื่อที่ว่า ปี่พาทย์มอญมักใช้บรรเลงในงานศพเท่านั้น

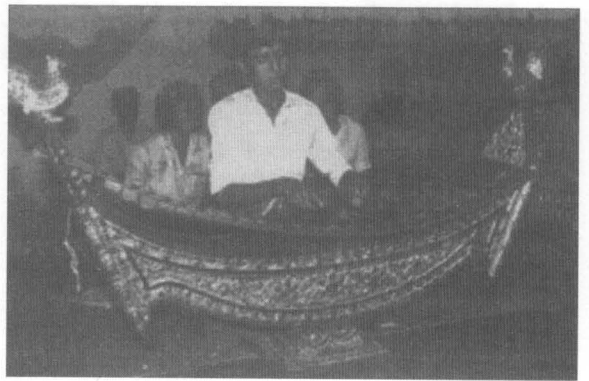
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นศูนย์รวมของแหล่งประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติอย่างมากเช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ การละเล่นพื้นบ้านและการดนตรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังเป็นแหล่งที่เกิดและสร้างบุคลากรทางดนตรีไทยที่มีคุณภาพ คือครูสำราญ เกิดผล ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดงดนตรีไทยปี 2548 ซึ่งท่านเป็นผู้วางรากฐานของปี่พาทย์ไทยให้กับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไว้อย่างมั่นคง รวมถึงการอนุรักษ์ สืบทอดเพลงไทย ที่ทรงคุณค่าไว้ให้กับเยาวชนรุ่นหลังอย่างหลากหลาย

เนื่องด้วยการอนุรักษ์สืบทอดปีพาทย์มอญ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น ยังคงมีให้พบเห็น อยู่บ้าง แต่ยังคงขาดความสนใจจากเยาวชนรุ่นหลัง ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะต้องศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ ของปีพาทย์มอญ การดำรงอยู่ การอนุรักษ์และการ สืบทอดปีพาทย์มอญในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม

ประวัติความเป็นมาของปีพาทย์มอญ

หากจะกล่าวถึงความเป็นมาของปีพาทย์ มอญ ในประเทศไทยคงต้องทราบถึงที่มาที่ไปของ ชนชาติมอญในประเทศไทยเสียก่อน มอญหรือที่ เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “รามัญ” เป็นชาติที่มีความเก่าแก่ มีศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี เป็น ของตนเองและทรงคุณค่า สืบทอดตั้งแต่บรรพบุรุษ มาช้านาน วัฒนธรรมเหล่านี้ยังคงมีปรากฏให้เห็น มาจนกระทั่งปัจจุบัน ดังเช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน ระบาย รำฟ้อน ดนตรี และประเพณีอื่นๆ อีกทั้ง ร่องรอยทางอารยธรรมตั้งแต่ในสมัยทวารวดีสืบมา

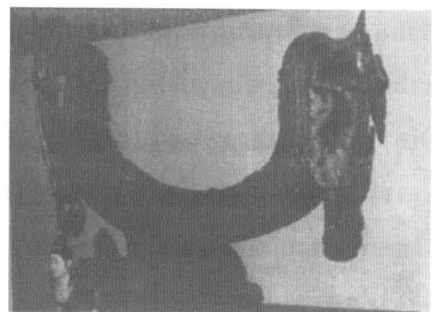
การอพยพของชาวมอญยังมีเข้ามาใน ประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ธนบุรี ถึงกรุง รัตนโกสินทร์ รวมทั้งสิ้น 9 ครั้ง ซึ่งในครั้งที่ 9 นี้ เกิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยพระมหาโยธารามัญได้อพยพครอบครัวกว่า 3 พันคนเข้ามาทางตำบลทุ่งหลุม จังหวัดกาญจนบุรี โปรดเกล้าฯให้ตั้งบ้านเรือนบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา นอกกำแพงวัง บริเวณหน้าวัดชนะสงคราม

ระนาดมอญ

การปฏิสัมพันธ์ของชนชาติในด้านต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องศิลปวัฒนธรรม ถึงแม้ว่าการอพยพ ของชาวมอญ ที่เข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่สมัย กรุงศรีอยุธยา แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า ลักษณะของ ดนตรีในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็น วัฒนธรรมดนตรีที่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะ “เครือญาติ” มีความโดดเด่น โดยเฉพาะเครื่องดนตรี ที่อยู่ในตระกูลระนาดและฆ้อง

ในปลายสมัยรัชกาลที่ 5 มีนักดนตรี 2 ท่าน ที่ควรกล่าวถึงคือ ครูเงิน ดนตรีเสนาะ ซึ่งเกิดใน เมืองไทย แต่บรรพบุรุษของท่านได้อพยพเข้ามา โดยแบกฆ้องมอญซึ่งตัดเป็น 3 ท่อน เข้ามาในไทย ด้วย แล้วได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณฝั่งตะวันตก ของแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณอำเภอเมือง จังหวัด ปทุมธานี และได้ถ่ายทอดเพลงมอญไว้ให้ลูกหลาน จำนวนมาก

ฆ้องมอญแบบดั้งเดิม

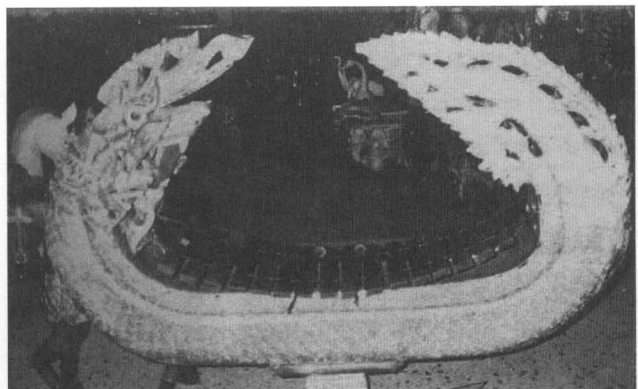
อีกท่านคือครูสู่ม คนตรีเจริญ เล่ากันว่าบรรพบุรุษของท่านแบกมุ้งมอญเข้ามาเหมือนกันแล้วมาตั้งถิ่นฐาน อยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงปากคลองบางโพธิ์เหนือ ตำบลบางปรอก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ต่อมาได้ย้ายเข้ามาในกรุงเทพฯ มาพำนักอยู่ที่บริเวณริมคลองวัดสระเกศ (ปีพาทย์มอญ, online, 2551) และต่อมาปีพาทย์มอญก็ได้เกิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมสู่จังหวัดใกล้เคียง

พัฒนาการและสังคมปีพาทย์มอญ

ก่อนที่กระแสวัฒนธรรมปีพาทย์มอญจะเข้ามาในประเทศไทยนั้น การบรรเลงดนตรีในงานศพงานพิธีกรรม ฯลฯ เราได้มีการนำเครื่องดนตรีไทยมาจัดรูปแบบวงเพื่อนำไปใช้ในโอกาสต่างๆ ตามความเหมาะสม เช่น วงมโหรี เครื่องสาย ใช้บรรเลงในงานมงคลต่างๆ วงปีพาทย์ไม้นวม ใช้บรรเลงประกอบการแสดงระบำ รำ ฟ้อน โดยเฉพาะวงปีพาทย์เป็นวงดนตรีที่มีความสำคัญและผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทย ทั้งในงานมงคลและอวมงคล โดยจะบรรเลงประกอบพิธีกรรม ประกอบการแสดง โขน ละคร ลิเก มหรสพต่างๆ อีกทั้งยังเป็นวงดนตรีที่ใช้ในการประชันขันแข่ง

ในอดีต การเรียนปีพาทย์ เป็นการเรียนเพื่อยึดเป็นอาชีพ ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นว่าปีพาทย์เป็นวงดนตรีที่มีบทบาทสำคัญ ในการประกอบพิธีกรรม ตลอดจนประเพณีต่างๆ จนเมื่อกระแสวัฒนธรรมปีพาทย์มอญแผ่ขยายเข้ามาในประเทศไทย การฝึกหัดปีพาทย์จึงหมายถึงการเรียนทั้งปีพาทย์ไม้นวมและปีพาทย์มอญควบคู่กันไป ในระยะแรกนั้นปีพาทย์ไม้นวมหรือที่นักดนตรีชาวบ้านนิยมเรียกว่า ปีพาทย์ไทย จะใช้บรรเลงในงานบวชงานบุญต่างๆ และบรรเลงประกอบการแสดงมหรสพไทย ส่วนปีพาทย์มอญจะบรรเลงเฉพาะงานศพเท่านั้น เนื่องจากเป็นค่านิยมที่มีมาแต่ดั้งเดิม ต่อมาราวสมัยรัชกาลที่ 4 ถึงรัชกาลที่ 5 แตรวงเข้ามามีบทบาทในสังคมไทย โดยเฉพาะในงานบุญหรือประเพณี ที่ต้องการสีสันและบรรยากาศสนุกสนาน ทำให้ปีพาทย์ไทยถูกกลบเลือนไปจากสังคมไทยทีละน้อย ปัจจุบันจะมีการว่าจ้างปีพาทย์ไทยเฉพาะใช้บรรเลงในพิธีกรรมเช่นพิธีไหว้ครู ดนตรี-นาฏศิลป์ประกอบการแสดง โขน ละคร และการประชันเท่านั้น

ระนาดพม่า (ปัดตะหล่ำ)

วงปีพาทย์มอญใน อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวงปีพาทย์มอญทั้งสิ้น 4 คณะ ดังนี้ คณะพยุหศิลป์ คณะดวงแก้ว คณะทรัพย์บรรลศิลป์ คณะศิษย์พ่อแก้ว

1. คณะพยุหศิลป์ ปีพาทย์มอญคณะพยุหศิลป์ สืบทอดจากบรรพบุรุษต่อกันมาจากร้อยปี โดยสมาชิกในวงล้วนเป็นลูกหลาน มีนักดนตรีทั้งสิ้น 8-12 คน

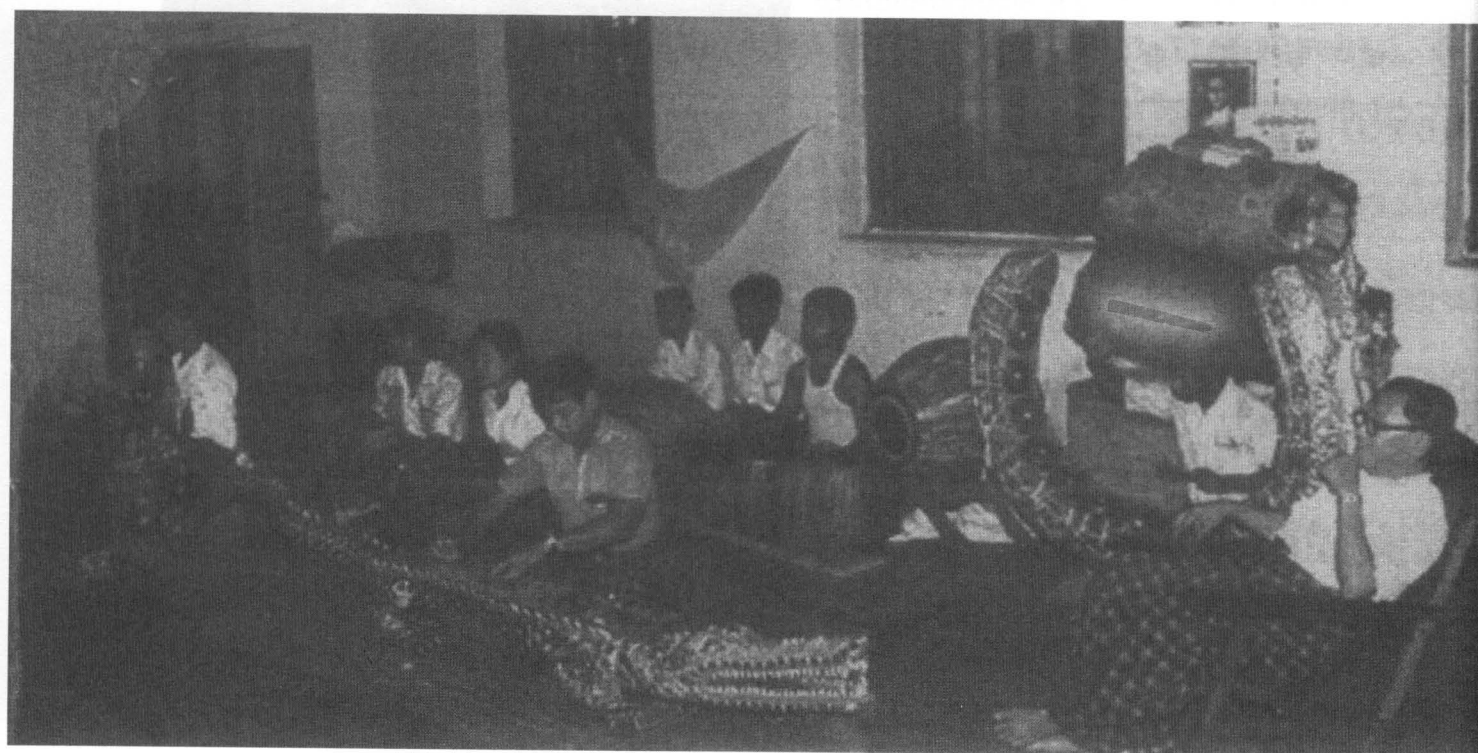
เครื่องดนตรี เครื่องดนตรีสำหรับวงปีพาทย์มอญนั้น เริ่มแรกของการก่อตั้งวงบรรพบุรุษได้สร้างสมเอาไว้ให้ เป็นเครื่องมอญรุ่นเก่า ปัจจุบันไม่ได้นำมาใช้ แต่ยังคงเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี สำหรับเครื่องดนตรีที่นำออกแสดง ชุดใหม่ที่ใช้ในปัจจุบัน เป็นเครื่องดนตรีที่ซื้อมาจากชุมชนผลิตมอญที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียงแหล่งหนึ่งคือ ชุมชนปิ่นแก้ว อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คุณภาพเสียงของเครื่องดนตรี คุณภาพของเสียงมอญวงใหญ่คณะพยุหศิลป์ได้ ว่าคุณภาพของเสียงเครื่องดนตรีดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ดี ไม่ผิดเพี้ยนไปจากเกณฑ์มาตรฐานของเสียงมากนัก

การต่อเพลง และการบันทึกโน้ต ปีพาทย์มอญคณะพยุหศิลป์ในอดีตได้รับการถ่ายทอดเพลงมอญจากพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งมีต้นตระกูลที่ศึกษาและเรียนปีพาทย์มาตั้งแต่อดีต และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งเป็นที่ยอมรับดีว่าระบบครบครัน ในปัจจุบันมีนายปัญญา ธีระพันธ์ เป็นผู้ถ่ายทอดเพลงมอญให้กับลูกหลานในยุคหลัง โดยใช้วิธีการต่อเพลงแบบตัวต่อตัว

การรับงานและรายได้ การรับงานแสดงของปีพาทย์มอญคณะพยุหศิลป์ จะคิดเป็นช่วงเวลาเวลาเดียว จะคิดราคาที่ 3,500 - 4,000 บาท แล้วแต่ระยะทางสองเวลา จะคิดราคาที่ 7,000 ขึ้น ตามจำนวนโค้งที่เจ้าภาพต้องการว่าจ้าง หากต้องการมอญ 5 โค้ง จะคิดราคา 5,000 บาท การรับงานโดยเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 15 - 20 งานต่อเดือน นักดนตรีมีรายได้เฉลี่ย 400 บาท/คน/งาน เฉลี่ยต่อเดือน 6,000 - 8,000 บาท

พิธีกรรมก่อนการแสดง การประกอบพิธีกรรมก่อนการบรรเลง จะมีการตั้งกานลบูชาครู เช่น การแสดงดนตรีไทยทั่วไป ส่วนการไหว้ครู

ดนตรีนั้น คณะพยางค์ปีจะจัดงานไหว้ครูดนตรีเป็นประจำทุกปี เป็นความเชื่อที่ว่า หากไหว้ครูเป็นประจำ และถือกระทำโดยสม่ำเสมอ จะทำให้ประสบความสำเร็จ พบกับความเจริญรุ่งเรือง

บทเพลง บทเพลงที่ใช้บรรเลงในพิธีศพนั้น จะมีทั้งในส่วนที่เป็นเพลงมอญดั้งเดิม เพลงไทย สำเนียงมอญที่แต่งใหม่ และเพลงไทยที่บรรเลงในวงปีพาทย์ไทย มาใช้บรรเลงสลับสับเปลี่ยนเพื่อความหลากหลาย

2. ปีพาทย์มอญคณะดวงแก้ว ปีพาทย์มอญคณะดวงแก้ว ต้นตระกูลนักดนตรีวงปีพาทย์มอญคณะดวงแก้วนั้น เป็นนักดนตรีไทย ที่เรียนดนตรีทางด้านเครื่องสายไทยมาก่อน เมื่อมีการปรับรูปแบบวงจากปีพาทย์ไทยมาเป็นปีพาทย์มอญจึงได้ตั้งชื่อวงปีพาทย์มอญตามชื่อลูกสาว คือดวงแก้ว ปีพาทย์มอญคณะดวงแก้วมีสมาชิกในวงทั้งสิ้น 10-15 คน

เครื่องดนตรี เครื่องดนตรีที่ใช้แสดงชื่อจากชุมชนปิ่นแก้ว และได้ลงทุนซื้อเครื่องดนตรีเพิ่มเติม โดยในปัจจุบันมีจำนวนฆ้องมอญทั้งสิ้น 13 โคน

คุณภาพเสียงของเครื่องดนตรี คุณภาพของเสียงฆ้องมอญวงใหญ่คณะดวงแก้วได้ว่าคุณภาพของเสียงเครื่องดนตรีดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ดี ไม่คิดเพิ่มขึ้นจากเกณฑ์มาตรฐานของเสียงมากนัก

การต่อเพลง และการบันทึกโน้ต ปีพาทย์มอญคณะดวงแก้วในอดีตได้รับการถ่ายทอดเพลงมอญจากบรรพบุรุษ ปัจจุบัน มีนายสุรินทร์ ตรีหิรัญ เป็นผู้ถ่ายทอดเพลงมอญให้กับลูกหลานในยุคหลัง โดยใช้วิธีการต่อเพลงแบบตัวต่อตัว

การรับงานและรายได้ การรับงานแสดงของปีพาทย์มอญคณะดวงแก้ว จะคิดเป็นช่วงเวลา

เหมือนกับการรับงานของวงปีพาทย์มอญวงอื่นๆ โดยเวลาเดียวจะคิดราคาที่ 3,500 - 3,800 บาท แล้วแต่ระยะทาง สองเวลาจะคิดราคาที่ 5,000 ขึ้นตามจำนวนโคงที่เจ้าภาพต้องการว่าจ้าง การรับงานโดยเฉลี่ยต่อเดือน ประมาณ 13 - 18 งานต่อเดือน นักดนตรีมีรายได้เฉลี่ย 400 บาท/คน/งาน เฉลี่ยต่อเดือน 6,000 - 8,000 บาท

พิธีกรรมก่อนการแสดง การตั้งกำนลหรือไหว้ครูก่อนการแสดงของคณะดวงแก้ว นั้นจะมีนายสุรินทร์ ตรีหิรัญ เป็นผู้ประกอบพิธี ส่วนการไหว้ครูดนตรี คณะดวงแก้วจะจัดงานไหว้ครูดนตรีเป็นประจำทุกปี เป็นความเชื่อที่ว่า หากไหว้ครูเป็นประจำ และถือกระทำโดยสม่ำเสมอ จะทำให้ประสบความสำเร็จ พบกับความเจริญรุ่งเรือง

บทเพลง บทเพลงที่ใช้บรรเลงในพิธีศพนั้น จะมีทั้งในส่วนที่เป็นเพลงมอญดั้งเดิม เพลงไทย สำเนียงมอญที่แต่งใหม่ และเพลงไทยที่บรรเลงในวงปีพาทย์ไทย มาใช้บรรเลงสลับสับเปลี่ยนเพื่อความหลากหลาย

3. ปีพาทย์มอญคณะทรัพย์บวรศิลป์ ปีพาทย์มอญคณะทรัพย์บวรศิลป์ ก่อตั้งโดยนายเพทายทรัพย์บวร มีสมาชิกในวงรวมทั้งสิ้น 8 - 10 คน เครื่องดนตรี เครื่องดนตรีที่ใช้แสดงในส่วนที่เป็นเครื่องมอญนั้น เป็นเครื่องชุดเก่า และชุดใหม่ซึ่งชื่อจากชุมชนปิ่นแก้ว

คุณภาพเสียงของเครื่องคณะทรัพย์บวรศิลป์ อยู่ในเกณฑ์พอใช้ได้ มีเสียง ลา เสียงมี เสียงซี และเสียงโดที่มีค่าอัตราส่วนระหว่างโน้ต ที่แตกต่างจากมาตรฐานพอสมควร ทั้งนี้อาจเกิดจากสภาพการใช้งานเครื่องดนตรี การกระทบกระเทือน จนทำให้ตะกั่วหลุดร่วงไปบ้าง

การต่อเพลง และการบันทึกโน้ต ปัจจุบันมี นายเพทาย ทรัพย์บัวร เป็นผู้ถ่ายทอดเพลงมอญ ให้กับลูกหลานในยุคหลัง โดยใช้วิธีการต่อเพลง แบบตัวต่อตัว มิได้มีการบันทึกไว้เป็น ลายลักษณ์อักษร เนื่องจากนักดนตรีส่วนใหญ่ จะใช้วิธีการต่อเพลง แบบจดจำ นายเพทาย ทรัพย์บัวร ได้มีโอกาสต่อ จากผู้ที่มีความรู้ด้านเพลงมอญ คือครูเร่ง และได้ นำมาถ่ายทอดให้กับลูกหลาน

การรับงานและรายได้ การรับงานแสดง ของปีพาทย์มอญคณะทรัพย์บัวรศิลป์ จะคิดเป็น ช่วงเวลาเหมือนกับการรับงานของวงปีพาทย์มอญ วงอื่นๆ โดย เวลาเดียว จะคิดราคาที่ 4,000 บาท แล้วแต่ระยะทาง สองเวลา จะคิดราคาที่ 5,500 - 6,000 บาท ตามจำนวน โค้งที่เจ้าภาพต้องการว่าจ้าง อัตราการว่าจ้างนั้นต้องขึ้นอยู่กับระยะทาง การรับงาน โดยเฉลี่ยต่อเดือน ประมาณ 5 - 8 งานต่อเดือน นักดนตรีมีรายได้เฉลี่ย 350 - 400 บาท/คน/งาน เฉลี่ยต่อเดือน 2,800 - 3,500 บาท

พิธีกรรมก่อนการแสดง การประกอบ พิธีกรรมก่อนการบรรเลง จะมีการตั้งกำนลเช่นการ แสดงดนตรีไทยทั่วไป ในการตั้งกำนลหรือไหว้ ครูก่อนการแสดงของคณะทรัพย์บัวรศิลป์ นั้นจะมี นายเพทาย ทรัพย์บัวรศิลป์ เป็นผู้ประกอบพิธี ส่วนการไหว้ครูดนตรี คณะทรัพย์บัวรศิลป์จะจัด งานไหว้ครูดนตรีใหญ่โดยจะจัด 2 ปีหนึ่งครั้ง เป็นความเชื่อที่ว่า หากไหว้ครูเป็นประจำ และถือ กระทำโดยสม่ำเสมอ จะทำให้ประสบความสำเร็จ พบกับความเจริญรุ่งเรือง

บทเพลง บทเพลงที่ใช้บรรเลงในพิธีศพนั้น จะมีทั้งในส่วนที่เป็นเพลงมอญดั้งเดิม เพลงไทย สำเนียงมอญที่แต่งใหม่ และเพลงไทยที่บรรเลงใน

วงปีพาทย์ไทย มาใช้บรรเลงสลับสับเปลี่ยน เพื่อ ความหลากหลาย

4. ปีพาทย์มอญคณะศิษย์พ่อแก่ ปีพาทย์ มอญคณะศิษย์พ่อแก่ สืบเชื้อสายนักดนตรีมีแต่ บรรพบุรุษต้นตระกูล เป็นนักดนตรีไทย ที่เรียน ดนตรีทางด้านปีพาทย์ไทยมาก่อน นักดนตรีใน คณะศิษย์พ่อแก่ นั้นส่วนใหญ่เป็นญาติพี่น้อง มี นักดนตรีทั้งสิ้น 7 - 12 คน

เครื่องดนตรี เครื่องดนตรีที่ใช้แสดงใน ส่วนที่เป็นเครื่องมอญนั้น เครื่องชุดเก่าเป็นเครื่อง ดนตรีที่ปู่ ย่า ตายาย สร้างไว้

คุณภาพเสียงของเครื่องดนตรี คุณภาพของ เสียงฆ้องมอญวงใหญ่คณะศิษย์พ่อแก่ได้ว่าคุณภาพ ของเสียงเครื่องดนตรีดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์พอใช้ได้ มีเสียง ลา เสียงมี ที่มีค่าอัตราส่วนระหว่างโน้ต ที่แตกต่างจากมาตรฐานพอสมควร ทั้งนี้อาจเกิดจาก สภาพการใช้งานเครื่องดนตรี การกระทบกระเทือน จนทำให้ตะกั่วหลุดร่วงไปบ้าง

การต่อเพลง และการบันทึกโน้ต ปีพาทย์มอญ คณะศิษย์พ่อแก่ มีนายอืด อรรถภาพ เป็นหัวหน้าคณะ และเป็นผู้ถ่ายทอดบทเพลงที่ใช้ในการแสดง โดยเน้นให้ลูกหลานในบ้านได้เรียน ปีพาทย์ไทย และปีพาทย์มอญและออกมารับแสดงตามงานต่างๆ ส่วนใหญ่จะฝึกหัดกันเองในระบบครอบครัว โดยใช้วิธีการต่อเพลงแบบตัวต่อตัว

การรับงานและรายได้ การรับงานแสดง ของปีพาทย์มอญคณะศิษย์พ่อแก่ คิดเป็นช่วงเวลา เหมือนกับการรับงานของวงปีพาทย์มอญวงอื่นๆ โดยเวลาเดียว จะคิดราคาที่ 3,000 - 4,000 บาท แล้วแต่ระยะทาง สองเวลา คิดราคาที่ 4,000 - 5,000 บาท ตามจำนวน โค้งที่เจ้าภาพต้องการว่าจ้าง การรับงาน

โดยเฉลี่ยต่อเดือน ประมาณ 8 - 10 งานต่อเดือน
นักดนตรีมีรายได้เฉลี่ย 300 - 400 บาท/คน/งาน
เฉลี่ยต่อเดือน 3,000 - 4,500 บาท

พิธีกรรมก่อนการแสดง การตั้งกานลหรือ
ไหว้ครูก่อนการแสดงของคณะศิษย์พ่อแก่ นั้นจะมี
นายอืด อรรถภาพ เป็นผู้ประกอบพิธี ส่วนการไหว้ครู
ดนตรี คณะศิษย์พ่อแก่จะจัดงานไหว้ครูดนตรี
เป็นประจำทุกๆปี เป็นความเชื่อที่ว่า หากไหว้ครู
เป็นประจำ และถือกระทำโดยสม่ำเสมอ จะทำให้
ประสบความสำเร็จ พบกับความเจริญรุ่งเรือง

บทเพลง บทเพลงที่ใช้บรรเลงในพิธีศพนั้น
จะมีทั้งในส่วนที่เป็นเพลงมอญดั้งเดิม เพลงไทย
สำเนียงมอญที่แต่งใหม่ และเพลงไทยที่บรรเลงใน
วงปี่พาทย์ไทย มาใช้บรรเลงสลับสับเปลี่ยน เพื่อ
ความหลากหลาย

ปี่พาทย์มอญในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สัญลักษณ์อย่างหนึ่งของการจัดงานศพ ใน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาคือ “วงปี่พาทย์มอญ” และ
“เพลงมอญ” ลักษณะของวงดนตรีปี่พาทย์มอญ
ในปัจจุบันนั้น เกิดจากการประสมกันระหว่าง
วงปี่พาทย์ไทยแต่เดิมที่ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรี
อาทิ ระนาดเอก ฉิ่งวงใหญ่ ตะโพน ฉิ่ง ฯลฯ และ
เครื่องดนตรีของชาวมอญคือปี่มอญหรือ “อะฮาว”
ฆ้องมอญหรือ “ปาดก้าด” เปิงมางคอกหรือ
“ปอน โด๊ต” ตะโพนมอญหรือ “ปอนฮะโน”
ซึ่งลักษณะการผสมผสานวงดนตรีตามอย่างมอญ
นั้น เรียกว่า “ปาด” (อานันท์ นาคคง, 2551:3)

ความชัดเจนในเรื่องของหลักฐานการเข้ามา
ของดนตรีมอญและเพลงมอญ ไม่ปรากฏหรือถูก
ระบุไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ฉะนั้นลักษณะที่

การประชันปี่พาทย์ไทย

แท้จริงของรูปแบบวงดนตรี เพลง เสียงของเครื่อง
ดนตรี และลักษณะของเครื่องดนตรี ที่เป็นรากเหง้า
ของวัฒนธรรมดนตรีมอญที่เผยแพร่เข้ามาใน
ประเทศไทยนั้นคงไม่สามารถอธิบายได้ว่า ไทย
และมอญมีความสัมพันธ์ยาวนานตั้งแต่ครั้งสมัย
กรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา และกรุงรัตนโกสินทร์
ลักษณะของการผสมผสานวงปี่พาทย์มอญ
ที่ปรากฏในอำเภอบางซ้ายจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น
ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีคือ ปี่มอญ ระนาดเอก
ระนาดทุ้ม ฆ้องมอญ เปิงมางคอก ตะโพนมอญ
โหม่ง 3 ใบ ฉิ่ง ฉาบ กรับ หรือในการแสดงบางครั้ง
อาจมีการเพิ่มเครื่องดนตรีคือระนาดเอกเหล็กและ
ระนาดทุ้มเหล็ก เป็นปี่พาทย์มอญวงใหญ่
ซึ่งทั้งหลายเหล่านี้ เป็นการกำหนดลักษณะของวง
ปี่พาทย์มอญ ตามค่านิยมของคนไทย มากกว่าที่จะ
ยึดตามกฎระเบียบแบบแผน รูปแบบวงปี่พาทย์มอญ

ของชาวมอญแต่เดิม ซึ่งมีได้มีการกำหนดไว้อย่าง
แน่ชัด นอกจากการปรับปรุงแบบวงตามค่านิยมของ
คนไทยแล้ว การเพิ่มเติมสีสันในการแสดงเช่น
การประดับหางนกยูง ดัดไฟ ลวดลายของหม้อมอญ
สีสันและความไพเราะงดงามของท่วงทำนองเพลง
ทั้งที่เป็นของมอญแต่เดิม และเพลงไทยสำเนียง
มอญ อีกทั้งการสร้างระนาดเอกให้มีลักษณะคล้าย
หม้อมอญ นับเป็นเครื่องดนตรีชุดเดียวกัน ซึ่งเป็น
การเพิ่มความมีสง่าราศีและความงดงามให้กับวง
ปี่พาทย์มอญอีกเท่าตัว

สรุป

วัฒนธรรมไทยในปี่พาทย์มอญ การอพยพ
เข้ามาของชาวมอญ ที่ปรากฏหลักฐานชัดเจนใน
สมัยกรุงธนบุรีเรื่อยมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นั้น
ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในหลายๆ ด้าน
โดยเฉพาะการเผยแพร่ดนตรีมอญสู่สังคมไทย
ถึงแม้ว่าวงปี่พาทย์มอญที่บรรเลงอยู่ในประเทศไทย
ปัจจุบันจะมีได้ดำรงไว้ซึ่งลักษณะแบบแผนของ
ดนตรีมอญดั้งเดิมก็ตาม แต่รูปแบบวิธีการบรรเลง
เครื่องดนตรี บทเพลง ฯลฯ ก็ล้วนเป็นสิ่งที่สะท้อน
เอกลักษณ์ของชาวมอญได้อย่างชัดเจน

รูปแบบของวัฒนธรรมที่ปรากฏในปี่พาทย์
มอญนั้น ถูกหลอมรวมระหว่างขนบธรรมเนียม
ประเพณี ความเชื่อ วิถีชีวิต ของชาวไทยกับชาวมอญ
ถึงแม้ว่าดนตรีมอญ จะเข้ามามีบทบาทสำคัญใน
สังคมไทยแต่แรกแห่ง ขนบธรรมเนียมประเพณี
ไทยแต่เดิมมา ก็ยังคงความเข้มแข็งไม่แพ้กัน
สิ่งเหล่านี้ นำมาสู่การผสมผสานรูปแบบลักษณะ
ดนตรีมอญ กับคติความเชื่อ ค่านิยม
ขนบธรรมเนียมประเพณี ฯลฯ ของคนไทย

บรรณานุกรม

- ชูชาติ พิณพาทย์. (2546). **ศึกษาวัฒนธรรมปี่พาทย์
มอญ อำเภอเมืองปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์
ศป.ม (มานุษยวิทยาควิทยา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2546). **ประวัติการดนตรีไทย**.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ไพโรจน์ บุญผูก. (2538). **ดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่
ที่ 26**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- มนตรี ตราโมท.(2540). **ดุริยางคศาสตร์ไทย ภาค
วิชาการ**. กรุงเทพฯ:พินเสศ พริ้นติ้ง.
- สายสุนีย์ ขาวปลื้ม. (2544). **เพลงรำผีมอญของชาว
มอญ จังหวัดปทุมธานี**. ปรินญาณินพนธ์
ศศ.ม (มานุษยวิทยาควิทยา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อานันท์ นาคคง.(2551). **เอกสารประกอบการแสดง
ทางวัฒนธรรม ครั้งที่ 38 ณ หอประชุมศูนย์
มานุษยวิทยาสิรินธรฯ**.

ผู้ว่าฯ อุดมยากับการอนุรักษ์อุทยานรดกโลก : บทสัมภาษณ์

อนันต์ รัตนกานุกร

และคณะกองบรรณาธิการ

บทนำ

สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เมื่อวันศุกร์ เดือน 5 ขึ้น 6 ค่ำ ปีพุทธศักราช 1893 “พระเจ้าอู่ทอง” นับว่าเป็นกษัตริย์พระองค์แรกในสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นราชธานี

กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของไทยอยู่ยาวนาน 417 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.1893 - 2310 มีกษัตริย์ปกครอง รวมทั้งสิ้น 34 พระองค์ (หลักฐานจากพงศาวดาร ฉบับพระราชหัตถเลขา ของกรมศิลปากร, 2534) 5 ราชวงศ์ ประกอบด้วย ราชวงศ์อู่ทอง ราชวงศ์สุพรรณภูมิ ราชวงศ์สุโขทัย ราชวงศ์ปราสาททอง ราชวงศ์บ้านพลูหลวง กษัตริย์พระองค์สุดท้ายคือ “พระเจ้าเอกทัศ”

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาไทยได้ทำสงครามกับพม่ารวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง และไทยต้องเสียเอกราชให้แก่พม่า 2 ครั้ง ที่เรียกว่า “การเสียกรุง”

เสียครั้งแรก ในปี พ.ศ.2112 ในรัชสมัย สมเด็จพระมหาธรรมราชา คนไทยต้องตกเป็นทาสพม่า อยู่เป็นระยะเวลานานถึง 15 ปี จนกระทั่งถึงปี พ.ศ.2127 ในรัชสมัย “สมเด็จพระมหาธรรมราชา” “สมเด็จพระนเรศวร” ราชโอรส ได้ประกาศเอกราชไม่ยอมเป็นเมืองขึ้นพม่าอีกต่อไป

เสียครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2310 ในรัชสมัยของ

“สมเด็จพระเจ้าเอกทัศ” พม่าได้ยกกองทัพเข้ามาตีกรุงศรีอยุธยาแตก พม่าได้กวาดต้อนคนไทยและชนทรัพย์สิน เช่น ทองคำ ไปยังพม่า และยังได้เผากรุงศรีอยุธยาราบเรียบเป็นหน้ากลอง “สมเด็จพระเจ้าตากสิน” ทรงกอบกู้เอกราชของชาติไทย กลับคืนมาได้สำเร็จในปีเดียวกัน ทรงขับไล่พม่าออกจากผืนแผ่นดินไทย

สมเด็จพระเจ้าตากสินทรงใคร่ครวญว่า กรุงศรีอยุธยาถูกเผาราบเรียบ สถานที่เดิมคงไม่เหมาะสมที่จะสร้างเป็นราชธานีขึ้นมาใหม่ ทรงตั้งกรุงศรีอยุธยา และทรงสร้างกรุงธนบุรี สถาปนากรุงธนบุรีเป็นเมืองหลวงต่อจากกรุงศรีอยุธยา

กรุงศรีอยุธยาในอดีตเคยเป็นราชธานีของไทย อยู่ยาวนานถึง 417 ปี มีกษัตริย์ปกครองรวมทั้งสิ้น 34 พระองค์ กาลเวลาที่ผ่านไป ถ้านับระยะเวลาจากการเสียกรุงครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ.2310 ถือเป็นกาลสิ้นสุดความเป็นราชธานีของไทย แล้วไปเริ่มต้นราชธานีใหม่ที่กรุงธนบุรี และต่อกับกรุงรัตนโกสินทร์ เวลาผ่านไปกว่าสองร้อยปี กาลเวลาได้เปลี่ยนสภาพและสถานะบริเวณที่ตั้งกรุงศรีอยุธยาและบริเวณโดยรอบกรุงศรีอยุธยา โดยเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงถือได้ว่าเคยเป็นที่ตั้งของราชธานีเก่าที่มีอายุยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ของชนชาติไทย จึงได้รับมรดกอารยธรรมตกทอดจากอดีตสู่ปัจจุบัน

กรุงศรีอยุธยา ในสมัยที่เป็นราชธานี มีเอกลักษณ์โดดเด่นหลายประการ จึงเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าควรแก่การยกย่องและรักษาสืบไป องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก : UNESCO) จึงมีมติ ณ กรุงคาร์เธจ ประเทศตูนิเซีย เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2534 ให้ขึ้นทะเบียนไว้ในบัญชีมรดกโลก ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 อยุธยามีความเป็นเยี่ยมในการเลือกสรรทำเลที่ตั้งเมืองในตำแหน่งที่ขุมนมของแม่น้ำ มีการออกแบบผังเมืองอย่างซับซ้อนเหมาะสมกับชุมชนที่อาศัยการสัญจรทางน้ำเป็นหลักอันเป็นธรรมชาติของการตั้งถิ่นฐานแบบไทย ๆ ลักษณะดังกล่าวเอื้ออำนวยต่อการรักษาพระนคร การป้องกันการรุกรานของข้าศึกศัตรูและการจัดระบบสาธารณูปโภคได้อย่างเหมาะสมกับสังคมเมือง จนสามารถพัฒนาการสู่ความรุ่งเรืองในยามสงบสุข

ประการที่ 2 อยุธยาเป็นแม่แบบในการสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ โดยได้ถ่ายทอดความงาม ความรุ่งเรืองของอยุธยาไว้ในทุกแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นระเบียบผังเมือง การจัดวางอาคาร ชื่อสถานที่ต่างๆ ลักษณะสถาปัตยกรรม อาคารบ้านเรือน ตลอดจนวิถีชีวิต

ประการที่ 3 นครประวัติศาสตร์แห่งนี้มีเอกลักษณ์ไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพด้านประวัติศาสตร์ และด้านอารยธรรม ซึ่งจะหาครโบราณใดเทียบได้ในเอเชียหรือในโลกเป็นไม่มี

ประการที่ 4 อาคารโบราณสถานแต่ละหลังในนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา มีลักษณะและการออกแบบทางสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นในภาคพื้นเอเชีย ลักษณะของสิ่งก่อสร้างหลายอย่างเช่น เจดีย์ ปราสาท และปราสาท มีความเป็นพิเศษไม่สามารถพบเห็นในที่อื่นๆ แม้สิ่งก่อสร้างเหล่านี้จะมีกำเนิดมาก่อนที่กรุงศรีอยุธยา จะเรืองอำนาจ แต่ได้แสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องและวิวัฒนาการด้านรูปแบบทางสถาปัตยกรรมมาสู่ลักษณะที่เป็นแบบไทยแท้ และไม่สามารถสร้างทดแทนได้ในปัจจุบัน

การที่นครประวัติศาสตร์อยุธยา ราชธานีเก่าของไทยในอดีตได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น ‘มรดกโลก’ ด้วยคุณสมบัติที่โดดเด่นดังกล่าวข้างต้นมิใช่เกิดขึ้นได้ง่าย ๆ มรดกโลกถือเป็นศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของชนชาวไทย โดยเฉพาะชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คนไทยทุกคนเกิดความภาคภูมิใจ เกิดความรักและความหวงแหนสมบัติของชาติและของโลก และจะรักษามรดกโลกไว้ให้คงอยู่ตลอดไป การที่ใครก็ตาม จะมาทำให้อุทยานมรดกโลกลดคุณค่า คือย่ำค่าลง โดยการหาผลประโยชน์เฉพาะตนและพวกพ้องทำให้เกิดความเสียหาย ชาวอยุธยาคงขอมไม่ได้

ชาวอยุธยาซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่อุทยานมรดกโลก ต้องช่วยกันรักษาความเป็นมรดกโลกเอาไว้ ต้องช่วยกันเฝ้าระวังและช่วยกันป้องกันอย่าให้อุทยานมรดกโลกถูกบุกรุก ถูกรุกราน ถูกบดบังความงดงาม จนมรดกโลกขาดความสมบูรณ์จนหมดสภาพความเป็นมรดกโลก จนกระทั่ง องค์การยูเนสโกถอดถอนการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ถ้าถูกถอดถอนการเป็นมรดกโลกเมื่อใด ชาวไทยและชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะต้องเสียใจตลอดไป เพราะวาในอดีตองค์การยูเนสโกได้เคยถอดถอนมรดกโลกบางแห่งไปแล้ว เพราะวาไม่สามารถอนุรักษ์เอาไว้ได้

ความรับผิดชอบโดยตรงที่จะรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และบริเวณที่เป็นอุทยานมรดกโลก เป็นของกรมศิลปากร ส่วนภูมิทัศน์รอบ ๆ มรดกโลก เป็นความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ถ้ามีบุคคลใดสิ่งก่อสร้างใดมาทำให้ภูมิทัศน์รอบ ๆ บริเวณมรดกโลกเสียหาย ส่งผลกระทบต่อมรดกโลก ทำให้มรดกโลกขาดคุณสมบัติที่ยื่นขอจดทะเบียนเพื่อขอให้องค์การยูเนสโกได้ขึ้นทะเบียนไว้เป็นมรดกโลก องค์การยูเนสโกย่อมมีสิทธิที่จะเพิกถอนความเป็นมรดกโลก ข่าวเรื่ององค์การยูเนสโกจะถอดถอนอุทยานมรดกโลกมีอยู่เป็นประจำ พอมีข่าวคราวใด ชาวอยุธยาที่รู้สึกหวาดวิตกกังวลตลอดเวลา เพราะวาความเป็นมรดกโลกเป็นหน้าตาเป็นชื่อเสียงของชาวอยุธยาเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้มาท่องเที่ยวมากขึ้น เกิดอาานิสงส์ที่ตามมาคือช่วยเศรษฐกิจชาวอยุธยาเป็นอย่างมาก

ความรับผิดชอบที่สำคัญมากของผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และผู้รับผิดชอบของหน่วยงานในกรมศิลปากร ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือการอนุรักษ์อุทยานมรดกโลก ให้เป็นมรดกของชาวอยุธยา ชาวไทยและชาวโลกสืบต่อ ๆ ไป

ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ชาวอยุธยา ตามบทบาทหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย อะไรที่เป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ เช่น ชาวอยุธยากลัวว่าองค์การยูเนสโกจะถอดถอนความเป็นมรดกโลก ผู้ว่าฯ จะต้องรีบแก้ไขโดยด่วน ส่วนอะไรที่เป็นความสุข ผู้ว่าฯ ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีมากขึ้น เช่น มรดกโลกเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวที่จะนำรายได้เข้าสู่จังหวัดอยุธยา ทำให้เศรษฐกิจอยุธยาดีขึ้น ผู้ว่าฯ ก็จะต้องกระทำทุกวิถีทาง เพื่อให้จำนวนนักท่องเที่ยวมีมากขึ้น ให้นักท่องเที่ยวที่มาแล้วอยากมาอีก และ

บอกต่อๆ กันไปว่า “มาเที่ยวอยุธยาแล้วไม่รู้สักผิดหวัง”
“มาเที่ยวอยุธยาคุ้มค่าจริง ๆ” ฯลฯ

ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเห็นว่า
คูแลพื้นที่อยุธยาทั่วทั้งจังหวัด รวมถึงประชากรด้วย
อยุธยามรดกโลกถือเป็นพื้นที่ที่สำคัญที่สุด
เป็นบริเวณไข่มุก การได้สัมภาษณ์ผู้ว่าฯ เพื่อทราบ
ความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์อยุธยามรดกโลก
จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบทสัมภาษณ์ เพื่อความสบายใจ
คลายความวิตกกังวลว่า “อยุธยามรดกโลก” จะต้อง
คงความเป็นมรดกโลกตลอดไปและตลอดกาล

บทสัมภาษณ์

นายปรีชา กมลบุตร

ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เรื่อง “การอนุรักษ์อยุธยามรดกโลก”

วันที่ 21 มกราคม 2552

ณ จวนผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการศึกษาประวัติการทำงานของท่าน
ทราบว่าท่านเป็นผู้ว่าฯ สกลนคร ได้สนองรับใช้เบื้อง
ยุคลบาท จังหวัดสกลนครก็เป็นจังหวัดที่
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระราชินี
เสด็จบ่อย ในจังหวัดอยุธยาถิ่นเดียวกัน เมื่อท่าน
ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ว่าอยุธยาก็น่าจะด้วย
วัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน จากประวัติการทำงาน
ของท่านก็ไม่ค่อยเกี่ยวกับอยุธยามากนัก จึงเรียน
ถามท่านว่าท่านสนใจอยุธยามาก่อนมากน้อยเพียงใด
ก่อนที่จะมาเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- ผมเป็นเด็กเกิดที่กรุงเทพ เกิดหลังวัดอรุณ ปัจจุบันคือบริเวณกองทัพเรือ เมื่อปี 2310 ก็คือกรุงธนบุรี วันนี้ก่อนมาให้สัมภาษณ์ก็ประชุมเรื่องเส้นทางเดินทัพพระเจ้าตากตั้งแต่วัดพิชัยข้างกรุงศรีเวอ์ไปวัดโพธิ์เสาหาร บ้านสามบัณฑิต สุดท้ายไปหยุดที่พรานนก และก็ตีทัพออกไปที่ปราจีนบุรี ก็จะเรียนตอบคำถามท่านได้ส่วนหนึ่งว่า ผมในฐานะผู้ว่าราชการจังหวัดอยุธยา มีส่วนเกี่ยวข้องกับอะไรในมรดกโลกหรือไม่

ในส่วนตัวผมซึมซับ มานานตั้งแต่เกิดแล้ว ตั้งแต่สมัยอยู่วัดอรุณหรือกรุงธนบุรีเก่า โดยส่วนตัวนับถือพระเจ้าตากสินค่อนข้างมาก ผมเป็นคนชอบศึกษาประวัติศาสตร์ ยังนึกเลยว่าพระเจ้าตากทรงลำบากยากเย็น เสี่ยงเป็นเสี่ยงตาย ไม่น้อยกว่าพระมหากษัตริย์องค์ใด แต่ว่าทราบประวัติศาสตร์เกี่ยวกับพระองค์ท่านน้อยมาก และเขียนไม่ตรงกันหลายเรื่อง วันนี้ก็ต้องมาสะสางเส้นทางเดินทัพสะสางประวัติศาสตร์ให้พระองค์ท่าน และจะสร้างอนุสรณ์สถานให้ใหญ่กว่าปัจจุบันที่บ้านพรานนก จะทำให้ใหญ่ขนาดเท่าครึ่ง

คงตอบคำถามท่านได้ส่วนหนึ่งว่า ผมมีความสนใจ แต่โดยเนื้องานจริง บางส่วนไปอยู่ที่กรมศิลปากร บางส่วนอยู่ที่เทศบาล การสนับสนุนงบประมาณในการดูแลมรดกก็ไปอยู่กับท้องถิ่น แต่ผมในฐานะผู้ว่าราชการจังหวัดก็ต้องไปดูแลตรงส่วนนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งมรดกโลกก็ยังคงยืนยันว่าอยุธยาที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกตั้งแต่ปี พ.ศ.2534 หลายสิ่งหลายอย่างที่จะมาบั่นทอน ที่จะทำให้เมืองมรดกโลกถูกยกเลิกไป เช่น แผงร้านค้าหน้าวัดมงคลบพิตร ซึ่งมีปัญหา

สะสมกันมา 14 ปีเต็ม ไม่มีใครวางได้ ผมมาอยู่ 2 เดือนแรก ผมก็วางออกได้ ก็ไม่ใช่ด้วยใช้พลังกำลัง แต่ด้วยการสร้างความเข้าใจกัน ว่าเป็นเมืองมรดกโลก เป็น World Heritage แล้วคุณมาทำแค่ตรงนี้เพื่อผลประโยชน์ เฉพาะกลุ่ม World Heritage จะถูกทำลายไป แล้วเราจะไม่เหลืออะไรเลย เขาก็เข้าใจถอยกันมาคนละก้าวมานั่งนับหนึ่งใหม่ เพื่อมาจัดสภาพภูมิประเทศใหม่

พอดีเรื่องนี้มาเกี่ยวกับการจัดการร้านค้าข้างวิหารพระมงคลบพิตร อันนี้ก็เป็นปัญหาส่วนหนึ่ง คนอยุธยาที่รู้จักกันอยู่ ท่านทำไปได้ส่วนหนึ่งก็ถือเป็นเรื่องที่ดีนะครับ ก็จะขอพูดเรื่องนี้ต่อ คนอยุธยาเขามองปัญหาในเรื่องการอนุรักษ์โบราณสถาน เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ทางด้านอุทยานประวัติศาสตร์ เป็นเจ้าของสถานที่ดูแลโบราณสถาน ททท. ก็มุ่งเน้นการนำคนมาท่องเที่ยว เทศบาลก็ถือว่าหน้าที่ที่จะต้องพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญรุ่งเรืองไป เจ้าของสถานที่จริง ๆ ก็คือ ราชพัสดุโบราณสถานส่วนใหญ่ ประชาชนซึ่งน่าจะมีส่วนร่วมในการดูแลก็ยังไม่เต็มที่ ที่นี้ผู้ว่าราชการท่านก่อนๆ ก็เคยจัดประชุมหน่วยงานทั้ง 2 - 3 หน่วยคือ

อุทยานประวัติศาสตร์
ททท. เทศบาล
เพื่อที่จะให้การทำงาน
เป็นไปด้วยกันประสาน
สัมพันธ์กัน ผมจำได้ว่า
เคยเชิญนักวิชาการมี
ความสามารถจาก

ลาดกระบัง คือ ดร.ยงธนิศร์ พิมลเสถียร เพื่อเข้ามา
จัดรูปแบบของการอนุรักษ์เกาะเมืองอยุธยา ตอนนั้น
อาจารย์ท่านนี้ช่วยพัฒนาเมืองภูเก็ตสำเร็จ ตอนนั้น
จังหวัดภูเก็ตก็กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่ชาวบ้าน
เข้ามามีส่วนร่วม มีการส่งเสริมให้คนภูเก็ตอนุรักษ์บ้าน
ซึ่งเป็นศิลปะชิโน-โปรตุกีส และจังหวัดภูเก็ตจัดการ
ได้สำเร็จ เมื่ออาจารย์คนดังกล่าวได้รับคำเชิญให้มา
ช่วยจัดการเรื่องการอนุรักษ์เกาะเมืองอยุธยา ทราบว่า
หน่วยงานทั้งหลายเหล่านั้นยังพูดคุยกันไม่เป็นที่ลง
ตัวนัก ทำให้เริ่มงานการอนุรักษ์ไม่ได้ผล ไม่ทราบว่า
ตอนนี้หน่วยงานที่ผมเอ่ยมาต่อก็คงยังเป็นแบบเดิมอยู่
หรือเปล่า ในสายตาของท่านเป็นอย่างไร ถ้ายังเป็น
แบบเดิมอยู่ท่านจะมีวิธีการอย่างไร

- ผมว่าถ้าเราเอาจิตเป็นที่ตั้งในการทำงาน
เอาจิตที่ตั้งที่เดียวกัน ว่าเราทำเพื่อประเทศชาติ ไม่ได้
เอาจิตเดียวกันว่า ตัวกูคือกู ลดละเลิก ความรู้สึก
ตัวตนของตัวเองออกไปน่าจะคุยกันได้ ทุกวันนี้ที่
คุยกันไม่ได้ อาจเป็นเพราะว่า ฉันมีหน้าที่ตรงนี้ คุณมี
หน้าที่ตรงนี้ ฉันจะทำตรงนี้ คุณต้องอนุญาตให้ฉัน
คุณจะทำตรงนั้นฉันต้องอนุญาต เพราะว่าจะโทษใคร
ก็ไม่ได้ จะโทษก็ตรงที่กฎหมายมันเขียนไว้อย่างนั้น
อย่างในเขตโบราณสถาน 600 กว่าไร่ พอขึ้นบัญชี

โบราณสถาน การจะก่อสร้างการจะทำอะไร
เปลี่ยนแปลงสภาพอะไรต่างๆ เทศบาลก็มีอำนาจแค่
ส่วนหนึ่งเท่านั้น จะตัดถนน ถ้าเกิดอยู่ในเขต
โบราณสถานขึ้นบัญชีไว้ ต้องขออนุญาตกรมศิลปากร
ตรงนี้มันก็เป็นปัญหา ถ้าเผื่อไม่เข้าใจกัน คิดว่าฉันก็
เป็นใหญ่ อันคืบหนึ่ง อยู่ตรงจุดนี้คุณเป็นใครมาจากไหน
ทำไมต้องไปขออนุญาต อันนี้ก็คุยกันไม่รู้เรื่องแล้ว
อย่างที่ท่านเล่าให้ฟัง ผมก็ใช้นโยบายตรงนี้ว่า
ผมเป็นตัวกลางในการประสานเอง ยอมเหน้อยหน่อย
เอาความคนนี้ไปพูดกับคนนั้น ชี้แจงให้คนนี้ฟังว่า
กฎหมายมันคืออย่างนี้ แต่จะไม่ให้สองคนคุยกัน
เพราะตอนนี้ยังคุยกันไม่รู้เรื่อง จะไม่ให้สามคนคุย
กัน เพราะสามคนถือกฎหมายคนละฉบับ และยังไม่มี
ยอมรับกันแต่ค่อยๆ ทำ จนสุดท้ายเกิดการเปลี่ยนแปลง
ต่างๆ จะสังเกต เช่นการเปลี่ยนแปลงไฟหงส์ ซึ่งไฟหงส์
ก็จะเป็นสัญลักษณ์สมัยรัตนโกสินทร์ ไม่ใช่สมัยอยุธยา
บางส่วนก็เปลี่ยนแปลงเป็นรูปช้างไปแล้ว เทศบาลเมือง
อยุธยา ก็เปลี่ยนเป็นรูปช้างแล้วค่อยๆ ซึมแทรกมา
ตรงนี้ แต่ถ้าถามให้เปลี่ยนเลย แล้วถามว่าที่เข้าไป
แล้วจะเอาไปไว้ที่ไหน อันนี้คือจุดสังเกต
เพราะฉะนั้นการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งตรงนี้
ถามว่ามีอยู่ไหม มันก็ยังมีอยู่ เพราะกฎหมายเขียน
Over Lab กันอยู่ตรงจุดนั้น ไม่ได้เขียนให้อำนาจ
ทางเทศบาล ร้อยเปอร์เซ็นต์ ไม่ได้เขียนให้อำนาจ

กรมศิลปากร ร้อยเปอร์เซ็นต์ ยังเขียนว่าประเภทกฎหมายใหม่ออกมา กฎหมายเก่าก็ยังใช้อยู่ ฉะนั้น ผู้ปฏิบัติก็ยังคิดว่าตรงนั้นส่วนตัวเองก็ยังมีอำนาจอยู่นั้น ก็เป็นหน้าที่ของทางผู้ว่าราชการจังหวัด ต้องคอยเป็นผู้ประสานจะดีที่สุด แต่ถ้านัดประชุมกันไม่สำเร็จ หรือครบ ลำบาก

หมายความว่า ในบทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัด ก็จะทำหน้าที่เป็นผู้ประสาน ในขณะที่เดียวกัน ก็ยึดเอาเป้าหมายเป็นหลัก ท่านได้กำหนดนโยบายในเรื่องนี้ หรือกำหนดเป้าหมายไว้อย่างไรบ้าง ในการทำงาน

- คือผมมองว่าอยุธยาจุดขายของอยุธยา เราจะทำเป็น 3 แห่งเศรษฐกิจ แห่งเศรษฐกิจแรกเป็นแห่งของโบราณสถานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ก็คือเอาโบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ World Heritage มาเป็นจุดขาย จุดขายอันที่ 2 เราเป็นเมืองเศรษฐกิจ แห่งที่ 2 คือด้านอุตสาหกรรม เรามี จีดีพี กู้ดโพลีเทียม โพรดักส์ อันดับ 3 ของประเทศไทย ก็ถือว่าโตมาก คนก็มาลงทุนเพิ่มมากขึ้น เพราะว่าระบบ โลจิสติกส์ เราไปได้ทั้งทางบก เราไปได้ทั้งทางน้ำ เพราะจุดหมายปลายทางเราอยู่ที่แหลมฉบัง อยู่แล้ว เราไปได้ทั้งสองทางมันก็สะดวกกว่าที่อื่น เศรษฐกิจแห่งที่สามที่ผมจะให้เป็นเศรษฐกิจแบบดั้งเดิม สมัยอยุธยารุ่งเรือง 417 ปี ก็คือเมืองท่าของการขนถ่ายสินค้า เป็นเมืองการเกษตร เมืองของการผลิตข้าวแห่งแรก แหล่งใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ตอนที่ผมอยู่ได้ทำมา 4 ครั้งแห่งเดียวในประเทศไทย ในอยุธยาแล้วทั้ง 16 อำเภอ 16 แปลง เป็นแปลง

ทดลอง ก็ทำได้สำเร็จแล้ว ตรงจุดนี้ก็เป็นจุดขายได้ ทั้งสามแห่งเศรษฐกิจ คือ แห่งเศรษฐกิจด้านประวัติศาสตร์ แห่งเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรม แห่งเศรษฐกิจด้านเกษตรแบบดั้งเดิม

ตอนนี้มีการส่งเสริมให้มีการทำมา 4 ครั้ง ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขอให้ท่านขยายความอีกสักนิดหนึ่ง

- ท่องเที่ยวเชิงนิเวศผมมองเป็นสองแบบ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแง่ที่อยู่ในพื้นที่ประวัติศาสตร์ 600 กว่าไร่ ก็อยู่ในผังบริเวณวัดมงคลบิดร อุทยานประวัติศาสตร์ในย่านนี้ ที่เขาจะมากرابนมัสการ มาไหว้พระ มาเที่ยวชมโบราณสถานต่าง ๆ ตามยุคสมัยอยุธยา จุดที่สองคือสถานที่ที่เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของอยุธยา เช่น ผมกำลังจะพัฒนาบ้านขุนพิทักษ์ที่ผักไห่ ที่เขามองเป็นบ้านผีสิง ผมจะเลิกแนวคิดตรงนั้น จะเป็นแนวคิดของบ้านที่อดีตเคยเป็นจุดศูนย์กลางการค้าระหว่างท่าเตียนกับอยุธยา ท่าเตียนกรุงเทพฯ ท่าเตียนผักไห่ ก็จะเรียกว่าบ้านสี่เขียว กำลังดำเนินการไปบูรณะปรับปรุง และจะเชื่อมจุดท่องเที่ยวตรงนี้ ตรงบ้านขุนพิทักษ์ ไปอีก 6 กิโลเมตร ไปที่ตลาดลาดชะโด ตลาดที่มีประวัติความเป็นมารุ่งเรืองเมื่อ 70 ปีที่แล้ว ให้กลับพลิกฟื้นขึ้นมาใหม่ โดยใช้เส้นทางเดินเรือเดินทางไปครับ

นี่คือจุดเริ่มต้นที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ

- นอกจากนั้นถ้าเผื่อมีรายละเอียดปลีกย่อย ก็จะเป็นพวกอนุรักษ์ปลาต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่ เช่น ตลาดชะโด เราก็จะพยายามอนุรักษ์ หรือไม่ก็เป็นการ

แสดงให้เห็นอาชีพดั้งเดิม การยกยอรายทาง เส้นทาง 6 กิโลเมตร ระหว่างบ้านขุนพิทักษ์ ไปตลาดลาดชะโด มีขอยเป็นร้อย ๆ จุด มากที่สุดในประเทศไทย ตรงนั้น เรือก็จะเดินไป

หมายความว่า จะส่งเสริมคนในท้องถิ่น รือพื้น อาชีพ

- อาจจะไม่ใช่อาชีพ แต่ใช้ชีวิตชีวิต เพราะ อาชีพก็อาจจะเรียนตรงๆว่า ทำกินไม่พอ เพราะปลา มันน้อยลง แต่ให้เห็นเป็นวิถีเป็นตัวอย่าง ให้เห็นว่า ยังมีอดีตที่เราเคยทำอาชีพตรงนี้บ้าง แต่ในความเป็นจริงเขาอาจจะไปทำงานโรงงานต่าง ๆ แต่แสดงให้เห็นวิถีตรงนั้นว่ายังมีอยู่ครับ

ตรงส่วนนี้ก็หมายความว่า การท่องเที่ยว ศูนย์รวมใหญ่เป็นอยุธยาทั้งหมด และเชื่อมโยง ตรงนั้นเป็นเครือข่าย

- เครือข่าย ครับ แม้แต่ตลาดต่างๆ เราก็จะสร้างเป็นจุดท่องเที่ยว สร้าง Home stay หรือศูนย์วิจัย พันธุ์ข้าว ก็จะสนับสนุนงบประมาณให้เป็นศูนย์ที่แสดงพันธุ์ข้าวหลากหลายชนิดทั่วโลก มาอยู่ตรงจุดนี้ และจะแสดงพันธุ์ข้าวที่สูงที่สุดในโลก ก็คือสูงตั้ง 5 เมตร ซึ่งผมไปดูแล้ว เขาก็สามารถทำได้ พันธุ์ที่มันหนึ่น้ำ น้ำสูง 5 เมตร มันก็สูง 5 เมตรครึ่ง แล้วมันก็ออกรวงขึ้นมา ข้าวนาปี แต่มันเป็นพันธุ์ที่หนึ่น้ำไปเรื่อย ๆ ที่บางบาลก็มี แต่ผมจะเอาตรงนี้เป็นจุดโชว์ ศูนย์วิจัย พันธุ์ข้าว ตรงหันตราและเอาตรงหันตราทำวิถีชาวบ้าน ตรงนั้นทำ Home stay ที่หันตราด้วย เขาก็จะมีจุดที่

ดักบาตร พระสงฆ์มาทางน้ำ นั่งเรือ พระพายเรือมา เราก็บิณฑบาตทางน้ำ

ท่านคิดว่าที่กล่าวมาเป็นรูปธรรมที่สามารถให้นักท่องเที่ยวเข้ามาดูได้อีกนานไหมครับ

- มันอยู่ที่การประสานงบประมาณ เพราะทุกอย่างต้องใช้งบประมาณ แต่งบประมาณส่วนทางจังหวัด ผมก็พยายามแปลงงบประมาณในยุทธศาสตร์เดียวกัน วัตถุประสงค์เดียวกัน ก็เป็นอำนาจผู้ว่า ผมก็แปลงงบประมาณตรงนี้สมมุติว่า 10 ล้าน ผมก็แปลงลงบ้านขุนพิทักษ์บ้าง ลงตลาด ลาดชะโดบ้าง ลงศูนย์วิจัยพันธุ์ข้าวบ้าง ถ้าวางตรง ๆ ขอไปก็ถูกตัดไม่ได้สักทีนะครับ

อยุธยาเป็นเมืองที่ส่งข้าวเป็นสินค้าออกมากที่สุด ในอดีต และก็มีพันธุ์ข้าวอยู่ไม่ต่ำกว่า 40 - 45 พันธุ์ ถ้าท่านมาส่งเสริมครั้งนี้ก็น่าจะถูกทาง ด้านหนึ่งเป็นการอนุรักษ์ของเก่าและ อีกด้านหนึ่งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว ก็ขอย้อนกลับมาในเรื่องของการท่องเที่ยวอยุธยาหรือเรื่องมรดกโลก ก็มีปัญหา อย่างอื่นคนที่เข้ามาก็จำกัด ก็จะมีอยู่ในประเด็นที่ถาม เช่น มีรถขนาดใหญ่เข้ามาวิ่งในเมือง ไม่มี Bike lanes หรือสถานที่มันไม่สงบ เหมือนกับบางที่ยกตัวอย่างเช่น วัดของญี่ปุ่นหรือของจีน เขาก็จะมีที่จอดรถที่อยู่ไกลให้เดินเข้าไป สถานที่ขายของที่ระลึก ในประเทศญี่ปุ่น มีของที่ระลึกขาย ในขณะที่เดียวกัน ก็จะไม่มีย่านอาหารอยู่ในบริเวณนั้น ร้านอาหารก็จะแยกต่างหากไปจากจุดท่องเที่ยว และมีทางจักรยาน โดยเฉพาะ เช่น ในญี่ปุ่นในจีนในที่ไหนก็ตาม เขาก็

จัดกันแบบนี้ ที่นี้ถ้ามาดูอยุธยา ยกตัวอย่างเช่น
ข้างวิหารหลวงพ่อพระมงคลบพิตร จะเห็นว่า
ร้านค้าก็ดูมีระเบียบ แต่ถ้าจะจัดระเบียบให้ดีกว่านั้น
หน่อยก็ควรทำ และยังมีร้านอาหารอยู่ และก็มี
สถานที่จอดรถอยู่ใกล้กับโบราณสถานมากเกินไป
ซึ่งอาจจะสอดคล้องกับอุปนิสัยของคนไทย แต่ใน
เรื่องของการรักษาความสะอาด ความมีระเบียบ
ท่านมองเห็นว่าอย่างไร

- ก็เห็นด้วยเพียงแต่ว่า เราคงต้องทราบว่า
อยุธยาเมื่อพระเจ้าตากตีทัพออกไปแล้วเมื่อ พ.ศ.2310
และกว่าจะรื้อฟื้นกลับมาใหม่ในรัชกาลที่ 5 แล้ว
ทิ้งไปตั้ง 100 กว่าปี เราก็ทิ้งไว้เลย แถมบางส่วนก็เอา
หิน อิฐไปสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ก็เยอะ ตรงจุดนี้พอ
ทิ้งไปคนก็เข้ามาอยู่ รัฐก็ไม่ได้สนใจ จอมพล ป.
พิบูลสงคราม ตอนแรกก็จะเอาเงินมาทุ่มประมาณ
ล้านบาท ก็ไม่ได้ทำอะไรมากนัก ตอนนั้นฝั่งก็
ถูกรุกไปเยอะ แถมที่บางแปลงก็ออกโฉนดให้ด้วย
เราก็พูดไม่ได้ว่าเพราะออกโดยพระบรมราชโองการ
นั่นแหละ ผู้ที่สนองคุณประเทศชาติก็มีโฉนด
การออกโฉนดสมัยนั้นก็คงคิดว่าอยุธยาคงไม่ได้
กลับมาอยู่แล้ว ก็ออกไปในลักษณะที่กระจัดกระจาย
เพราะฉะนั้นพอมาคูเป็นเมือง landscape มันก็
สะเปะสะปะ มันก็กลายมาเป็นกฎหมายว่าเราจะไป
ขอให้เขาถอยออกลำบากหน่อย เขามีโฉนดมีอะไร
อยู่แล้ว นั่นคือจุดอ่อนจุดหนึ่ง จุดอ่อนจุดที่สอง
เมื่อผมย้ายมาอยู่ เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2551 มาถึง
วันนี้ยังไม่ถึงปีเลยครึ่ง ก็คือจะรื้อระบบใหม่ของ
ฝั่งคลองท่อ คลองมะขามเรียง ทำระบบใหม่ก็ไปติด
ตรงที่ว่า คลองท่อ คลองมะขามเรียง กลายเป็นคลอง

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

ที่ระบายน้ำเสียของชุมชนลงมา ถ้าเราจะปิดแล้วดึง
น้ำเจ้าพระยาหรือน้ำป่าสักเข้ามาให้มันสวยงามตลอด
ก็จะมีปัญหาที่ว่าน้ำที่เขาระบายลงคลองท่อ
คลองมะขามเรียงจะเอาไปไว้ที่ไหน เราก็ต้องไปวางท่อ
ที่เราจะรองรับน้ำอยู่ริมคลองมะขามเรียง กับคลองท่อ
แล้วฝั่งดินไม่ให้เห็นแล้วเอาน้ำตรงนี้ไปบำบัด
ถามว่าบำบัดตรงนี้ ป็นิ่งต้องใช้งบเท่าไร เป็นร้อยล้าน
ไม่มืงบ ใจผมก็นึกว่า ถ้าเพื่อเป็นเมืองมรดกโลก
ไปอาศัยงบประมาณอย่างเดียว จัดสรรให้ท้องถิ่น
จัดสรรให้ตามประชากรตามเศรษฐกิจ มันก็ไม่เวิร์ก
มันต้องเป็นเมืองลักษณะพิเศษ ได้งบเพื่อดูแลบูรณะ
มรดกโลก อย่างน้อยปีหนึ่ง 400-500 ล้าน ต้องให้
มากเป็นพิเศษ เหมือนกับพัทยาที่เป็นเมืองของแหล่ง
ท่องเที่ยว มันไม่ใช่ตำบลนาเกลือเมื่อ 40 ปีที่แล้ว
ที่ทหาร จีไอ มาอยู่กันแค่ 100-200 คน มันเป็นเมือง
พัทยาแล้ว เขาก็ได้งบพิเศษ ทำไม World Heritage
ตรงนี้จะทำเป็นเมืองพิเศษไม่ได้ ผมก็กำลังจะเสนอ
ว่าต้องได้รับงบพิเศษเพื่อดูแลบูรณะรอบด้าน ไม่ว่า

จะเป็นสวนสมเด็จพระฯ พื้นที่ใหญ่โตมโหฬาร
 คลองท่อ คลองมะขามเรียง ที่จะระบายน้ำ
 ให้ดูสวย ผมจะปลูกบัวทุกชนิดในประเทศไทย
 รอบอุทยานประวัติศาสตร์ มันก็จะเป็
 จุดขายจุดท่องเที่ยว ส่วนวัดวาอารามที่
 จอครดก็ต้องรื้อผังกั้นใหม่หมดเลย อย่าง
 ตอนที่ผมสั่งให้รื้อหมคน้ำวิหารมงคล
 บพิตร ประมาณ 400 เจ้า นะครับ ก็ให้ทาง
 มูลนิธิมงคลบพิตรทำสัญญาสร้างให้ ลง
 นามไปเรียบร้อย กำลังจับฉลากกันว่าใคร
 จะอยู่ตรงไหน เมื่ออยู่ตรงนี้แล้วก็ต้องอยู่กับที่เลย
 ห้ามเพิ่ม ตอนที่ทำได้สำเร็จแล้วจัดระเบียบใหม่แล้ว
 จัดไม่ได้มา 14 ปี เปลี่ยนผู้ว่ามาเป็น 7-8 คน ผู้ว่าก็ไม่
 อยากจะ ไปยุ่งไม่อยากจะไปรบ แต่ผมเป็นอย่างไรก็
 ไม่ทราบ ก็ต้องลงเสียงลงไปรบด้วย แต่ว่าเอาใจไป
 เขาก็ยอมถอย ก็โชคคิของผม ถ้าเขาไม่ถอยผมก็แย

มัธยม มีประชาชน มีส่วนราชการอื่น ๆ ท่านคิดว่า
 สมควรหรือไม่อย่างไร

- ตรงนั้นเราถามว่าถ้าระดมมาได้ อะไร
 คงระดมในแง่สมองได้เท่านั้น ในแง่ให้เขาเกิด
 Concept ของการอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์ และ
 ร่วมมือร่วมใจกัน ไม่ทำอะไรที่มันจะเป็นการทำลายล้าง
 และร่วมมือร่วมใจกันในการที่จะสนับสนุนให้เกิด
 ภาพที่ดี แต่ถ้าเพื่อถามว่ามันขาดแคลนอะไรจริง ๆ
 ตรงนี้หัวใจก็คือ งบประมาณ ถ้าเพื่อรัฐบาลตั้งใจที่จะ
 อนุรักษ์เมืองมรดกโลกตรงนี้ เเทงมาสัก 400 - 500 ล้าน
 2 - 3 ปีติดต่อกัน ใช้เงินพันกว่าล้าน เราจะปรับสภาพ
 อุทยานประวัติศาสตร์ ทั้งในแง่สภาพแวดล้อม สวน
 รวมทั้งปรับปรุงพัฒนาพื้นที่หลายแห่ง จัดถนนไว้
 ไม่ให้รถบรรทุกใหญ่วิ่งเข้ามาในเขตอุทยานฯ
 เพราะว่าการสันสะเทือนนิดหน่อยก็มีผลต่อ
 โบราณสถาน อย่างวัดใหญ่ชัยมงคลตอนนี้ก็เอนไป
 ไม่ทราบว่่าก็องศาแล้ว และการสร้างวัดเจดีย์
 สมัยก่อนไม่มีเสาเข็ม รอดด้วยไม้สักเป็นท่อนซุง
 เหมือนกับวัดอรุณ ถ้าเพื่อเอารถใหญ่ไปวิ่ง ๆ ก็มีวัน
 แต่จะทรุด ทรุดแล้วพัง แล้วสร้างใหม่มันก็ไม่ได้

อยุธยาเป็นเมืองมรดกโลก ที่องค์การยูเนสโก
 ตัดสินให้เป็นเมืองมรดกโลกจุดใหญ่ที่สำคัญ ก็คือ
 แม่น้ำลำคลองที่อยู่ในเมือง เป็นสิ่งที่ดีที่ท่านผู้ว่า
 ๒ ได้นึกถึงคลอง 2 คลองนี้ และจะทำให้เป็นคลองที่มี
 สภาพเป็นธรรมชาติ ต่อไปอาจจะรื้อฟื้นคลองอื่น
 ขึ้นมา ถึงไม่สามารถทำได้ ก็มีป้ายบอกที่เป็นแนว
 หรือมีแผนที่หรืออะไร ก็ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ
 คิดว่างานนี้เป็นงานใหญ่ นะครับลำพัง ผู้ว่าฯ กับ
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคงจะทำได้ตามลำพังคง
 ยากลำบาก ท่านคิดว่าจะมีการระดมสรรพกำลังจาก
 หน่วยงานอื่นๆ เช่น มิมหาวิทยาลัยอยู่สองแห่งคือ
 ราชภัฏ กับราชวมงคล มีมูลนิธิ มีนักเรียนประถม

แนวคิดเหมือนเดิมแล้ว แล้วผมเห็นด้วยตรงที่ว่าถ้าเราจะจำกัด ไม่ให้รถวิ่งตรงนั้นแล้วเราจัด Traffic Way ใหม่ โดยให้เส้นทางอะไรต่างๆ แล้วถ้าเผื่อจะสร้างถนนใหม่ก็จะต้องวางถนนให้มันกันระบบสั้นสะเทือนไปถึงอุทยานประวัติศาสตร์ให้น้อยที่สุด เสาเข็มอะไรต่างๆ อาจจะลงลึกสร้างเป็นมาตรฐาน Super standard น้อย

ก็ขออนุญาตเรียนนิดนึงคะ เผอิญว่ามีอาจารย์ทางคณะสถาปัตยกรรมที่บางมด เขาเคยที่จะมาขอความร่วมมือเขาคิดว่าอยุธยามีโปสเตอร์ ฉากการประชาสัมพันธ์มันเกะกะ มันไม่เหมาะสมกับเขตโบราณสถาน เขาเคยชวนเรามาทำงานวิจัย 2 เรื่องคือ เรื่องแรก ภาพลักษณ์ของอยุธยาในฐานะเมืองมรดกโลก เรื่องที่สองคือ เรื่องการใช้ไฟและเสียงในเขตโบราณสถาน แล้วคราวที่แล้วเขาเอานักศึกษาปริญญาโท 5 - 6 ชาติ เป็นเรื่องของความร่วมมือมาทดลองไฟ ก็ขออนุญาตทางศิลปากรเข้าไป ว่าไฟที่ใช้อยู่ในโบราณสถาน ปัจจุบันนี้มีความร้อนมากถึงขนาด จะทำร้ายให้โบราณสถานชำรุด เสียหายหรือเปล่านั้นมีคนกำลังดำเนินการอยู่

- มันก็เป็นแนวคิดที่ขัดแย้งกับอีกแนวคิดหนึ่งแนวคิดหนึ่งอย่างที่อาจารย์ว่า ใช้ไฟมาก แม้แต่เราก็เข้าไปในพระราชวังแวร์ซายส์ ไปถ่ายรูปเขายังไม่ยอมเลย กลัวแสงแฟลตแค่แวบเดียวจะทำลาย เขาบอกว่าแสงเดียวไม่เท่าไหนเป็นแสนๆ หมื่นๆ ล้านๆ แสงมันจะทำลายฝรั่งคิดละเอียดอ่อน ของเราก็บอกว่าไฟก็อาจจะทำลายเพราะมันแรงกว่าแสงแฟลตเยอะแยะ แต่อีกกระแสบอกเราว่าโบราณสถาน

กลางคืนเยอะแยะ ทำไมไม่ตั้งไฟไว้ ก็มีพูดกันแบบนี้เราก็เลยหาตรงกลางทำอย่างไร

เขาคงอยากจะหาว่าควรใช้ไฟที่มีความแรงเท่าไหนที่มันจะอยู่ได้กับโบราณสถานโดยไม่ทำให้เสียหาย

- เขาเสนอขนาดให้ตั้งไฟส่องตลอดเวลา กลางคืน ในเส้นทางที่เดินเรือทางน้ำ วัดกษัตริย์ราชวัดพนัญเชิง วัดไชยวัฒนาราม ส่องตลอดอยู่อย่างนั้น มันก็ยิ่งหนักกว่าเราไปถ่ายรูปในพระราชวังแวร์ซายส์ด้วยซ้ำ

อยุธยาเป็นเมืองมรดกโลกน่าจะมีลักษณะของการบริหารพิเศษ ไม่ใช่ว่าแต่ละหน่วยงานจะมีจุดยืนของตัวเองไม่ไปไหนเพราะผลสุดท้ายมรดกโลกอันนี้ก็ไม่มีใครดูแล ปกป้องอย่างแท้จริง เกียงกันไป เกียงกันมา เมื่อเกิดปัญหา ก็โทษกันไปโทษกันมาก่อนที่ท่านผู้ว่าจะมา อยุธยามรดกโลกมีปัญหาเยอะ เพราะช่วงนั้นมีการพูดว่าจะถอดอยุธยามรดกโลก แต่ทางตำแหน่งผู้ว่าเป็นตำแหน่งที่นักการเมืองชอบโยกย้ายตามใจชอบนะ ผมก็อยากให้ท่านอยู่นาน ๆ นะครับด้วยความจริงใจ แต่ว่าจากอดีตที่ผ่านมาดูในทำเนียบผู้ว่าอยุธยาในระยะหลังอยู่กันคนละปี พ.ต.อ. เนื่อง ระยะเวลา 8 ปี อยู่ยาวนานมาก ร.ต.กิตติปฐมแก้ว 5 ปี เพราะว่าอยู่นานผมจำได้ ก็อยากให้ท่านอยู่นาน ๆ

ที่นี่เรื่องปางช้างอยู่ในที่เหมาะสมหรือไม่ ประชาชนมองเห็นเป็น 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ท่านผู้ว่าฯ เห็นเป็นอย่างไร

- มันเป็น 2 แ่ง เพราะว่าส่วนหนึ่งเราดึงคนเข้ามาโดยเฉพาะญี่ปุ่น ชาติต่าง ๆ มาเพื่อมาขึ้นช้างนะเยอะมาก แล้วเวลาเราแสดงขอจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวันยุทธหัตถี วันอะไรต่างๆก็ได้จุดเด่นได้จากช้างตรงนี้ คราวนี้ถ้าขยับไปที่อื่นถามว่าดีไหม มันก็คงไม่ดี ตอนนี้อยู่ทางจังหวัดก็กำลังดูแลอยู่โดยที่ไม่มีผลประโยชน์แม้แต่บาทเดียว หน้าน้ำท่วมก็ต้องไปวิ่งหาหญ้ามาให้เพราะว่าหญ้าในพื้นที่ที่เก็บเกี่ยวได้มันถูกน้ำท่วม ช้างจะอดตายก็ต้องไปซื้อหญ้ามาเป็นฟ่อน ๆ ทีละ 80 ตัน กินแหวบเดียว 3 - 4 วันก็หมดแล้ว ก็สองแ่ง แต่ถ้าเพื่อถามว่าถ้าเอาปางช้างออกไปเลยมันก็จะดูสวยสดงดงามก็จริงส่วนหนึ่งแต่ว่านักท่องเที่ยวที่มาพอไม่มีปางช้างมันก็จะหายไปเยอะทีเดียว

ส่วนเลนส์จักรยานท่านผู้ว่าคิดว่าเหมาะสมไหม ควรจะมีเลนส์จักรยานใหม่โดยเฉพาะเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวและเพื่อความอนุรักษ์ของโบราณสถาน

- ก็เหมือนกับตอบคำถามแรกว่าใจผมอยากให้มีถนนสำหรับรถบรรทุกใหญ่ไม่เฉียดเข้ามาตรงนี้เลยแต่ถามว่าทำได้ไหม ยากมาก ๆ ใช้เงินมหาศาล ประการที่ 2 ไม้ค้ำเลนส์นี้อยากให้มีใหม่อยากให้มีแต่ถามว่าถ้าทำแล้วเสียงไหม เสียงเพราะถนนที่นั่นมันตัดเป็นร่างแหเลย จักรยานพอขี่ไปสุดถนนมันก็ต้องไปข้ามถนนอีกสายหนึ่ง ก็เจอไฟเยอะแยะแล้วเด็กอายุห้าขวบมันไม่เหมือนที่ไหนของประเทศไทย ผมเป็นคนสั่งตำรวจเองว่าให้ตรวจจับให้หมดไอ้ที่ขี่มอเตอร์ไซด์แล้วไม่สวมหมวกกันน็อกนะ ก็ชีวิต

ตนเองตัวยังไม่ยอมดูแล แล้วหมอบเขาก็ผ่าตัดไม่ไหวแล้วล้มที่ก็ต้องมาขึ้นผ้าไม่ต้องไปรักษาคนอื่น หมอบศัลยกรรมลาออกกันหมดแล้ว ไอ้แค่ความประมาทของคนพวกนี้ทำให้หมอบเค้าขาดแคลนตลอดไป ใส่หมวกไม่ยอมใส่ ปรับทุกวันก็ปรับกัน กองพะเนินอยู่เนี่ย ผมบอกถ้าลองมาร้องเรียนดูผมจะตอกกลับไปว่าให้จับให้เยอะยิ่งขึ้น ถ้ามันไม่ใส่ก็จะให้จับไปเรื่อย ๆ เพราะเวลามันล้มไปทีนอกจากหมอลำบากแล้ว คู่กรณี แทนที่เขาชนแล้วเขาแค่อีกฝ่ายบาดเจ็บกลายเป็นต้องไปดูแลหมอนี่ตลอดชีวิต และครอบครัวก็บางที่เป็นหัวหน้าครอบครัวก็จะพิกัดพิกัดไปเสียทรัพยากรไป ตายก็ไม่ตายเลยพิกัดอีกอย่างนี้มันน่าเศร้า กลางคืนก็ขี่มอเตอร์ไซด์กัน ก่อกวน มันหัว เพราะมันขี่ไปก็เลนส์ก็คงตอบอาจารย์ได้ว่าเกรงว่าไอ้มอเตอร์ไซด์พวกนี้ที่พอไฟแดงไฟเขียวไม่สนฉันจะรีบตลอด มันจะไปชนเด็กนักเรียนพวกนั้น

มีอีกประเด็นหนึ่งพอท่านมาปีนี้ท่านก็มาทันจัดงานมรดกโลก โดยทั่วไปพอนึกถึงงานมรดกโลกของอยุธยาก็นึกถึงอาหาร ร้านขายของ การตกแต่งสถานที่ การแสดง ท่านคิดว่าสิ่งสำคัญที่ควรจะมีหรือควรจะมีในการจัดงานมรดกโลกนอกเหนือจากสิ่งเหล่านี้ ตามความคิดของท่านควรจะมีอะไรเป็นพิเศษ

- คือแสงสีเสียง มันควรจะต้องมี มันเป็นสิ่งที่จะแสดงจุดเด่นของการจัดงาน เพราะมันจะเข้ากับเดือนธันวาคม ปี พ.ศ.2534 เราได้มรดกโลกมากก็จะจัดในเดือนธันวาคมทุกปี แต่ผมขอเดิมหน้อยว่าทุกปี

ที่จัดจะไม่มีการพุดถึงพระเจ้าตากสิน จะหยุดที่สมเด็จพระนเรศวร สมเด็จพระสุริโยทัย ผมถามว่าแล้วพระเจ้าตากจะไปลิ้มไว้ที่ไหน ก็เลยติชมพระเจ้าตากในปีนี้ลงไปด้วยนะครับ แม้แต่อุสรณ์สถานที่บ้านพรานนก จุดสุดท้ายพระองค์ตีทัพออกไปไปสร้างสูงแค่นี้ (ทำมือประกอบ) อยุรยาภิไธยไม่สร้าง กองพลทหารราบสระบุรีมาสร้างให้ คนอยุธยาไม่ยอมสร้าง ปีนี้ผมก็เลยคุยกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะใช้งบประมาณ 500,000 กว่าบาท หล่อเป็นองค์ใหญ่ขนาดเท่าครึ่ง ต้องขอขอบคุณท่านนายกสมทรง พันธุ์เจริญวรกุล

อยู่ตรงนั้นหรือคะ

- สร้างตรงนั้นแต่เราไปได้ที่ 7 ไร่ ราษฎรเขาบริจาคให้ก็จะไปทำตรงจุดนั้น ทำแล้วเศร้าใจผมไปทำพิธี 4 มกราคม หล่ออยู่แค่นี้ แล้วคนนอกพื้นที่มาทำให้คนในพื้นที่ไม่ทำ

จังหวัดอยุธยาโดยมากจะมีข่าวที่ไม่ดีออกไปเรื่อย ๆ เช่น ใช้การปาหินใส่รถทำให้คนได้รับบาดเจ็บแล้วปล้น แล้วยังมีปัญหาอะไรอีกมากมาย ท่านผู้ว่าจะมีวิธีคลี่คลายที่มันแล้วร่ายอย่างนี้ได้ใจครับ

- เกรงใจตอบนะผมมีวิธีแล้วจะไม่เกิดขึ้นอีก ผมเคยใช้วิธีสมัยที่เป็นผู้ว่าสกลนครมันมีพวกมาแล้ว เอามัดสปาไล่ฟันคน คนบริสุทธ์ถูกฟันแขนเกือบขาด ผมไปเยี่ยมคนป่วย 7 คน แต่ละคนไม่รู้ชื่อไหนชื่อไหนอะไร ถูกฟันหัวบ้าง ถูกฟันอะไรเนี่ยพิกลพิการ ตอนหลังผมทนไม่ได้มัน ไปแทงหมาไกลเค็นริทรีฟเวอร์ที่วัง

อยู่ริมถนนทางชะคายเลย ถ้าผมไม่จัดการคนพวกนี้เข้าไปวันเดียวผมบาปเพราะมันอาจจะไปฆ่าใครอีกก็ได้

เมื่อประเทศไทยเกิดปัญหาวิกฤตก็จะมีคนพุดถึงว่า “กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี” คำว่ากรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี ในความคิดของท่าน คำนี้มันมีความหมายอย่างไรครับ

- ผมไม่อยากให้เกิดเหตุการณ์ที่เราจะต้องเอาคำนี้ขึ้นมาใช้นะครับ เพราะตราบดีที่เราใช้คำนี้เราเริ่มจะทอดลอยจะมีอะไรวุ่นวายสับสนเหมือนกับว่าตอนนี้ก็ใกล้ที่เราเกือบจะต้องได้ใช้คำนี้แล้วทำไมมันมีดีแต่เสียเหลืออะไรกันคือคนไทยด้วยกันทำไมนายกเป็นคนภาคอื่นไอ้คนอีกภาคไม่ยอมรับ ทั้งที่มันก็ผ่านกระบวนการมาแล้วมีโปรดเกล้าฯ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯแล้วไม่ยอมรับเนี่ยคูหมิ่นหรือเปล่า ทำไมสถาบันเบื้องสูงตอนนี้ถูกจางจ้วงเยอะเหลือเกินเมื่อก่อนจะอยู่เบื้องบนของเราขึ้นไป เดียวนี้เข้าไปในเว็บไซด์จนผมไม่กล้าเปิดเว็บคุณะครับอย่างนี้เป็นต้น ถึงบอกว่าถามว่าคำว่ากรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี ผมว่าคำนั้นตอนนี้นั้นเกือบจะได้เอามาใช้แล้วที่จะเอาคนมาจัดการประเทศชาติให้เป็นระบบระเบียบ

ผมคุยกับท่านพันเอกนายแพทย์พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา คุยกันเมื่อวันจันทร์ว่าจะมาอบรมคนที่นี้พวกวัยรุ่นพวกอะไรต่าง ๆ สัก 3 - 4 พันคนหรือ

5 พันคน ใช้งบประมาณ 9 ล้านบาท ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัด ถ้าทำได้จุดเด่นก็คืออยากให้สร้างความรักความสามัคคีให้เกิดในชาติ อยากให้ท่านช่วยเดินสายมีเทพผมก็จะช่วยออกทางเคเบิลทีวีพูดไปด้วยส่วนหนึ่ง ไม่งั้นกลายเป็นอีตองค์ซึ่งเป็นองค์อะไรก็ไม่รู้คนหนึ่งก็จะสวามิภักดิ์กับคนหนึ่งใครจะต้องไม่ได้เลย ประเทศไทยไม่เคยเกิดขนาดนั้นเมื่อก่อนสมัยหนึ่งก็คือเพียงแต่ว่าพอแพ้เลือกตั้งก็จับกันไป และไปสู้กันในสภา ถ้าล้มก็ล้มด้วยสภาไม่ได้ล้มด้วยประชาชน อีกส่วนหนึ่งบอกไม่เอาๆ คราวนี้เมืองไทยถ้าจะตอบอาจารย์ว่ากรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดีก็คือว่ามันต้องมีเหตุการณ์วิกฤตสำหรับประเทศไทยแล้วก็จะมียุคขึ้นมาแล้วชาวจีนมา กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดีอาจไม่ใช่คนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นคนไทยที่ไหนก็ได้ที่มาอุปถัมภ์กรุงขึ้นมา

คำขวัญอยุธยาฉันสั้น ๆ ที่กล่าวว่า “ราชธานีเก่า อู่ข้าวอู่น้ำ เลิศล้ำกานท์กวี คนดีศรีอยุธยา” ผมก็ไม่รู้ใครเป็นคนคิดขึ้นมา นะ ท่านคิดว่าคำขวัญจังหวัดมีความหมายลึกซึ้งเพียงใดครับ

- ผมว่าผมเป็นคนที่จะทำอะไรไม่ค่อยแม่นแต่ที่ผมท่องตรงนี้แค่เป็บเดียวผมจำแม่นนะ “ราชธานีเก่า อู่ข้าวอู่น้ำ เลิศล้ำกานท์กวี คนดีศรีอยุธยา” เมื่อก่อนผมจำไม่ได้ เมื่อกี้แล้วท่านอาจารย์จะถามผม ผมบอกว่าจำไม่ได้พออาจารย์พูดรอบเดียวผมจำได้แล้ว ราชธานีเก่า อู่ข้าวอู่น้ำ เลิศล้ำกานท์กวี คนดีศรีอยุธยา ผมว่ามันจำแม่น ผมอยากให้เกิดคำพวกนี้ที่มันจำแม่นอย่างบางจังหวัดเขาเราก็จำแม่นแล้วสุราษฎร์ธานีนะ “เมืองร้อยเกาะ เงาะอร่อย หอยใหญ่ ไข่แดง

แหล่งธรรมชาติ” อย่างอำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี “เมืองอิฐแกร่ง แหล่งเกษตร เขตอุตสาหกรรม คุณธรรมหมอพระ ศิลปะช่างทอง” บางจังหวัดผมจำไม่ค่อยได้แล้วครับ ผมไปช่วงเว็บ ๆ แล้วเขาไม่ค่อย Present จุดตรงนี้ มีแต่ไปมั่วเรื่องการเมือง การเมืองมีสองขั้ว ผมยืนอยู่บนขงที่มันกำลังหมุนไปหมุนมาก็อยู่ได้แค่ 5 - 6 เดือน สกนนครอยู่ได้ 2 ปี

เราพูดถึงจังหวัดอื่น เช่น จังหวัดสุพรรณบุรี เราจะนึกถึงบึงฉวาก หอสูง ตอนนี้มีมังกรเพิ่มอีกหนึ่งตัว สมุทรสงครามเรานึกถึงอัมพวา นครสวรรค์ก็นึกถึงบึงบอระเพ็ด อันนี้จะเป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ประจำเมือง อยุธยาจริง ๆ ที่ผมอยู่มาหลายปีก็เห็นยังไม่มียะไรเด่นชัดว่าจะมีสิ่งใดเป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ประจำเมือง ท่านผู้ว่าคิดว่าอย่างไรเราควรจะทำอะไรขึ้นมา หรือเลือกอะไรมาเป็นเอกลักษณ์ของอยุธยา

- อย่างที่เรียนท่านอาจารย์มาก่อนแล้วเรามีเงินหรือเปล่า ถ้ามีเงินผมทำอะไรได้เยอะเลย เพราะคนเก่ง ๆ ที่อยุธยายังมีอีกมาก เรื่องจะให้สร้างหรือทำอะไรขึ้นมาหรือไม่ นั่น ผมพูดฟังตรงเลยผมไม่เห็นด้วยเลยที่ใช้เรื่องสร้างอะไรที่ไม่สื่อกับประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น ที่นี้ผมทำเกษตรด้านเกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์ เรื่องอุตสาหกรรมผมถือว่ามันเป็นระบบที่เข้ามาโดยระบบการพัฒนาของโลก มันก็ต้องเข้ามาตามวิถี แต่ก็คงถึงภาคเกษตรให้คงอยู่ไว้ตลอด ผมถึงพยายามจะพัฒนาตลาดลาดชะโด ตลาดโก้งโค้ง บ้านขุนพิทักษ์ให้คงอยู่ การที่มันไม่มีจุดเด่นอะไรขึ้นมา ผมก็คิดว่าคนมาอยุธยาที่คิดว่าหนึ่ง มาไหว้พระ

สอง มาดูโบราณสถาน 2 จุดเท่านั้น จุดอื่นเราจะพัฒนาตรงนี้นั้นก็จะไปตีปัญหาว่าเราจะทำอะไรได้ มันมีพื้นที่อยู่แค่ตรงนี้จะทำอะไรก็ต้องขออนุญาต จะทำอะไรมันก็ต้องสอดคล้องกับอุทยานประวัติศาสตร์ มันทำอะไรไม่ได้เลย เพียงแต่ต้องดูแลให้อยู่ในสภาพเดิมดีที่สุดเท่าที่ตนเอง เรื่องอื่น ๆ ถ้าเป็นจุดขาย ก็ค่อยคิดทำกันต่อไป

ตอนนี้ทราบว่าท่านกำลังทำเขื่อนเก็บน้ำที่บางบาล

- อ้อ แก้มลิง ผมเรียนอย่างนี้นะครับว่า ปริมาณน้ำที่มันไหลเข้ามาจากแควใหญ่ ปิง วัง ยม น่าน มาลงนครสวรรค์แล้วแตกเป็นแม่น้ำลพบุรี แม่น้ำน้อย แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำเจ้าพระยาไหลลงอยุธยา 4 สาย ปริมาณน้ำมันไหลรวมกันแล้ว ประมาณ 5,000 ลูกบาศก์เมตร/วินาที ตรงแก้มลิงตรง

บางบาล ความจุขนาดนั้นผมว่ามันไหล 2 ชั่วโมง มันก็เต็มหมดแล้ว ที่น่าทำคือน่าจะขุดคลองใหญ่ คลองหนึ่งออกจากบางปะอินครับ ทะลุไปทาง นครนายกออกธัญบุรีคลอง 11 คลอง 12 และไป เชื่อมเข้าจะเชิงเทราออกทะเลไปเลย มันจะได้ นักสามตัวจากการใช้กระสุนนัดเดียว ถ้าเราขุดคลอง คลองนี้ นะครับ เส้นทางประมาณ 130 กว่ากิโลเมตร เพราะว่าเราจะเดินเรือจากตรงนี้เราไม่ต้องไปออกสมุทรปราการ ออกไปแหลมฉบัง ก็ออกตรงนี้ ออกไปทางฉะเชิงเทราแล้วก็ไปออกทางบางปะกง ออกทะเลไปเลยมันจะไปถึงจุดหมายปลายทาง่นไป 50 กิโลเมตร ประการที่สองมันจะเป็นแหล่งระบาย น้ำจืดให้กับภาคอุตสาหกรรมของ ระยอง จันทบุรี ตราด ได้หมดเลย เพราะว่าขาดแคลน ผมอยู่ชลบุรีมา 10 ปี รู้เลยว่าปี 46 วิกฤติหนัก ๆ เลย แทบจะไป ขอน้ำจากอ่างเก็บน้ำบางพระมาให้โรงงาน มันก็จะ ได้หนักตัวที่สอง หนักตัวที่สามก็คือว่าทุกปีน้ำมันท่วม

ตลอดแล้วมันท่วมลงไปบนทพบุรี ปทุมธานี เพราะ
แม่น้ำจากแคว ปิง วัง ยม น่าน มันลงมาเยอะมาก
ถ้าเราระบายตรงนี้ออกไป กรุงเทพ ฯ ไม่ท่วม
ปทุมธานีไม่ท่วม นนทบุรีไม่ท่วม ความเสียหายปี
หนึ่งค้ำแล้วกับที่จุดคลอง ค้ำแล้วนะรับ เคยเสนอ
ไอเดียไปออกทางหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ก็ออกไป
ก็สุดแต่ไอ้ซึ่งประมาณ 5,000 ล้าน แต่คิดใช้ในเชิง
สร้างสรรค์ก็ถือว่าให้ใครมาลงทุนจุดเป็นบล็อกรู ๆ ละ
10 กม. เอาดินตรงนี้ไปถมที่ไหน ไปขายเป็นดินอะไร
เอาไปฟรีเลย แต่ต้องขุดให้ฟรีนะ เอาดินไปฟรี มีคน
รับจ้างครับ แต่ว่าโยธามาควบคุมแบบว่าให้ลึก
เท่าไรแล้ววิ่งเรือเปล่าวิ่งเข้ามา วิ่งเรือบรรทุกก็วิ่ง
ทางเดียว One way ไป อ้อมกลับก็กลับทาง
สมุทรปราการขึ้นมา มันก็จะช่วยได้เยอะ เพียงแค่
จ่ายค่าเวนคืนเท่านั้น แล้วน้ำจะไม่ท่วมอีกต่อไปโดย
นิรันดรกาลเลย ก็จะตัดปัญหาไปได้เยอะเลย สองฝั่ง
ก็เพาะปลูกได้ แล้วน้ำภาคตะวันออกก็หาใช้น้ำจืด
จากคลองขุด ไม่ต้องพึ่งบริษัท East Water ที่มาขาย
น้ำให้

เนื่องจากท่านผู้ว่าเป็นสัญลักษณ์บุคคลของ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ความเจริญหรือความ
ถดถอยของอยุธยา ผู้ว่ามีส่วนสำคัญมาก เพราะผู้ว่าฯ
มีหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุข มีอำนาจสูงสุด ผู้ว่าต้อง
ร่วมมือกับประชาชนชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ในการทำหน้าที่ อยากรู้ให้ท่านผู้ว่าฝากข้อคิดไปถึง
ชาวอยุธยาที่จะช่วยกันรักษาอยุธยามรดกโลกให้อยู่คู่
กับอยุธยา อยุธยามรดกโลกจะทำให้เศรษฐกิจอยุธยา
เจริญเติบโต หมายถึง หล่อเลี้ยงเศรษฐกิจของ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้วยครับ

- ผมเชื่ออย่างนะครับว่าคนเราเกิดมาด้วย
กรรมเก่าหรือบุญเก่าทั้งสิ้นเลย ทำให้ถึงก็อ นกอะไร
ต่าง ๆ มันไม่เกิดเป็นคนก็เพราะว่า วิถีชีวิตกรรมเก่า
ยังวนเวียนอยู่ตรงนี้ การเกิดเป็นคน และถ้าเป็นคน
เกิดในอยุธยา ผมก็เชื่อในแนวคิดตรงนี้ว่า ต้องเคย
สะสมบุญสะสมกรรมในอยุธยามาก่อนเพราะฉะนั้น
การได้เกิดมาตรงนี้ก็คืออยากให้เกิดมาเพื่อทดแทน
บุญคุณของพื้นที่ ทำอะไรต่าง ๆ อยุธยาบุญคุณ
อย่างไร เคยเป็นราชธานีเก่า มีพระมหากษัตริย์ 34
พระองค์ อยู่ตรงนี้ยาวนานตั้ง 417 ปี ถ้าทำอะไรถ้า
หากว่าเขามีจิตสำนึก ที่อยากจะอนุรักษ์สิ่งเก่า ๆ ที่
พระมหากษัตริย์ของประเทศไทยได้ทรงทำนุบำรุงไว้
ผมว่าถ้าเผื่อคนคิดได้แค่ตรงนี้ก็เกิดความรู้สึกรู้สึกที่
หวงแหนและอยากจะทำอะไรที่มันไม่ไปละเมิด
ล่วงล้ำหรือทำลายล้าง ความเป็นมรดกความเป็นวิถีชีวิต
ความเป็นวัฒนธรรมของอยุธยาเก่า ๆ ผมอยากจะ
ปลูกฝังแนวคิดตรงนี้ ให้กับคนรุ่นนี้รุ่นหลังที่จะเกิด
ตามขึ้นมาให้เกิดขึ้น เพียงแต่อุปสรรคมันอยู่
ตรงที่ว่าสมัยนี้มันยังมีความขัดแย้งด้านกฎหมายอยู่
เท่านั้นเอง แต่ผมก็จะเข้าไปใช้วิธีประนีประนอมจะ
ไม่ใช้วิธีชี้ว่าผิดถูก เพราะมันเป็นการสร้างมม่น้ำเงิน
กับมม่นแดงนะครับ การชี้ผิดชี้ถูกนั้นผมชี้ได้ว่าใคร
ผิดใครถูก ชี้ได้ชัดเจนเพียงแต่ยังไม่ยอมใช้มันไม่
มีประโยชน์

ในท้ายที่สุดนี้ คณะผู้สัมภาษณ์
ขอขอบพระคุณท่านผู้ว่าราชการจังหวัด
พระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างสูงครับ

คณะสัมภาษณ์

รองศาสตราจารย์วันิช สุธารัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนันต์ รัตนภาณุสร
อาจารย์พันทิพา มาลา
นางสวานันทนา เข้มปู้
นางสาวประภาพร ฉัฐประภา

ถอดเทป

นางสาวประภาพร ฉัฐประภา
บันทึกเทปวีดิโอและถ่ายภาพ
นายสมชาย สุนทรวิทย์

**ประวัติ นายปรีชา กมลบุตร
ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**

วัน เดือน ปี เกิด : 22 ธันวาคม 2492

สถานที่เกิด : ตำบลวัดอรุณ อำเภอบางกอกใหญ่ จังหวัดธนบุรี

สถานภาพ : สมรสกับ นางสาวนีย์ กมลบุตร (ผู้ตรวจราชการกระทรวงการคลัง) มีธิดา 3 คน

การศึกษา :

- ระดับประถมศึกษา โรงเรียนอติวิทยา
- ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนทวีธาภิเศก
- ระดับปริญญาตรี รัฐศาสตร์บัณฑิต (สาขาการปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ระดับปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปี 2546

การรับราชการ :

- 2517 ปลัดอำเภอตรี อำเภอศรี จังหวัดชุมพร
- 2520 ปลัดอำเภอ (ฝ่ายป้องกัน) อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
- 2521 นักการข่าวกองงานความมั่นคง กรมการปกครอง
- 2530 ปลัดอาวุโส อำเภอกลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร
- 2531 นายอำเภอ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง
- 2533 นายอำเภอ อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี
- 2537 ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาโครงสร้างและระบบงาน สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง
- 2539 ปลัดจังหวัดปราจีนบุรี
- 2539 ปลัดจังหวัดชลบุรี
- 2542 รองผู้ว่าราชการจังหวัดตราด
- 2543 รองผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี
- 2546 รองผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี
- 2547 รองผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน , รองผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี
- 2548 ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร (1 ตุลาคม 2548)
- 1 ต.ค. 2550 ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
- 6 พ.ค. 2551 ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลงานดีเด่นและการได้รับรางวัล :

- พัฒนาหมู่บ้านชนะเลิศ ระดับเขต 3 ปี ติดต่อกัน
- พัฒนาหมู่บ้านเกษตร ชนะเลิศระดับประเทศ สมัยดำรงตำแหน่งนายอำเภอพานทอง จ.ชลบุรี
- หนึ่งในคณะทำงานยกร่าง พ.ร.บ. อ.บ.ต. อ.บ.จ. ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

รายงานการดำเนินงานของสถาบันอยุธยาศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 - 2552

1. ก่อสร้างอาคารสถาบันอยุธยาศึกษา (พ.ศ.2548 - 2549)

ก่อสร้างอาคารสถาบันอยุธยาศึกษา เพื่อใช้เป็นสถานที่ทำงานแห่งใหม่ ริมถนนปรีดิพนมยงค์ ตั้งอยู่ระหว่างจวนผู้ว่าฯ กับศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา มีลักษณะเป็นเรือนไทยหมู่ภาคกลาง 2 ชั้น ชั้นบนเป็นเรือนไทย 4 หลัง มีหอกลาง 1 หลัง ชั้นล่างเป็นสำนักงาน ห้องศูนย์ข้อมูล ศูนย์ประชาสัมพันธ์ เวทีการแสดง ห้องควบคุมเครื่องเสียง ห้องควบคุมไฟฟ้า ห้องน้ำหญิง - ชาย จัดตกแต่งสถาปัตยกรรม

2. จัดตั้งศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทำโครงการขออนุมัติเงินงบประมาณ จากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 5,240,000 บาท เพื่อนำมาจัดตั้งศูนย์ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม และส่งเสริมการท่องเที่ยว จัดทำห้องนิทรรศการจำนวน 3 ห้อง มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับมรดกโลก ภูมิปัญญาท้องถิ่น(หัวโขน) มรดกศิลปกรรม จัดกิจกรรมการแสดงอยุธยาตามคำทูลเสด็จอาทิตย์จำนวน 60 รอบเป็นเวลา 7 เดือน เปิดรับบริการ จัดหามัคคุเทศก์ท้องถิ่นในการนำชมโบราณสถาน โดยได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ นักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และสำนักงานศิลปากรที่ 3 พระนครศรีอยุธยา

3. จัดโครงการสัมมนาและเสวนาทางวิชาการระดับประเทศ

ปี พ.ศ.2548

3.1 โครงการสัมมนาอยุธยา มรดกอารยธรรมโลก (วันที่ 7 - 9 กันยายน 2548)

ปี พ.ศ.2549

3.2 โครงการเสวนาทางวิชาการเรื่อง ประวัติศาสตร์อยุธยาจากแผนที่ (วันที่ 1 กรกฎาคม 2549)

3.3 โครงการสัมมนาทางวิชาการเรื่องอยุธยา-โปรตุเกส (วันที่ 26-28 กรกฎาคม 2549)

3.4 โครงการสัมมนาทางวิชาการเรื่องอยุธยาเมืองน้ำ เมืองมรดกโลก (วันที่ 9 กันยายน 2549)

ปี พ.ศ.2550

3.5 โครงการอบรมสัมมนา “อยุธยาศึกษา: ตลาดวิชาสำหรับครู-อาจารย์ร่วมกับมูลนิธิโครงการตำราคณะมนุษยศาสตร์ฯ (วันที่ 22-23 มิถุนายน 2550)

3.6 โครงการเสวนาทางวิชาการ เรื่องภาพลักษณ์วีรกษัตริย์: 360 ปี จากพระนเรศวรราชาธิราชถึงตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (วันที่ 25 มิถุนายน 2550)

3.7 โครงการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง ความสัมพันธ์ไทย - ญี่ปุ่น จากอยุธยาถึงกรุงรัตนโกสินทร์ (วันที่ 6-7 กันยายน 2550)

- 3.8 โครงการบรรยายทางวิชาการเรื่อง ลอยโคม "กรุงศรีอยุธยาต้นแบบลอยกระทง แม่น้ำคงคาขอ
ชมารธรรมชาติ ดำเนินการโดยสถาบันฯร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรม (วันที่ 21 พฤศจิกายน 2550)

ปี พ.ศ.2551

- 3.9 โครงการสัมมนาอยุธยาศึกษา : ตลาควิชาครู อาจารย์ ร่วมกับมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์
และมนุษยศาสตร์ (วันที่ 24 - 25 เมษายน 2551)
- 3.10 โครงการเสวนาทางวิชาการเรื่องอยุธยากับการค้านานาชาติ (วันที่ 24 มิถุนายน 2551)
- 3.11 โครงการเสวนาทางวิชาการเรื่องอยุธยามรดกโลกอย่างยั่งยืน (วันที่ 8 กรกฎาคม 2551)
- 3.12 โครงการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง สังคมนานาชาติและชาวเอเชียในกรุงศรีอยุธยา (วันที่ 7-8
สิงหาคม 2551)

4. จัดอบรมเผยแพร่ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปี พ.ศ.2549

- 4.1 โครงการภาษาไทย : สักตัญญู ร่วมกับกรมศิลปากร กรุงเทพฯ (วันที่ 30 มกราคม 2549)
- 4.2 โครงการบรรยายให้ความรู้ เรื่องการประหยัดพลังงาน (วันที่ 8 มีนาคม 2549)
- 4.3 โครงการฝึกอบรมปรับบุคลิกภาพ โดย รศ. สุณีษ์ สินธุเดชะ (วันที่ 8 พฤษภาคม 2549)
- 4.4 โครงการล่องเรือรอบเกาะวิเคราะห์หน้า (วันที่ 29-30 พฤษภาคม 2549)
- 4.5 โครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชีวิต (วันที่ 2-4 มิถุนายน 2549)
- 4.6 โครงการธรรมะสำหรับเยาวชน (วันที่ 2 กรกฎาคม 2549)

ปี พ.ศ.2550

- 4.7 โครงการบูรณาการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (วันที่ 10-11 มีนาคม 2550)
- 4.8 โครงการเสริมศักยภาพผู้ประกอบการภูมิปัญญาท้องถิ่น(วันที่ 7-8 เมษายน 2550)
- 4.9 โครงการเสวนาทางวิชาการ " ตามรอยอยุธยาศึกษา " (วันที่ 28 พฤษภาคม 2550)
- 4.10 โครงการอบรมให้ความรู้เรื่อง การฟื้นฟูระบบนิเวศนฝั่งแม่น้ำรอบเกาะเมืองอยุธยา (วันที่ 27-28
มิถุนายน 2550)
- 4.11 โครงการเสวนาทางวิชาการเรื่องพุทธธรรมกับหนุ่มสาวคนรุ่นใหม่ (วันที่ 4 กรกฎาคม 2550)
- 4.12 โครงการธรรมะเดลิเวอรี่ (วันที่ 11 กรกฎาคม 2550)
- 4.13 โครงการอบรมดนตรี – นาฏศิลป์ไทย (วันที่ 12 กรกฎาคม – 4 กันยายน 2550)
- 4.14 โครงการเสวนาทางวิชาการเรื่อง โบราณสถานกับมหาวิทยาลัย (วันที่ 18 กรกฎาคม 2550)
- 4.15 โครงการอบรมให้ความรู้เรื่องสภาวะโลกร้อน (วันที่ 3 สิงหาคม 2550)
- 4.16 โครงการอบรมมัคคุเทศก์ประจำศูนย์ท่องเที่ยวฯ (วันที่ 4-5 สิงหาคม 2550)
- 4.17 โครงการบรรยายธรรมะ "คติธรรมนำชีวิต" โดยพระราชธรรมวาที วัดประยูรวงศาวาส (วันที่
17 ธันวาคม 2550)

ปี พ.ศ.2551

- 4.18 โครงการอบรมให้ความรู้ด้านมัลติเทคท์ท้องถิ่น (วันที่ 1-2 กุมภาพันธ์ 2551)
- 4.19 โครงการอนุรักษ์สืบทอดอาชีพชาวอยุธยา (วันที่ 1-8 มีนาคม 2550)
- 4.20 โครงการอบรมเพลงพื้นบ้านอยุธยา (วันที่ 11-12 มีนาคม 2551)
- 4.21 โครงการอบรมให้ความรู้เรื่อง อยุธยาศึกษา (วันที่ 26 พฤษภาคม 2551)
- 4.22 โครงการอบรมให้ความรู้เรื่อง มวยไทย (วันที่ 30 พฤษภาคม 2551)
- 4.23 โครงการธรรมะเดลิเวอรี่ ครั้งที่ 2 โดย พระมหาสมปอง ตาลปุตโต (วันที่ 18 มิถุนายน 2551)
- 4.24 โครงการธรรมะบันดล โดย พระราชธรรมนิเทศ (พยอม กัลยาโณ) เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว (วันที่ 2 กรกฎาคม 2551)
- 4.25 โครงการบรรยายทางวิชาการเรื่อง เขาพระวิหาร (วันที่ 3 กันยายน 2551)
- 4.26 โครงการนำเสนอผลงานวิจัยด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น (วันที่ 9 กันยายน 2551)

ปี พ.ศ.2552

- 4.27 โครงการทำบุญวัดบรมพุทธารามและบรรยายธรรมะโดยพระปริยัติวิธาน โกศล วัดพนัญเชิง (วันที่ 25 มกราคม 2552)
- 4.28 โครงการเสวนาทางวิชาการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง (วันที่ 28 มกราคม 2552)

5.จัดกิจกรรมอนุรักษ์ สืบสานศิลปวัฒนธรรมไทย

ปี พ.ศ.2548

- 5.1 โครงการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ณ เมืองปอร์โต ประเทศโปรตุเกส

ปี พ.ศ.2549

- 5.2 โครงการจัดกิจกรรมอยุธยาข้ามกำแพงคนตรีนาฏศิลป์ไทย การแสดงวิถีชีวิตชาวอยุธยา ตั้งแต่เดือน มิถุนายน - ธันวาคม 2549 จำนวน 60 ครั้ง (ทุกวันเสาร์ - อาทิตย์ เวลา 16.30 น. - 20.00 น.)
- 5.3 โครงการจัดกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ (วันที่ 8 มกราคม 2549)
- 5.4 โครงการลานวัฒนธรรม ครั้งที่ 9 เนื่องในงานวันอนุรักษ์มรดกไทย (วันที่ 29 มีนาคม 2549)
- 5.5 โครงการแห่เทียนพรรษา ร่วมกับเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา และไปถวายเทียนพรรษาที่วัดพนัญเชิง (กรกฎาคม 2549)
- 5.6 โครงการลานวัฒนธรรมครั้งที่ 10 เนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ (วันที่ 11 สิงหาคม 2549)
- 5.7 โครงการยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นด้านการศึกษาศิลปวัฒนธรรม รับรางวัล “บุษราคัมมณีศรีราชภัฏ” ครั้งที่ 6 (วันที่ 11 พฤศจิกายน 2549)

ปี พ.ศ.2550

- 5.8 โครงการลานวัฒนธรรมครั้งที่ 11 วันอนุรักษ์มรดกไทย (วันที่ 2 เมษายน 2550)
- 5.9 โครงการบรรพชาอุปสมบทหมู่เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ณ วัดพนัญเชิงวรวิหาร จำนวน 87 คน (วันที่ 28 - 29 เมษายน 50)
- 5.10 โครงการงานแห่เทียนพรรษา (ทางน้ำ) ร่วมกับเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา (วันที่ 27 กรกฎาคม 2550)
- 5.11 โครงการเผยแพร่วัฒนธรรมประจำปี 2550 ในงานเทศกาล The 45th International Folklore Festival of Lefkas ณ ประเทศกรีซ (วันที่ 17 -29 สิงหาคม 2550)
- 5.12 โครงการเชิดชูเกียรติผู้มีผลงานดีเด่นด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมเข้ารับรางวัล บุษราคัมมณีศรีราชภัฏ ครั้งที่ 7 (วันที่ 3 กันยายน 2550)

ปี พ.ศ.2551

- 5.13 โครงการอนุรักษ์สืบทอดด้านดนตรี – นาฏศิลป์ไทย (วันที่ 17 พฤศจิกายน 2550 - 20 มกราคม 2551)
- 5.14 โครงการลานวัฒนธรรมครั้งที่ 13 วันพ่อแห่งชาติ (วันที่ 3 ธันวาคม 2551)
- 5.15 โครงการลานวัฒนธรรมครั้งที่ 14 วันอนุรักษ์มรดกไทย (วันที่ 2 เมษายน 2551)
- 5.16 โครงการจัดการแสดงเวทีศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ไทยในงานขอยศยิ่งฟ้า ฯ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (วันที่ 7-16 ธันวาคม 2551)
- 5.17 โครงการจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อประชาชนทุกวันเสาร์-อาทิตย์ (ตั้งแต่วันที่ 8 - 16 ธันวาคม 2551)
- 5.18 โครงการเชิดชูเกียรติบุคคลผู้มีผลงานดีเด่น รับรางวัลบุษราคัมมณีศรีราชภัฏ ครั้งที่ 8 (วันที่ 3 กันยายน 2551)
- 5.19 โครงการแห่เทียนพรรษา (วันที่ 16 กรกฎาคม 2551)

ปี พ.ศ.2552

- 5.20 โครงการเชิดชูเกียรติบุคคลผู้มีผลงานดีเด่น รับรางวัลบุษราคัมมณีศรีราชภัฏ ครั้งที่ 9 (วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552)

6. งานส่งเสริมพัฒนาวิชาการ

6.1 จัดทำงานวิจัย จำนวน 13 เรื่อง

ปี พ.ศ.2550

- 6.1.1 โครงการวิจัยเรื่อง สุนทรียะในภูมิปัญญาท้องถิ่นอยุธยา
- 6.1.2 โครงการรวบรวมข้อมูลวัดร้างในอยุธยา (ร่วมกับศูนย์นานาชาติ)

ปี พ.ศ.2551

- 6.1.3 โครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาลักษณะเฉพาะทางดนตรีของเพลงไทยประเภทมโหรีในสมัยอยุธยา

- 6.1.4 โครงการวิจัยเรื่อง คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทเครื่องจักสานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 6.1.5 โครงการวิจัยเรื่อง การประดิษฐ์ทางเดียวจะเข้เพลงเขินนอก
- 6.1.6 โครงการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์สาระสำคัญและประเด็นหลักในการจัดการองค์ความรู้อยุธยาศึกษา
- 6.1.7 โครงการวิจัยเรื่อง การแสดงโขนสดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 6.1.8 โครงการวิจัยเรื่อง การแสดงลิเกเด็กกำพร้าวัดสระแก้ว อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง
- 6.1.9 โครงการวิจัยเรื่อง ปี่พาทย์มอญ ภูมิศึกษาอำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปี พ.ศ.2552

- 6.1.10 โครงการวิจัยเรื่อง แนวทางในการพัฒนาเมืองมรดกโลกอยุธยาคู่กับภาคอุตสาหกรรม
- 6.1.11 โครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภูมิศึกษาอำเภอบางบาล
- 6.1.12 โครงการวิจัยเรื่อง เพลงละครชาวบ้าน ภูมิศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา

6.2 จัดทำบทความด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเผยแพร่บนฐานข้อมูลสถาบันอยุธยาศึกษา

6.2.1 สารานุกรมประวัติศาสตร์

- 6.2.1.1 วันสถาปนากรุงศรีอยุธยา
- 6.2.1.2 17 มีนาคม 2461 กำเนิดนาม “พระนครศรีอยุธยา”
- 6.2.1.3 กรุงศรีอยุธยา-ฝรั่งเศส ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
- 6.2.1.4 “สมเด็จพระนเรศวร” พระนามแปลกปลอมของ “สมเด็จพระนเรศ”
- 6.2.1.5 ราชอาณาจักรอยุธยา
- 6.2.1.6 มรดกโลก คืออะไร?
- 6.2.1.7 พระนครศรีอยุธยา : นครประวัติศาสตร์ มรดกโลก
- 6.2.1.8 เหลียวหลัง แลหน้า อยุธยามรดกอารยธรรมโลก
- 6.2.1.9 ทำไม...? อยุธยาถึงเป็นนครประวัติศาสตร์มรดกโลก
- 6.2.1.10 พระผู้ทรงเป็นผู้นำในการอนุรักษ์แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี
- 6.2.1.11 อยุธยา เมืองท่านานาชาติ
- 6.2.1.12 “ถนนป่าโทน” หรือ “ถนนเดชาวุธ” ?
- 6.2.1.13 สงครามอยุธยาหงสาวดี พ.ศ.2112 กับจุดเปลี่ยนที่บ้านหมากสองต้น
- 6.2.1.14 หัวสาระภา
- 6.2.1.15 ชุมชนชาวมุสลิม
- 6.2.1.16 กระบวนพยุหยาตราชลมารค

- 6.2.1.17 แผนที่ฝรั่งฉบับแรกที่ปรากฏถึงกรุงศรีอยุธยา
- 6.2.1.18 พระราชพิธีสิบสองเดือน
- 6.2.1.19 พระราชพิธีเดือนสาม
- 6.2.1.20 วัดบรมพุทธารามและคลองประตู่ละไกรน้อย
- 6.2.1.21 ประวัติการสืบเชื้อสายของวงศ์ เถกอะหมัด คูมี
- 6.2.1.22 เถกอะหมัด คูมี (เจ้าพระยาบวรราชนายก)
- 6.2.1.23 ตามรอยโบราณสถานในหออุ้มทอง (หอพักนักศึกษา)
- 6.2.1.24 ตามรอยโบราณสถานในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- 6.2.1.25 ชาวจีนในสมัยกรุงศรีอยุธยา
- 6.2.1.26 อนุสรณ์สถานชาวโปรตุเกสที่พระนครศรีอยุธยา
- 6.2.1.27 400 ปี สัมพันธไมตรีไทย - เนเธอร์แลนด์ 2147 - 2547
- 6.2.1.28 การประปาสมัยอยุธยา
- 6.2.1.29 เอกสารทางพระราชไมตรีระหว่างสยามแลญี่ปุ่น
- 6.2.1.30 การค้าอูฐระหว่างสยามกับญี่ปุ่น ในคริสต์ศตวรรษที่ 16 - 17
- 6.2.1.31 การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตไทย - ญี่ปุ่น
- 6.2.1.32 ประวัติความสัมพันธ์ไทย - ญี่ปุ่น
- 6.2.1.33 เครื่องถ้วยญี่ปุ่นสมัยอยุธยา
- 6.2.1.34 ยามาดา นางามาซา ออกญาเสนาภิมุข
- 6.2.1.35 หมู่บ้านญี่ปุ่นที่กรุงศรีอยุธยา
- 6.2.1.36 พระนเรศวรทรงประกาศอิสรภาพและทรงพระแสงปืนต้น
- 6.2.1.37 พระประวัติเบื้องต้นของสมเด็จพระนเรศวร
- 6.2.1.38 พระนเรศวรเริ่มทรงสำแดงพระบารมี
- 6.2.1.39 พระนเรศวรราชาธิราชในจดหมายเหตุวัน วลิต
- 6.2.1.40 ความรอบรู้ของพระนเรศวร
- 6.2.1.41 สมเด็จพระนเรศวรและวัดภูเขาทอง

6.2.2. สารานุกรมวัฒนธรรม ประเพณี

- 6.2.2.1 ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ของไทยเรา
- 6.2.2.2 วันเด็กแห่งชาติ
- 6.2.2.3 วันมาฆบูชา
- 6.2.2.4 วันอนุรักษ์มรดกไทย
- 6.2.2.5 วันที่ระลึกมหาจักรี
- 6.2.2.6 ประเพณีวันสงกรานต์

- 6.2.2.7 วันฉัตรมงคล
 - 6.2.2.7.1 การจัดพระราชพิธีเฉลิมฉลองวันฉัตรมงคลในอดีต
 - 6.2.2.7.2 เครื่องเบญจสิริราชกกุธภัณฑ์
 - 6.2.2.8 วันวิสาขบูชา
 - 6.2.2.9 วันพีชมงคล
 - 6.2.2.10 วันแม่แห่งชาติ
 - 6.2.2.11 พระราชประวัติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ
 - 6.2.2.12 วันแม่ในประเทศต่าง ๆ
 - 6.2.2.13 ประเพณีทิ้งกระจาดวัดพนัญเชิงวรวิหาร
 - 6.2.2.14 การแข่งเรือยาว
 - 6.2.2.15 ลอยกระทง ขอมมาธรรมชาติ
 - 6.2.2.16 ชมประเพณีชาวกรุงเก่า
 - 6.2.2.17 เครื่องทองไทยสมัยอยุธยา
 - 6.2.2.18 โขน
 - 6.2.2.19 การแต่งกายสมัยอยุธยาในสายตาฝรั่ง
 - 6.2.2.20 ตำรับยาโบราณชาวกรุงเก่า
 - 6.2.2.21 คนตรีไทยในวัฒนธรรมไทย
- 6.2.3. สารานุกรมปัญหาท้องถิ่น**
- 6.2.3.1 ไหว้ครูบูชาเตา
 - 6.2.3.2 แหนงแมว
 - 6.2.3.3 เข้าทรงนางตาล
 - 6.2.3.4 กวนข้าวทิพย์
 - 6.2.3.5 เพลงสอนนาค
 - 6.2.3.6 รำผีโรง
 - 6.2.3.7 สงกรานต์ไทย - มอญ
 - 6.2.3.8 มีดอรัญญิก
 - 6.2.3.9 เครื่องประดับมุก
 - 6.2.3.10 การปั้นตุ๊กตาดินเผาชาวบ้าน
 - 6.2.3.11 การทำอบ
 - 6.2.3.12 การประดิษฐ์ดอกไม้จากต้นโสน
 - 6.2.3.13 พัดสาน อำเภอบ้านแพรก
 - 6.2.3.14 ศิลปะการทำหัวโขน

6.3 จัดทำ Website สถาบันอยุธยาศึกษา เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ (<http://ayutthayastudies.aru.ac.th/>) มีผู้สนใจเข้าชม ดังนี้

- ปี พ.ศ.2550 จำนวน 21,564 คน
- ปี พ.ศ.2551 จำนวน 189,760 คน
- ปี พ.ศ.2552 (มกราคม - มีนาคม) จำนวน 58,901 คน

6.4 จัดทำหนังสือ / วารสารอยุธยาศึกษา / บอร์ดนิทรรศการ ดังนี้

- 6.4.1 กรุงศรีอยุธยาในแผนที่ฝรั่ง โดย ธวัชชัย ตั้งศิริวณิช จำนวน 500 เล่ม
- 6.4.2 แผนที่ ที่มาแห่งปรีชาญาณของมนุษย์โดย รศ.วณิช สุธารัตน์ จำนวน 500 เล่ม
- 6.4.3 หนังสือเรื่องภูมินามวิทยา รวบรวมโดย รศ.วณิช สุธารัตน์ จำนวน 500 เล่ม
- 6.4.4 หนังสือวัคร้าง ฉบับภาษาไทย - อังกฤษ (รวบรวมโดยศูนย์การศึกษานานาชาติ) จำนวน 500 เล่ม
- 6.4.5 วารสารวิชาการสถาบันอยุธยาศึกษา ฉบับปฐมฤกษ์ จำนวน 1,000 เล่ม
- 6.4.6 วารสารวิชาการสถาบันอยุธยาศึกษา ฉบับที่ 1 จำนวน 500 เล่ม

6.5 จัดทำบอร์ดนิทรรศการ

- 6.5.1 เรื่องอยุธยาจรดโลก (2548)
- 6.5.2 เรื่องความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น (2550)
- 6.5.3 เรื่องภาพลักษณ์วีรภัยตรีภุช : 360ปี พระนเรศวรมหาราชาราชราช (2549)
- 6.5.4 เรื่อง สังคมนานาชาติและชาวเอเชียในกรุงศรีอยุธยา (2551)
- 6.5.5 เรื่องไหว้พระ 9 วัด (2550)
- 6.5.6 แผนที่อยุธยาฉบับภาษาไทย-อังกฤษ (2551)
- 6.5.7 แนะนำแหล่งท่องเที่ยวในอยุธยา
- 6.5.8 แผนที่กรุงศรีอยุธยา
- 6.5.9 นิทรรศการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง (2552)
- 6.5.10 สร้างอาคารนิทรรศการศาลาทรงไทยเพื่อจัดแสดงเรือพายไม้สามท่อน โดย นายสมจิตต์ สุขมะโน จำนวน 2 หลัง (2552)
- 6.5.11 สร้างศาลาทรงไทยเพื่อจัดแสดงวิถีชีวิตบริจาค โดย นายสมจิตต์ สุขมะโน (2552)

7. จัดกิจกรรมทางวิชาการและกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมกับหน่วยงานภายนอก

- 7.1 รับผิดชอบอาคารผนวกศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา ณ หมู่บ้านญี่ปุ่น ซึ่งมหาวิทยาลัยลงนามให้ความร่วมมือกับสมาคมไทย-ญี่ปุ่นในการบริหารจัดการและจัดกิจกรรมทางวิชาการ (ตั้งแต่ 30 เมษายน 2551-30 เมษายน 2552)

- 7.2 ร่วมกับสมาคมไทย-ญี่ปุ่นจัดกิจกรรมการแสดงวิถีชีวิตไทย-ญี่ปุ่น ในงานรับเสด็จสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพิธีเปิดอาคารผนวกศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา (ปรับปรุง) เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2551
- 7.3 ร่วมกับมูลนิธิโครงการตำรามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในการจัดกิจกรรมทางวิชาการด้านอยุธยาศึกษา ตั้งแต่ปีพ.ศ.2549 - ปัจจุบัน
- 7.4 จัดการแสดงเวทีศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ไทย ในงานยอยศยิ่งฟ้าฯของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นประจำทุกปี
- 7.5 ร่วมกับศูนย์การฝึกหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี ในการจัดบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการพัฒนาคณะนายทหาร (2551)

8. ให้บริการหน่วยงาน/บุคคลภายนอกในการจัดกิจกรรม และศึกษาดูงานด้านศิลปวัฒนธรรม

- 8.1 พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์ เสด็จชมกิจกรรมอยุธยาามคำ ณ ศูนย์ท่องเที่ยวฯ สถาบันอยุธยาศึกษา (วันที่ 3 ธันวาคม 2549)
- 8.2 โรงเรียนร่วมฤดีวิเทศศึกษานานาชาติ มาเยี่ยมชมและฝึกกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม (วันที่ 8 ธันวาคม 2550)
- 8.3 คณะครู นักเรียน โรงเรียนวัดเสาธง บางปลาหมอ จ.สุพรรณบุรี มาเยี่ยมชมศูนย์ท่องเที่ยวฯ (วันที่ 21 ธันวาคม 2550)
- 8.4 กลุ่ม OTO อยุธยาจัดกิจกรรม “แทนคำขอบคุณ” (วันที่ 26 ธันวาคม 2550)
- 8.5 บริษัท RBS สถานีโทรทัศน์ประเทศเกาหลี มาถ่ายทำสารคดีอยุธยาามคำ (วันที่ 24 มกราคม 2550)
- 8.6 ร่วมกับสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลางเขต 6 พระนครศรีอยุธยา จัดงานศิลปวัฒนธรรมเลี้ยงต้อนรับคณะจีน 8 มณฑล (วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2550)
- 8.7 จัดบรรยายให้ความรู้ทางวิชาการเรื่องอยุธยาามรดกโลก และจัดวิทยากรนำชมให้กับมหาวิทยาลัยเอแบค
- 8.8 บริษัท ดิสไทย จำกัด มาศึกษาดูงานด้านศิลปวัฒนธรรมและจัดกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรม (วันที่ 22 พฤศจิกายน 2550)
- 8.9 คณะนักเรียนนายเรืออากาศมาศึกษาดูงานด้านศิลปวัฒนธรรม (วันที่ 2 พฤษภาคม 2551)
- 8.10 องค์การบริหารส่วนตำบลกุมวาปี จังหวัดมหาสารคาม มาเยี่ยมศูนย์ท่องเที่ยวฯ (วันที่ 7 พฤษภาคม 2551)
- 8.11 จัดอบรมให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ภาษาไทย และศิลปวัฒนธรรมให้กับนักศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งชาติ ประเทศออสเตรเลีย (วันที่ 23-25 กรกฎาคม 2551)
- 8.12 จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมให้กับคณะครูนานาชาติ โรงเรียนบางกอกพัฒนา จำนวน 200 คน (วันที่ 20 กันยายน 2551)

9. รวบรวมหนังสือ / งานวิจัยเกี่ยวกับอยุธยา ในศูนย์ข้อมูลอยุธยาศึกษา เปิดให้บริการทุกวัน เวลา 09.00-16.00 น. (เว้นวันหยุดราชการ) รายละเอียด ดังนี้

9.1 หนังสือด้านประวัติศาสตร์ไทย จำนวน 108 เล่ม

9.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการขุดแต่งโบราณสถานต่างๆในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 87 เล่ม ได้รับความอนุเคราะห์จากอุทยานประวัติศาสตร์ มีรายชื่อดังนี้

1. รายงานขุดค้นพื้นที่บริเวณศาลากลาง (หลังเก่า) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. รายงานโครงการปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โบราณสถานบึงพระราม เล่มที่ 2
3. รายงานปรับปรุงภูมิทัศน์และสาธารณูปโภคพระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. รายงาน งานอนุรักษ์โบราณสถานวัดพระที่นั่งเย็น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
5. รายงาน งานอนุรักษ์โบราณสถานวัดพระราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
6. รายงานโครงการปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โบราณสถานบึงพระราม เล่มที่ 1
7. รายงานเบื้องต้น โครงการขุดแต่งโบราณสถานและขุดค้นทางโบราณคดี วัดป่าสัก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
8. รายงานวัดใหม่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โครงการบูรณะ จัดแสดง และปรับปรุงภูมิทัศน์ โบราณสถานบริเวณคลองสระบัว
9. รายงาน วัดสามวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โครงการบูรณะ จัดแสดง และปรับปรุงภูมิทัศน์ โบราณสถานบริเวณคลองสระบัว
10. รายงานวัดสะพานนาค (AY 01 : SPN) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
11. รายงานเบื้องต้น โครงการขุดแต่งโบราณสถานและขุดค้นทางโบราณคดีวัดญาณเสน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
12. รายงาน วัดโพธิ์เผือก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
13. รายงานขุดค้นทางโบราณคดีด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของพระราชวังจันทรถยม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
14. รายงานการปฏิบัติงานขุดหาขอบเขตวังหลัง โครงการขุดค้นทางโบราณคดีด้านทิศตะวันออก โบราณสถานวังหลัง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
15. รายงานการขุดค้น ขุดแต่ง และบูรณะวัดแม่นางปลื้ม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
16. โครงการขุดค้น ขุดแต่งโบราณสถานหมู่บ้านโปรตุเกส (โบสถ์คณะเยซุอิต)

17. รายงานการขุดแต่ง โบราณสถานและขุดค้นทางโบราณคดี โบราณสถาน วัดกระซ่าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
18. รายงานเบื้องต้น โครงการขุดแต่ง โบราณสถานและขุดค้นทางโบราณคดีวัดขุนเมืองใจ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
19. รายงานการขุดแต่ง โบราณสถานและขุดค้นทางโบราณคดีวัดขมื่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
20. สรุปรายงาน โครงการขุดค้นศึกษาชุมชน โบราณสมัยอยุธยาบริเวณวังหลัง(โรงสุราเดิม) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
21. โครงการฟื้นฟู โบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัยปี พ.ศ. 2549 วัดหัตถาวาส
22. รายงานการบูรณะ โบราณสถาน โครงการบูรณะและปรับปรุงสภาพแวดล้อม โบราณสถานกลุ่มคลองสระบัว วัดยาแมน
23. โครงการฟื้นฟู โบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัย พ.ศ. 2549 รายงานบูรณะ โบราณสถานวัดภูเขาทอง
24. รายงานบูรณะ โบราณสถาน โครงการบูรณะและปรับปรุงสภาพแวดล้อมและ โบราณสถานกลุ่มคลองสระบัว วัดหัตถาวาส
25. รายงานบูรณะ โบราณสถาน โครงการบูรณะและปรับปรุงสภาพแวดล้อม โบราณสถานกลุ่มคลองสระบัว วัดจنگลม
26. โครงการฟื้นฟู โบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัย พ.ศ.2549 หมู่บ้านโปรตุเกส
27. รายงานการขุดค้น ขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะ โบราณสถานวัดสมณโกฏฐาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
28. โครงการอนุรักษ์ โบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัยงานอนุรักษ์ โบราณสถานวัดแค
29. โครงการอนุรักษ์ โบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัยงานอนุรักษ์ โบราณสถานวัดพระงาม
30. โครงการอนุรักษ์ โบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัยงานอนุรักษ์ โบราณสถานวัดใหม่คลองสระบัว
31. รายงานการขุดแต่ง โบราณสถานบริเวณหน้าสำนักงานอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและก่อสร้างลานจอดรถบริเวณศาลหลักเมือง ส่วนบริการท่องเที่ยวและวิชาการ(ศาลากลางจังหวัดหลังเดิม)
32. โครงการอนุรักษ์ โบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัย พ.ศ. 2549 รายงานการบูรณะ โบราณสถานวัดมหาธาตุจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
33. โครงการอนุรักษ์ โบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัย พ.ศ. 2549 รายงานการบูรณะ โบราณสถานวัดพุทธไสสวรรย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
34. รายงานวัดแค โครงการขุดแต่ง ขุดค้นและออกแบบเพื่อการบูรณะ โบราณสถานกลุ่มคลองสระบัว ปีงบประมาณ 2542
35. การบูรณะและปรับปรุงภูมิทัศน์วัดกุฎีดาว ปีงบประมาณ 2542

36. รายงานการขุดค้น ขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะวัดตะไกร โครงการขุดแต่งบูรณะและปรับปรุงสภาพแวดล้อมโบราณสถานกลุ่มคลองสระบัว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
37. รายงานการขุดค้น ขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะ โบราณสถานวัดจักรวรรดิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
38. รายงานการขุดค้น ขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะ โบราณสถานวัดนางคำ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
39. รายงานการขุดแต่งเพื่อออกแบบบูรณะวัดเชิงท่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
40. รายงานประกอบการบูรณะ โบราณสถานวัดสังข์แท้-สังข์ทาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
41. รายงานการควบคุมการปฏิบัติงานโครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์บริเวณวิหารพระมงคลบพิตร รันค้าและบริเวณหลังค้ำขุนแผน
42. รายงานการขุดแต่งบูรณปฏิสังขรณ์ โบราณสถานเพนียดคล้องช้าง
43. รายงานบูรณะ โบราณสถาน โครงการบูรณะและปรับปรุงสภาพแวดล้อม โบราณสถานกลุ่มคลองสระบัว วัดตะไกร
44. รายงานการขุดแต่งออกแบบและบูรณะ โบราณสถานวัดหน้าพระเมรุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
45. รายงานการขุดแต่ง โบราณสถานวัด โศกพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
46. รายงานการขุดค้น ขุดแต่ง และออกแบบเพื่อการบูรณะวัดหัดดาวาส โครงการขุดแต่งบูรณะและปรับปรุงสภาพแวดล้อม โบราณสถานกลุ่มคลองสระบัว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
47. รายงานการขุดค้น ขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะวัดจنگลม โครงการขุดแต่งบูรณะและปรับปรุงสภาพแวดล้อม โบราณสถานกลุ่มคลองสระบัวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
48. รายงานการขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะวัดหลวงซีกุด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
49. รายงานวัดพระงาม โครงการขุดแต่ง ขุดค้นและออกแบบเพื่อการบูรณะ โบราณสถานกลุ่มคลองสระบัว
50. โครงการฟื้นฟูโบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัยงานอนุรักษ์โบราณสถานวัดเชิงท่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
51. โครงการฟื้นฟูโบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัยงานอนุรักษ์โบราณสถานวัดเจ้าย่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
52. รายงานวัดเจ้าย่า โครงการขุดแต่ง ขุดค้นและออกแบบเพื่อการบูรณะ โบราณสถานกลุ่มคลองสระบัว
53. รายงานการขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะวัดพระศรีสรรเพชญ์
54. รายงานการขุดค้นศึกษาชุมชน โบราณสมัยอยุธยาบริเวณวังหลัง (โรงสุราเดิม) หลุมขุดค้น S4 W27 P11
55. รายงานการขุดค้นศึกษาชุมชน โบราณสมัยอยุธยาบริเวณวังหลัง (โรงสุราเดิม) หลุมขุดค้น S3 W27 P19

56. รายงานการขุดค้นศึกษาชุมชนโบราณสมัยอยุธยาบริเวณวังหลัง (โรงสุราเดิม) หลุมขุดค้น S1 W24 P77
57. รายงานการขุดค้นศึกษาชุมชนโบราณสมัยอยุธยาบริเวณวังหลัง (โรงสุราเดิม) หลุมขุดค้น S6 W27 P1
58. รายงานการขุดค้นศึกษาชุมชนโบราณสมัยอยุธยาบริเวณวังหลัง (โรงสุราเดิม) หลุมขุดค้น S9 W29 P85
59. รายงานการขุดแต่งวัดวรเชษฐ ต.บ้านป้อม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2539
60. รายงานการขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะวัดพระศรีสรรเพชญ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
61. รายงานการขุดค้น ขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะ โบราณสถานตำหนักมเหยงค์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
62. รายงานการขุดค้น ขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะวัดพระยาแมน โครงการการขุดแต่งบูรณะและปรับปรุงสภาพแวดล้อมโบราณสถานกลุ่มคลองสระบัว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
63. โครงการฟื้นฟูโบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัย พ.ศ.2549 งานอนุรักษ์โบราณสถาน วัดโคกพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
64. โครงการอนุรักษ์โบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัย งานอนุรักษ์โบราณสถาน วัดตะไกร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
65. โครงการอนุรักษ์โบราณสถานอันเนื่องมาจากอุทกภัย งานอนุรักษ์โบราณสถาน วัดพระยาแมน
66. โครงการอนุรักษ์อันเนื่องมาจากอุทกภัย งานอนุรักษ์โบราณสถาน วัดจวงกลม
67. รายงานการขุดค้น ขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะ โบราณสถานวัดช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
68. รายงานการบูรณะวัดสุวรรณดารามราชวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
69. รายงานการขุดแต่งโบราณสถานพระราชวังหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
70. รายงานการบูรณะและปรับปรุงภูมิทัศน์โบราณสถานวัดพุทธไสสวรรย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
71. รายงานการขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะวัดมเหยงค์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
72. รายงานการขุดค้นศึกษาชุมชนโบราณสมัยอยุธยาบริเวณวังหลัง (โรงสุราเดิม) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลุมขุดค้น S5 W30 P26
73. รายงานการขุดค้นศึกษาชุมชนโบราณสมัยอยุธยาบริเวณวังหลัง (โรงสุราเดิม) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลุมขุดค้น S1 W26 P65
74. งานขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะวัดช้าง วัดมเหยงค์ วัดสีกาสมุด
75. งานขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะวัดสมณโกฏฐาราม วัดจักรวรรดิ วัดนางคำ
76. รายงานการขุดค้น ขุดแต่งและออกแบบเพื่อการบูรณะโบราณสถาน วัดสีกาสมุด
77. รายงานการบูรณะวัดโคกพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

78. รายงานการขุดค้น ขุดแต่ง กำแพงพระราชวังหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
79. โครงการขุดแต่งและปรับปรุงสภาพแวดล้อมโบราณสถาน วัดพระงาม วัดเจ้าย่า วัดแค
80. รายงานโครงการขุดค้น ขุดแต่ง อนุรักษณ์แหล่งผลิตภาชนะดินเผา คลองสระบัวและคลองบางขวด
81. รายงานการบูรณะวัด โตนดหลาย ต.แพรกศรีราชา อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท
82. รายงานการขุดแต่ง โบราณสถานบริเวณหน้าสำนักงานสำนักอุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา สำนักโบราณคดี และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 3 พระนครศรีอยุธยา กรมศิลปากร
83. รายงานการบูรณะวัดหลังคาคำ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
84. รายงานการบูรณะ โบราณสถานวัดวิหารกลบ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
85. รายงานสรุปผลการขุดแต่ง โบราณสถานโครงการปรับปรุงถนนศรีสรรเพชญ์ ถนนนเรศวร ถนนเหล็ก ขุดแต่งออกแบบเพื่อการบูรณะ โบราณสถานป้อมหอราชคฤห์ สัญญาเลขที่ 3/2543
86. โครงการขุดแต่งและปรับปรุงสภาพแวดล้อม โบราณสถาน วัดพระราม วัดเจ้าย่า วัดแค
87. รายงานการขุดแต่ง โบราณสถาน วัด โตนดหลาย จังหวัดชัยนาท

9.3 สำนักงานวิจัยด้านประวัติศาสตร์อยุธยาจากหน่วยงานภายนอก จำนวน 40 เล่ม ดังนี้

(จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

1. บทบาทของตลาดในเมืองพระนครศรีอยุธยาต่อการค้าภายในและภายนอก พ.ศ. 2173-2310
2. ระบบเศรษฐกิจอยุธยา
3. กลุ่มคนที่สัมพันธ์กับการค้าในสังคมอยุธยา พ.ศ. 2172-2310
4. บทบาทและหน้าที่ของขุนนางกรมท่าขวาในสมัยอยุธยาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.2153-2435)
5. ความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยาและลานนา พ.ศ. 1839-2310
6. การค้าส่งออกของอยุธยาระหว่าง พ.ศ. 2150-2310
7. ความสัมพันธ์ระหว่างคนกลุ่มต่างๆในท่าเรือนานาชาติพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2133-2231
8. การค้าของป่าในประวัติศาสตร์อยุธยา พ.ศ. 1893-2310
9. รูปแบบการแข็งชิงอำนาจทางการเมืองในสมัยอยุธยา พ.ศ. 1893-2310
10. ละครชาตรีที่แสดง ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
11. การศึกษาวิเคราะห์สงครามไทยรบพม่าเฉพาะเรื่องยุทธศาสตร์และยุทธวิธีทางการทหาร พ.ศ. 2310 - 2397
12. สัมพันธภาพกับชาวต่างประเทศยังผลประการใดแก่สถานการณ์แห่งประเทศไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา
13. การวิเคราะห์วัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย
14. อนาคตภาพและทางเลือกในอนาคตสำหรับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ในปีพุทธศักราช 2540
15. การวิเคราะห์วัฒนธรรมอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาไทย

16. บทบาทในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครตามความรู้ของครูฝ่ายกิจกรรม

(มหาวิทยาลัยศิลปากร)

1. บทบาทหน้าที่และการออกแบบปราสาทในสมัยอยุธยา
2. คตินิยมในการสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องในสมัยอยุธยา
3. การสร้างคำในภาษาไทยสมัยอยุธยา
4. การศึกษาพัฒนาการทางรูปแบบสถาปัตยกรรมวัดเชิงท่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
5. การศึกษาแบบแผนการใช้ฉัตรในสมัยอยุธยา
6. พระอุโบสถและพระวิหารที่ได้รับอิทธิพลตะวันตกสมัยอยุธยาตอนปลาย (พ.ศ.2199-2130)
7. แนวความคิดและรูปแบบของเจดีย์สิงห์วัดแม่นางปลื้ม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
8. การวิเคราะห์รูปแบบเจดีย์ประธานและสิ่งล้อมวัดธรรมมิกราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
9. พระปราสาทสมัยอยุธยาตอนต้น : การเปรียบเทียบแบบอย่างศิลปะโดยใช้พระปราสาทวัดลิงกา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นหลัก
10. การออกแบบพระอุโบสถและพระวิหารแบบไทยประเพณีสมัยอยุธยาตอนปลาย (พ.ศ.2173-2310)
11. การศึกษาจิตรกรรมฝาผนังสมัยอยุธยา สกุลช่างเพชรบุรี ที่วัดใหญ่สุวรรณาราม
12. การเปรียบเทียบความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงในการเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพใน
ศูนย์ศิลปะชีพบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
13. การศึกษาแผนผังวัดสมัยอยุธยาในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
14. การศึกษาภาพรวมเกียรติจากตู้ไทย โบราณสมัยอยุธยาและธนบุรี
15. การศึกษาสถาปัตยกรรมวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
16. เจดีย์ทรงกลมในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา
17. การศึกษาค้นคว้าด้านภูมิศาสตร์โบราณคดีจากแผนที่โบราณสมัยอยุธยา
18. การศึกษาพระปราสาทในสมัยอยุธยาตอนต้นที่จังหวัดอยุธยา
19. การศึกษาวิวัฒนาการทางสถาปัตยกรรมของสถูปทรงกลม 2 แบบ (ทรงระฆังกลม และทรง
ระฆังกลมบนฐานชั้นบน 8 เหลี่ยม) ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
20. การศึกษาอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์บนเกาะเมืองอยุธยา ระหว่าง พ.ศ. 1893-2310 (1350-
1767 A.D.) (A study of Bhramanical influence on Ayutthaya City during 1350-1767 A.D.)
ระดับ ปริญญาโท
21. การออกแบบพระอุโบสถและพระวิหารสมัยอยุธยาตอนปลายในเมืองเพชรบุรี
22. การศึกษาเครื่องถ้วยจากการขุดค้นทางโบราณคดี ในบริเวณพระราชวังโบราณ จังหวัด
พระนครศรีอยุธยาปี พ.ศ.2525-2526 = A study on ceramics from the archaeological
excavation on the area of the Royal Palace Ayutthaya,

23. การศึกษาวิวัฒนาการลวดลายปูนปั้นประดับโบราณสถานสมัยอยุธยาตอนต้น (พ.ศ.1893-1967)
24. สถาปัตยกรรมภายในพระอุโบสถและพระวิหารสมัยอยุธยาตอนปลาย = Interior architecture of Phra Ubosot and Phra Wihan in Late Ayutthaya period

9.4 งานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 42 เล่ม ดังนี้

1. การพัฒนาเครือข่ายตลาดร่วมวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าอยุธยา
2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
3. ศึกษาสภาพปัญหาการทิ้งขยะมูลฝอยและน้ำทิ้งจากร้านอาหารที่ตั้งบริเวณริมแม่น้ำในเขตเทศบาลนคร พระนครศรีอยุธยา
4. องค์ประกอบความเป็นเลิศทางการศึกษาของสหวิทยาลัยศรีอยุธยา
5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
6. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกเชิงประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาบริเวณเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
7. การเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวด้านการให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยวนครประวัติศาสตร์อยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
8. Traditional Home Craft-Industries in Ayutthaya
9. การสำรวจและศึกษาเชื้อแบคทีเรียที่มีผลต่อการเสื่อมสภาพของ โบราณสถาน ณ วัดสิงหาราม.
10. การสำรวจข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
11. การศึกษาแนวทางการบริหารงานวัฒนธรรมของสำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏ
12. ความเป็นไปได้ในการเปิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
13. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านศิลปะห้วยโชน
14. การวิจัยและพัฒนาศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยว ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ลุ่มแม่น้ำป่าสัก เขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา อย่างเป็นระบบและยั่งยืน
15. การพึ่งตนเองของชุมชนชนบทในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
16. รูปแบบการจัดการศึกษาและการเผยแพร่ศาสนธรรมศึกษา กรณีศึกษาแหล่งการเรียนรู้ของวัดใหญ่ชัยมงคล อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
17. การศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำแบบยั่งยืนในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

18. การศึกษาความเชื่อทางศาสนาและพฤติกรรมเพื่อรองรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในโลกมุสลิมในชุมชนป่าตองและประจวบฯ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
19. รายงานการวิจัย เรื่อง ถนนถวายเป็น
20. รายงานการวิจัย สุนทรียะภูมิปัญญาท้องถิ่นอยุธยา
21. การฝึกหัดขนาดแผนไทย
22. การศึกษารวบรวมบทเพลงไทย ในสมัยกรุงศรีอยุธยา
23. รายงานวิจัยเรื่อง การประดิษฐ์ทางเดี่ยวจะเข้เพลงเขินนอก
24. การวิจัย การสำรวจข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมต่างๆ ของอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
25. รายงานการวิจัยเรื่อง ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของวัดที่มีต่อบ้าน ในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
26. งานวิจัย เรื่องการทำวิทยุภาค: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
27. งานวิจัยเรื่องเพลงพื้นบ้านกับวิถีชีวิตในการทำนา
28. การสำรวจเชิงวิเคราะห์ปัญหาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
29. การศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบละครแก่นอยุธยา
30. การศึกษาระบบความสัมพันธ์ในนิทานพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิม : กรณีศึกษานบ้านคลองตะเคียนและบ้านลุมพลี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
31. การประเมินพฤติกรรมของนักศึกษาในโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ วิทยาลัยครูพระนคร
32. ความมุ่งมั่นในการผลิตผลงานทางวิชาการของอาจารย์สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
33. การศึกษาและพัฒนาเครื่องปั้นดินเผาคลองสระบัวอยุธยา
34. การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมศักยภาพผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปกรรมท้องถิ่น
35. แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานเพื่อก้าวสู่ระดับการพัฒนาผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้ ของตกแต่ง และของที่ระลึก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
36. รายงานผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชามติเรื่อง การย้ายปางช้างอยุธยาแลเพนียด
37. การศึกษารวบรวมวิเคราะห์หัวข้อ โขนที่ใช้ในพิธีไหว้ครู โขนละครของไทย
38. การมีงานทำของบัณฑิต มหาลัทธิราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
39. นิทานพื้นบ้านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา : การศึกษาเรื่องค่านิยม
40. บทบาทและหน้าที่ของแตรวงชาวบ้านที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมของประชาชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

41. การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
42. การบูรณะและปรับปรุงภูมิทัศน์เนินโบราณสถานด้านหน้าค่านักเพนียดอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

9.5 CD กิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันอยุธยาศึกษา จำนวน 109 โครงการ

10. ส่งเสริมการผลิตบัณฑิต

- ดำเนินการจัดทำหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาการจัดการวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว คาดว่าจะเปิดรับนักศึกษาได้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

พันทิพา มาลา
ผู้อำนวยการสถาบันอยุธยาศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
11 มีนาคม 2552

ย้อนรอย...

อยุธยาศึกษา

โครงการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “สังคมนานาชาติและชาวเอเชียในกรุงศรีอยุธยา”

สถาบันอยุธยาศึกษา ได้จัดโครงการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “สังคมนานาชาติและชาวเอเชียในกรุงศรีอยุธยา” ขึ้นเมื่อวันที่ 7-8 สิงหาคม 2551 เวลา 08.30 – 16.00 น. ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยมีท่านรองศาสตราจารย์ สุวิทย์ เขียรทอง อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นประธานในพิธีเปิด ผู้เข้าร่วมการสัมมนาในครั้งนี้ประกอบด้วย คณาจารย์ และบุคลากรจากหน่วยงานต่างๆ ทั่วประเทศ จำนวน 150 คน และในการสัมมนาครั้งนี้ ได้รับความอนุเคราะห์จากวิทยากร ดังนี้ รศ.ศรีศักร วัลติโกดม, ผศ. ดร. สุราชัย ยิ้มประเสริฐ, ดร. ภาวรณ เรืองศิลป์, ดร.จุฬิศพงศ์ จุฬารัตน์, ดร.วรพร ภู่งศ์พันธุ์, ดร.ภมรี สุรเกียรติ์, ดร.เพ็ญพิสุทธิ์ อินทรภิรมย์ และ คุณศิวราช กบิลคาม วัตถุประสงค์ในการจัดสัมมนาในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ด้านความสัมพันธ์กับชาวต่างชาติในสมัยกรุงศรีอยุธยา

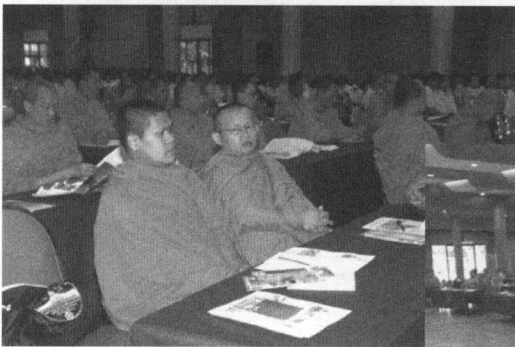

โครงการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง "อยุธยาจรดโลกอย่างยั่งยืน"

สถาบันอยุธยาศึกษา ได้จัดโครงการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง "อยุธยาจรดโลกอย่างยั่งยืน" ขึ้นเมื่อวันอังคารที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 เวลา 08.30 – 15.30 น. ณ หอประชุม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยได้รับเกียรติจาก คุณปริชา กมลบุตร ผู้อำนวยการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นประธานในพิธีเปิดงาน และวิทยากรที่มาบรรยายในวันนี้ทางมหาวิทยาลัยฯ ได้รับเกียรติจาก คุณแอนก สีหามาศย์ , คุณบุญหลง ศรีกนก, คุณปราณี ด่านชัยวิโรจน์ , ผศ.สุธรรม ชาตะสิงห์ และคุณสมฤทธิ์ ลือชัย เป็นผู้ดำเนินรายการ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จาก คุณสาวิตรี สุวรรณสถิตย์ ที่ปรึกษากระทรวงวัฒนธรรม เป็นวิทยากรพิเศษบันทึกการบรรยายเป็นวีดี เพื่อเปิดให้ผู้เข้าร่วมเสวนาฯ ได้ชมในวันนี้

การจัดงานในวันนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานโยบายและแผน สำนักศิลปากรที่ 3 พระนครศรีอยุธยา ผู้เข้าร่วมโครงการในครั้งนี้ จำนวน 300 คน ซึ่งการจัดโครงการในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจและเกิดจิตสำนึกในการที่จะตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของความเป็นมรดกโลกของอยุธยา ในอันที่จะร่วมมือร่วมใจกัน ปกป้องคุ้มครอง ดูแลรักษาและส่งเสริมให้มีคุณค่าสมกับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของคนอยุธยาให้อยู่ในระดับมาตรฐานโลก และมีคุณภาพที่ดีเพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กับอนุชนรุ่นหลังสืบไป

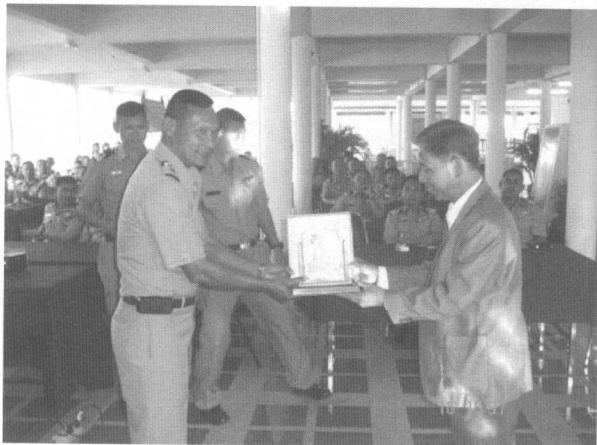
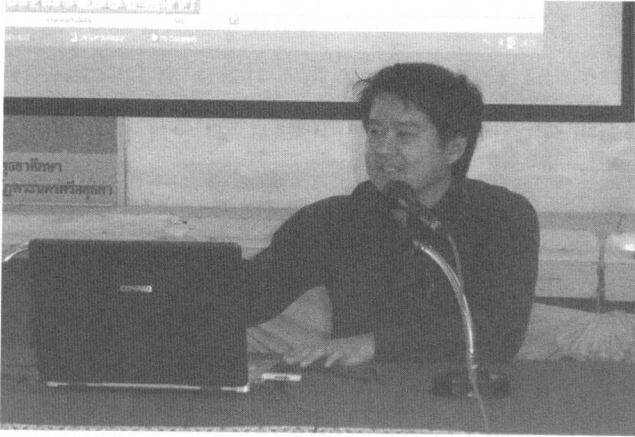
พิธียกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางการศึกษา วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เพื่อมอบรางวัล “บุษราคัมมณีศรีราชภัฏ” ครั้งที่ 6 ประจำปี พ.ศ.2552

ตามที่สถาบันอยุธยาศึกษา ได้จัดโครงการยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางการศึกษา วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เพื่อมอบรางวัล “บุษราคัมมณีศรีราชภัฏ” ครั้งที่ 6 ประจำปี พ.ศ.2552 ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552 เวลา 08.30 – 12.00 น. ที่ผ่านมาโดยมีท่านมงคล สันจิติวิฑูร รองผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นประธานในพิธี และท่านรองศาสตราจารย์สุวิทย์ เตียรทอง รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นผู้ประกาศเกียรติคุณ ซึ่งในการจัดกิจกรรมครั้งนี้ ได้มีผู้เข้าร่วมรับรางวัล จำนวน 11 คน ประเภทบุคคลทั่วไป และประเภทนักศึกษา

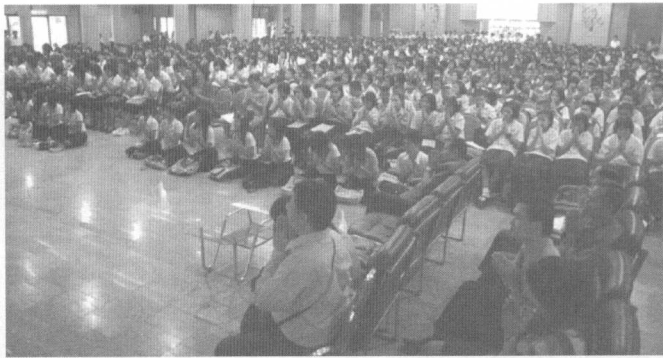
การศึกษาดูงานของโรงเรียนทหารนาวิกโยธิน

ศูนย์การฝึกหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี ได้นำคณะครู และนายทหารนักเรียนหลักสูตรชั้นนายนาวาพรคนนาวิกโยธิน รุ่นที่ 27 จำนวน 70 คน มาศึกษาดูงานด้านประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและเยี่ยมชมโบราณสถานต่าง ๆ เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2552 ณ สถาบันอยุธยาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

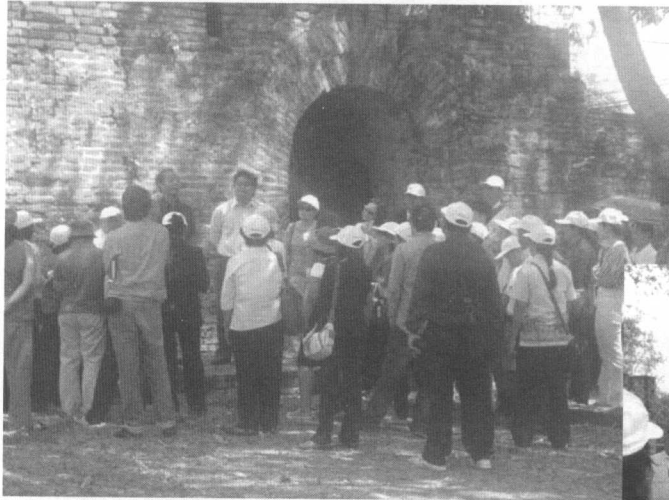
โครงการบรรยายธรรมะ เรื่อง “ธรรมะเคลิเวอร์รี่”

ตามที่สถาบันอยุธยาศึกษา ร่วมกับกองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้จัดโครงการบรรยายธรรมะเรื่อง “ธรรมะเคลิเวอร์รี่” ขึ้นเมื่อวันพุธที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2551 เวลา 13.00 – 16.00 น. ณ หอประชุม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์วิวัฒน์ หามนตรี รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ เป็นประธานในพิธีเปิด กิจกรรมครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมรับฟังการบรรยายเป็นนักเรียน นักศึกษา คณาจารย์ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1,3000 คน ซึ่งในการบรรยายครั้งนี้ สถาบันฯ ได้รับความอนุเคราะห์จาก พระมหาสมปอง (ตาลปุตโต) แห่งวัดสร้อยทอง กรุงเทพฯ มาเป็นวิทยากรให้ความรู้ การดำเนินโครงการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และนักศึกษาทุกคนได้รับความรู้ทางคุณธรรมมากยิ่งขึ้น

โครงการอบรม "อยุธยาศึกษา : ตลาดวิชาซีพีสำหรับครู - อาจารย์" รุ่นที่ 4/2551

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ร่วมกับสถาบันอยุธยาศึกษา ได้จัดงานอบรมเกียรติบัตร เรื่อง อยุธยาศึกษา : ตลาดวิชาซีพีสำหรับครู - อาจารย์ รุ่นที่ 4/2551 เมื่อวันที่ 24 และวันศุกร์ที่ 25 เมษายน 2551 เวลา 08.30 - 17.30 น. ณ โรงแรมกรุงศรีริเวอร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ผ่านมา โดยคุณนินนาท ไชยธีรภิญโญ กรรมการมูลนิธิโตโยต้า เป็นประธานในพิธีเปิดการอบรม และท่าน รศ.สุวิทย์ เทียรทอง อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีปิดและมอบเกียรติบัตรให้ผู้เข้าร่วมการอบรมดังกล่าว การอบรมครั้งนี้วิทยากรผู้ให้การอบรมได้แก่ ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, ผศ.ดร.ธีรศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, อาจารย์ทรงยศ แวหวงษ์ และ คุณสมฤทธิ ลือชัย มีผู้สนใจเข้ารับการอบรมทั้งสิ้น 80 คน

โครงการศึกษาดูงานศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชาวอยุธยา

คณะนักศึกษาต่างประเทศในโครงการ ASIA 3014: Southeast Asian Frontiers: Thailand and Burma/ Myanmar Winter Session, 2008 มหาวิทยาลัยแห่งชาติ แคนเบอร์รา ประเทศออสเตรเลีย ได้เดินทางมาทัศนศึกษาศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระหว่างวันที่ 23 - 25 กรกฎาคม 2551

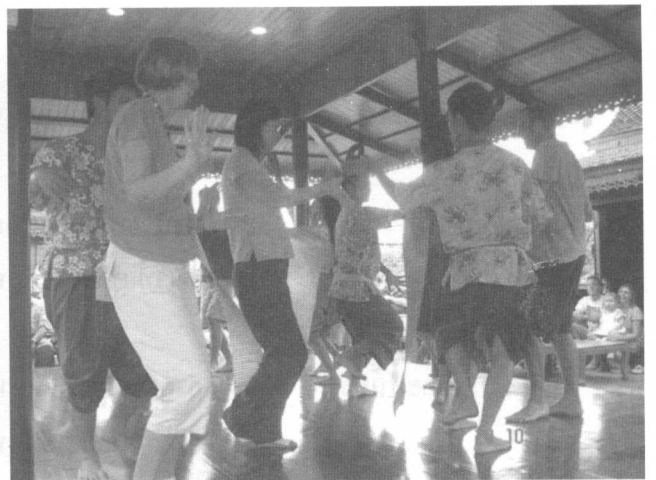
โครงการเสวนาทงวิชาการ เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่”

ตามที่สถาบันอยุธยาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้จัดโครงการเสวนาทงวิชาการ เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่” ขึ้นเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2552 เวลา 08.00 - 16.00 น. ณ สถาบันอยุธยาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยมีท่านรองศาสตราจารย์สุวิทย์ เทียรทอง รักรัษการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นประธานในพิธีเปิด และมีนักเรียน นักศึกษา คณาจารย์ ข้าราชการ ประชาชนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 130 คน วิทยากรผู้นำเสนอผลการดำเนินงาน ได้แก่ 1. คุณปฐพี พ่วงสุวรรณ ด้านการปลูกพริกผสมผสาน 2. คุณสำอาง เผือกหอม ด้านการทำปุ๋ยชีวภาพ 3. กำนันทองคำ อมรประภาศิริกุล ด้านการทำปุ๋ยชีวภาพแบบเม็ด 4. อาจารย์อุดม กลีบมาลัย ด้านการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับทุกคน 5. อาจารย์ประวิทย์ อรรถวิเวก ด้านการทำไร่นาสวนผสม 6. กำนันวิเชียร โชติเฉลิมพงษ์ ด้านการทำนาโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพ

โรงเรียนบางกอกพัฒนา กรุงเทพฯ ศึกษาดูงานและทำกิจกรรม

โรงเรียนบางกอกพัฒนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงเรียนนานาชาติได้ขอความร่วมมือมายังสถาบันอยุธยาศึกษา ในการจัดกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมให้กับคณะผู้บริหาร และครูชาวต่างชาติ จำนวน 130 คน โดยเน้นภาคปฏิบัติ เพื่อให้ครูต่างชาติเหล่านี้ได้เรียนรู้วัฒนธรรมไทย ในวันเสาร์ที่ 20 กันยายน 2551 เวลา 08.30 – 12.30 น. ณ สถาบันอยุธยาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา กิจกรรมที่ทางสถาบันฯ จัดให้ อาทิเช่น การปั้นหม้อ การสานปลาตะเพียน การฝึกมวยไทย การละเล่นเด็กไทย (มอญซ่อนผ้า, เดินกะลา) กีฬาคะกร้อไทย การแสดงดนตรี - นาฏศิลป์ไทย เป็นต้น

แนะนำผู้เขียน

- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์การเมือง, บรรณาธิการ หนังสือ อยุธา :
Discovering Ayutthaya, ผลงานศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์การเมืองไทย
และประเทศเพื่อนบ้าน, ได้รับรางวัล “ศรีบูรพา” ประจำปี พ.ศ.2552
- สาวตรี สุวรรณสถิตย์ ที่ปรึกษากระทรวงวัฒนธรรม และเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- วินิจ สุธารัตน์ รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบันอยุธยาศึกษา
- กิตติพงษ์ ศรีนนท์ลักษณ์ พันเอก นายทหารฝ่ายกฎหมาย คณะทำงานการประสานการจัดการที่ดิน
กองทัพบก กรุงเทพฯ
- อนันต์ รัตนภาณุศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ข้าราชการบำนาญ
- พันทิพา มาลา ผู้อำนวยการสถาบันอยุธยาศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- ศรีเวียง ไคสิละสุนทร รองผู้อำนวยการสถาบันอยุธยาศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ภาพเขียนเรือสำเภาจากราชสำนักสยามหรือเสียนโล้ที่เดินทางไปค้าขาย
กับอาณาจักรริวกิวตอนใต้ของประเทศญี่ปุ่น ในระหว่าง ปี พ.ศ. 2222 - 2266
ตรงกับรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ถึงสมัยของพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ
เรือสำเภานี้ใช้ใบเรือใหญ่ตามแบบของสำเภากันและมีใบเรือเล็กตรงส่วนหัวเรือ
หรือยอดเสาใบช่วยรับลมตามแบบของสำเภาฝรั่ง

ที่มา : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเมืองซาโก ประเทศญี่ปุ่น

ผู้ถ่ายภาพ : รองศาสตราจารย์วินิช สุธรัตน์

